Vol: V
No. 4

17th March, 1966.
26th Phalgun, 1887 S.E.
(Thursday)

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

	Pages.
Oral Answers to Questions.	419-434
Short-notice Questions and Answers.	435-455
Calling attention to matters of urgent public importance:	
re : Compulsory collection of Land Revenue from ryots of Ghanpur Block, Warangal Taluk. ..	455-456
re : Payment of remuneration to village officers of Bhadrachalam taluk and the action taken by Government. ..	456-460
Point of Information:	
re : Compulsory collection of land revenue in Markapur and Adoni Taluks.	460-461
Calling attention to matters of urgent public importance:	
re : Searcity of drinking water in Rajampeta, Chikkarala and Madgur of Cuddapah district.	461-462
re : Regularisation of services of sweepers and scavengers in Panchayats.	463
re : Hunger strike by the President of Nizambad Beedi Union from 17—2—1966 to 19—2—1966 for implementation of minimum wages.	464-469
Point of Information:	
re : Threatened closure of ration shops in the twin cities ..	469-471
Annual Financial Statement (Budget) for the year 1966-67:	
Voting of Demands for Grants:	
Demand No. III—Taxes on Vehicles—Rs. 16,95,000. .. Demand No. XXVI—Labour and Employment—Rs 1,31,71,000. Demand XLVI—Capital Outlay on Industrial Development—Rs. 6,00,000. .. .. —(Discussion not concluded).	471-527
Appendix	528-561

PRINTED BY THE DIRECTOR OF PRINTING, GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH AT GOVERNMENT PRESS, KURNOOL

THE ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES.

OFFICIAL REPORT.

Thirty-eighth day of the Sixth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly.

Thursday, the 17th March 1966.

The House met at Half-Past Eight of the Clock.

[MR. DEPUTY SPEAKER IN THE CHAIR]

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS.

Mr Deputy Speaker:—The questions of the Chief Minister will be posted to another date. He has informed me that he will not be in Hyderabad We shall take up other questions.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ):—ముందు benches లో ఒకే ఒక Cabinet Minister వచ్చారు. మిగతా వాళ్ళు రాలేదు. చీఫ్ మినిస్టర్‌గారికి ఏదో చెప్పారు. పాపం అంత burden వారి నెత్తిమీద పడితే ఏమి మోస్తారు? Have they no work at all? Only one Minister has to bear the responsibility of the rest.

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్:—Opposition benches కూడ అట్లాగే ఉన్నాయి.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు:—Members వచ్చారు. What about the Ministers? Only one Minister is present. వారు చేసిన పాపాలు పుణ్యాలు అనుభవించాల్సి వస్తుంది.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్:—ఒక్కరైనా ఉన్నారు. Whal about the members?

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న (ఉరవకొండ):—Elections దగ్గరకు వచ్చినాయి కాబట్టి దానిని గురించి ఆలోచన చేస్తున్నారు. అందుకోసం రాలేకపోతున్నారు.

GOPALAKRISHNA NAYAR'S REPORT.

893—

*2430 Q.—*Sri B. Srirama Murthy* (Vizianagaram):—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether the Government have forwarded Gopalakrishna Nayar Commission's Report to the University for action; and

(b) if not, the reasons therefor?

The Minister for Education (Sri A. Balarami Reddy):—(a) Yes, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి):—"If not the reasons therefor?" అనేదానికి వివరంగా చెప్పండి.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—పంపించినాము. 'If not the reasons therefor!' అంటే—ఎందుకు పంపించలేదు అంటే—does not arise అన్నాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు:—ఇప్పుడు ఆ report copy ఒకటి Table మీద పెడతారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—ఎప్పుడో పెట్టారు. సభ్యులందరికీ, ప్రతి వారికి యివ్వబడింది.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం (మాడుగుల):—"Whether it forwarded for action" అని వుంది. ఆ action విషయమై చెప్పగలరా? వారు ఏమి చేశారు?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—మార్చి ఆఖరులోగా Syndicate, Senate అవన్నీ చర్చించి వాళ్ళు ఏమి action తీసుకోన్నది వ్రాస్తాము అని చెప్పారు.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ (కర్నూలు):—పరిపాలనలో ఉండే లోపాలను సరిదిద్దడానికి ప్రభుత్వం ఏమైన సూచనలు యూనివర్సిటివారికి చేసినదా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—అధ్యక్షా, తమకు తెలుసు. యూనివర్సిటి autonomous body అందువల్ల వాళ్ళను సంప్రదించాలి. నాయర్

రిపోర్టు అట్లనే పంపించి దీనిపైన ఉండే remarks కూడ వ్రాసి పంపించారు. వాళ్ళు అవన్నీ చర్చించిన తరువాత, మనకు వాళ్ళ report వచ్చిన తరువాత ఏదైన ఉంటే చర్యతీసుకోవాలి. ఈ లోపల చర్య తీసుకొనే దానికి వీలులేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య:—Syndicate దీనిమీద తీర్మానం చేసినదని తెలుస్తున్నది. పత్రికలలో కూడ వచ్చినది. అది ప్రభుత్వానికి వచ్చినదా? చేస్తే ఏమి చేశారు?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—ఇంకా ఏమి రాలేదు.

Absence of Students of Mahbubnagar Polytechnic from Classes.

894—

*2210 Q.—*Sri K. Satyanarayana* (*Put by Sri Vavilala Gopala Krishnayya*):—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(*a*) whether the students of Mahbubnagar Polytechnical Institution were absent from classes and examination in the last week of December 1965;

(*b*) if so, what are the causes that led to the above action of the students; and

(c) the steps taken by the Government for redressal of their grievances?

Sri A. Balarami Reddy:—(a) No, Sir.

(*b*) Does not arise.

(c) Does not arise.

Strike by the Students in the Polytechnic, Warangal.

895—

*2243 Q.—*Sri S. Vemayya* (*Buchireddipalem*):—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the Polytechnic students of Warangal went on strike on 16th December 1965;

(*b*) if so, the reasons therefor; and

(c) the manner in which the strike was ended?

Sri A. *Balarami Reddy*:—(a) Yes, Sir.

(b) The students want a separate three year day-time degree course in Engineering to be started exclusively for passed Diploma holders of Polytechnics, on the lines provided for B.Sc., passed students in the Engineering Colleges;

(c) The Principal of the Government Polytechnic, Warangal was informed on telephone by the Director of Technical Education to explain to the students that their demand for three year degree course is a matter primarily and essentially to be agreed to and decided by the three Universities in the State after comparing the syllabii of both the Degree and Diploma Courses. The Principal was asked to advise the students to attend their class work immediately where upon the strike was called off.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య (ఎఱ్ఱగొండిపాలెం):–ఇది చాల సబబైన demand చాల మంది polytechnic pass అవుతున్నారు. దాదాపు కొన్ని వందల మంది pass అయ్యారు. వాళ్ళకు ఉద్యోగాలు లేవు. అందువల్ల B. E. course కు వాళ్ళకు permission యిచ్చినట్లయితే వాళ్ళు చదువుకొని B. E గానైనా employee కావడానికి వీలుగా ఉంటుంది. పభుత్వం దీనిపైన ఏ విధంగా ఆలోచన చేసి సలహాయిస్తుంది?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—Diploma pass అయిన తరువాత B. Sc. Engineering చదివినవారికి three years degree course ఉన్నది. దాన్ప్రకారం Engineering College లో day time చదివి మాకు కూడ B. E. degree పొందె అవకాశం కల్పించాలనేది వాళ్ళ demand. దానికి కేవలం ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకొనే దానికిలేదు. యూనివర్శిటీతో సంప్రదించాలి. Academic Councils అవన్నీ ఉంటాయి. వాళ్ళ అంగీకారం పొందిన తరువాత మనం ఏమైన చెయాలి. గవర్నమెంటుకు ఏమి ఆక్షేపణలేదు. Government agree with the principle. యూనివర్శిటి ఒప్పుకోవాలి. వాళ్ళతో సంప్రతింపులకు వ్రాసినారు అనుకుంటాను. వాళ్ళు ఒప్పుకుంటే పై సంవత్సరం నుంచి పెట్టడానికి వీలు అవుతుంది.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ:—Universities కు ఈ విషయం వ్రాసినాము అని చెప్పారు. వాళ్ళ అభిప్రాయాలు ఏమైనా తెలియపరిచారా? ఇప్పుడు ప్రభుత్వానికి ఏమి ఆక్షేపణలేదు అన్నారు. ఈ విధంగా Engineering Course చదువుకోడానికి అవకాశం కల్పించటానికి యూనివర్శిటీస్ చెప్పే అడ్డంకి ఏమిటి? దానియొక్క వివరాలు చెపుతారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—వాళ్ళు యింకా అడ్డంకులు గాని, యిష్టపడినట్లుగాని ఏమి వ్రాయలేదు. ఈ మధ్యనే డిశంబరు, జనవరి నెలలలో

strike జరిగింది. ఆ తరువాత గవర్నమెంటు ఒక decision తీసుకొని– మాకేమి అక్షేపణలేదు on the same analogy of B. Sc. degree holders, మీరు పెట్టినట్లయితే వాళ్ళకు కూడ సహాయం అవుతుందని వ్రాసినాము. వీళ్ళకు Evening Classses ఒక course ఉన్నది. ఈ diploma holders కు ఏమైనాసరె యూనివర్శిటి వాళ్ళ అభిప్రాయం కనుగొన్న తరువాత ఏర్పాటు చేసే దానికి వీలు అవుతుంది.

PERCENTAGE OF PASSES IN S.S.L.C. EXAMINATION.

896.—

*628 Q.—*Sarvasri P. Anthony Reddy* (*Anantapur*) and *M. Lakshmanaswamy* (*Kankipadu*):—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) what is the percentage of passes in S.S.L.C., H.S.C, and Higher Secondary Examination of 1965 in each of the University areas,

(b) what are the names of the first three schools in each University area at each examination, that got the highest percentage of passes;

(c) whether the Government will give prizes for the best schools as was stated in the Budget Speech of 1965-66; and

(d) what will be the nature of these prizes?

Sri A. Balarami Reddy:—(a) and (b) A statement containing the information is laid on the Table of the House.

(c) There are no such proposals.

(d) Does not arise.

STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE.

(Vide answer to clauses (a) and (b) of L.A.Q. No. 896 (*628)

I. (a) S.S.L.C. Public Examination March 1965.

(A) *Percentage of passes etc.*

	No. Regd.	No. appeared.	No. appeared taking University. subjects.	No. declared eligible.	Percentage.
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Andhra University Area.	27678	26903	26376	13873	52.6.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Sri Venkates-wara University	14065	13707	13206	67770	51.3

(B) *O. S. S. L. C. Public Examination March,* 1965.

(A) *Percentage of passes etc.*

Andhra University area.	242	238	235	72	30.6
Sri Venkateswara University.	149	148	145	69	47.6

(B) The names of the first 3 schools that got the highest percentage of passes.

Andhra University area.

PER CENT.

1. Z. P. High School, Kallur, Guntur district 100
2. Z. P. High School, Sidhantam, West Godavari district 100
3. Z. P. High School, Abbineiguntapalem, Guutur district 100
4. Z. P. High School, Donepudi, Guntur district 100
5. Z. P. High School, Rajanuthala Guntur district. 100
6. Z. P. High School, Chintayapalem, Guntur district 100

Sri Venkateswara University area.

1. Umar Arabic High School, Kurnool 100
2. Seshareddi High School, Bethamcherla, (Kurnool district) 97
3. Z. P. High School, Vadamalapeta, Chittoor district 96.4

II. *H. S. C. Examination (Osmania University Area.)*

Telangana area - March, 1965.

(*a*) Percentage of passes: 35.9

(*b*) The names of the first 3 schools that got the highest percentage of passes.

1. Z.P. High School, Kapugal, Nalgonda district 100
2. Government High School, for Blind, Hyderabad 100
3. Z.P. High School, Alladurg, Medak district 100
4. Government Girls' High School, Jagtial, Karimnagar district 100

II. *H. S. C. Examination (Osmania University Area.* Telangana area - March, 1965—*contd.*

5.	Mary A. Knots High School, Vickarabad, Hyderabad district	100
6.	St. Francis Girls High School, Secunderabad	100
7.	Holy Family High School, Trimalgherry	100
8.	Fatima Girls High School, Kazipet, Warangal district	100
9.	St. Paul's High School, Hyderabad	100
10.	St. Mark's Boys Town High School, Hyderabad	100
11.	Z. P. J. B. S. Nidhanpur, Khammam district	100

III. *H S: and M. P. S.L.C. Examination March,* 1965

(Andhra Curriculam).

(*a*) Percentage of passes:

1.	Andhra University area	33.5
2.	Sri Venkateswara University area	35.34

(*b*) The names of the first three schools that got the highest percentage of passes.

Andhra University area.

1.	St. Josesh's K. B. School, Guntur.	79
2.	Z. P. Higher Secondary School, Thurumella Guntur district	76
3.	Z. P. Higher Secondary School, Addada, Krishna district	72

Sri Venkateswara University Area.

1.	S. V. Higher School, Giddalur, Kurnool district	87
2.	Z. P. High School, Chandragiri, Chittoor district	78
3.	Government Model Higher Secondary School, B. camp, Kurnool	77

IV. *Higher Secondary (Multipurpose) School Certificate*

Examination (Osmania University area) March 1965.

(*a*) percentage of passes 62.1

(*b*) The names of the first 3 schools that got the Highest percentage of passes.

1.	Z. P. Higher Secondary School, Gokinpally, Khammam district	100
2.	Z.P. Higher Secondarv School, Borgampahad, Khammam district	100
3.	St. Gabriel's Higher Secondary School, Kazipet. Warangal district	100

4.	Fatima Girls Higher Secondary School, Kazipet, Warangal district	100
5.	Litttle Flower Higher Secondary School, Hyderabad	100
6.	Mahaboobia Girls Multipurpose School, Hyderabad	100
7.	St Johns Higher Secondary School for Girls, Maredpally, Secunderabad	100

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— ఇన్‌సెన్‌టివ్ కలిగించడానికిగాను సెంట్‌పర్‌సెంట్ సాధించిన ఆ టీచర్సుకు, ఆ స్కూలుకుమొత్తానికి యిస్తే ఆదొక గౌరవంగాను, అదొక మర్యాదగాను, ఒక సెంటిమెంట్‌గాను నిలిచి వుండడానికి అవకాశముంటుంది. ఆ విధంగా చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— ప్రశ్నలోని 'సి' భాగములో" Whether the Government will give prizes for the best schools as was stated in the Budjet speech of 1965-66?" అని అడిగారు. బడ్జెటు స్పీచ్ అంతా చూశాము; యీ కొశ్చెన్ వచ్చిన తరువాత. ముఖ్యమంత్రిగారేమైనా అటువంటి ఎస్యూరెన్సు యిచ్చారేమోనని. దానిలో ఎక్కడా అటువంటిది కనబడలేదు. అయితే మేము యిప్పుడొక స్కీమును అప్రూవ్ చేశాము. అదేమంటే – స్కూలుకు ప్రైజు యివ్వడమంటే అది కొంచెం కష్టం, అట్లా గాకుండా, టాప్ రాంకింగ్ మార్కులు వచ్చిన విద్యార్థులకు స్కాలర్‌షిప్పులను యివ్వడానికి ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. అంతెగాకుండా, ఏ స్కూలు అయితే నంబర్ ఆఫ్ టాప్ రాంకింగ్ విద్యార్థులను ప్రొడ్యూస్ చేసిందో ఆ స్కూలుకు బిల్డింగ్ గ్రాంట్సు సైన్సు ఎక్విప్‌మెంటుకు గాను ఇన్‌సెన్‌టివ్ క్రింద కొంత డబ్బు యివ్వడానికి ఆలోచన. ఈ మధ్యనే ఉత్తర్వులు కూడా యిస్యూ చేశాము.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం:— హైయెస్టు మార్కులు వచ్చిన స్టూడెంట్సుకు యివ్వడమనేది పూర్వాచారం, అది బాగానే వున్నది. నంబర్ ఆఫ్ హైయెస్టు రాంకింగ్ స్టూడెంట్సును ప్రొడ్యూస్ చేసిన స్కూలుకు బిల్డింగ్ గ్రాంట్సు యిస్తామన్నారు. సెంట్‌పర్‌సెంట్ వచ్చిన స్కూల్సు కూడా తక్కువగానే వున్నాయి. ఆ స్కూల్సుకు యివ్వడానికి కష్టమేమిటి? మొత్తం మూడు యూనివర్సిటీలలోను కలిపి 30 స్కూల్సుకంటే ఎక్కువ వుండవు.

Mr. Deputy Speaker:—My information is that they are giving to schools in the shape of building grants and other things.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :— హైయెస్టు రాంకింగ్ మార్కులు వచ్చిన స్టూడెంటును ప్రొడ్యూస్ చేసిన స్కూలుకు గ్రాంట్సు యిస్తామన్నారు. నేను అనేదేమంటే-సెంట్‌పర్‌సెంట్ సాధించిన స్కూల్సు వున్నాయి. అవి కూడా

చాలా ఎక్కువగా ఏమీ లేవు. ఇందాక వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పినట్లుగా, వారికి ఆ స్కూల్సుకు గనుక యిచ్చినట్లయితే మాలాంటి వాళ్లం అక్కడకు వెళ్ళినప్పుడు వారు కూడా సంతోష పూర్వకంగా చెప్పకొనడానికి బాగుంటుంది. మర్యాదకరంగా వుంటుంది. వారన్నట్లుగా యిదొక సెంటిమెంటుగా కూడా వారిముందు వుంటుంది. అందువలన, అటువంటి స్కీము కూడా ఒకటి కెకప్ చేస్తే బాగుంటుంది. అందుకు అట్టే డబ్బు కూడా కాదు. మర్యాదగాను, గౌరవంగాను కూడా వుంటుంది.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— టాప్ రాంకింగ్ మార్కులు రావడం చాలా కష్టం. సెంట్ పర్ సెంటు వస్తున్నవి చాలా ఉన్నవి. యస్. యస్. యల్. సి., గాని, హెచ్. యస్. సి గాని చాలా హెచ్చుగానే సెంట్ పరు సెంట్ వస్తున్నవి వున్నవి. అలా గాకుండా, టాప్ రాంకింగ్ స్కాలర్స్ను ఏ స్కూలు అయితే ప్రొడ్యూస్ చేస్తుందో వారికి యీవిధంగా యిచ్చారు. యస్. యస్. యల్. సి. లో, ఆంధ్ర ఏరియా, 16; యస్. వి. యూనివర్శిటీ–16 టోటల్ 32.

హెచ్. ఎస్. సి. యిక్కడ తెలంగాణాలో వున్నది. ఉస్మానియా యూనివర్శిటీ క్రింద 20; 12 వ క్లాసు, ఆంధ్రా యూనివర్శిటీ-16; యస్. వి. యూనివర్శిటీ- 16; ఉస్మానియా యూనివర్శిటీ- 16; టోటల్- 100; యీ స్కాలర్‌షిప్పులు యివ్వడానికి అనుమతించాము. పి. యు. సి. చదువుకునే వారికి నెలకు నూరు రూపాయలు యిస్తారు పాలిటెక్నిక్ చదువుకునే వారికి రు. 120 లు యిస్తారు. డిగ్రీ కోర్సు చదువుకునేవారి కొరకు రు. 125 లు యిస్తారు. ఆర్ట్సు అండ్ కామర్సు, ప్రొఫెషనల్ కోర్సెస్‌కు రు, 150 లు యిస్తారు, అంతేగాకుండా, నేను యిదివరకు మనవి చేసినట్లుగా, యీ స్కూల్సుకు అక్కడ కొంత డబ్బు యివ్వడానికి గాను, బిల్డింగ్ అండ్ ఎక్విప్‌మెంటు గ్రాంటు క్రింద, పది నాన్ గవర్నమెంటు స్కూల్సుకు, 10 స్కూల్సుకు 15 వేలు చొ॥ సంవత్సరానికి; ఒక లక్షా యాభై వేలు అక్కడ వుండే ఉపాధ్యాయులకు అడ్వాన్సు ఇంక్రిమెంటు ఇవ్వడానికిగాను ఒక వందమంది టీచర్సుకు 24 వేల రూపాయలు ఏర్పాటు చేశారు. ఈ విధమైన ఇన్సెంటివ్స్ ప్రొవైడ్ చేయడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్:— ఈ ఎకడమిక్ యియర్‌లో యిది యింప్లిమెంట్ అవుతుందా?

Sri A Balarami Reddy:—We have issued the G.O. and this will be implemented based on the results.

Mr Deputy Speaker:—My information is that schools have not received.

Sri A. Balarami Reddi.—Just now we have issued the G.O. and action is being taken.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య:— విద్యార్థులకు యివ్వడం బాగానే వుంది. దానికి కారకులైన ఉపాధ్యాయులకు కూడా...

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్:— ఇస్తున్నామని యిప్పుడే చెప్పారుగదా.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి :— 24 వేల రూపాయలు ప్రొవైడ్ చేశామని చెప్పాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— స్కూలుకు కప్‌ను కూడా యిచ్చినట్లయితే, అది హెడ్మాష్టర్ ముందో, ఎక్కడనో ప్రామినెంట్ ప్లేసులో పెడతారు. ఆ తరువాత సంవత్సరం ఆ స్కూలుకు రాకపోతే, ఎవరైనా అడిగినా, వారికైనా మొహాన్న కొట్టినట్లు అవుపడుతుంది ఆ సంవత్సరం వారికి రాలేదని. ఆ రకంగా మెంటల్ డిప్రెషన్ కూడా ఏర్పడుతుంది. క్రిందటి సంవత్సరం మాకు వచ్చింది, యీ సంవత్సరం రాలేదు అనేటప్పటికి మెంటల్ డిప్రెషన్ ఏర్పడుతుంది. టోకెన్‌గా యిచ్చే యీ గ్రాంట్సు కూడా మంచివే. సంతోషం. ఆదేవిధంగా ఒక కప్పును కూడా గవర్నమెంటు యిస్తే బాగుంటుంది. అందుకు ప్రయత్నిస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— రెండు లక్షల తొంభైవేల రూపాయిలు యీ విధంగా యిన్సెంటివ్స్ కొరకు యివ్వడానికి ఒప్పుకున్నాం. వారు చెప్పినట్లుగా యాభై రూపాయిలు కప్పుయివ్వడం పెద్ద పనేమీ కాదు. అది జిల్లా పరిషత్తు చేస్తే బాగుంటుంది. ఇప్పుడు యించుమించుగా స్కూల్సు అన్నీ కూడా వీటి క్రింద వున్నాయి కాబట్టి వారు అక్కడ, డిస్ట్రిక్టు లెవెల్‌లోనే ఆ పని చేస్తే బాగుంటుంది. గవర్నమెంటు 50 రూపాయిలు పెట్టి ఒక కప్ యివ్వడం పెద్ద పనేమీ కాదు. కావాలంటే దానిని కూడా ఆలోచన చేస్తాం. కాని, డిస్ట్రిక్టు లెవెల్‌లో జిల్లా పరిషత్తే ఆ పని చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య:— మా జిల్లాలో మేము యిలాంటి పని చేశాము. కాని గవర్నమెంటు యిస్తే బాగుంటుంది. బహుశా నేను చెప్పింది వారికి సరిగా కన్వే కాలేదేమో. ఒక సంవత్సరం మంచి రిజల్ట్సు చూపించిన స్కూలుకు ఒక కప్ యిస్తాము. మరుసటి సంవత్సరం రాకపోతే బ్లాకు మార్కు వస్తుందేమోననే అభిప్రాయం వారిలో వుంటుంది. ప్రతి సంవత్సరం కూడా దానిని పొందడానికి వారు ప్రయత్నం చేస్తారు. అది గాక యిది ఒక సెంటిమెంటు. ప్రస్తుతం వారు చేస్తామన్నది బాగానే వుంది. అందుకు సంతోషం. దానితో బాటు యిది కూడా చేస్తే బాగుంటుందని, అది గవర్నమెంటే చేస్తే ఒక ప్రత్యేకత వుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. జిల్లా పరిషత్తు యిస్తే బాగుంటుందన్నారు. కాని గవర్నమెంటు యిస్తే ఎక్కువ సంతోషం.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— వారు చెప్పినట్లుగా ఆలోచన చేస్తాం.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ:— ఇంతకు ముందు వారు చెప్పిన స్కీముకు సంబంధించి పదిహేనవ తేది లోపల వివరాలు పంపించాలని పోస్టు చేశారు. కాని, వారికి 16 వ తేదీకి కూడా ఆ కమ్యూనికేషన్ అందలేదు. 15 వ తేదీ లోపల అని ప్రభుత్వం డేట్ నిర్ణయించింది. అందువలన దీనిని ఎక్స్టెండ్ చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— అది ఆలోచిస్తాం. ఈ మధ్యనే జి, ఓ. యిష్యూ చేశాము. అది లాప్స్ గాకుండా వుండడానికి ప్రయత్నం చేస్తాం.

శ్రీ కె. మారారెడి (రాజంపేట) :— జిల్లా పరిషత్తు యిస్తె బాగుంటుంది అన్నారు. వారు రోలింగ్ షీల్డు యిస్తున్నారు. ఆ ఇన్సెంటివ్ అంత సంతృప్తి కరమైనది కాదని నా అభిప్రాయం. ఇంక్రిమెంట్సు యివ్వడానికి, లైబ్రరీకి యితర హాల్సు కట్టడానికి ఏదయినా యిస్తే బాగుంటుంది.

మిస్టర్ డెప్యూటి స్పీకర్:— వారు చెప్పారు.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— లక్షా యాభై వేలు కన్స్ట్రక్షన్ పర్పసెస్ కొరకు అని.

శ్రీ డి. శీతారామయ్య (మదనపల్లి):— మంత్రిగారు ఉపాధ్యాయులకు కొంత అడ్వాన్సు యిస్తున్నామన్నారు. అది ఏరకంగా యిస్తున్నారు; అప్పు క్రిందనా, ప్రెజెంటేషన్ క్రిందనా, ఎంత మొత్తం యిస్తున్నారు? ఆ వివరాలు చెబుతారా?

శ్రీ ఏ. బలరామిరెడ్డి:— ప్రతిసారీ చదవమంటె నాకు ఆక్షేపణ లేదు; ఆ వివరాలు చదువుతాను. అది లోను కాదు, గ్రాంటు.

SURVEY IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS REGARDING APTITUDE OF STUDENTS.

897—

*2421 Q.—*Sri B Srirama Murthy (Put by Sri Vavilala Gopalakrishnaiah)*:—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether the Joint Director of Public Instruction conducted any survey recently in Educational Institutions to ascertain the aptitudes of boy and girl students regarding technical education, etc.; and

(b) whether a copy of the report will be placed on the Table of the House?

Sri A. *Balarami Reddy*:—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య—ఈ మధ్య ఎడ్యుకేషనల్ ఎసెస్మెంటు కమిటీవారు ఒక రిపోర్టు యిచ్చారు. 1956 వ సంవత్సరంలో తయారు చేసిన రిపోర్టు అది; 1960 లో అచ్చువేసి, 1966 లో మాకు అందచేశారు. అది సెంట్రల్ గ్రాంటుతో చేశారా ? మొన్న ఒక రిపోర్టు మాకు యిచ్చినారు; అది యిది ఒకటే ననుకుంటున్నాను నేను.

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి—అది సెపరేట్ కొశ్చెన్— సర్వే జరిగినదా అంటే లేదు అని చెప్పాను. ప్రత్యేక ప్రశ్నవేస్తే వారు అడిగిన సమాచారము తెప్పిస్తాను.

డాక్టర్ టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు (విజయవాడ సౌత్)— ఇప్పుడు అటువంటి సర్వే కండక్టు చేస్తే స్టూడెంట్సు యాప్టిట్యూడ్ తెలుసుకొని ఫర్దర్ స్టడీస్కు సహాయం చెయడానికి అవకాశం వుంటుంది కదా. ప్రభుత్వం ఎందుకు ఆలోచించడంలేదు ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి.—ఆలోచిస్తాము, యింతవరకు అవసరం అనుకో లేదు. కాని, ఒక సర్వే చేశారు' బడ్జట్ స్పీచిలోకూడ చెప్పాము. స్కూల్సు వున్నచోటనే పెట్టకుండా ఎక్కడ స్కూల్సు కావాలనేదిచూచి అందరికీ అందుబాటులో వుండేటట్లు చేయడానికి సర్వే చేశారు. గౌరవ సభ్యులు చెప్పినటువంటి సర్వే విషయంకూడ ఆలోచిస్తాము.

MISAPPROPRIATION OF 'CARE' SUPPLIES.

898—

*1981 Q.—*Sri V. K. Adinarayana Reddy (Gooty)*:—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the parents committee of Modupalli High School, Madhira taluk, Khammam district, has complained to the Chairman, Zilla Parishad about the misappropriation of 'CARE' supplies by the Headmaster and staff of the school; and

(b) if so, the action taken in the matter?

Sri A. Balarami Reddy:—(a) Yes, Sir.

(b) Disciplinary action against the Headmaster, Assistant teacher and the peon is being taken by the District Educational Officer, Khammam, who is the competent authority to take action

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.—జనరల్గా ప్రతిచోట జరుగుతున్నది. చెబుతున్నాము ఈ మధ్య బారల్స్ బెజవాడలో పట్టుకున్నారనికూడ తమ

దృష్టికి తెచ్చాము, విచారణజరిపారా ? ఇది మిస్‌యూస్ అంటున్నారు. కాని అసలు మేజర్ ఫ్రాడ్స్ వున్నాయేమో, చకింగ్ ఏమిటి. ఎట్లా చేస్తాన్నారు ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి.—ఇది మానవ స్వభావం. దానికి ఏమీ చేయ లేము. బాగా చేయాలనే ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. కాని, ప్రభుత్వం దానిపైన అనేక రకాలైన కంట్రోల్సు పెట్టింది. జిల్లా పరిషత్తుకు వారు పంచాయితీ సమితికి యివ్వాలి. పంచాయతి సమితిమంచి స్కూలు టీచరుకు యివ్వాలి. స్కూలు టీచరుకు యజమాని యిస్తే మిస్‌యూజ్ అవుతుందని విలేజిలోవుండే పెద్దమనుష్యులను కూడ కలిపి కంట్రిబ్యూషన్స్ వసూలుచేసి నడపమన్నాము. గ్రామస్థులు శ్రద్ధ తీసుకుంటే బాగానే వుంటుంది. బీదపిల్లలకు ఉపయోగపడే యీ స్కీములో కూడ పెద్ద మనుష్యులు శ్రద్ధతీసుకోకపోవడంవల్ల ఇది జరుగుతోంది గ్రామస్తులు సక్రమంగాచేసినచోట సక్రమంగానే జరుగుతోంది. 39 వేల గ్రామాలున్నాయి. 2-3 చోట్ల యిట్లా వస్తే అది అన్నింటికి వర్తింపచేసి అంతా చెడిపోయిందనడం సరికాదు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం.—ఇది మానవ స్వభావమా లేక మానవస్వభావమా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి.—మానవ స్వభావం అన్నాను.

శ్రీ ఎస్. మోహనరావు (ఘనాపూర్):—మంత్రిగారు మానవ స్వభావమని సర్టిఫికేట్ యివ్వకముందే ఇది జరుగుతోంది. వారు అట్లా అంటే అది యింకా ఎంకరేజ్ చేసినట్లవుతుంది, వరంగల్ జిల్లా చాగల్లు గ్రామంలో పాలపాడిపోయి ఎరువుల బస్తా అయింది. కంప్లయింట్ చేస్తే యింత వరకు ఏలాంటి చర్య కూడ తీసుకోలేదు. జనరల్ అంటారు. స్పెసిఫిక్‌గా చెప్పాలంటారు చాగల్లు విషయం తమ దృష్టికి వచ్చిందా లేదా ? ఎంక్వయిరీ చేయిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—వారు చెప్పేది వేరే చెప్పమనండి. కాని యీ కేసులో వారిని సస్పెన్షనులో పెట్టారు. తరువాత ఎంక్వయిరీ జిల్లా పరిషత్తు వారు రిపోర్టు పంపించారు. According to the Act, the Government is not competent to take any action. The D.E.O. should take disciplinary action. ఆ లెవెల్‌లో యాక్షను తీసుకోవాలి కాని ప్రభుత్వం కాదు. డి. యి. ఓ. ను యాక్షను తీసుకొమని పర్స్యూ చేస్తున్నాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—యాక్షను డి. యి. ఒ. తీసుకోవాలి కాని, ప్రభుత్వానికి ఏమీ లేదంటారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—ఎక్కడో అప్పు జరిగిందంటే ప్రభుత్వం యాక్షను తీసుకోలేదు డిఫరెంట్ లెవెల్స్‌లో డిఫరెంట్ పవర్స్ డెలిగేట్ చేశారు. అది చూడాలి కాని నేను ప్రభుత్వానికి అధికారం లేదని చెప్పలేదు. The D· E O. is competent to go into the matter and take disciplinary action against the pupil. He is doing it, We are pursuing the matter·

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న:—ఈ కమిటీలు ఏర్పడ్డాయి, యిదివరకు సమితిలో ఒక ఎక్స్‌టెన్షన్ అఫీసరు—ఎడ్యుకేషను వుండేవారు. యిప్పుడు యిద్దరు వున్నారు. యిటువంటి మిస్‌అప్రోప్రియేషన్స్ జరుగుతుంటే వీరు ఏమి చేస్తున్నారు? ప్రభుత్వం సీరియస్‌గా యిన్‌స్ట్రక్షన్స్ యిచ్చి తనిఖీ చేయించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—బ్లాక్ లెవెల్‌లో, డిస్ట్రిక్టు లెవెల్‌లో అడ్మినిస్ట్రేషన్ స్ట్రెంగ్త్‌ను చేశాము. యివన్నీ చూడాలని ఆర్డర్సు వున్నాయి. చేస్తూనే వున్నారు. స్ట్రేగా ఒకటి, అలా జరిగితే చర్యకూడ తీసుకుంటు న్నాము.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ:—ఈ ప్రశ్నకు సంబంధించిన ఫండ్లో మిస అప్రోప్రియేషన్ ఎప్పుడు జరిగింది? క్వాంటిటీ ఎంత? డిసిప్లినరీ యాక్షను తీసుకున్నామన్నారు, ప్రాసెక్యూషను చేసే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—యిదంతా చదవాలంటే చాలా భారంవుంది. 22–9–65 న ఫస్టు ఆఫ్ ఆల్ కంప్లయింట్ వచ్చింది. సస్పెన్షన్‌లో పెట్టాము. ఆ తరువాత ఒక రిపోర్టు వచ్చింది. డి. యి. ఓ. ను వారిపైన చర్య తీసుకోమని వ్రాశాము, వారు చేస్తున్నారు

Scholarships to Scheduled Caste and Scheduled Tribe Candidates.

8 ? 9—

*1994 (A) Q.—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya*:—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether our Government have sent any applications from the candidates belonging to Scheduled Castes and Scheduled Tribes to Government of India for the award of scholarships under the scheme of Merit scholarships in Residential schools for the session starting in 1966; and

(b) if so, who are they and to whom it was given?

Sri *A. Balarami Reddy*:—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ప్రభుత్వస్కాలర్‌షిప్స్ కొన్ని వున్నాయి. వారుయిచ్చే డబ్బు కొంత వుంది. వారికి మనదగ్గరనుంచి ప్రపోజల్సు వెళ్ళడం లేదు ? మనం పంపించికపోవడంవల్ల వచ్చే డబ్బుకూడ పోతున్నది. వారు అడగడం లేదా. అడిగితే మనం పంపడం లేదా ? యితర స్టేట్సు తీసుకుంటున్న సంగతి తెలుసా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— గౌరవ సభ్యులు "Belonging to Scheduled Castes" అని స్పెసిఫిక్ క్వశ్చను వేశారు. అలాంటి స్కాలర్‌షిప్స్ యిండియా గవర్నమెంటు యివ్వడం లేదు. వారు నేషనల్ స్కాలర్‌షిప్స్ అని యిస్తున్నారు. టాప్‌రాంకింగ్ మార్క్స్ వచ్చినవారికి అప్లికేషనులు పంపుతాను. యిర్రెస్పెక్టివ్ ఆఫ్ కాస్ట్. ఎక్కువ మార్కులు వచ్చినవారిని—మార్కులు అధారం చేసుకొని యిస్తున్నారు. రెండవదీ, లోన్ స్కాలర్‌షిప్స్ యిస్తున్నారు. కాని ప్రత్యేకంగా షెడ్యూల్డు కాస్టులకని వారు ఒక స్కీము పెట్టలేదు. మనం పంపలేదు.

STARTING OF AN ENGINEERING UNIVERSITY IN THE STATE.

900

*1175 Q.—Sri E Balarami Reddy (Giddalur):—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether any proposal is under consideration to start a separate Engineering University, in the State; and

(b) if so, when it will be started?

Sri A Balarami Reddy:—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ ఇ. బలరామిరెడ్డి:—ఇక్కడ ప్రత్యేకంగా అగ్రికల్చరల్ యూనివర్సిటీ ఏర్పాటు చేశారు. ఇంజనీరింగు. టెక్నాలజీ అభివృద్ధి కావాలంటే ఇంజనీరింగు విశ్వవిద్యాలయం ప్రత్యేకంగా వుండడం మంచిది. అందువల్ల దీనిని పునః పరిశీలిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:—అగ్రికల్చరుకు పెట్టారు. అవసరమనుకున్నప్పుడు దీనికి కూడ వేరే యూనివర్సిటీ పెడతారేమో గాని ఇప్పుడు మనదగ్గర ప్రపోజల్స్ ఏమీలేవు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—రూర్కేలాలో ప్రత్యేకంగా ఇంజనీరింగు యూనివర్సిటీ వుంది. ఇక్కడ మనకు స్టాఫ్‌వుంది, ఎక్విప్‌మెంటు వుంది, నాగార్జునసాగరుకు కావలసిన బిల్డింగ్సు వున్నాయి, చెప్పగలిగినధీమంతులైన ప్రొఫెసర్సుకూడ వున్నారు. అందువల్ల ఇంజనీరింగు యూనివర్శిటీ

ప్రత్యేకంగా పెట్టేటట్లుతే ఉపయోగపడుతుంది. ఇప్పుడున్న 4 కాలేజీలను సమన్వయం చేయడానికి వీలవుతుంది, దానిని గురించి ఎందుకు ఆలోచించ కూడదు ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:— డబ్బు ఎక్కువగావుంటే అన్నికూడ పెట్టుకో వచ్చును.

ENTRANCE EXAMINATION FOR ADMISSION TO PROFESSIONAL COLLEGES.

901

*2288 Q.—*Sarvasri A. Sarveswara Rao and V. Satyanarayana (Put by Sri P. Subbiah)*:—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether Government have decided to hold an entrance examination for admission to Professional Colleges; and

(b) if so, when will it come into force?

Sri A. Balarami Reddy:—(a) Government have not yet decided to hold an entrance examination for admission to Professional Colleges, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ప్రయివేటుగా వెళ్ళవచ్చును అనేది వుంది. వీరికి ఎంట్రెన్స్ ఎగ్జామినేషన్ ఒకటి పెట్టేటట్లయితే ఇతర క్వాలిఫి కేషన్స్ వున్నా లేకపోయినా ఒక దాంట్లో ప్రొఫిషియన్సీ సంపాదించుకోడానికి వీలుంటుంది. ఇంగ్లండు మున్నగు ఇతర దేశాలలో ఇట్లావుంది. ఈవెనింగ్ కాలేజీలు, ట్యుటోరియల్ కాలేజిలు పర్మిట్ చేస్తున్నప్పుడు ఇదికూడ చేయ వచ్చును. ఇంగ్లండులో ట్రేడ్ స్కూల్స్ అని వున్నాయి, అటువంటి పద్ధతి యిక్కడ కూడ పెట్టితే రెగ్యులర్‌గా కాలెజీలో చదవకపోయినా వెళ్ళడానికి వీలుంటుంది. దీనిని గురించి ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి:- క్రితం సంవత్సరం సూత్రపాయంగా చర్చించారు. డిగ్రీలేనివారిని ఎంట్రెన్స్ ఎగ్జామినేషను పెట్టి చేర్చుకోవాలనికాదు. మినిమం క్వాలిఫికేషను వుంటేవారికి అడ్మిషను కోరేటప్పుడు ఎంట్రెన్స్ ఎగ్జామినేషను పెట్టి ఎక్కువ మార్కులు వచ్చినవారికి కాలేజీలో ప్రవేశించడం గురించి ఆలోచన చేశారు. అందులో చాల ప్రాక్టికల్ డిఫికల్టీస్ వున్నాయని వైస్ ఛాన్సలరులు, ఇతరులుకూడ చెప్పారు. టైములేదనికూడ అన్నారు, అయినా ఆలోచనలోవుంది. ఇంకా ఒక నిర్ణయం తీసుకోలేదు.

SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS.

CULTURAL DELEGATION TO MALAYSIA.

S. No. 901/A

S. No. Q. No 2743-V.—*Shri Vavilala Gopalakrishnayya*:—Will the hon Minister for Excise and Prohibition be pleased to state:

(a) whether the Andhra Association of Malaysia, Singapore have requested to send a Cultural Delegation from Andhra Pradesh to address in Malaysia, and

(b) if so, what was the action taken so far?

The Minister for Excise and Prohibition (Sri M. R. Appa Rao):—(a) The Andhra Association of Malaysia has requested to depute a Scholar in Telugu to propagate Telugu language and Literature in Malaysia—but not a cultural delegation.

(b) The request is under consideration of Government.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ఇది consideration లో ఉందన్నారు. సంతోషం. ఆంధ్రులు చాలాచోట్ల ఉన్నారు. అక్కడకు ఒక cultural delegation పంపడానికి ప్రయత్నం చేస్తే వారికి emotional satisfaction, ఉత్సాహం వస్తుంది. చాలాకష్టపడి అక్కడ తెలుగు స్కూల్సు నడుపుతున్నారు. మలేషియాలోనే దాదాపు 40 స్కూల్సు నడుపుతున్నారు. ఈ విషయం ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎం. ఆర్. అప్పారావు:—వారు ఒక లెక్చరరును పంపాలని అడిగారు. Cultural Delegation ను పంపాలని వ్రాయలేదు. వ్రాస్తే ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం:—Cultural Delegation పంపుతారని తెలియక దూరప్రాంతంలో ఉన్నవారు కాబట్టి మాస్టర్లను పంపాలని అన్నారు. అదినిజమే Cultural Delegation ను పంపిస్తే అక్కడఉండే తెలుగు వారికి ఉత్సాహం వచ్చి మన Culture మనం ప్రస్తుతం చేస్తున్న సత్కృషి తెలియచేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది, అక్కడవారు ఎట్లాఉన్నారో తెలుసుకోడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అందుచేత ఈ విషయం ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎం. ఆర్. అప్పారావు:—Cultural Delegations పంపేది Government of India వారు. మనకు సంబంధం లేదు. తెలుగు లెక్చరరును ఒకరిని పంపాలని వ్రాసారు. ఒక లెక్చరరు three months కు కావాలని వ్రాసారు. ఇప్పుడు one month కావాలని మరల ఒక

letter వ్రాసినట్లున్నారు. One month కు పంపాలని వారు costs పెట్టుకుంటామని plane charges, one month salary మనం ఇవ్వాలని అన్నారు. ఇస్తామని Government of India కు వ్రాశాము, పాస్‌పోర్టు మొదలైనవి ఇవ్వాలని వ్రాశాము. Government of India వారు పంపుతారనే అనుకుంటాను, అపుడు పంపుతాము, Cultural Delegations అనేవిGovernment of India పంపాలి. వారు వ్రాస్తే మనం రికమెండ్ చేయవచ్చును.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ఒక్కరినె పంపుతారా, ఇద్దరు ముగ్గురిని పంపుతారా? ఒక్కరినె పంపడం న్యాయంకాదేమో, ఇద్దరు ముగ్గురిని పంపితే వెళ్లిచూచివస్తారు. ఒక్కరే వెడితే satisfaction ఉండడానికి లేదు. వారికి cultural activities సరిగా reflect కావు.

శ్రీ ఎం. ఆర్. అప్పారావు:—ఇద్దరు ముగ్గురిని పంపితె వారు expenditure ను bear చేయవద్దా? వారు అడిగింది లెక్చరరును కాని delegation ను కాదు. డెలిగేషనను పంపాలని వ్రాస్తె.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాధం:-వారు వ్రాయనక్కరలేదు. మేముచెబుతున్నాం కదా. మేము వారివాళ్ళమేకదా. మూడు నెలలకు వారు అడిగారు కదా, ఒక నెలకు ముగ్గురిని పంపితే ప్రపోర్షన సరిపోతుంది.

శ్రీ ఎం. అర్. అప్పారావు:—Foreign exchange తక్కువగా ఉండడం వల్ల Government of India పర్మిషన్ ఇవ్వడంలేదు. ఒక లెక్చరరును పంపడానికి కూడా పర్మిషన్ ఇవ్వని పరిస్థితి ఉంటే Central Minister గారితో friends ద్వారా చెప్పించాను. వారు వ్రాయకుండానె మనమే పంపాలంటే అసలే ఒప్పుకోరు.

LANDS BELONGING TO THE KORLAPALLI ANKAMMA TEMPLE OF PATA GUNTUR.

S. No. 901/B

S.N. Q. No 2745-D.—Shri Vavilala Gopalakrishnayya:—

Will the hon. Minister for Law and Prisons be pleased to state:

(a) whether it was a fact that a public auction notification was made on 27th November 1965 (See Andhra Prabha 29th November 1965) as per the Memo. of the Commissioner, Hindu Religious and Charitable Endowments No. 21986/61-CD, dated 26th October 1965 stating that the lands belonging to the Korlapalli Ankamma Temple of Pata Guntur to the extent of 11.70 acres will be auctioned on 17th December 1965 and whether the auction was stayed by the Home Department as per their telegram, dated 20th November 1965 pending disposal of the petition of the President of Venkatareddy Co-operative Housing Society, Guntur; and

(b) if so, why and who were the members of the Society?

The Minister for Law and Prisons (Sri P. V. Narsimha Rao):—

(a) The answer is in the affirmative subject however to the qualifications:

(*i*) that no specific date for the auction was notified by the Commissioner and the date of Government's telegraphic orders was 29th November 1965 and not 20th November 1965;

(*ii*) that orders of Government staying the auction were based not on the ground that a representation had been made but because of the proposal under consideration of Government to evolve a uniform policy in regard, generally, to the disposal of temple sites in cities.

(*b*) The first part of this clause has been answered in (*ii*) above; as regards the latter part, no information is available with Government.

We have made efforts to get the names of the Members of the Society. Till yesterday we were making efforts. Still we could not get. That list can be obtained a little later.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:-జనరల్ పాలసీ తేల్చుకోడానికి ఆపాము అంటున్నారు. President of Venkatareddy Cooperative Housing Society ఆపాలని నోటీసు ఇచ్చారు. కాబట్టి టెలిగ్రాం పంపామని అంటున్నారు. వేలం కొరకు time fix up చేసి ఆంధ్ర ప్రభలో నోటిఫికేషన్ వచ్చింది ఆ కమిటీ ఇదివరకు బాగా భవనాలున్న వారందరు ఆరు లక్షలు రావడానికి అవకాశంఉన్న స్థలాన్ని, ఒక లక్ష రూపాయలకు కొట్టివేసుకొని ప్లాటులువేసుకొని 500, 1000 గజాలుతీసుకోడానికి కోఆపరేటివ్ సొసైటీఅని పేరు పెట్టుకున్నారు. పేర్లు ఎప్పుడయితే బైటకు రాలేదో మా inference correct అయినది. పేర్లు బైటపెట్టరు. ఆ కోపరేటివ్ సొసైటీని ఎవరు రిజిష్టర్ చేసారు? దాని ప్రెశిడెంటు ఎవరు? పొట్టి శ్రీరాములు స్థలంలో ఉన్న వారిని పోలీసులచేత మెడపెట్టి గెంటించారుకదా. దేవాలయాలకు డబ్బు వచ్చేది పోయేటట్లు, పెద్దవారికోసం ఇప్పుడు ఆపుచేసారు. అసలు మీ జనరల్ పాలసీఏమిటి?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అదే జరిగింది. ఒకచోట department తరపున encroach చేసినవారిని తీసివేయాలని ఒకఆర్డరు ఇవ్వడం జరిగింది ఒకచోట ఇదంతా ఎందుకు, ఎవరికైనా negotiated price మీద ఇవ్వాలనే అభిప్రాయంవచ్చింది, ఒక్క గుంటూరులోనేకాదు, హైదరాబాదులోను, విజయవాడలోను, విశాఖపట్నంలోను, అనంతపురంలోను, కర్నూలులోనుపెద్ద పట్టణాలలో ప్రతిచోట ఇటువంటివి వచ్చింది. uniform గా orders

ఇంతవరకూలేవు, ఎప్పటి కప్పుడు దాని merits బట్టి చేయడం జరుగుతుంది, ఇప్పుడు ఒక uniform policy కావాలి. Encroachers ఉంటే ఏమిచేద్దాం? వారిని పట్టుపట్టితీసుకడం న్యాయం అవుతుందా? లేకపోతే ఎవరు encroach చేస్తే వారికి ఇవ్వడమేనా? ధారాదత్తం చేయడమేనా? ఏమిటి మార్గం? అన్ని cases cover చేస్తూ ఒక uniform policy evolve చేయడానికి గుంటూరులో నెల రోజుల క్రితం ఒక కమిటీవేశాము. కలెక్టరు, చెర్మెన్; డిప్యూటీ కమిషనరు సెక్రటరీ, ఇంకా ముగ్గురు నలుగురు వ్యక్తులతో కమిటీవేసి పరిశీలించి రిపోర్టుఇవ్వాలని చెప్పాము, ఆరిపోర్టు ఎంతవరకు వచ్చిందో నేను personal గా pursue చేస్తున్నాను నిన్నటి వరకు భోగట్టా ఏమిటంటే

They are now on a point of submitting a report. Within the next one week or two weeks that report is expected with the Government. We are going to constitute some Committees for Vijayawada, Hyderabad, Visakhapatnam and other cities where this problem is being faced. On the recommendation of those committees, we will take uniform decisions in this matter. In fact, Sir, when Sri Vengal Reddi who is the Chairman of the Co-operative Society—the names of the other members are not available, but he is the Chairman, he came to me and represented that this auction should be stayed in view of the fact that they are prepared to offer a good price for that land on behalf of the society. I told him very plainly that this matter cannot be and should not be decided in isolation. And I wrote on the petition itself that in view of the fact that we are trying to evolve a uniform policy in regard to these matters in all the cities, this particular auction may be stayed until we take uniform decisions in the matter. And uniform decisions will be taken within a matter of few weeks, Sir There is nothing particular about this case. These cases have been there, of the same nature, of different nature, in different places, and therefore we wanted to take uniform policy and in view of that this auction was stayed.

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు :—అధ్యక్షా మంత్రిగారు uniform policy shape చేయబోతున్నామని శలవిచ్చారు. సంతోషమే అయితే నేను మనవిచేసేది ఏమిటంటే ఇల్లులేనివారందరు దేముడు మనుషులు. దేముడు ఆస్తిని దేముడు మనుష్యులకు దేముడు డబ్బుతోనే cheap tenements లాగ డిపార్టుమెంటు కట్టించి అద్దెకుయిస్తే పోతుందిగాని అక్కడ రెండు మూడు యిళ్ళుపెట్టుకుని యిక్కడ ఆక్రమణ చేసుకున్న వారికి ధారాదత్తంచేస్తే బహుశా దేవుళ్ళు protest చేయలేరని దేముడు ఆస్తిని దుర్వినియోగం చేసేకంటె వారు పాలసీని evolve చేస్తున్నారన్నారు కనుక యీ సందర్భంలో వారు అట్లాంటి tenements కట్టించి అద్దెకుఇచ్చే

సూచన ఆలోచిస్తారా? రెండో సప్లిమెంటరీ ఏమిటంటే దేముడు ఆస్తిని ఏపరిస్థితిలోను ఎవరికి assign చేయకూడదు. వేలంలో dispose చేయాలని హైకోర్టుతీర్పువుంది. అది ప్రభుత్వం దృష్టిలో ఉన్నదా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు:—Sir, ఇప్పుడు చాలా సూచనలు వస్తున్నాయి. ఇదివరకే encroach అయినవారి మాటఏమిటి? పోనీ వారికి ఏదైనా లీజు రల్‌గా యిస్తామంటే తెల్లవారి ఎక్కువమంది encroach చేసే అవకాశం ఉంది. ఇప్పుడు మనం పూర్తిగా cumulative గా decision తీసుకోకముందు వేరు వేరుగా నిర్ణయాన్ని ప్రకటించినప్పుడు అది బయట పెట్టినప్పుడు రేపు మరల problem aggravate అయ్యే అవకాశముంది. అన్నిటిని దృష్టిలో ఉంచుకొని కమిటీ వేశాము Guntur is a test case, Sir. We are starting with Guntur. గుంటూరులో కనక యీ problem అంతా ఇప్పుడు ఆలపాటి వెంకటరామయ్యగారు ఉన్నప్పుడుకూడా face చేయడానికి ప్రయత్నము చేసినారు వారందరిని తీసివేయవలసినదన్ని గట్టిగా ఆర్డర్సుకూడా వేయడం జరిగింది. ఎంత ప్రయత్నం చేసినప్పటికీ వారిని తీసివేయడం సాధ్యపడలేదని తరువాత కమీషనరు రిపోర్టుచేసినారు' సాధ్యపడలేదని అంటే సాధ్యపడకపోదు తీసివేయదలచుకుంటేకాని అది చాలాకష్టమని వారుచెప్పినారు, ఇవన్నీ దృష్టిలోపెట్టుకుని సబ్ కమిటీవారు, కలెక్టరు, చైర్మనుగా ఉన్నకమిటీవారు రిపోర్టుయిచ్చిన తరువాత నిర్ణయం తీసుకుంటామని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం:—అధ్యక్షా అసలు గోపాలకృష్ణయ్యగారు మరొకపాయింటు raise చేశారు. మినిస్టరుగారు ఏమిచెప్పారంటే President of the society యిచ్చిన రిపోర్టుపైనకాదు మేము ఆపింది జనరల్ పాలసీపైన అన్నారు, ఆయన specific గా అడుగుతున్నది ఏమిటంటే President of the society representation పైన టెలిగ్రాం వెళ్ళినదా లేదా? పెద్ద ఉపన్యాసంకాదు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు:—నన్ను నారకంగా చెప్పనీయండి.

(*Interruption by Sri Tenneti Viswanatham,*)

Sri P. V. Narasimha Rao:—No, Sir. I will have to be permitted to have my own way of answering. I will answer the question in my own manner.

Mr Deputy Speaker:—He has full privilege.

Sri P. V. Narasimha Rao:—About temple sites in cities, it was brought to my notice very early after I took over as Minister for Endowments.

Sri Tenneti Viswanatham:—On a point of order. Sir. అది అడగడం కోసం కాదు, మేము ఒక పాయింటు అడిగినప్పుడు అయన ఏదో లెక్చర్ యిస్తే ఎలా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :-లెక్చరుకాదు జరిగింది సీదా చెబుతున్నాను. పూర్తిగా వింటే తెలుస్తుంది. జవాబు విని తీసుకోండి సంతృప్తి పడకపోతే మళ్ళా చెబుతాను.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—అవునా కాదా అని అడుగుతున్నారు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు .—లేదని చెబుతున్నాను. General question టెలిగ్రాములో ఏమి వ్రాశారనికాదు. General question was already under our consideration. It so happened that Mr Vengal Reddy happened to meet me with a representation during that time Since we were already considering what to do about this problem, we took that opportunity to say "you stay all of them"- proceedings not only this. ఇది ఒకటే కాదు. Auction ఇంకోచోట పెట్టవద్దు ఎక్కడ కూడా auctions పెట్టి తొందరలో నిర్ణయం తీసుకోవద్దు ఇవి కూడా stay చేయండి దీనిపైన uniform గా decision తీసుకోబోతున్నాం అని కమీషనరుకి చెప్పడం జరిగింది. Since that date no auctions have taken place anywhere, Sir.

శ్రీ తేన్నేటి విశ్వనాథం :—మొదట మంత్రిగారు "Not on the representation of the President of the Society " అన్నారు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :-" Not merely " అని చదివాను.

శ్రీ తేన్నేటి విశ్వనాథం :—మొదటిలో " Not merely " అనలేదు. మొదట అలా చెప్పారు యిప్పుడు ఇలా అన్నారు. ఇందులో న్యాయిం ఏముంది ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :—ఎవరికి ఏమీ అన్యాయం జరుగలేదు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వేంకటేశ్వర్లు :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు దానిలో గుడిసెలు వేసుకొని ఉన్నవారు చాలామంది ఉన్నారు. పాపం అలపాటి వెంకట్రామయ్యగారు అప్పటినుంచి అనేక రకాలుగా తంటాలు పడ్డారు వెళ్ళగొట్టడానికి, సాధ్యపడలేదు. చీఫ్ మినిష్టరుగారు stay యివ్వడం జరిగింది. ఇప్పుడు ఆ సొసైటీస్‌పెట్టి వారికి ముప్పు సొసైటీలవల్లగాని ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల వల్లగానీ ముప్పు తీసుకొని రావడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :—సొసైటీకి encroachment కి సంబంధం అయితేలేదు నాకు తెలిసినంతవరకు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు :—దానిలో hut dwellers ఉన్నారు. సొసైటీ పుట్టకపూర్వంనుంచి దానిలో ఉన్నారు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :—ఇదిపరకు జరుగుతున్నది అంతా యిదే. Piece-meal గా ఎవరికి ఏ interest వుంటే దానిని గురించి చెప్పుకోవడం జరుగుతున్నది కాబట్టె సబ్ కమిటీ వేసినాము. ఎవరెవరి interests clash అవుతున్నాయి ఎవరు encroachers గా ఉన్నారు. ఉంటే వారిని ఏమి చేయాలి ఎంతకాలంనుంచి వున్నటువంటి encroachers తెల్లవారి గుడిసెలా కట్టుకోవడం సాయంత్రం తీసివేయడం అనేది.

Mr. Deputy Speaker:—The Government would have to constitute a committee very early here also.

Sri P. V. Narasimha Rao:—Yes, Sir; one committee for each of these big towns, Hyderabad and Secunderabad. For Guntur, we have already done. Vijayawada comes next.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు :—అడిగిన ప్రశ్నకుతప్ప ఈ మంత్రిగారు విపరీతమైన ఉపన్యాసం యిస్తున్నారు. అడిగిన ప్రశ్నకు మాత్రం సమాధానం చెప్పడంలేదు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :-ఏమి అడిగినారు ?

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు :-అక్కడ ఏ dwellers ఉన్నారో వారి interests భంగంకాకుండా కాపాడుతారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :-వారి interests ఏమి ఉన్నయో మాకు తెలియదు. They are encroachers. There can be no interests for encroachers, legally speaking.

శ్రీ వందేమాతరం రామచంద్ర రావు (మేడ్చెల్):- వెంగళ్ రెడ్డిగారు అన్నారు, ఎవరండి ?

Sri P. V. Narasimha Rao:—Sri Vengal Reddy, Member, Rajya Sabha.

Sri V. Ramachandra Rao:—Is he related to our Chief Minister?

Sri P. V. Narasimha Rao:—I have no information regarding relationship.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :-మంత్రులు అన్సరు చేస్తున్నప్పుడు ఎక్కడైనా అనుమానం ఉన్నప్పుడు ప్రశ్నలు వస్తాయి. ఆ అనుమానం confirm చేసేలాగ నాకు relationship కూడా తెలియదని ముఖ్యమంత్రిగారి బ్రదరు రాజ్యసభ మెంబరు. రాజ్యసభ మెంబరు అని చెప్పికూడా నాకు relationship తెలియదని న్యాయశాఖ మంత్రిగారు అంటే అది ఎంత న్యాయంగా ఉంటుందో చెప్పండి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహా రావు :-అడిగేవారు కూడా నానోట ఆ మాట అనిపించాలనే ఉద్దేశ్యంతో గుచ్చి గుచ్చి అడగటం అదెంత న్యాయంగా ఉంటుందో. నేను చెప్పడం యిదీ అంతే న్యాయంగా ఉంటుంది.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :-మేము అడిగింది నిజం అడిగాము. వారు చెప్పింది తప్పు.

శ్రీ కె. నాగయ్య (గుంటూరు-1): — గుంటూరు టౌనులో అంకమ్మ మాన్యం అనేది 11 ఎకరాలుంది. దాని ప్రక్క $1\frac{1}{2}$ ఎకరాలు పోరంబోకు ఉంది.

మిస్టర్ డిప్యూటిస్పీకర్:— ఇది ఈ question గురించేనా?

శ్రీ కె. నాగయ్య:— అవునండి, అంకమ్మ మాన్యంలో చాల భాగం dwellers ఉన్నారు. వారు వారికి కావాలని 10 సంవత్సరాలనుంచి ప్రభుత్వానికి అర్జీలు పెడుతున్నారు. అందులో రెండురకాల అర్జీలున్నాయి హరిజనులకు ఉచితముగా పంచాలనీ తక్కిన dwellers మేము కొనుక్కుంటాము మాకు అమ్మండి అని అర్జీలు పెట్టుకున్నారు. ఈ మధ్య వెంగళరెడ్డిగారు సొసైటీ రిజిస్టరు చేశారని నాకు తెలిసినది. అది ఏ stage లో ఉందో కూడా నాకు తెలియదు, యిప్పుడేవచ్చాను కాబట్టి.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం:— ఆ సొసైటి ఎప్పుడు స్టార్టు చేశారో అది కూడా చెప్పండి.

శ్రీ కె. నాగయ్య:— ఆ సొసైటీ start అయి రెండు మూడు మాసాలైనది.

శ్రీ పి వి. నరసింహారావు:— కమిటీ రిపోర్టు వచ్చినప్పుడు ఆ రిపోర్టులో అవన్నీ ఉంటాయని నమ్ముతున్నాను.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ:— అధ్యక్షా, ఈ సొసైటీ అధ్యక్షులు ఎవరు? సొసైటీవారు చేసిన representation గురించి వివరాలు చెబుతారా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు:— అధ్యక్షులు వెంగళరెడ్డిగారు అధ్యక్షుని హోదాలో వచ్చి represent చేసినది ఏమిటంటే మీ ట్రస్టీ గారు మీకు మొట్టమొదలు ఆక్షనులో అమ్మడానికి పర్మిషను కోరినప్పుడు వారు అన్నది ఏమిటంటె లక్షాపదివేలు వచ్చే అవకాశం ఉంది estimated value అని Managing Trustee చెప్పినారు. వెంగళరెడ్డిగారు అన్నది ఏమిటంటే ఆ లక్షా పదివేల రూపాయలు మేమేయిస్తాము మాకే యివ్వవలసినదని వారు చెప్పారు. మేము అన్నాం, " Public auction "లో అంతకంటే ఎక్కువగా రావచ్చును తక్కువగా రావచ్చును మేము ఏమీ చెప్పలేము మేము అసలు ఒక negotiated price మీద యివ్వడమా యివ్వకపోవడమా అన్నది నిర్ణయించుకుని, యివ్వాలి అనుకున్నప్పుడు ఎవరికి యివ్వాలి preference అనే రెండో ప్రశ్న వస్తుంది,

ఇవ్వడమే లేదన్నప్పుడు ఈ ప్రశ్న రాదుకదండీ" అని చెప్పాము. మొట్ట మొదలు ఏదైతే ట్రస్టీ లక్షా 10 వేలు వస్తాయని అన్నారో అసిస్టెంటు కమిషనరు అంతకంటె ఎక్కువ వస్తుంది లక్షా 60 వేలు వస్తుందన్నారు. ఆ తరువాత మూడులక్షలు వస్తాయి అంటున్నారు. మొత్తానికి వెంగళరెడ్డి గారు చేయబట్టి ఇప్పుడు దేవాలయానికి లాభం కాబోయేదేమో, లక్ష వస్తుందని అనుకున్న దానికి ఆరు లక్షల వరకు గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెబుతున్నారు, రేపు అక్షను కనుక అయితే చాలాడబ్బు ఎక్కువగా వస్తుందని మేము కూడా ఆశిస్తున్నాము.

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు:— అధ్యక్షా, ఇది చాల ముఖ్య విషయము. లక్షల విలువ గలిగిన ఆస్తి అని చెబుతున్నారు. దాని ఒరిజనల్ డోనర్సు ఏ ఆశయము కొరకు దేవుని నమ్మించారో మనకు తెలియదు. ఇవన్నీ పరిశీలించ వలసిన అవసరమువుంది. కనుక ఎక్కడి కక్కడ స్థానిక కమిటీలు ఏర్పాటు చేసేదానికన్న గవర్నమెంటు ఒక High Power Commitee ని వేసి ఏయో ప్రాంతాలలో వున్నవో దాని మీద సమగ్ర మైన రిపోర్టు తెప్పిస్తే వాటికి న్యాయముగా వుంటుంది. కాని స్థానిక ఆఫీసర్సు non officials తో కమిటీ వేస్తే అసలు ప్రభుత్వముయొక్క ఆశయము నెరవేర డానికి అవకాశము లేదు కనుక స్టేటు అంతకు ఒక High Power Committee వేయడానికి విచారిస్తారా? రెండవది హై కోర్టు తీర్పు వుందని మనవి చేశాను దేవుని ఆస్తి వేలములో అమ్మాలి కాని assignment ఇవ్వకూడదనే దానికి సమాధానము చెప్పలేదు.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు:— స్టేటు అంతకూ ఒక కమిటీ వేయడము వల్ల ఈ సమస్య పరిష్కారము కాదు. Local conditions వేరు వేరుగా వున్నవి. తమకు తెలియనిది కాదు హైదరాబాదులో వున్న conditions ఇంకొక చోటలేవు. ఇక్కడ conditions సరిగా ఎదుర్కోవాలంటె ఇక్కడి వారి ద్వారానే అది అవుతుంది. ఇక్కడివారితోనే ఆ కమిటీ వేయవలసి వుంటుంది మన ideal ఏదైతేవుందో, temple properties వీలయినంత వరకు temples కు సద్వినియోగము కావడానికి maximum income దానికి రావడానికి ప్రయత్నము చేయవలసి వున్నది. Minimum litigation, minimum trouble అనే దృష్టి వుంది. litigation సంవత్సరాల కొద్దీ నడుస్తూవుంటె temples కి లాభము లేదు. ఇవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని, స్థానికముగా వున్న పరిస్థితుల దృష్ట్యా అక్కడ ఒక కమిటీ వేసి, వారు చెప్పిన ప్రకారముగా దానిని పరిశీలించి నిర్ణయాలు తీసుకొంటె బాగుంటుందని అనుకొంటున్నాము. రాష్ట్రము అంతటికి ఒక కమిటీ వేస్తే జాప్యము అవుతుంది మరల ఈ కమిటీ ద్వారా ఈ కార్యక్రమము బాగా నడవదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు:— ఇప్పుడు కమిటీవేస్తామని అంటున్నారు. Auction పెడితే 6 లక్షలు వస్తుందని అన్నారు. **12 లక్షలు**

రావచ్చు. అలాంటప్పుడు అక్కడున్నవారు ఒక్కరే ఏ 15 లకలకో కొనివేసి ఇంకొక 30 లకలు సంపాదించ వచ్చు కాని మంత్రిగారికి దేవుని మీద బాగా భక్తివుంది. మానవులపైన ఇంకా ఎక్కువ భక్తి వుండాలి. మానవ సేవే మాధవసేవ అన్నారు కదా. అలాంటప్పుడు మానవులను మరచిపోయి మేము auction పెడతాము. చాల సంవత్సరాలనుంచి వున్నారు market price పైన మాకు ఇవ్వండి అని అక్కడున్న పేద ప్రజానీకము అడుగుతూ వుంటే auction పెడతాము మాకు బాగా డబ్బు వస్తుంది అంటే డబ్బువచ్చే మార్గాలు అనేకము వుంటాయి కాని మానవులను బాధపెట్టి సంపాదించే మార్గానికి మాత్రము స్వస్తిచెబుతారా?

శ్రీ. పి. వి. నరసింహారావు.—తమరు చూసేవుంటారు, గమనించే వుంటారు. ఈ ప్రశ్నల సందర్భములోనే 4 రకాలయిన అభిప్రాయాలు వచ్చినవి. ఈ అభిప్రాయాలలో దేనిని నిర్ణయము చేయటము. దేనిని అంగీకరించటము అనేది పరిశీలించిన తరువాతనే అవుతుంది. Auction తప్పు సరి కాదనివుందని High Court judgment వుందని చలపతి రావుగారు చెబుతున్నారు. దాన్ని గురించి పరిశీలించ వలసి వుంటుంది. Auction తప్పకుండా జరగాలనే నిర్ణయానికి వస్తే తక్కిన questions arise కావు కాదు ఎక్కడైన అవకాశం వున్నట్లయితే మనము market price కాని ఒక negotiated price కాని తీసుకొని ఇవ్వడానికి వీలువుంటుంది అంటే ఎవరికి ఇవ్వాలి ఎవరికి priority ఎవరికి priority తక్కువ అనేది అప్పుడు ఆలోచించ వలసి వుంటుంది. These are all matters which would have to be considered.

శ్రీ. వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.—Local conditions అన్నారు దానితోపాటు local influence ని కూడ దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. ఎందువల్ల. అంటే ఈ కమిటీపేరు ఎవరిది పెట్టారు. అంటే కాసు వెంగళరెడ్డిగారు మన ముఖ్యమంత్రిగారి సోదరుడు, ఆ కమిటీ ప్రెసిడెంటు ఎవరు అంటే మన ముఖ్యమంత్రిగారి brother వెంగళరెడ్డిగారు. వారు చుట్టరికము చెప్పలేరు అన్నారు. నేను చెబుతున్నాను. దీనిలో మెంబర్సు ఎవరు అంటే దానికి సంబంధించిన బంధువర్గము ఇంతవరకు అక్కడ నివాసము చేస్తూ కొందరు వున్నారు " దానిని మొదటమాకు ఇవ్వాలని అడిగారు మేము మీకు ఇవ్వడానికి వీలులేదు. అంటే వేలము పాట వేయమన్నారు వేలముపాట వేయబోయేటప్పటికి వీరు కమిటీ అని ప్రారంభించి ఆ కమిటీకి మొత్తానికి ఇవ్వాలని అన్నారు. ఈ announcement అయ్యేటప్పటికి ఆగలేదు. వారు చెప్పారుకదా వారు యిక్కడకువచ్చారు. వీరితో మాట్లాడారు వెంగళరెడ్డిగారి పిటిషన్‌మీద అపాము అని Home Department నుంచి notification వెళ్ళినది. ఇప్పుడు వారు ఏమి అంటున్నారు. కలెక్టరును ప్రెసిడెంటుగా వేశాము అన్నారు. గుంటూరు జిల్లాలో...

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్.—సప్లిమెంటరీ ప్రశ్న ఏమిటో చెప్పండి.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య.— ఈ సప్లమెంటరీ ప్రశ్న వారు చెబుతూవుంటే allow చేశారు. మమ్ములను allow చేయకపోతే ఎట్లా?

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్.—Allow చేస్తాను సప్లిమెంటరీ ఏ మీ కాకుండావుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.—Preamble అయిన తరువాత ప్రశ్న వస్తుంది. అక్కడ కలెక్టరును ఏ కమిటీకి ప్రెసిడెంటుగా వేసినాసరే ఈ విషయాలలో ఆయనతోనే తీర్పు Partial అయి తీరుతుంది. ఆయన ఒక Partial person ఆ తరువాత కమిషన్ వేశాము అంటున్నారు కమీషనులో వుండి పనిచేయలేరు. స్టేటు మొత్తానికి కమిటీ వుండేటప్పటికి కొస్త objectivity వస్తుంది. ఇక్కడ subjectivity వస్తుంది. అందువల్ల అక్కడున్న వారికి ఇచ్చే పద్ధతిలో ఆలోచించాలి. ఇప్పుడు వీరు కాజేయడానికి కొత్త సిద్ధాంతము రాబోతున్నది. కోఆపరేటివ్ కాలనైజేషన్ సొసైటీలకు Preference ఇచ్చి చేయాలనేది వీరు ఎవరు కోఆపరేటివ్స్‌లో వున్నది, ఇది వరకు 2 ఇళ్ళు, 3 ఇళ్ళు, 4 ఇళ్లు దేశము మొత్తములో వున్నవారు Public prosecutors వారందరిని appoint చేసుకొనివచ్చి తమ పవర్నును ఉపయోగపరచాలని చూస్తున్నారు. అక్కడున్న పేదవారు ఎగిరిపోతారు. ఉన్నవారికి ఇస్తారు. దానికోసము సిద్ధాంతము ఆలోచిస్తున్నారు. దాని కోసము ఇంత time తీసుకోంటున్నారా కోఆపరేటివ్ సొసైటీలకు ఇవ్వడానికి మీరు ఆలోచిస్తూమేము దానికి సిద్ధాంతము కోసము కమిటీ వేశాము అంటే ఈ కమిటీ ఎవరెవరు ఇక్కడ కలెక్టరు:

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకరు:— ఇప్పుడు ఏమిచేయాలి?

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— స్టేటు మొత్తానికి ఒకపాలసీ అవలంబించి major issue ఏమంటే ఎవరైతే dwellers వున్నారో వారికి న్యాయమైనధరకు, మార్కెటుధరకు అయినా సరే.— మార్కెటు ధర అయితే కొంపమునుగుతుంది. మార్కెటు ధర పెడితే పెద్ద వారువచ్చి కొనేస్తారు. వీరు ఎగిరిపోతారు. అందువల్ల ధర్మమైన ధరకు వారు పొందుకోగల్గిన ధర నిర్ణయించే పద్ధతి ఇప్పుడు గుంటూరులో వున్నది. వారు చెప్పారు. అంతవరకు ఒప్పుకున్నాము రాష్ట్రము మొత్తముమీద అటువంటి సమస్య వుంది అనుకొన్నారు. రాష్ట్రము మొత్తముమీద వున్న సమస్యను పరిష్కారము చేయడానికి కోఆపరేటివ్ సిద్ధాంతము మనకు వుంది అంటున్నారు. దానిని తీసుకొని రావడానికి ఆలోచిస్తున్నారు.

అదికాకుండా రాష్ట్రము మొత్తానికి ఒక కమిటీవేయండి. మొత్తానికి పాలసీ తేల్చండి. Property వున్నవారికి ఇవ్వకుండా ఆవిధంగా కమిటీ వేస్తారా అని అడగుతున్నాను.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు:—ఏ నిర్ణయము తీసుకొనలేదు. వారు ఇచ్చిన సూచనలు బాగానేవున్నవి. అవన్నీ note అవుతున్నవి ఒకటి మాత్రము చెప్పగలను. ఏ ఒక సొసైటీ యొక్క interest దృష్ట్యా స్టేటు అంతట నిర్ణయాలు తీసుకొనడము జరుగదు. Whether it is a society or individual or any body, we are not going to take a decision basing them on the probable interests of individuals or societies or anybody. అంతవరకు మాత్రము మనవి చేయగలను.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య:—ఆకమిటీలో ఎవరు వున్నారో చెప్ప లేదు.

శ్రీ ఎ సర్వేశ్వరరావు (ఏలూరు): —అధ్యక్షా, ఈ విషయాలు ఆలోచించడములోనే fundamental defect వుంది. ఏ కమిటీలువేసినా దేవాలయాలకుగాని మరొకదానికిగాని కాంగ్రెసు పార్టీని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రత్యేకముగా ఆ వ్యక్తులనే దానిలో వేయడమువల్ల గుడిని మింగేస్తున్నారు. గుడిలోని లింగాలను మింగేస్తున్నారు. అది మంచి పోయి వస్తువు interest ని దృష్టిలో పెట్టుకొని చేస్తే సాఫీగా తేలికగా solution దొరుకుతుంది. Auction వేయాలి ఎవరికని ఇవ్వాలనేది ఎవరికి ఇవ్వక్కర లేదు అనేది ఏ dwellers వున్న వారిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రమాణము తీసుకొంటె solution తేలిక అవుతుంది. అది basic గా పెట్టుకోవాలి.

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతి రావు:-- అధ్యక్షా, point of order, గుడిని, గుడిలో లింగాన్ని మింగేస్తున్నారు అంటున్నారు. It is an aspersion. Kindly expunge it from the proceedings.

శ్రీ పిల్లల మర్రి వెంకటేశ్వర్లు: Aspersion ఎవరి మీద, గుడిని గుళ్ళో లింగాన్ని మింగే వారు లేరా వుంటె వారిపైన aspersion ఏమిటి ఉన్న విషయము చెబితే.

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్:—కాంగ్రెసు పార్టీ అంటే general గా వస్తుంది.

డాక్టరు టి. వి. యస్. చలపతి రావు:— గుడిని పగులగొట్టే వారున్నారు. అధ్యక్షా.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు: —గుడిని, గుళ్ళో లింగాలను మ్రింగడము లేదని చెప్పమనండి.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకరు: —ఒక పార్టీని generalise చేయకుండా చెప్పవచ్చు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు: —మొన్నవారు generalise చేస్తే ఊరు కొన్నారు. మేము generalise చేస్తే point out చేస్తున్నారు.

మిస్టర్ డెప్యూటి స్పీకర్: —Facts అన్నారు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు: —మేముకూడ facts చెబుతున్నాము.

Mr. Deputy Speaker:—Let him answer that question.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు: —వారు అన్నదాన్నిగురించి ఏమి, కాంగ్రెసు పార్టీ, ఇది అంతా ఏమిమాటలు.

Mr. Deputy Speaker:—He does not mean that all the Congress people are so. He means some of them. It could be some of them.

Sri P V. Narasimha Rao:—Is it only Congress people?

Mr Deputy Speaker:—Everybody.

Sri P V. Narasimha Rao:—Why Congress?

Mr. Deputy Speaker:—Yesterday, Communists were under attack; today Congress. It does not make much difference.

Sri P. V. Narasimha Rao:—If either side makes the attack, it is not correct. Well, the same treatment will have to be meted out to both.

Mr Deputy Speaker:—Yesterday, we meted out the same treatment that this side should not attack the Communists. To-day, I said, the other side should not attack the Congress.

Sri P. V. Narasimha Rao:—We have gratefully noted all the suggestions given by the hon. Members. They will be kept in view while taking a decision.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు: —అధ్యక్షా, గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఒక pertinent point ని raise చేశారు. ప్రతి టెంపుల్ లాండుకి ఒక కమిటీ కాకుండా స్టేటు అంతకు ఒకే కమిటీవేస్తే న్యాయము జరగడానికి వీలుం టుంది. అది ఆలోచిస్తారా?

Mr. Deputy Speakre:—He has answered when Dr. Chalapathi Rao raised this question.

Sri P. V. Narasimha Rao:—I already said that we want to have separate committees.

Sri Pillalamarri Venkateswarulu:—What are the reasons?

Sri P V Narasimha Rao:—We are convinced that conditions in towns are different and a single committee at the State level will not be able to cope up with this.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం:—Single Committee, ad hoc గా వేస్తే వున్నఇబ్బంది ఆయన చెప్పారు. Local conditions అనుకొంటున్నారు. కాని narrow down అయ్యేటప్పటికి local influence హెచ్చు అయిపోయినవి. ఏ ఉద్దేశ్యముతో కమిటీ వేస్తున్నారో అది నెరవేరకపోతున్నది general principle evolve చెయడానికి ఇంకొక కమిటీ ఎప్పుడూ చాల మంచిది. ప్రభుత్వము calm గా ఆలోచిస్తే చాల సంతోషము.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు:—ఇందులో ఒక misunderstanding ఏమి వస్తున్నది అంటే కమిటీలు మాకు ఏ భూమి తీసుకోవాలి ఏ భూమి ఇవ్వాలనె recommendation చేస్తాయని అనుకొంటున్నారు అదికాదు వీరు policy మీదనే మాకు suggesition ఇవ్వబోతున్నారు. We are going to take decisions on policies first. Once the decisions are taken, these committees will no longer be there. Decisions will be implemented by the Department. దానికఏమి వుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—వారు చెప్పినదానిలో మళ్ళీ చేంజ్ వచ్చిందండీ. లోకల్ కండిషన్స్ ఏమి వుందండీ? వారు అక్కడవున్న పరిస్థితి చెప్పటంలేదు. మేజర్ పాలసీసెమీద తేలుస్తాం అన్నారు. మేజర్ పాలసీస్ ఆబ్జెక్టివ్ కనుక సబ్జెక్టివ్ కండిషన్స్ ఎక్కడ వస్తాయి? సబ్జెక్టివ్ ఫాక్టర్స్—మనుష్యులే వస్తారు. తరువాత, కమిటి ఎవరు వేశారు?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు:—సబ్జెక్టివ్ కండిషన్స్ కాదు. గుంటూరు తీసుకోండి. గుంటూరులో పరిస్థితులు ఏవిధంగా వున్నాయి. What is the magnitude of the problem in each of its aspects అనేది గుంటూరునుండి రావలసి వుంటుంది. విజయవాడది విజయవాడను రావలసివుంటుంది హైదరాబాద్‌ది హైదరాబాదు రావలసివుంటుంది. అందు చేత హైపాతెటికల్ గా ఇవన్నీ ఆలోచించటంకన్నా. ఆ కమీషన్ రిపోర్ట్స్ రానివ్వండి. వచ్చినతరువాత వాటిని కొరిలేట్‌చేసి మనం నిర్ణయం తీసుకోవలసివుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—కమిటి మెంబర్స్ ఇద్దరిపేర్లు చెప్పారు. కలెక్టరు, డెప్యూటి కమీషనర్ అని చెప్పారు. మూడో మనిషిపేరు చెప్పలేదు.

Sri P. V Narasimha Rao:—The Collector is the Chairman. The Superintendent of Police is a member. Mr. Vengal Reddy and Mr. Hanumayya, M.L.A., Guntur, are members.

Sri Tenneti Viswanatham.—I think this committee should be immediately cancelled, Sir All the questions have arisen because of the President of Society in question about which the name also is mentioned here The questions have arisen on account of this What is the use of appointing committees with the same person as a member. I think the Government should be a little more circumspect in their actions.

Sri P V. Narasimha Rao:—I have already stated that the decision did not emanate from the representation of Mr. Vengal Reddy although incidentally it was at that time that the decision was taken to constitute a committee and if he is a member I don't think he can influence it so as to upset the entire decision of the Government. It is not a correct premise. Let the report come and then we will see.

శ్రీ కె. నాగయ్య:—కమిటిలోని వారిపేర్లు చదివారు. ఆ కమిటిని వేయటం అంటే it is a foregone conclusion. ఎందుకంటే వారు సర్వత్రా అందరకూ తెలుసు. జిల్లా కలెక్టరుగారు వెంగళరెడ్డిగారు ఎంత చెబితే అంతచేస్తారని అందరకూ తెలుసు. ఎస్. పి. విషయం మాత్రం నాకు తెలియదుకాని వెంగళరెడ్డిగారు, హనుమయ్యగారు వీరిద్దరూ మాత్రం తప్పని సరిగా వెంగళరెడ్డినగర్ కట్టించాలని కంక్లూషన్‌కు ఇంతకుముందే వచ్చారు. మా నియోజకవర్గానికి సంబంధించి దీ పాలసి స్టేట్‌మెంట్ చేస్తారని చెబుతున్నారు కాబట్టి—మా టౌన్‌లో ఐదారు వంతులమంది హూన్యాలో వున్నారు. మా టౌన్‌లోనేకాదు, అన్ని పట్టణాల్లో కాస్తో కూస్తో హూన్యాల్లో వుంటున్నారు. మీరు ఎప్పుడైతే వేలం వేస్తారో, ఎప్పుడైతే కమిటివేసి అమ్ముతారో అప్పుడు వీరికి లభించకుండా పోతుంది వారికే రీజనబుల్ రేటుకు ఇస్తే వారు కొంటారు.

మిస్టర్ డెప్యూటి స్పీకర్:—డాక్టర్ చలపతిరావుగారు ఆర్డర్ వున్నదని చెప్పారు కదా!

శ్రీ కె. నాగయ్య:—ఆర్డర్ ఏమి వుందండీ. గవర్నమెంటు ఇష్టం.

మిస్టర్ డెప్యూటి స్పీకర్:—ఏదో కేసులో వచ్చిందని... ..

శ్రీ కె. నాగయ్య:—రావటంకాదు. గవర్నమెంటు నిర్ణయం తీసుకోవటంలో వుంటుంది. మా టౌన్‌లో రెండు పేటలు చంద్రమౌళినగర్ అని పట్టాభినగర్ అని వున్నాయి. వారికి కొన్ని లక్షలు అప్పు ఇచ్చారు. 25 సంవత్సరాలలో తీర్చుకోవచ్చు. ప్రభుత్వం వారికి డబ్బు ఇచ్చింది. అలాగే

వీరికికూడ ప్లాట్స్‌వేసి ఇండ్లుకాకపోయినా స్థలాలు అయినా ఇచ్చి 10, 15 సంవత్సరాలలో తీర్చుకోమంటే వారు డబ్బు ఇచ్చుకొంటారు. ఊరికె ఇవ్వవలసిన అవసరంలేదు. మార్కెటు రేటుకే ఇవ్వమనండి. కమిటి వేశారు. నా ఉద్దేశం ఏమిటంటే ఆ కమిటిని రద్దుచేసి కొత్త కమిటీనివేస్తే మంచిది. లేకపోతే వారందరికీ అన్యాయం జరుగుతుంది

Sri *P. V. Narasimha Rao*:—Nothing to say. Noted with thanks. No comments.

Sri *Pillalamarri Venkateswarlu*:—It is a very serious point, Sir. కమిటి అంటే రెండుపేర్లు చదివితే బయటవారు ఎవరో కూడావారు వుంటారని అనుకొన్నాము. దానిలో కలెక్టరు, ఎస్. పి., హనుమయ్యగారు, వెంగళరెడ్డిగారు—ఒకే నిర్ణయానికి వచ్చినవారిని కమిటిగావేసి పాలసి స్టేటు మెంటు ఇస్తారని చెప్పటం—ఈ కమిటీ ప్రజలనుకాని, సభ్యులనుకాని, సంతృప్తి కలిగిస్తుందనుకోవడం పొరబాటు. కనుక ఆ కమిటీని రద్దుచేసి ఆ జిల్లాకు సంబంధించినవారితో, నిష్పాక్షికంగా వుండగలిగే వారితో కమిటి వేస్తారా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు:—లేదు.

Sri *Pillalamarri Venkateswarulu*:—Why, Sir?

Sri *P. V. Narasimha Rao*:—I am not agreeing with all the presumptions made by the Leader of the Opposition regarding the persons constituting the committee and I have to take some strong exception to the way the Collector has been dragged on to this. It is at our request that he is volunteering to serve on this committee and to say that he is going to listen to so and so and not to anybody else is not a correct way of expressing it. అది కానే కాదు. Whoever is the Collector ఇవాళ ఒక కలెక్టర్ రేపు ఇంకో కలెక్టరు వుండవచ్చు. ఈ విధంగా ప్రిజింపషన్స్ చేసి ఈ కమిటిని రద్దు చేయమని మాత్రం కోరకూడదు.

Dr. *T. V. S. Chelapathi Rao*:—What are the terms of reference of the Committee, Sir?

శ్రీ పి. వి. నరశింహారావు;—గుంటూరు టౌన్‌లో వున్న దేవాలయాలకు సంబంధించిన భూములన్నిటిని గురించి ఆ భూముల సమస్యలు ఏమిటి, ఎన్ని రకాల సమస్యలు వున్నాయి, ఎన్‌క్రోచ్‌మెంట్ వుంది! ఎన్‌క్రోచ్ కానిది వుంది. ఖాళీ లాండు వుండవచ్చు, ఇంకోవిధంగా దానిలో సమస్య వుండ వచ్చు, ఇవన్ని పరిశీలించి వాటి కొరకు ఏమి చేస్తే బాగుంటుందనేది సూచించమని—The terms of reference are wide enough.

శ్రీ తేన్నేటి విశ్వనాథం;— గవర్నమెంటు యాటిట్యూడు ఏమిటో సాటిస్ ఫ్యాక్టరిగా లేదు. ఏని విషయంలో Half an hour Discussion కావాలని కోరుతున్నారు. ఏ సొసైటి అయితే అప్లికేషన్ పెట్టినదో ఆ సొసైటి అప్లికేషన్ పైన ఇన్సిడెంటల్ గా.

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్;—Half an hour Discussion కావాలని రిటెన్ గా ఇవ్వండి. Please send me in writing. I shall consider

శ్రీ తేన్నేటి విశ్వనాథం; - నేను చెబుతున్నాను కదా మళ్ళి రైటింగ్ లో ఎందుకండీ. when I feel the answer is not satisfactory I can make a request orally. యావన్మంది కోరుతున్నాము. మళ్లి రిటెన్ గా ఎందుకు.

శ్రీ పిల్లల మర్రి వేంకటేశ్వర్లు;—మంత్రిగారికి చాలా విషయాలు తెలియవు కనుక వారు అలా మాట్లాడుతున్నారు. వారి దృష్టికి తీసుకురావలసిన విషయాలు చాలా వున్నాయి. అందువల్ల Half an hour Discussion ఎప్పుడు ఇస్తారు.

మిస్టరు డిప్యూటి స్పీకర్; చూదాం.

Sri Pillalamarri Venkateswarlu:—Why not today?

Mr Deputy Speaker:—It is not possible. I shall announce it later.

Sri P V Narasimha Rao:—There is no need for any discussion on this I have answered number of supplementaries. The only thing is I did not say what they wanted me to say.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం;—మేము ఏది అడుగుతున్నామో వారు అదే సరిగా చెబుతున్నారు.

శ్రీ పి. వి, నరశింహారావు;—మరి అరగంట డిస్కషన్ ఎందుకు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం,—మరికొన్ని అడగాలని వుంది.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు;—డేట్ ఎప్పుడు ఫిక్స్ చేస్తున్నారు.

Mr Deputy Speaker:—I cannot tell just now. I shall have to consider.

Sri Tenneti Viswanatham:—We can have it either today or tomorrow.

Master Plan for the Development of Vijayawada Town.

S. No. 901-C

S.N. Q. No. 2747-D.—*Shri M. Lakshmana Swamy:*—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state:

(a) whether it is a fact that Master Plan is prepared for the development of Vijayawada Town and if so, when it is prepared.

(b) whether the Government accept the plan; and

(c) if not, the reasons therefor?

The Minister for Municipal Administration (Sri N. Chenchu Rama Naidu).—(a) The Government have directed the Vijayawada Municipality to prepare, publish and submit a General Town Planning Scheme (Master Plan) for the Municipality in G.O. Ms. No. 512, Municipal Administration, dated 6th May 1965. The Municipality has requested for extension of time till 31st December 1966 for submission of the Master Plan to Government and the request is under consideration.

(b) and (c) Do not arise.

Dr. T. V. S. Chelapathi Rao:—The Minister has stated that he has directed the Municipality to prepare a plan and submit it to the Government. On the other hand, my information is that Government have appointed a Unit at Guntur to prepare separate master plans for Vijayawada and Guntur. They finalised them and submitted to Government. The Municipality is not equipped to prepare master plan. How can they prepare it?

Sri N. Chenchurama Naidu:—They are preparing. They have asked for extension of time and we are considering it.

SPECIAL OFFICER, KURNOOL MUNICIPALITY.

S. No. 901-D

S.N.Q. No. 2748-E:—*Sri T. K. R. Sarma:*—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state:

(a) whether the Special Officer (Secretary) of Kurnool Municipality was caught red handed on 28th October 1965 while he was accepting illegal gratification; and

(b) if so, the action taken against the said Officer?

Sri N. Chenchurama Naidu:—(a) The Officer was caught red-handed on 28th November 1965 and not on 28th October 1965.

(b) The Officer has been placed under suspension and the matter is under investigation.

శ్రీ టి. కె ఆర్. శర్మ;—వారిని 28-11-1965 న పట్టుకున్నారు ఇది నిజమేనని చెప్పారు. కాని వారిని పట్టుకొన్న తరువాత ఎప్పుడు సస్పెండ్ చేశారు సస్పెండ్ చేసిన తరువాత వారు ఇప్పటికీ కూడా మునిసిపల్ బిల్డింగ్‌లోనే కాపురం వుంటున్నారా మునిసిపల్ నౌకర్లు కూడా అక్కడే పని చేస్తున్నారా ఆ వివరాలు చెబుతారా.

శ్రీ ఎన్. చెంచురామనాయుడు;—రిపోర్టు రాగానే వెంటనే సస్పెన్షన్‌లో పెట్టారు.

Sri T. K. R. Sarma:—On what date was he suspended?

Sri N. Chenchurama Naidu:—14th December 1965.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ;—28-11-65 వ తేదీనాడు He was caught red-handed. అయితే 14-12-65 అంటె 16 రోజుల పాటువారు రెగ్యులర్‌గా డ్యూటీస్ చేస్తున్నారు. ఆవిధంగా చెయటం వల్ల అక్కడ వుండే రికార్డ్సు మానిపిలేట్ చేసుకోటానికి యాక్సిస్ వుంటుంది కాబట్టి తక్షణం వారి మీద చర్య తీసుకోమని మేము రిప్రజెంట్ చేసినా అది జరగలేదు. దానివల్ల ఇన్వెస్టిగేషన్‌కు హంపర్ అయిన విషయం మీ దృష్టికి వచ్చిందా.

శ్రీ ఎన్. చెంచురామానాయుడు;— D. C. P. దగ్గర నుండి report రాగానే action తీసుకున్నాం, delay యేమీజరగలేదు. Immediate గా suspension లో పెట్టాం.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య,—Corruption charges పై పట్టుకొని time ఎందుకు తీసుకున్నారు. ఆయన అంత influenced person అయితే పేరు చెప్పండి.

శ్రీ ఎన్. చెంచురామానాయుడు;—శ్రీ డి. విశ్వనాథరెడ్డి.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య;--ఎందువల్ల ఆలస్యం చేయవలసి వచ్చింది. పేరుచెప్పగానే సరికాదు. అన్ని cases లో కూడా అల్లాగే చేస్తున్నారా అప్పటికప్పుడే జైల్లో పెడుతున్నారు. ఈయన్ను ఎందుకు పెట్టలేదు.

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్;— Delay ఎందుకు అయిందని.

శ్రీ ఎన్. చెంచురామానాయుడు;—D. C. P. దగ్గరనుండి report రాగానే immediate గా action తీసుకొన్నాం, delay యేమి జరగలేదు.

Sri Ramachandrarao Despande (Narayankhed):—Is it a fact that the Officer is related to Mr. N. Sanjiva Reddy?

Sri N. Chenchurama Naidu:—I do not think.

BEATING OF JONNALAGADDA RAMALINGAIAH IN GUNTUR SUB-JAIL.

S. No. 901-E

S.N.Q. No. 2747-Y:—*Shri T. K. R Sarma and Sri Vavilala Gopalakrishnayya*:—Will the hon. Minister for Law and Prisons be pleased to state:

(a) whether any action is taken on the report, dated 18th August 1965 of the Enquiry Commission appointed to enquire into the incident of beating of Jonnalagadda Ramalingaiah in the Guntur Sub-Jail; and

(b) if so, the details thereof?

Sri P. V. Narasimha Rao:—(a) Yes.

(*b*) The Director of Medical Services has been instructed by Government in H.H. & M.A. Department to take disciplinary action against the Assistant District Medical Officer and the Superintendent, Sub-jail, Guntur. The Director of Medical Services in his latest report, dated 23rd February 1966 has stated that the matter is under correspondence with the Inspector-General of Prisons and that he will send his report shortly. Regarding the other staff of the sub-jail, the Inspector-General of Prisons has been instructed by Government in Home Department to take disciplinary action against the persons responsible in the matter and to take steps to rectify the defects in the administration of the sub-jail, Guntur The Inspector-General of Prisons in his latest reply, dated 12th March 1966 has reported that proceedings have been launched against the jail staff involved and it will take about six to eight weeks to finalise the action.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:-జైలు సూపరింటెంటు గారికి వ్రాశాము అంటున్నారు. వాళ్ళనుండి ఎందుకు delay అయింది. ఇంకెంతకాలం పడుతుంది.

Sri P. V. Narasimha Rao:—That is about jail. About the Medical Officer I regret to say that I have been trying to find out the latest position. Even yesterday or day before yesterday we tried to find out, but the D.M.S appears to be not in town and his assistant is not in a position to say anything. Anyhow we shall pursue the matter.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:--ఏమిజరిగిందో ఒక తారీకు నిర్ణయించి చెప్పమనండి.

Mr *Deputy Speaker*:—What action has been taken on the 25th or the 26th?

Sri P V. Narasimha Rao:—About the jail staff I have already submitted that action has already been launched. Show-cause notices have been given afresh All these people are not at one place. All these technical difficulties have to be overcome and show-cause notices have been given and replies are being received The matter is moving. About the Medical Officer I cannot say just now about the position but we shall pursue the matter.

Sri T K R. Sarma:—Does the particular Medical Officer continue to be the Superintendent and, if so, what action has been taken to see that he does not tamper with witnesses and evidence if any prosecution has to be launched?

Sri P. V. Narasimha Rao:—There is no question of tampering evidence The Commission has submitted the report. We have accepted the recommendations of the Commission. Basing on it we are taking action at the moment. I cannot say whether the Doctor is still at Guntur or not, but so far as the jail staff is concerned all of them have been transferred.

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు:-ప్రభుత్వంవారు తగుచర్య తీసుకుంటామన్నారు. చాలా సంతోషం. జొన్నలగడ్డ రామలింగయ్యగారిని గొడ్లను లాగినట్లుగా rough నేలమీద లాగారు. ఒళ్ళంతా కొట్టుకపోయి 10 రోజులు చాలా బాధపడ్డారు. 5 ఎకరాలు పుచ్చుకొన్నాడనుకోండి. ఇంకోరీతిగా సహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందా? అది వాంఛనీయంకాదా?

He is subjected to the most inhuman treatment.

Sri P. V Narasimha Rao:—The question is a different one. It does not really concern this, but if there is any representation we shall pass it on to the Chief Minister.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE.

RE.: COMPULSORY COLLECTION OF LAND REVENUE FROM RYOTS OF GHANPUR BLOCK, WARANGAL TALUK.

శ్రీ ఎస్. మోహనరావు:-అధ్యక్షా ఘన్పూర్ బ్లాకులో నిర్బంధంచేసి రెవిన్యూ శిస్తు వసూలు చేస్తున్నారు. మోటు బలవంతగా లాగిస్తున్నారు. ఆ block వారికి కరువు effect అయింది. ఇక్కడ కరువుపనులు కొన్ని రెమిషన్ ఇవ్వాలని ప్రభుత్వాన్ని అనేకసార్లు కోరడం జరిగింది. కలెక్టరు కొన్ని గ్రామాలకు యిస్తున్నాం అంటున్నారు. ఏ గ్రామాలు అని అడిగితే list తయారు కాలేదని అంటున్నారు. పోనీ ఆ lists తయారయ్యేవరకు ఆగకుండా వసూలుచేయడం పరిపాటి అయింది. మంత్రిగారు సమాధానం చేసినపుడు ఎండిపోయినవాటికి రెమిషన్ యివ్వాలని చెప్పారు. కాని వాటికి full revenue వసూలు చేయాలనీ వత్తిడి చేస్తున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఆలోచనచేసి rules లో యేమి వున్నప్పటికి వర్షాలులేక బీళ్ళుగావుంది గడ్డి కూడా మొలవకుండ వుంది కాబట్టి, దున్నినవానికి రెమిషన్ ఇప్పించాలని కోరుతున్నాను. వసూలుచేసిన డబ్బు పట్వారీల దగ్గరనేవుంది. ఖజానాలో దాఖలు చేయలేదు. రెవిన్యూ మంత్రిగారికి విజ్ఞప్తి యేమంటే అవునాసాను మీరు complete గా కుంటే యిప్పించాలని, వెంటనే ఆ lists తయారుచేసి యివ్వాలని, యీ వసూలుచేసిన పైకమును తిరిగి యిప్పించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

The Minister for Revenue (Sri N. Ramachandra Reddy):—Sir, Government have issued instructions to the Board of Revenue in December 1965 that in areas affected by drought conditions full remission will be granted where the yield of crop both wet and dry is less than 4 annas and half remission where the yield of crop is between 4 to 6 annas It has been brought to the notice of Government that in Vallagutla village of Ghanpur Block in Warangal taluk, Warangal district, the Village Officers have been collecting land revenue by using coercive measures. A specific report has been obtained from the Collector, Warangal in this regard. It has been reported by the Collector that land revenue demand for Pallagutla village is Rs. 9,786 and that an amount of Rs. 3,661 was collected by the Patwari by the 1st week of October 1966. On receipt of detailed instructions granting remissions, the Patwari suspended further collections of land revenue and started preparation of statements for remission. The amount covered by remission for this village is Rs. 5,515. The Collector has reported that excess amounts collected, if any from the ryots will be adjusted and the collections made by the Patwari after the first week of February were done without adopting any coercive measures.

In addition to this, yesterday I have stated that regarding pasture lands when a question was raised in the Assembly, wherever remissions were given, similar remissions were given to adjoining pasture lands and instructions will be issued accordingly.

RE.: PAYMENT OF REMUNERATION TO VILLAGE OFFICERS OF BHADRACHALAM TALUK AND THE ACTION TAKEN BY THE GOVERNMENT.

Sri Ramachandra Rao Deshpande:—There are two systems of payment of remuneration to the village officers in the State. In Telangana they are paid on what is known as the scale commission basis whereas in Andhra they are paid on the salary basis. But this is a very unfortunate and pitiable story of Bhadrachalam and Nugodu taluk of Khammam district. After the reorganisation of the States these two taluks came to Khammam district. It is very pitiable that the village officers in these two taluks, whose number is not less than 357 Patels and a like number of Patwaris and about 100 village servants are paid very nominal and paltry sum. These Patels are paid from two annas to Rs 38/8 per year, Sir—not even per month. Since 1957 they have been making representations that they may be at least brought on par with Telangana and paid on the scale commission

basis or at least their counter-parts in Andhra, but the matter has been kept pending. On specific representations made in 1962, *vide* G.O. Ms. No 1447, dated 15th September 1962, certain concessions were given with the result that 22 patwaris are paid at Rs. 10 per month, 62 Patels are being paid at Rs. 8 per month and 78 village servants at Rs. 5 per month. Still, there are not less than 270 Patels who are not paid more than 2 annas per year To say the least, this is a very unfortunate state of affairs. They are aggrieved by the evasive attitude of the Government in not considering their problem sympathetically. These village officers are at the very root of the village administration which without these officers cannot be run.

The problem is as it is and all these village officers are in a state of 'Trisanku Swargam' with the result that aggrieved by all this and seeing that the Government is not very sympathetical, one Mr. Ch. Sundara Ramiah has also issued notice to the Government that he would go on hunger strike with his 70 year old mother also. But so far nothing has been done. Even the leaflets that he would go on hunger strike have also been submitted along with it, Sir. I would request the Government that some sort of sympathetic consideration should be given and the problem be decided once for all.

One thing worth noting is, Sir, in the G O. of 1962 one of the reasons given has been "that the question of revision of the scales of pay of the village officers and servants of Bhadrachalam taluka cannot be considered until the area is surveyed and settled and the village administration is brought on par with that of the other areas in Andhra region of the State". This was in 1962 on the specific representation made in 1960 So from 1962 onwards they have taken about 5 years but so far neither survey is conducted nor settlement is made. Now, again, I am afraid the hon. Minister will say the same thing that it is not-surveyed or settled and therefore nothing can be done. But it is on the part of the Government to do it. Pending the survey and settlement, the Government either can adopt the pay commission as in Telangana region or atleast pay the salaries as in the Andhra region. I would request the Government to give sympathetic consideration to this problem and see it is solved.

Sri N Ramachandra Reddy:—Sir, there are 152 Government villages and 189 non-Government villages (since taken over by the Government) in Bhadrachalam taluk. The Government villages are divided into five Patwari ranges and the non-Government villages into 17 Patwari ranges. Thus the total Patwari circles in the taluk are 22.

At present there are 358 Patels, 22 Patwaris and 89 village servants in the taluk. Out of the 358 Patels, only 62 are receiving remuneration ranging from 12 paise to Rs. 38.50 per annum. The remaining 296 Patels have no work to do and are illiterate. Even out of the 62 paid Patels, only 30 are literate. Of these 30, 17 are maintaining birth and death registers, cattle pound accounts, and crime reports The remaining 13 are maintaining only birth and death registers and sending crime reports. Of the 30 literate patels referred to above, only 6 patels are qualified for the post of Village Headmen.

The Village Officers Enquiry Committee constituted in the year 1958 considered the question of enhancement of salaries of the Village Officers of Bhadrachalam taluk and recommended as follows:—

(i) that the five-Patwaries of Government ranges should be given increase of pay of Rs 5 per mensum each.

(ii) that the 17 Patwaries non-Government ranges should be paid Rs 28 per mensum

(iii) that the village servants of all the villages, both in Government ranges and non-Government ranges, should be paid Rs. 16 per mensum

(iv) that the Patels and village servants should be given honorarium of not less than Rs. 12 per year pending survey and settlement operations.

The Government examined the above recommendations and issued orders in G.O. Ms. No. 1490, Revenue, dated 27th July 1959 accepting the recommendations (i), (ii) and (iii) above. In regard to recommendation (iv) above, the Board of Revenue stated that this recommendation was not likely to satisfy any of them and that it would be better to take up this question at a later stage after survey and settlement operations and regrouping of villages are over. The Government, accordingly directed that this question of enhancement of salaries of Patels should be taken up at the appropriate time.

In the meanwhile, the Village Officers of Bhadrachalam taluk began to agitate for enhancement of salaries to the level of their counter-parts in the other areas. The Government examined the matter in consultation with the Board of Revenue and issued orders in G.O. Ms. No. 1447, Revenue, dated 15th September 1962:—

(i) that the question of re-organization of village units in this taluk may be deferred until the area is surveyed and settled on ryotwari principles.

(2) that the question of enhancement of salaries of the Patels in Bhadrachalam taluk may be deferred till the survey and settlement and grouping of villages are over.

(3) that all the 62 Patels who are getting the remuneration ranging from 12 paise to Rs. 38-50 may be paid interim relief at the rate of Rs. 8 per month each.

(4) that the 22 Patwaries may be paid interim relief at the rate of Rs. 10 per month each.

(5) that the 89 village servants may be paid interim relief at Rs. 5 per mensum each.

Subsequently, the Government ordered that the interim relief sanctioned to the Village Officers in non-Agency areas from time to time, should also be paid to these village officers and village servants. Thus the pay and allowances that are paid to the Patwaries of Bhadrachalam taluk were brought to the level of their counter-parts in non-agency areas. The remuneration paid to the Patels in Bhadrachalam taluk has not been increased pending settlement operations and regrouping of villages.

As already stated above, 62 Patels are receiving annual emoluments ranging 12 paise to Rs. 38-50 P. and also interim relief at Rs. 14 per mensum each. The Village Munsiffs Association submitted a memorandum to the Government for the increase of their salaries. The Collector of Khammam reported that at present the functions of the Patels are being discharged by the Patwaries as most of the Patels are illiterate that even the remuneration which is paid to the Patels is not justified on the basis of their work, as no work, in fact, is being done by them. He considered that there is no justification for any agitation for enhancement of salaries of the Patels on the basis of the present set up. The Board of Revenue also agreed with the Collector. The Government, however, asked the Collector to place the matter before the Divisional Joint Staff Council and to submit its resolution for consideration of the Government. The resolution of the Divisional Joint Staff Council is awaited.

Sri Ramachandra Rao Deshpande:—No doubt, the hon. Minister..............

Mr. Deputy Speaker:—The last sentence is there—they are going to consider.

Sri Ramachandra Rao Deshpande:—No, Sir. They did not say. On the other hand they say that there is a report from the Collector saying that what is being paid to these patels is not

justified Therefore, what I am saying is, are these people discharging any duties at all and if so are they not entitled to anything, Sir? There remain about 296 patels according to the statement of the hon. Minister himself. What about the fate of these persons, has not been clarified, Sir.

Sri N. Ramachandra Reddy:—Practically they are doing nothing They are illiterate people and that is why they are not being paid anything To those who are working of course interim relief is being paid in addition to the little salary that is paid.

POINT OF INFORMATION.

RE.: COMPULSORY COLLECTION OF LAND REVENUE IN MARKAPUR AND ADONI TALUKS.

Sri P. Subbiah:—On a point of submission, Sir. Just now I received a telegram that though Markapur and Adoni are declared as drought affected areas compulsory collection is going on and attachments are going on there. The telegram here will clearly show: "though cleared land revenue arrears and produced challan No. 461, dated 11th March 1966 the Tahsildar, Adoni refuses order release destrain property unless sign demand notice anti-dated (.) pray instructions action release property"

Mr. Deputy Speaker:—The hon. Member may please convince me as to how it is relevant to this.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య:—రెవిన్యూమంత్రి యిప్పుడు వెళ్ళిపోతున్నారు. వీనిని raise చేయాలంటే సమయం రాదు. అందువల్ల కరువుప్రాంతాలకు కూడా ఏవిధంగా వసూలు చేస్తున్నారో. జప్తులు జరుగుతున్నాయో మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. అటువంటివి జరుగకుండా వుత్తర్వులు కఠినంగా జారీచేయాలని ఒక statement యివ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి:—వుత్తర్వులు ప్రత్యేకంగా జారీచేయవలసిన అవసరంలేదు. యిదివరకే యీ వుత్తర్వులు జారీచేయబడినాయి. కరువు ప్రాంతాలలో వసూలు చేయకూడదని గౌరవసభ్యులు సలహా యిస్తున్నారు. యెవరికి పంటలు పండలేదో వారివద్ద వసూలు చేయడంలేదు కరువుప్రాంతం అయినప్పటికి పండినవాళ్ళవద్ద వసూలు చేయాలని rules వున్నాయి. telegram పంపిన రైతుకు పండిందో లేదో తెలుసుకుని పండకపోయి నట్లయితే వసూలు చేయరని అయినా అన్నితెలుసుకుని నిర్ణయం చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు:— Land revenue కట్టినతరువాత attachment to the property relese చెయమంటే చేయనంటారేమిటి ఆ తహశీలుదారు property attach చేస్తే land revenue కట్టాడు. గవర్నమెంటు తరువాత property release చేయాలికదా?

Mr. Deputy Speaker.—He will take acton.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:– నేను తమదృష్టికి చాలా తీసుకు వచ్చాను. ఆదోని తాలూకా విషయంలో పరిశీలిస్తామని అన్నారు. General గా త్రోసివేయకూడదు. వాళ్ళను హర్రాజు చేస్తున్నారని చెప్పినమాట correct కావచ్చు. వేలం నెం. ప్రకారంగా relief వచ్చిందా లేదాయని కావచ్చు. కాని వాండ్లకు తెలియకుండా చేయాలి. వేలం నెం. కాకుండా relief వస్తూవుంటేనే—అట్లా అన్యాయం చేస్తున్నారని వారు వ్రాస్తున్నారు మొత్తంమీద కర్నూలు జిల్లాలో చాలా గొడవగావుంది. పరిశీలించవలసిన అవసరం వుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. రామచంద్రారెడ్డి:–మీకేకాదు. నాకుకూడా ఒక telegram వచ్చింది. collector కు విషయం యేమిటని నిన్ననే వ్రాసిపంపించినాను.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPARTANCE.

RE.: SCARCITY OF DRINKING WATER IN RAJAMPETA, CHIKKARALA AND MADGUR OF CUDDAPAH DISTRICT.

శ్రీ కె. మారారెడ్డి:—కడప జిల్లా రాజంపేట టౌనులో మంచినీళ్ళు దొరకడంలేదు. పోయిన సంవత్సరం వర్షాలు పడలేదు. యిదివరకు 51 లో కరువు వచ్చి బావులన్నీ ఎండిపోయినప్పుడు మిలిటరీ కూడా అక్కడకు వచ్చింది. బావులన్నీ వీలైనంతవరకు లోతుచేశారు. యిప్పుడు మరల అదే పరిస్థితి యేర్పడుతోంది. యిప్పుడు లోతు చేయాలంటే వీలు లేకుండా వుంది. యిదికాక కరువు సమయంలో చెక్కలమర్రి దగ్గర. ఒక క్రొత్తబావిని కట్టించారు. అది ఎల్లవచ్చి కొట్టుకుపోయింది. ప్రస్తుతం అది ఉపయోగం కాకుండావుంది. చక్కల మర్రి దగ్గర ఒక బావిలోంచి పంచాయితీ బోర్డు ఒక వార్డుకు నీళ్ళు సప్లయి చేస్తోంది. అది కూడా ఎండిపోయింది. దాన్నిబోరు చేస్తున్నారు. బోరు చేస్తున్నందువల్ల వాటరు లెవెలు రోజుకు 3 అడుగులు ఇంచికిపోతోంది. ఈ పరిస్థితులలో 1953 లో మద్రాసు, ఆంధ్ర Composite State లో ఒక Protective Water Supply Scheme తయారు చేసినారు. దాన్ని యింతవరకు implement చేయలేదు. కాబట్టి రాజంపేటలో drinking water problem solve చేయాలంటే pending లో ఉన్న ఈ Protected Water Supply Scheme ను approve చేసి దాన్ని వెంటనే అమలు చేయాలని కోరుతున్నాను.

The Minister for Panchayati Raj (Dr. M. N. Lakshminarasiah):—Sir, All Rural Water Supply Schemes (Drinking water wells) are sanctioned by the Panchayat Samithis in accord-

ance with priority lists prepared by the Executive Engineer, Zilla Parishad. The Standing Committee of the Panchayat Samithi is competent to sanction individual well works costing up to Rs. 20·000 on technically approved estimates. The Panchayat Samithi is competent to sanction well works costing up to Rs. 50,000. All works costing more than Rs. 50,000 should have prior sanction of Government.

2. In addition to the above it is submitted that in connection with the adverse seasonal conditions on the recommendation of the Committee set up by the Government an amount of Rs. 25·00 lakhs has been sanctioned by the Revenue Department from the Famine Relief Fund for deepening of public drinking water wells where there is scarcity of drinking water. In this connection instructions have also been issued from this Department to the effect that private drinking water wells also can be deepened if there is no public well, or if there is no water in the public well provided the private wells are thrown open for the use of all communities. The amount will be placed at the disposal of the Board of Revenue. The Board of Revenue will allot the amount to the various districts according to their requirements. The District Collector, in consultation with the Chairman, Zilla Parishad will allot the funds to the various Panchayat Samithis according to their requirements. The Panchayat Samithis, in their turn, will get the drinking water wells deepened through the Panchayats. The actual expenditure incurred for deepening each well, or a maximum of Rs. 200 for each well will be paid. The District Collectors are empowered to recast the works programmes of Zilla Parishads and Panchayat Samithis in consultation with the Relief Committees constituted for this purpose for each district.

All Rural Water Supply Schemes (drinking water wells) are executed by the Panchayats and Panchayat Samithis. Government have since issued instructions to the Block Development Officer, Panchayat Samithi, Rajampeta in Cuddapah district to ensure that drinking water facilities are provided immediately to the people in the locality referred to by Sri K. Mara Reddy, M.L.A. A detailed report on the well works in Rajampeta village has been called for from the Block Development Officer concerned.

Protected water supply scheme వారు యింకొక point కూడా raise చేశారు. వారు నిన్ననే నాకు ఒక application కూడా ఇచ్చారు. దాన్ని కూడా బహుశా తీసుకోడానికి అవకాశం వుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

RE.: REGULARISATION OF SERVICES OF SWEEPERS AND SCAVENGERS IN PANCHAYATS.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ:—అధ్యక్షా, పంచాయితీలలో పని చేసేటటువంటి స్వీపర్లు స్కావేంజర్లు వీరిని conservancy staff గా పెట్టడం వారికి ఏ విధమైనటువంటి హక్కులు లేకపోవడం emoluments పెరగడానికి ఎలాంటి అవకాశాలు లేకపోవడం మనం చూస్తున్నాం. పైగా వారి services regularise కావడం లేదు. వారికి ఎన్. జి. వో లు పొందుతున్నటువంటి ఏ యితర benefits రావడం లేదు. పోయినసారి యిచ్చినటువంటి కొన్ని benefits వారికి అందలేదని ప్రభుత్వ దృష్టికి తేవడం జరిగింది. తరువాత వాటిని తీర్చడం జరిగింది. తరువాత 10, 15 ఏళ్ళ సర్వీసు వున్నవాళ్ళను కూడా regularise చేయడం లేదు. అందుచేత వీరిని conservancy staff నుంచి తీసివేసి వారిని regular employees గా చేసే పద్ధతిని ప్రభుత్వం యేర్పాటు చేస్తుందని కోరుతూ ఆ విషయంపై మంత్రిగార్ని ఒక statement యివ్వాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ డాక్టర్ ఎం.ఎన్. లక్ష్మి నర్సయ్య:—గౌరవ సభ్యులు చెప్పింది నిజమేనండి యిది కేవలం మునిసిపాలిటీలలో వున్న staff కె వర్తిస్తోంది. పంచాయితీలలో ఉన్నవారికి కూడా వర్తించాలనే విషయం సరియైనదే. నేను దాన్నిగురించి గవర్నమెంటుకు వ్రాశాను. ఆర్థికమంత్రిగారితో కూడా discuss చేశాను. కాబట్టి ఆ విషయంలో తగుచర్యలు తీసుకుంటామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య:—అది పంచాయితీ వాళ్ళు యిస్తామంటే వారికి ఏమైనా అభ్యంతరము వుందాండి?

శ్రీ డాక్టర్ ఎం. ఎన్. లక్ష్మి నర్సయ్య:—పంచాయితీ వాళ్ళు యిస్తామంటే ఏమి అభ్యంతరం లేదు. ఎందుకంటే we will have to meet certain expenditure on that.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య:—అలా orders ఏమైనా పంపిస్తారా?

RE.: HUNGER STRIKE BY THE PRESIDENT OF NIZAMABAD, BEEDI UNION FROM 17TH FEBRUARY 1966 TO 19TH FEBRUARY 1966 FOR IMPLEMENTATION OF MINIMUM WAGES.

శ్రీ ఎన్. మోహనరావు:—Correction ఒకటి చేయాలండి. By the president of Nizamabad అన్నారు. Warangal అండి అది.

Mr. Deputy Speaker:—Does the hon. Member want to postpone that?

re : Hunger strike by the President of Nizamabad, Beedi Union from 17th February 1966 to 19th February 1966 for implementation of minimum wages.

The Minister for Labour and Transport (Sri B. V. Gurumurthy):—About Nizamabad I have got a comprehensive report. But about Warangal at the moment I do not have any information, Sir.

శ్రీ ఎన్. మోహన్‌రావు:—వారు ఏమి చెప్పుతారో చెప్పనీయండి:

శ్రీ బి. గురుమూర్తి:—వరంగల్, నిజామాబాదు అని వేరు వేరు ఏమీలేదు. తెలంగాణాకు సంబంధించినంతవరకు కథ వున్నది. నిజామాబాదు పోయివచ్చాను. కనుక దాన్నిగురించి వివరంగా చెపుతాను.

శ్రీ ఎన్. మోహన్‌రావు:—బీడి పరిశ్రమకు సంబంధించి తెలంగాణాలో నిజామాబాదు, కరీంనగర్, వరంగల్ అని 3 సెంటర్లు వున్నాయి. యిక్కడ యింతవరకు కనీస వేతన చట్టాన్ని అమలుచేయలేదు. దీనికొరకు 1959 లో ఒక కమిటీని వేశారు, కమిటీని వేసిన తరువాత చివరకు 1961 లో Minimum Wages Act ఒకటి pass చేయడంజరిగింది.అది జరిగేతీరు చూస్తే అక్కడ వున్నటువంటి బీడి యజమానులకు సంతృప్తి పరచే విధంగా జరుగుతున్నదిగాని కార్మికులకు ఏ విధమైన మేలుజరగడం లేదు. కమిటీలో మీరు కొంతవరకు మీరు కొన్ని వేతనాలు నిర్ణయంచేశారు. ఆ వేతనాలు నిర్ణయించేసిన తరువాత వారికి కొంత time యివ్వడం ఈలోగా వారు High Court కు వెళ్ళడం ఈ రకంగా జరిగిన delay వల్ల ఈ రోజున పెరిగిన ధరలవల్ల కార్మికులు చాల అవస్థలు పడుతున్నారు. తరువాత మంత్రిగారు ఒక G. O. ను కూడా notify చేసినట్లు తెలిసింది. అది రేపు టేబిలు మీద పెట్టిస్తే బాగుంటుంది. ఆ notify చేసిన దాంట్లో defect వున్నందున మరల time యిచ్చారు. వారు కోరింది అల్లా 1,000 కి 2 1/2 రూపాయలు. మీరు నిర్ణయించింది 2 రూపాయలు. మరల దానికి 3, 4 నెలలు time యివ్వడంవల్ల యజమానులకే లాభం జరిగే పరిస్థితి వచ్చింది కాని కార్మికులకు లాభం జరుగలేదు. దాన్నిమీరు వెంటనే అమలు జరుపడానికి పూనుకుంటారనే ఉద్దేశంతో నిజామాబాదు, కరీంనగరు వరంగల్‌లో strike చేయడం జరిగింది. అందువల్ల మీరు ఏ జి ఓ ప్రకారం అయితే 2 రూపాయలు పెంచారో దాన్ని వెంటనే పెంచిన date తో immediateగా effect లోకి వచ్చేటట్లు చర్యలుతీసుకుంటేనేగాని కార్మికులకు న్యాయం జరుగదు. Formalities ప్రకారం మీరు వారికి అవకాశాలు యిస్తూ పోవడంవల్ల సమ్మె తీవ్ర పరిస్థితికి రావచ్చు, సమ్మె రూపం దాల్చడం అట్లా వుంచి వారు పొట్టకూటికి లేనివారు కాబట్టి అవస్థకు గురి అవుతారు కాబట్టి వెంటనే అది అమలులోకి వచ్చేటట్లు చర్యలు తీసుకుంటారని చెప్పి దీన్ని మీ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను.

Sri G. Rajaram (Balkonda):—Mr Speaker, Sir. About 60,000 to 80,000 beedi workers of Nizamabad district are on strike ever since 28th February 1966. Now the strike has crept to parts of Karimnagar and Adilabad districts also. It is almost 18 days that they are on complete strike. Of course, the strike is very peaceful so long, but the employers are not coming to any agreement or compromise with the Unions. Although Government made certain attempts to intervene, the employers were dare enough to dodge the Government and Government Officers They have come to an agreement but when the question of signing it came, they went back. This House remembers well, Mr. Speaker, Sir, that on two other occasions also I moved call ataention motions regarding beedi mazdoor and their conditions. Ever since 1959 onwards it is a very sad story. Three Chief Ministers have changed and three Labour Ministers have changed and this mighty Government is not in a position to implement one single Minimum Wages Act in Andhra Pradesh for the beedi labourers. They started in 1959; but some-how every time that G.O. is being challenged in High Court for the negligence—I do not know whether wantonly or unwantonly—of the Government officers. Every time that G.O. is being challenged for some lacuna or other. In the High Court every time it is benig quashed. One thing I would like to bring to the notice of this hon. House is that ever since 1959 or for the first time in 1961 when the Government introduced the Minimum Wages proposed in their G.O. and the prevelant wages that are being paid to the workers—the difference costs Rs. 35,000 a day to the workers. One day passes means, the workers are going to lose Rs. 35,000. Thus in these six years, the workers are going to lose Rs. 35,000. Thus in these six years, the workers are put to a loss of Rs. 7½ crores in Nizamabad alone let alone other parts of Telangana. While they are trying to take advantage of these lacuna in the G.O. I am unable to understand, Sir, during the past six years when 3 Chief Ministers have changed and 3 Labour Ministers have changed, why this Minimum Wages Act could not be implemented now and here only. Last year also the beedi mazdoors expected that the hon. Labour Minister is serious and anxious to implement it. But I do not know why it happened in 1965 that there was a draft notification, objections were called for, employees and employers raised objections, Government considered them and having considered, the Government also accommodated certain objections raised by the employers, but still they now say it is a draft notification, once again giving a margin of 2 months more, i.e., giving a margin of another Rs. 30 lakhs to the employers.

Now these 80,000 workers are still on strike. This strike is still going on. I was there. I am returning just now today. So far the strike was peaceful, though the employers with the assistance of police or resorting to coercive and repressive methods and they are attempting to force the workers to resume work. This might lead, unless the Government take a serious and early action, to a very serious situation and create a situation that might warrant law and order also. I would request the hon. Minister to move immediately and see that some settlement is arrived at. Thank you, Sir.

Sri *B V. Gurumurthy*:—Sir, in G.O. Ms. No. 319, Home dated 11th February 1961 minimum rates of wages were revised for employment in tobacco (including beedi making) manufactory. According to the provisions of section 3 (1) (b) of the Minimum Wages Act, 1948, the State Government has to revise at such intervals as it may think fit, such intervals not exceeding five years, the minimum rates of wages so fixed. Thus, in ordinary course, revision of wages in this employment falls due only in February 1966 and not earlier. But due to the qaushing of G.O. Ms. No. 1199, Home, dated 30th June 1962 by the High Court on 31st January 1964 wherein separate rates were fixed for rolling beedis manufactured in Telangana area and in view of the agitation made by beedi workers for higher wages, Government took a decision to revise the wages earlier than the usual period of 5 years allowed for other employments under the Act and adopted the alternative procedure provided under section 5 (1) (b) of the Act notifying the draft proposal instead of revising by Committee method generally followed in such cases under section 5 (1) (a) of the Act.

In G.O. Ms. No. 659, Home, dated 22nd March 1965, Government accordingly notified the draft proposal to revise minimum rates of wages fixed for employment in tobacco including beedi making, for information of all those likely to be affected. Various representations were received both from the employers and employees organisations. In this proposal, for rolling beedis in urban areas and in rural areas two different flat rates of Rs. 2.00 and Rs. 1.85 per day respectively were adopted for all varieties of beedies manufactured in Andhra and Telangana areas. One of the objections received was that adoption of a uniform wage rate in respect of all varieties of beedis in Andhra area will hit the manuafcturers of sada beedis badly and that they would have to wind up their business once and for all. It has also been pointed out that 3 varieties of beedis have been in vogue in Andhra area, that the labour and time involved in

rolling these three types of beedis in Andhra vary, that the sale price is also different and the very fact that the Government themselves recognised these three varieties is revealed by their earlier notifications issued in G.O. Ms. No. 319, Home, dated 11th February 1961 and G.O. Ms. No. 969, Home, dated 20th May 1961. All the representations received were placed before the State Minimum Wages Advisory Board at its meeting held on 8th October 1965 and the Board, after considering the same, has recommended for an increase of 18 per cent to the rate of 1961 as far as beedi making was concerned. When the question of confirming the rates, in the light of objections received and the recommendations of the Advisory Board was taken up, the Government considered that the adoption of a uniform rate will adversely affect the beedi manufacturers and it will also result in meeting out invidious treatment to workers rolling the 3 varieties of beedis, as uniform rate will not be commensurate with the Labour and time involved. The adoption of a flat rate of minimum wages for the rolling of three varieties of beedis in Andhra area is liable to be construed as discrimination offending Article 14 of the Constitution of India. Government are therefore advised that if they vary the rates of wages for rolling the varieties of beedis in Andhra area by a fixed percentage over the rates obtaining in 1961, it would amount to changing the pattern of the original notification itself and therefore it has to be renotified again under section 5 (1) (b) of the Act inviting objections and suggestions from the persons likely to be affected thereby. Consequently, no alternative was left for the Government than to re-notify the rates only with respect to beedi making inviting objections, etc., and to confirm the revised minimum rates of wages in respect of the other parts of the employment in tobacco industry which has come already in force with effect from 1st March 1966 as there was no hitch to that extent. The Act does not prohibit the employers from paying higher wages in proportion to the rise in the cost of living than those fixed by the Government. The employer has got to consider, if not partially concede, when the employees make an organised demand for paying higher wages, taking into consideration his paying capacity as well as the increased cost of living. Government are doing and will do their best to issue final notification after the expiry of the time stipulated in the draft proposal since published with respect to beedi making also with least possible delay.

In the meantime with regard to the continuance of the strike, I may inform the House that with a view to bring about a settle-

ment, the Chief Inspector of Establishments proceeded to Nizamabad on my instructions on 9th March 1966 to enquire into the dispute. On the same day a meeting of the local Employers and Representatives of employees was held in the presence of the District Collector. No settlement was arrived at. A separate meeting was held on the same night with employers' representatives which continued the next day also. The representatives of the Unions have stated that the increase of 25 paise over the existing rates in the District Headquarters (from Rs. 1-70 to Rs. 1-95), Taluk Headquarters 20 paise (from Rs. 1.60 to 1.80) and 25 paise in the villages (from Rs. 1.50 to 1.75) are acceptable to them. The same was placed before the employers' representative Sri Babu Rao Jajore who was in general agreement with increase proposed. But, at the time of drafting the agreement on 11th March 1966, he went back on his words saying that the agreement needs the approval of the Association President Sri Bansi Lal Patel. The employers' representatives when contacted, have promised to convey their reaction after holding a meeting among themselves at Nizamabad. They did not turn up with their considered views as promised. At a subsequent meeting held on 12th March 1966 with the representatives of employers who were present then, viz., Sri Bakaram, Sri Hanmanlu and those of employees Sri Ananta Reddy, President, Employees' Union and Sita Ram, General Secretary and Sri Raja Ram, M.L.A., the following rates were however suggested and they found favour with the representatives of employees union:—

	Existing	proposed	
District Headquarters	Rs. 1-70	Rs. 1-95	(25 paise increase).
Taluk Headquarters	1-60	1-85	do.
Village Headquarters	1-50	1-70	(20 paise increase).

But no agreement was signed since the representatives of managements wanted to consult other members of Association who were not present. In this manner various proposals for solution were put forward at different meetings and they did not receive unanimous acceptance by both sides as at each time proposals were mooted with different interests. According to the latest report on hand, it is now learnt that a settlement with managements could be reached. Efforts are however being continued to bring round the parties for an agreement and it is hoped that an early settlement is expected to be reached.

But the latest information given by hon. Sri G. Rajaram himself shows that the agreement could not be reached and the employers are recalcitrant. That is the information I have given—a very exhaustive statement on the subject. I have given the reasons for the delay. The delay is agreed but it was not due to inadvertence of department but due to various other factors like taking it to the High Court where it was quashed. The matter has been taken up with the Supreme Court also Efforts are being made to expedite the publication and declaration of minimum wages for the beedi industry as soon as the time period stipulated in the notification, i.e., 2 months are over. It might take place in May.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి):—1959 లో ఒక కమిటి వేశారు, 61లో first notification వచ్చింది. ఆ నోటిఫికెషన్‌లో ఉన్న వర్డింగ్ డిఫెక్టవల్లనో దేనివల్లనో హైకోర్టుకు వెళ్ళారు. అమలులోనికి రాకుండా చేశారు. మళ్లీ 65 సెప్టెంబరు వరకు ప్రయత్నం చేస్తూ Press notification యిచ్చి opinions call for చేసిన తరువాత hasten చేయడానికి లీగల్ డిపార్టు మెంటుకు పంపి త్వరలో చేయబోతున్నామని ప్రామిస్ చేస్తూవచ్చినప్పటికీ లోలోపున time bar అయి మళ్ళీ యింకొక notification issue చేయ వలసిన అవసరంకలిగేపరిస్థితి డిపార్టుమెంటులో జరిగే డిలేవల్ల వారు advantage పొందుతున్నారనేది ఒక పాయింట్.

ఏదైనా సరే agreed formula యిచ్చినప్పుడు మేనెజ్‌మెంట్ అంగీకరించకపోతే పోలీసు డిపార్టుమెంటుకు, లేబరు డిపార్టుమెంటుకు, కోఆర్డినేషన్ ఉన్నదా? మేనెజిమెంటు వైపువారు చేసేకృషిని, న్యాయం ఒకరి పక్షాన ఉన్నా, పోలీసువారు రెండో పక్షానికి వెళ్ళేపని వారు చేస్తుంటే, వారిపని వారు చేస్తుంటే వీరిపని వీరుచేస్తుంటారా? వర్కర్సుది న్యాయం కాబట్టి డిఫెండ్ చేయడానికి వర్కర్సు వైపు ఉంటుందా పోలీసు డిపార్టుమెంట్? లేబరు డిపార్టుమెంటుకు అటువంటి సలహాయిస్తారా? లేకపోతే మేనెజ్ మెంట్ వైపుకె పోతూ ఉంటుందా అది?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి:—లేబరు డిపార్టుమెంటు సామాన్యంగా కార్మి కుల సమస్యలలో సానుభూతిగా ఉంటుంది. వ్యతిరేకంగా ఉంటుందని భావించడం సమంజసం కాదు. పోలేసువారు వచ్చి వత్తిడి తెస్తున్నారని రాజారాంగారు అన్నారు. అదే విధంగా శ్రీకృష్ణగారు అన్నారు, ఏదెనా Law and order problem వస్తేనే పోలీసు వస్తారుగాని అదిఒక ఇండస్ట్రియల్ డిస్ప్యూట్‌గా ఉండీ collective bargain కోసంచేస్తూ ప్రశాంత పరిసితులు ఉంటే పోలీసు ప్రమేయం ఉండదు. అది ఉంటే vilence పరిస్థితులు వస్తేనే పోలీసు వస్తుంది. మరి అక్కడి పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉన్నదో, అవపస రంగా జోక్యం కలుగచేసుకుంటున్నారని నావద్ద information లేదు.

POINT OF INFORMATION.

RE.: THREATENED CLOSURE OF RATION SHOPS IN THE TWIN CITIES.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—అధ్యక్షా, President of Retail Shops dealers, Hyderabad, ఒక ప్రకటనచేశారు. పత్రికలలో వచ్చింది.

"The President of the Retail and Ration Shops Dealers, Hyderabad told pressmen that they had 752 ration shops in the twin cities and suburbs. They have decided to close down the shops ....

Mr. Deputy Speaker:—Does he want the hon. Minister for Agriculture...............

Sri Vavilala Gopalakrishniah:—Yes Sir, దీనికి సంబంధించిన మంత్రిగారు యిక్కడ లేకపోయినా దేశానికి చెప్పుకుందామని చెప్పుతున్నాను. లీడరుగారు కూడ లేకపోతే మరి ఆ contingencies meet కావడానికి is the Assembly left to God; గవర్నమెంటు ఉందా? అసెంబ్లీకి జవాబుదారి ఉందా? మేము చెప్పుకునే అవకాశం ఉందా? లేక వారం రోజులు ముందుగానే రాబోయ్యే anticipateచేసి పంచాంగంలా తయారుచేసి తెమ్మంటున్నారా! ఇప్పుడున్న issue రేప్రు దుకాణాలు మూశేస్తారట. మరి హైదరాబాదు సికిందరాబాదు నగరాలలోని 12 లక్షల మందికి రేపు బియ్యంగతి ఏమవుతుందో తెలియని పరిస్థితి ఉంది. The President of the Association said that the purchasing price and the selling price were Rs. 87.60 and Rs. 91 per quintal respectively. After including the expenses which were being charged by the Food Corporation of India it would go up to a higher amount. ఈ కారణంవల్ల దుకాణాలు మూసివేయబోతున్నారు, But we have given a guarantee to the citizens of Hyderabad that we will provide food. ఇది గవర్నమెంటు నోటీసులోకి తీసుకున్నారా? ఎవరూ నాధుడు లేడా? Is there no Government Member at all except the Labour Department, here, Sir?

Mr Deputy Speaker:—How could there be no Government?

Sri Vavilala Gopalakrishnayya:—Where is the Government represented in the Assembly.

Sri B. V Gurumurthy:—Mr. Speaker, Sir.........

Sri Vavilala Gopalakrishnayya:—If he has the Cabinet responsibility, let him reply, Sir.

Sri B. V. Gurumurthy:—I am representing the House, Sir. he has anything to say...............

Mr. Deputy Speaker:—He said that the retail merchants have given notice that they are going to close down the shops tomorrow because of enhancement of price of rice.

Sri B. V. Gurumurthy:—I will convey it to the Minister concerned.

Mr. Deputy Speaker:—The hon. Minister for Revenue is here now

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—Food Corporation, ధరలలో తేడా తెచ్చినందువల్ల సిటిలో ఉన్న 752 ration shops, 112 కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ వాటిలో బియ్యం యివ్వడం ఆపేస్తున్నామని చెప్పారు. 12 లక్షల మంది జనాభాకు బియ్యం లేకుండ పోతుంది అంటే miss a meal for ever అనే స్లోగన్‌యిస్తారా?

Mr Deputy Speaker:—Government is bound to make some alternative arrangement. If they close down it is not as though the city will be without rice.

Sri N Ramachandra Reddy:—I do not know anything, Sir. I will find out what it is. The Food Minister also is here. He may be in the know of things.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— Food Minister వచ్చారు మళ్ళీ చదవమంటారా.

"The President of the Retail and Ration Shop Dealers' Association told pressmen that they have 752 ration shops in the twin cities and suburbs which include 112 running co-operative societies and they have decided to close down the shops as there was no reply from the Minister for Agriculture to their representation made as far back as February 18; that the authorities did not redress their grievances. The grievance he said was that the purchase price fixed was Rs. 87.60 and the selling price was Rs. 91 per quintal. After including the expenses which were being charged by the Food Corporation of India the price would go up రేపు ఈ షాప్సుమూసేస్తే బియ్యం సరఫరాకు చేసిన వేరేఏర్పాటు ఏమిటి? 18 వ తేదిలోగా జవాబులేకపోతే మూసేస్తాను అని threat చేస్తున్నారు.

నీటిపారుదల వ్యవసాయశాఖల మంత్రి (శ్రీ ఎ.సి. సుబ్బారెడ్డి):–Threat కు ప్రభుత్వములొంగదు. Grievances set right చేయుడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. After I met them, I have raised their profit by one rupee per quintal. If they are not satisfied I am prepared to face any consequences and see that the people will not suffer.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—రేపు ఏమిచేస్తారు?

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR THE YEAR 1966-67.

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS.

DEMAND No. III—TAXES ON VEHICLES—Rs. 16,95,000.

DEMAND No. XXVI—LABOUR AND EMPLOYMENT—Rs. 1,31,71,000

DEMAND No XLVI—CAPITAL OUTLAY ON INDUSTRIAL DEVELOPMENT—Rs. 60,00,000.

Sri B. V. Gurumoorty:—Sir, I beg to move:

†"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 16,95,000 under Demand No. III—Taxes on Vehicles.

*"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,31,71,000 under Demand No. XXVI—Labour and Employment."

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 60.00,000 for Road Transport Corporation in Demand No. XLVI—Capital Outlay on Industrial Development."

Mr. Deputy Speaker:—Motions moved.

Sri B. V. Guru Moorty:—The entire programme and the achievements of the Department in respect of the Demands that I have now asked for has been prepared, printed and circulated to the Members. I would like to make a reply at the end of the Debate.

Mr. Deputy Speaker:—I now request the hon. Members to move the cut motions.

DEMAND No. XXVI—LABOUR AND EMPLOYMENT—Rs. 1,31,71,000.

Sri Pillalamarri Venkateswarlu:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

to discuss the failure of the Government to take a decision to pay bonus in all Government quasi Government and public sector undertakings.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

failure of the Government to revise minimum wages fixed in industries from year back.

Mr. Deputy Speaker:—Cut motions moved.

Sri P. Koteswara Rao (Pedakakani):—Sir, I beg to move:

†*Notes on Demands Nos. III, XXVI and XLVI are printed at the end as appendices.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

గుంటూరు జిల్లా, గుంటూరు నుంచి గారపాడువాక పోవు సిటీబస్సును గుంటూరు నుంచి పుల్లడిగుంటదాక మాత్రమే పోవుటకు ఏర్పాటుచేసి ఆపైకి వెళ్ళుటకు పర్మిట్ యివ్వకుండా ఆటంకాలు కలిగిస్తున్న ఆర్.టి.ఏ. చర్యను గర్హిస్తూ.

Mr. Deputy Speaker:—Cut motion moved.

Sri P. Rajagopal Naidu (*Tavanampalli*):—Sir, I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

for not having rural employment exchanges.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

for not arranging to appoint Labour Officers in all industrial concerns having more than 500 labourers.

Mr. Deputy Speaker:—Cut motions moved.

625. *Sri B. Dharma Bhiksham* (*Nalgonda*).—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

కార్మిక సంఘాల రిజిస్ట్రేషను గురించి సంవత్సరాల తరబడి అప్లికేషన్లు పెండింగులో వుండటం చర్చించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

రైలు సౌకర్యాలులేని నల్లగొండ జిల్లాకు ఇతర జిల్లా కేంద్రాలతో, వ్యాపార పట్టణాలలో బస్సు రూట్సు పెంచకపోవటం గురించి చర్చించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

హైద్రాబాదు, సికింద్రాబాదు మధ్య, సనత్‌నగర్ మరియు ఇండస్ట్రియల్ ఏరియా మధ్య బస్సుల సంఖ్య పెంచక ప్రయాణీకులను ఇబ్బందులకు గురిచేయు పద్ధతిని చర్చించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

సూర్యాపేటలో బస్సుడిపో తెరచుటలో అవలంబిస్తున్న నిర్లక్ష్యం గురించి చర్చించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

సూర్యాపేటలో రీజనల్ వర్కుషాపు తెరవటంద్వారా చుట్టుప్రక్కల ఉన్న ఆర్. టి. సి. బస్సుల రిపేరింగు పనులు సులభం చేయకపోవటంగురించి చర్చించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

నల్లగొండ జిల్లాలోని నార్కట్టుపల్లి, దేవరకొండ డిపోలనుండి దూర ప్రాంతంలో సంబంధాలు పెంచుటకు లాంగ్‌రూట్ బస్సులు నడిపించుటకు వీలుగల కొత్తబస్సుల సప్లైచేయకపోవటం గురించి చర్చించుటకుగాను.

Mr. Deputy Speaker:—Cut motions moved

Sri A Sarveswara Rao:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,31,71,000 for Labour and Employment by Rs. 100.

నిర్ణయింపబడిన కనీస వేతనాలను తాజా పరిస్థితులకు అనుగుణంగా మార్పు చేయుటందుకూ, దుకాణాల చట్టాన్ని అమలుచేయడానికి తగినంత సిబ్బందిని ఏర్పర్చనందుకూ

Mr. Deputy Speaker:—Cut motion moved.

DEMAND NO. XLVI—CAPITAL OUTLAY ON INDUSTRIAL DEVELOPMENT—RS. 60,00,000

Sri Vavilala Gopalakrishnayya:—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 60,00,000 for Capital outlay on Industrial and Economic Development by Rs. 100.

to criticise the way of working of the R.T.C. in the State causing inconvenience to the passengers, hardship to the workers

Mr. Deputy Speaker:—Cut motion moved.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ఆర్. టి. సి. లేటెస్టు పొజిషన్ చెప్పగలుగుతారా? ఇన్‌ఫర్మేషన్ ఇవ్వమని అడుగుతున్నాను. ఆర్. టి. సి. బస్సులు ఎన్ని కొత్తవివచ్చినవి? ఎన్ని పాతవివున్నవి? ఎన్ని పనికిరాకుండా హాస్పటల్‌లో అంటే వర్క్‌షాప్‌లో ఉన్నవి? మార్చుయరీలో ఎన్ని ఉన్నవి?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి :—అప్పటికప్పుడు వారి ఆలోచనలకు వచ్చిన వన్నిటికి ఇపుడు సమాధానం చెప్పటం సాధ్యంకాదు. వారు రెయిజ్‌చేసే పాయింట్స్‌కు అన్నిటికి చివర సమాధానం చెబుతాను. నన్ను ఏమేమి చెప్పమంటారో వారి ఉపన్యాసంలో చెబితే, నేను సమగ్రంగా చెబుతాను.

శ్రీ పి. రాజగోపాలనాయుడు :—మంత్రిగారు ఆ ఇన్‌ఫర్మేషన్ ఇస్తే, దానినిబట్టి మేము మాట్లాడగలుగుతాము. అవసరమైన వివరాలు ఇవ్వకుండా చెప్పమంటే ఎట్లా?

Mr. Deputy Speaker:—Whatever is there, it is there he said. How can he imagine what the hon. Member wants?

Sri P. Rajagopala Naidu:—That is not it. He must place all the facts. Is it not necessary to give us all the details?

Mr. Deputy Speaker:—He may not anticipate.

Sri P. Rajagopala Naidu:—Why not Sir? Because it is a very important one and when they are running the R.T.C., can't they give us details?

Mr. Deputy Speaker:—He has already said that he has nothing further to add.

Sri P. Rajagopala Naidu:—That is how they are evading the issue.

Sri B. V. Gurumoorty:—There is no question of evasion, Sir.

శ్రీ కె. నాగయ్య:—అధ్యక్షా, మంత్రిగారు లేబర్ అండు ఎంప్లాయిమెంట్ డిమాండ్స్ ప్రతిపాదిస్తూ యీ విధంగా అన్నారు. "The increasing cost of living and aftereffect on the economy of the State as a result of Indo-Pakistan war has led to an attitude of uncertainty among the working class and in such gloomy atmosphere the role assigned to the Labour Department of maintaining Industrial peace and keeping up the production level to match with the planned and speedy industrial development of the State is onerous and needs no emphasis. Various measures aimed at securing social security and safety, fair deal in the working conditions, better wages and greater opportunities for employment are being sponsored by this Department." అని అన్నారు. దీంతో నేను ఏమాత్రం ఏకీభవించలేని పరిస్థితిలో ఉన్నాను. కార్మిక శాఖ, ప్రభుత్వము, తమ గురుతరబాధ్యత సక్రమంగా నిర్వహిస్తున్నదని, చాలా సమర్థవంతంగా పనిచేస్తున్నదని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. మనకు స్వతంత్రం వచ్చి 18 ఏండ్లు అయినది. స్వతంత్రం వచ్చిన తరువాత మూడు పంచవర్ష ప్రణాళికలు పూర్తిచేసుకొన్నాము. అంతేకాదు. పది సంవత్సరాలనుండి, ఆవడి కాంగ్రెస్‌నుండి, భువనేశ్వర్ కాంగ్రెస్ వరకు సోషలిస్టు సమాజ స్థాపన తమ లక్ష్యమని, సోషలిజము, సోషలిజమ్ అనే మాటను జపించటం జరుగుతున్నది. ఆచరణలో కొంతవరకు కార్మిక శాఖలో సోషలిజమ్ చూపించటం జరుగుతున్నది. అయితే యీ మూడు ప్రణాళికల కాలంలో మనం చూస్తున్న సోషలిజమ్ ఏమిటంటే రోజురోజుకు ధరలు విపరీతంగా పెరుగుతున్నవి; విచ్చలవిడిగా బ్లాక్ మార్కెట్, లంచగొండితనం పెరుగుతున్నది. ఉత్పత్తి పెరుగుతున్నది. యజమానులకు లాభాలు పెరుగుతున్నవి. అయితే యీనాడు క్లోజర్స్ లాకప్స్, స్టాపేజెస్ ఏర్పడే ప్రత్యేక పరిస్థితి వచ్చిందని చెబుతున్నాము. అటువంటి పరిస్థితులలో లేబర్ డిపార్టుమెంటు చాలా బ్రహ్మాండంగా తన గురుతరబాధ్యతలను సక్రమంగా నిర్వహించిందని చెబుతున్నారు.

అది వాస్తవపరిస్థితి కాదు. వారు తమ బాధ్యతలు సక్రమంగా నిర్వహించటం లేదు. ఈ డిపార్టుమెంటు కేవలం ఊరికే ఉంది. ఈ సంవత్సరమే కాదు; ఇంతకుముందు నుండికూడ ప్రభుత్వం కిమన్నాస్తిగా ఉంటూ, కార్మికుల సమస్యలను పరిష్కరించటానికి పూనుకొనలేదని చెప్పటానికి విచారంగా ఉంది. ఎన్. జి. ఒ. లు, క్లాస్ 4 ఎంప్లాయిస్, ఎలక్ట్రిసిటీ, ఆర్. టి. సి. మునిసిపల్ వర్కర్స్ ఇతర కార్మికులు సుమారు 4 లక్షల మంది రేపు 28 వ తేదీన సమ్మె చేస్తున్నామని నోటీసు ఇచ్చారు. వారు సమ్మె చేస్తున్నామని ఎందుకు నోటీసు ఇచ్చారు? ఎల్. డి. సి. గాని, యు. డి. సి. గాని, యీనాడు బ్రతకటానికి అవకాశం ఉన్నదా? బియ్యం బస్తాకు 14 రూ. హెచ్చు ధరపెట్టి కొనవలసివస్తున్నది. కార్మికులు, మధ్యతరగతి ఉద్యోగస్థులు బ్రతకటానికి వీల్లేని పరిస్థితులు ఏర్పడి, వారిలో తీవ్రమైన అసంతృప్తి ఏర్పడి, 28 వ తేదీన తామంతా తమ అసమ్మతి తెలియజేస్తున్నామని చెప్పారు. కాని ప్రభుత్వం ఆనాడు ప్రొటెస్టుచేస్తే, చాలా తీవ్రమైన కాన్సిక్వెన్సెస్‌కు ఉద్యోగులు ఎదుర్కొవలసిఉంటుంది, జాగ్రత్త అని వారిని భయపెడుతున్నది. ఉద్యోగులు కార్మికులు వారి బాధలు వెలిబుచ్చుతున్నందుకు ప్రభుత్వం వారిని భయపెట్టి, ఒక నియంతగా నిర్బంధంగా వారి హక్కులను అణచటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అంతేగాని కార్మికుల ఉద్యోగుల మంటను, బాధను తీర్చటానికి ప్రభుత్వం చేయటం లేదు. పోలీసుద్వారా, వారి మంట వారిబాధ తీర్చటం జరగనిపని అని చెబుతున్నాను. ఎందుకు విపరీతంగా ధరలుపెరుగుతున్నాయో, కాస్టు ఆఫ్ లివింగ్ ఇండెక్సుగురించి ప్రభుత్వం ఇచ్చినలెక్కలే మనవిచేస్తాను. కేంద్రప్రభుత్వ లేబర్ బ్యూరో ఇచ్చిన లెక్కలప్రకారం, యీ దేశంలో 1950 నుండి ఈ రోజువరకు ఫుడ్‌గ్రెయిన్స్‌లో బ్లాక్‌మార్కెటు ఎందుకు సాగవలసి వచ్చిందో-ఆ టేబుల్ చదువుతాను. 50-51 సంవత్సరంలో మనదేశంలో ఆహారధాన్యం ఉత్పత్తి 60.7 మిలియన్ టన్నులు. మనం ఇతర దేశాల నుండి ఇంపోర్టు చేసుకొన్నది 2.2 మిలియన్ టన్నులు. ఆనాడు జనాభా 307.6 లక్షలు ఉన్నారు. వారికి ఆనాడు ఉన్న ఆహారధాన్యాలు 62.9 మిలియన్ టన్నులు. అంటే ఒక్కొక్కరికి 17 ఔన్సుల భోజనం వస్తుంది. ఆ విధంగా ప్రతి సంవత్సరం వరుసగా చూస్తే 65-66 సంవత్సరం వచ్చేటప్పటికి మన అవుట్‌పుట్ 85.3 మిలియన్ టన్నులు. ఇతర దేశాల నుండి ఇంపోర్టు చేసుకొన్న ఫిగర్స్ ఎవైలబుల్‌గా లేవు. ఆ ప్రకారం చూస్తే, యీ సంవత్సరం ఒక్కొక్క మనిషికి 18 ఔన్సుల భోజనం దొరకాలి. కాని ఆవిధంగా రావటంలేదు. మనకు ఉత్పత్తిఉంది ఆహార ధాన్యాల పంట పెరిగింది. ఇతరచోట్లనుండికూడా అధికంగానే ఇంపోర్టు చేసుకొంటున్నాము. ఈ సంవత్సరం కాస్త పంటపోయినా, కనీసం పోయిన సంవత్సరమైనా, పరిస్థితి ఏమీ బ్రహ్మాండముగా లేదు. గత సంవత్సరం గుంటూరు టౌన్‌లో అసలు బియ్యం దొరకలేదు. అక్కడ బియ్యం బస్తాకు 15, 16 రూ. హెచ్చుధర వేసుకొని అమ్ముతున్నారు. ప్రభుత్వం

యొక్క విధానము, ప్రొక్యూర్‌మెంట్ విధానము, ధాన్యం డిస్ట్రిబ్యూషన్ విధానమే యీ ధరలు ఎక్కువగా పెరగటానికి పనిచేస్తున్నది. పెద్ద భూస్వామి దగ్గరగాని, పెద్ద ధనికరైతు దగ్గరగాని ధాన్యం ఉంటే procure చేయడానికి అక్కడికి పోవలసిన అవసరంలేదు. పెద్ద పెద్ద షావుకారులు బ్యాంకులలో అప్పుతీసుకొని అక్కడ నిలువచేస్తూఉంటే వాళ్ళదగ్గరకుపోయి తీసుకువచ్చే పరిస్థితి మాత్రం ఏమీలేదు. ధరలు తగ్గించాలి అంటేమాత్రం గవర్నమెంటువారు పూర్తిగా procurement తీసుకోవాలి. Wholesale trade ను ధాన్యానికి సంబంధించినది ప్రభుత్వమే తీసుకోవాలి బ్యాంకులను జాతీయం చేయాలి. వాళ్ళకు లేకుండా ఆ డబ్బుతో ప్రభుత్వమే కొనవచ్చు. Distribution కూడా ప్రభుత్వం తీసుకుంటేనే తప్ప ధరలు తగ్గడం అనే సమస్యలేదు. Drought conditions ఏర్పడ్డప్పటికీ యితర దేశాలవారికి లేనిపోని దురభిప్రాయం కలుగజేశాం. భారత దేశంలో తిండిలేనట్లు, జనం అంతా విచ్చలవిడిగా ఎలుకలు, దోమలు, నల్లులులాగా చనిపోతున్నట్లు. ఇదంతాచూసి తిండిలేనివాళ్ళు కూడా మనకు పంపించి వేసినారు. European countries లో వాళ్ళకు ఎంత సూర్యరశ్మి ఉన్నది. వాళ్ళు ఎంత పండిస్తారు? అయ్యో, భారత దేశంలో సోదరులు చచ్చిపోతున్నారు అనే భయంతో నేను కాస్తయివ్వకపోతే ఎట్లా అని వాళ్ళు యిస్తున్నారు. యీమధ్యనే ఇందిరాగాంధిగారు అది clarify చేశారు. మేము అంతయిదిగా చావడంలేదని. అటువంటి పరిస్థితి కలుగజేసి, వచ్చేది election year కాబట్టి కొంత వాళ్ళదగ్గర, వీళ్ళ దగ్గర తెచ్చుకొని ఏదో మోస్తరుగా ఈ పరిస్థితిని దాటవేయాలని అనుకొన్నారు బ్లాక్ మార్కెటీర్స్‌ను తాకకూడదు, పెద్దరైతులను తాకకూడదు. వాళ్ళ దగ్గరకు పోవలసిన అవసరం లేదు. అసలు ప్రభుత్వం లేకపోతేమాత్రం యీ రకంగా జరగదా అని అడుగుతున్నాను. ధరలు పెరుగుతూ ఉంటే ప్రభుత్వం ఏమిచేస్తున్నది? గుడ్లు అప్పజెప్పి కూర్చొని వాళ్ళకు సహాయంచేసి ధరలు పెంచడంతప్పితే, ఆరకంగా కార్మికులను నాశనంచేయడం తప్పించి ప్రభుత్వం ఉండి చేస్తున్నదిలేదు. కార్మికశాఖ ఉండి చేస్తున్నదిలేదు. ఇంకొక మనవికూడ నేను చేయదలచుకొన్నాను. కేంద్ర ప్రభుత్వం labour bureau నుంచి 1951 నుంచి 1965 వరకు cost of living index consumer prices, ఏరకంగా ఆ index పెరిగింది యిందులో యిచ్చారు 1951 లో food కు సంబంధించిన index 104, genera index యితర వస్తువులకు సంబంధించి 105, 1952 లో food 92 general 96 1957 లో food 112, general 111, food కు సంబంధించినంత వరకు 1961 వచ్చేటప్పటికి 171 కి పెరిగింది. ఇతర వస్తువుల index 173 కు పెరిగింది. ఇంత విపరీతంగా పెరుగుతున్నది. ఈ రకంగా పెరుగుతున్నప్పుడు ఇండియా దేశం మొత్తంగా ఆంధ్ర దేశంలో కూడ కార్మికులు గాని, యితర ఉద్యోగస్థులుగాని అడుగుతున్నది ఏమిటి? నేను చెప్పిన ఈ index

లెక్కలు ప్రభుత్వ లెక్కలే, మా లెక్కలు మాత్రం కాదు. Black market rates, bazar rates యిక్కడ పడవు, control కు యిస్తున్న rates, whole sale కు యిస్తున్న rates. ఆ rates మీదే index కడతారు. ఆ index ప్రకారం చూసినప్పటికీ 178 కి పెరిగింది. ఆ వారం 51 నుంచి ఈరోజు వరకు జీతాలు ఏమైన పెరిగినాయా? కూలి రేటు పెరిగిందా ? D. A. పెరిగిందా? కొంతకాలం క్రితమే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక principle ఆమోదించింది బజారులో ధరలు పెరిగితే cost of living index కు అనుగుణంగా D. A. కూడ పెంచాలి. దీనికి link up చేయాల్సినదే, అది అట్లా link up చేస్తే కేంద్ర ప్రభుత్వం చేసిన ప్రకారం 90 % కంటె ఎక్కువ neutralise చేయలేనటువంటి పరిస్థితి అన్నమాట, ఇంకా 10% బరువు వీళ్ళ నెత్తిమీద ఉండనే ఉన్నది. ఆ principle ఆమోదించింది. ఆమోదించినప్పటికీ యివ్వాళ జరుగుతున్నది ఏమిటి? దేశంమొత్తం మీద, ఆంధ్ర దేశంలో ఎక్కడైనా ఏ కార్మికుడికి అయినప్పటికి వీటిని link up చేసి ఈ రకంగా cent percent neutralize చేసి దాని ప్రకారం పెంచారా అంటే ఎక్కడా పెంచడానికి పాటుపడలేదు. పైగా ఈ మధ్యన మన ముఖ్య మంత్రిగారు N G.Os సందర్భంగా చెపుతూ, మీకు జీతాలు పెంచడానికి మాకు యిక్కడ ఏమీ లేదు. Central Government subsidy కావాలి. అట్లా అయితేనే పెంచుతాము అన్నారు. అది ఎంతవరకు పోయింది అంటే - కేంద్ర ప్రభుత్వ విధానాన్ని కూడ మార్పించడానికి కావలసినంతగా, తక్కిన ముఖ్యమంత్రులను కూడగట్టుకొని ఆయన చేసిన పని ఏమిటి? కేంద్రప్రభుత్వం వాళ్ళ పరిశ్రమలలో ఉద్యోగులకుగాని, పనిచేసే వాళ్ళకుగాని కరువు భత్యం పెంచాలని అంటే, మీ యిష్టం వచ్చినట్లుగా link up చేసి మా ప్రాణాలు తీయడానికి వీలులేదు. మాకు కూడ subsidy యివ్వండి అని చెప్పినారు. అట్లా మైసూరు, మద్రాసు తో పోల్చుకున్నప్పుడు తక్కిన ముఖ్య మంత్రులను కూడ కలుపుకొన్నారు. ఒకానొక సందర్భంలో యిట్లా యివ్వడం సబబో కాదో యికనుంచి మేము ఆలోచిస్తాము అని అక్కడ ఆర్థిక మంత్రి చెప్పడం జరిగింది. కేంద్రప్రభుత్వాన్ని కూడ వెనక్కుగొట్టే పరిస్థితికి మన ప్రభుత్వం పోయింది. ఈ మధ్యన ఉత్పత్తి ఏమైన తగ్గిందా? ఇన్ని సంవత్సరాలనుంచి మనకు స్వతంత్రం వచ్చినప్పటినుంచి ఈ రోజువరకు ఉత్పత్తి పెరుగుతూనే ఉన్నది. యజమానుల లాభాలు కూడ చాల విపరీతంగా పెరుగుతున్నాయి. ఈ bureau యిచ్చినటువంటిదే నేను చదువుతాను. 1951 నుంచి 1965 వరకు industrial production ఏ రకంగా పెరిగింది అంటే- 1951 లో 73·5, 1954 లో 91.9 1960 లో 130 1, 1961 లో 138·3, 1962 లో 150·6, 1965 వచ్చేటప్పటికి 185. ఇట్లా production పెరిగింది. యజమానులు లాభాలు కూడ చాల బాగానే పెరిగినాయి. కాని కరువుభత్యం దానికి అనుగుణంగా పెరగ లేదు. కరువు భత్యం 1941-42 లో ప్రారంభం అయింది, ఇండియా దేశంలో బొంబాయి

కార్మిక వర్గంలో ఈ D. A. ప్రారంభం అయింది. ఆ రోజునుంచి ఈ రోజు వరకు పెరుగుతూ ఉన్నది తప్పితే కరువు ఎక్కడైనా తగ్గిందా? అంతకు పూర్వం యిచ్చిన జీతాలను Standardise చేశారు. pay scales ను revise చేయలేదు. కొంత కరువు భత్యం మాత్రం merge చేశారు. అంతటతో వదలివేశారు, ప్రభుత్వం యింతకాలం నుంచి ధనికులకు అనుకూలంగా, కార్మికులకు వ్యతిరేకంగా ఉండే విధానాలను అనుసరించడం బైటికి వచ్చేటప్పటికి యిది భగవంతుడు చేశాడు, drought conditions ఏర్పాటు చేశాడు, అవి ఏర్పాటు చేశాడు, యివి ఏర్పాటు చేశాడు అని చెప్పడం తప్ప అంతకంటె ఏమిలేదు. ఈ పరిస్థితులు వస్తాయని యింతకుముందు గమనం లేదా? ఈ ఒక్క సంవత్సరమేనా ఈ రకంగా వచ్చినది, ప్రతి సంవత్సరం లేదా? నేను చెపుతున్నాను. ఈ సంవత్సరం ప్రభుత్వ కృషివల్ల డిపార్టమెంటుకృషి వల్ల కార్మికులు అంతా ఎంతో ప్రశాంతంగా ఉన్నారు అని అనుకోవడం చాల పొరపాటు కార్మికులకు దేశభక్తి ఉన్నది. ఆ దేశభక్తి పెద్దగా ప్రకటించారు. ఆ ప్రకటించినది వీరి కృషి అని అనుకుంటే చాల పొరపాటు. Rann of Kutch మూలంగా క్లిష్ట పరిస్థితి ఎర్పడింది. Pak aggression మూలంగా క్లిష్ట పరిస్థితి ఏర్పండింది. ఇవన్నీ మన గమనంలో పెట్టుకొని దేశభక్తి ప్రకటించినందుకు వాళ్ళకు శిక్ష ఏమిటి? 28 వ తారీఖున మీరు ఏదైనచేస్తే జాగ్రత్త మీ తోలు తీస్తాము అనేదే వాళ్ళ దేశభక్తికి అనుభవిస్తున్నది. తక్కిన బ్లాక్ మార్కెటీర్సు దేశభక్తి ఏమిటి? విచ్చలవిడిగా వాళ్ళు ఏమైన చేసుకోవచ్చు. ఇవ్వాళ ప్రభుత్వం ఉన్నదా? ప్రభుత్వం ఉన్నదని మనం అనుకోవడం తప్పితే ఎక్కడైనా ప్రభుత్వం ఉండి labour laws గాని ఇంకో laws గాని ఏర్పాటు చేస్తున్నాదా? Rule of law ఏనాడో పోయింది. ఇవ్వాళ jungle law ఉన్నదని చెప్పడానికి నాకు విచారంగా ఉన్నది. Department ఎలా పనిచేస్తున్నదో నేను మీకు మనవి చేయదలచుకొన్నాను. Department చాల సమర్థవంతంగా కార్మికులకు ఏదో పెద్దగా ఒరగ పెడుతుందని యిప్పుడే చెప్పారు సంజీవరెడ్డిగారు. అయన call attention motion యిచ్చారు. Beedi workers గురించి ఆయన చెప్పారు. అసలు వాస్తవ పరిస్థితి ఏమిటి? Beedi workers ఒక్క కరీంనగర్‌లోనే 20 వేల మంది సమ్మెచేస్తున్నారు. నిజామాబాద్‌లో అంతకుముందు నుంచీ కొన్ని వేలమంది చేస్తున్నారు. Beedi workers, పొగాకు workers మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో రెండు లక్షల మంది ఉన్నారు. రెండు లక్షలమంది కార్మికులకు ఒక సమస్యవస్తే అ సమస్యను పరిష్కారం చేయడానికి 6 సంవత్సరాలు పట్టింది. అంటే ఈ డిపార్టుమెంటు ఎంతసమర్థ వంతగా పని చేస్తున్నదో చాల స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది. బుద్ధిపూర్వకంగా ధనికులకు అమ్ముడుపోయి దానికి agent గా పని చేస్తున్నదని చెప్పాలంటే నాకు చాల విచారంగా ఉన్నది. Notification యిచ్చారు. మొట్టమొదట

notification defective గా ఉన్నదని అన్నారు. రెండవ notification కూడ defective గా ఉన్నదని అన్నారు. Defective గా ఉన్నదని అన్నప్పుడు గవర్నమెంటు Law department లేదా? సమర్థవంతమైన శాఖ ఉన్నదని అన్నారుగదా! Notification ఎలాయివ్వవలసింది వీళ్ళకు తెలియదా? Law department ఏమి చేసినది ఉద్దండులైన Secretaries ఉన్నారు. వారు ఏమిచేశారు? అర్థం ఏమిటంటే అక్కడ మేధస్సులేకకాదు. ఇంతకంటె బ్రహ్మాండమైన G. O. లు యివ్వగలరు. ఇంతకంటె బ్రహ్మాండమైన notifications యివ్వగలరు. అయితే బుద్ధి పూర్వకంగా యజమానుల influence కు లొంగి ఈ రకంగా loopholes యిస్తున్నారే తప్ప మరేమి కాదు. లేకపోతే వాళ్ళు రకింపబడరు. వాళ్ళను రక్షించాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉన్నదని feel అయి చేసిన పని తప్పితే యింకోరకంగా చేస్తారని మాత్రం నేను చెప్పను. ఆయన పాలకవర్గంలో ఉన్నాడు కాబట్టి, కార్మికుల తరపున ప్రతినిధిగా ఉంటున్నాడు కాబట్టి ఈ మాట చెప్పలేక యిట్లా చెప్పాడు తప్పితే అంతకంటె ఏమిలేదు. మొట్టమొదటిసారి defects ఉన్నాయి, బాగానే ఉన్నది. రెండవసారికూడ defects ఉన్నాయి మా గుంటూరు జిల్లాలో లక్ష మంది పొగాకులో పని చేస్తారు. అక్కడ మేము ఏమి చేశాము? యజమానులంతా కూడినారు. High Court లో దావా వేయాల్సిందని writ వేయాల్సిందని వాళ్ళు అనుకున్నారు. మరునాడు మేము notice యిచ్చాము. మీరు High Court కు పోయినట్లయితే మేము, గుంటూరుజిల్లా మొత్తం సమ్మె చేస్తాము. మీ హై కోర్టు మీరు ఏమి చేయలేరు అని మేము చెప్పిన తరువాత ఉపసంహరించుకొని మాతో రాజీ చేసుకొన్నారు. ఈ organisation లేని చోట నిజామాబాద్, కరీంనగర్. అదిలాబాద్ అక్కడి వాళ్ళంతా ఏమి చేయలేక ఉండిపోయినారు. అంత మాత్రం చేత వాళ్ళకు అసంతృప్తి లేదు వాళ్ళకు ఏమి బాధలేదు. అంతా బాగా ఉన్నారు అనడం సరికాదు. Indian constitution లో ఏదో ఉన్నది. ఆయన call attention motion లో చెప్పినారు. దానికి మేము ఏమి justice చేయలేక పోతున్నాము. ఆయజమానులే పోతారు. యజమానులు పోయిన తరువాత అక్కడ workers ఉంటారని ఆయన స్పష్టంగా బాహటంగా చెప్తున్నారన్నమాట ఈ notification ఏమిటి? రెండవ సారి చేసినదిఏమిటి? రెండవసారి అయినప్పటికీ defective notification ఎందుకు యివ్వాల్సి వచ్చినది? రెండవసారికూడా డిఫెక్టివ్‌గా నోటిఫికేషన్ ఎందువలన యివ్వవలసి వచ్చింది. ఇందులో ఒక భయంకరమైన విషయం దాగివుంది. నాకు నిన్ననే తెలిసింది. ఆ విషయం నాలుగు సంవత్సరాలక్రిందట చనిపోయిన ఒక వ్యక్తిని యీ మినిమమ్ వేజెస్ కమిటీలో వేయడం జరిగింది. ఇదికూడా వారికి తెలియకుండానే జరిగిందా ? నాలుగు సంవత్సరాల క్రిందట చనిపోవడం ఏమిటి? ఆ వ్యక్తిని యీ కమిటీలో వేయడమేమిటి ? తీరా కోర్టుకు

వెళ్ళడం, రద్దు కావడం యిదంతా ఏమిటి? దీనికి మేధస్సు కావాలా, తెలివితేటలు కావాలా? ఇది బుద్ధిపూర్వకంగా జరిగిందేగాని, పొరబాటు వలన జరిగినదేమీలేదు. వారికి ఒకరకంగా హామి యివ్వడం అన్నమాట. మీకేమి ఫర్వాలేదు. మీరు కోర్టుకు వెళ్ళండి; ఒక వెయ్యి రూపాయలు ఖర్చుచేస్తే అంతా పోతుంది, అని ఈ విధంగా జరుగున్నాయి వ్యవహారాలన్నీ. ఎన్ని రోజులనుండి వారక్కడ సమ్మెచేస్తున్నారు ? 7 వ తేదీనుండి చేస్తున్నారని చెబుతున్నారు. ఇన్నాళ్లనుండి ఏమి చేస్తున్నారు వీరు ? ఇవాళ చేసిన పనేమిటి ? ఇదంతా కార్మికులకు సహాయకారిగా వుండాలని చేస్తున్నారా ? యజమానులు సహాయకారిగా వుండాలని చేస్తున్నారా ? అసలు ప్రభుత్వ విధానాలు ఎటువైపు పోతున్నవి ? దీని వలన స్పష్టంగా కనపడేదేమిటి ? అందులో యిది ఆరు సంవత్సరాల క్రిందటిది. ఈ మధ్యలో పెరిగిన వాటికి సంబంధించిన మినిమమ్ వేజెస్ సంగతేమిటి ? నార్మల్ కండిషన్సులోనే ప్రతి అయిదు సంవత్సరాల కొకసారి మినిమమ్ వేజెస్ రివైజ్ చేయాలని వున్నది. ఈ అయిదు సంవత్సరాలనుండి నార్మల్‌కండిషన్సు వున్నాయా ? abnormal conditions వున్నాయి. రేపు బియ్యం శేరు రూపాయ అవుతుందో, రూపాయ పావలా అవుతుందో, రెండు రూపాయలవుతుందో అసలు బియ్యం దొరుకుతాయో, లేదో అనే పరిస్థితులున్నాయి. ఇటువంటి స్థితిలో యీ అయిదు సంవత్సరాల పరిస్థితి అటువుంచి, అంతకుముందు దానినిగూర్చికూడా అమలు జరపడానికి సిద్ధం కాకపోవడం చాలా శోచనీయమైన సంగతి. దాని తర్వాత ఈ అయిదు సంవత్సరాల పరిస్థితి ప్రకారం దీనిని రివైజు చేయవలసిన ప్రొవిజన్ వుంది. కాని, మంత్రి వర్గం దీనిని పూర్తిగా విస్మరించడం జరుగుతున్నది. అసలు యీ మినిమం వేజెస్ విషయం ఒక ఫార్సుగా తయారైనది. కమిటీని వేశారు, వారు రిపోర్టు యిచ్చారు. ఇదంతా భట్టిప్రోలు పంచాయితీలా తయారైనది. 'మీరు యివ్వగలరా?' అని మేనేజిమెంటును అడగడం, వారు 'మేము యివ్వలేమండి, మూసి వేస్తాం' అంటే లొంగిపోవడం జరుగుతున్నది. మినిమం వేజెస్ కమిటీ, వేజు టాక్సేషన్ కమిటీ, ఇండియన్ లేబర్ కాన్ఫరెన్సులో గవర్నమెంటు అంగీకరించిన విషయాలువున్నాయి. డాక్టర్ అరేడ్ అనే ఆయన ఫార్ములా వున్నది. ఇవన్నీగాక, recent గా, అంటే 52 లో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన ఒక కమిటీ తమ రిపోర్టు 64 లో సబ్మిటుచేస్తే దానిని 65 లో రిలీజు చేశారు. అందులో వారు చెప్పిందేమిటో తమకు మనవిజేస్తాను. ఇండస్ట్రియల్ వర్కర్ యీనాడు బ్రతికి పనిచేయాలంటే వాడికి 2,800 కెలరీస్ భోజనం కావాలి. భార్యకు 2,150 కావాలి, పిల్లలు అయిదు సంవత్సరాల పిల్లలకు 1,230 కావాలి. 6-14 మధ్యవయస్సుగల వారికి 2,010 కావాలి, ఏవరేజు చూస్తే, 2,580 కేలరీస్ భోజనంకావాలి. యిది గైడింగు లైన్స్, వీటిపై ఆధారపడి మినిమం వేజెస్ ఏర్పాటు కావాలి అని చెప్పారు. కాని వీటిని ప్రభుత్వం గమనించినట్లు లేదు. కనీసం భారత దేశంలో పుట్టిన మనిషి బ్రతకడానికి అవసరమైనవాటినికూడా అలో

చించడానికి నిరాకరించే యీ ప్రభుత్వాన్ని ఏమనాలి? ఎక్కడయినా ఏదయినా బలమైన ఆర్గనైజెషన్ వుండి దానికి సమ్మెచేయుగల శక్తి, bargaining శక్తి వుంటే అక్కడ దీనిని అమలు జరపడానికి వాళ్ళ శక్తిని చూపిస్తే అప్పుడు ఆలోచిస్తారు. ఎన్నిచోట్ల ప్రభుత్వం దీనిని అమలు జరిపిందో చెప్పమనండి.

ఇకపోతే, యీ డిపార్టుమెంటుకు ఒకటి మాత్రం చాతనవుతుంది. అదే యిప్పుడు చేస్తున్నదికూడా.

[The Quoram Bell was rung.]

వేజుబోర్డ్సు వేశారు యీమధ్య. అసలు యీ వేజుబోర్డ్సు వేయడంలో చాలా ఆలస్యం చేస్తారు. వాటి నియామకం కొరకు కొంత ఆందోళన. దానిలో కొంత టైము అయిపోతుంది. ఆ తరువాత వారు పరిశీలించడానికి కొన్ని సంవత్సరాలు. వాటి నిర్ణయాలు వచ్చిన తరువాత వాటిని అమలు జరిపించడానికి మళ్లీ సమ్మెలు. సమ్మెలకుకూడా యజమానులు రాకపోతే తిరిగి హైకోర్టు, సుప్రీం కోర్టు, వీటన్నిటిని, చూడాలి. ఇదేమైన కార్మికులకు న్యాయం జరిగే విధానమేనా? వారికి యీ ప్రభుత్వ విధానాలపై చట్టాలపై నమ్మకం కలగడానికి ఏమైనా అవకాశం వున్నదా? గుంటూరు, ఏలూరు మాచెర్ల రామకృష్ణ సిమెంటు ఫ్యాకరీల వేజ్‌బోర్డ్సు వచ్చాయి. అవి వచ్చి చాలా కాలం అయింది. గుంటూరు, ఏలూరుల విషయం చెబుతాను ఈ వేజ్‌బోర్డు భారతదేశం మొత్తంగా జూట్ పరిశ్రమను కూలంకషంగా పరిశీలించి అన్నివిధాల డిస్కషన్స్ జరిపి కొన్ని నిర్ణయాలు చేయడం జరిగింది. వీరు గుంటూరుకూడా వచ్చారు. గుంటూరులో యీ యజమానికూడా ప్రత్యేకంగా రిప్రజెంట్ చేశాడు. 'మా యూనిట్సు బ్రతకవు, వేజ్‌బోర్డులో వుంటే' అని. వారు అన్ని విషయాలు పరిశీలించి కొన్ని నిర్ణయాలు చేశారు. రెండు మూడు సంవత్సరాలు అయిపోయిన తర్వాతకూడా వీటికి పట్టిన గతి ఏమిటి? వేజ్‌బోర్డు నిర్ణయాలు అమలు జరుపుతారని కార్మికులు ఆశించారు. వాటిని అమలు జరుపడానికి ఆరు మాసాలదాకా వారు సంప్రదింపులు చేశారు. ఆరు మాసాల పాటు సంప్రదింపులు చేసినప్పటికీ అయన ఇచ్చే పరిస్థితి కనబడలేదు. అప్పుడు సమ్మెచేశారు. నాలుగు మాసాలు సమ్మె చేయవలసి వచ్చింది దీనికొరకు. ఈ నాలుగు మాసాలలో ప్రభుత్వం చేసిన పనేమిటి? ఒక నెలరోజులదాకా ప్రభుత్వం మాట్లాడలేదు. ఆ తర్వాత కన్సీలియేషన్ జరిపారు. అప్పుడు వారిద్దరికి అంగీకారం కుదిరించి, వేజ్‌బోర్డు నిర్ణయాలు అమలు జరిపేటట్లు చేయడంబోయి — కార్మికులు తాము కొంత తగ్గించుకొనడానికి సిద్ధం అయినప్పటికి — ఆషావుకారికి మద్దతుగా నిలబడి వారు చేసినదేమిటి! స్ట్రైక్‌ను ప్రొహిబిట్ చేసి, ఎడ్‌జుడికేషన్‌కు పంపించడం

పోలీసులను తరమడం, కార్మికుల హక్కులను భంగపరచడానికి ప్రయత్నించడం ఇదే ప్రభుత్వం పాలసీగా పెట్టుకొంటే ఇంక మనం యెక్కడికి వెళుతున్నామో ఆలోచించండి? ఇంక కార్మికుల పరిస్థితి ఏవిధంగా వుంటుందో ఒక్కసారి ఆలోచించండి. అది చివరకు ట్రిబ్యునల్‌కు రిఫర్ చేశారు. అంతమాత్రానికి వేజ్‌బోర్డులు యెందుకు? రిఫర్ చేస్తే ఆయన ఏమన్నాడు ఆయనకు paying capacity లేదన్నాడు. మూడు సంవత్సరాలు చర్చించి వారు ఒక రిపోర్టు ప్రొడ్యూస్ చేస్తే ఆయన ఒకగంటలో ఆయన చెప్పేశాడు. Paying capacity లేదనేశాడు. ఈ వేజ్‌బోర్డులో బోనసు విషయం కూడా వారు ప్రస్తావించారు. ఇప్పుడు జరిగింది ఏమిటి? బోనసు అట్టు చేశారు. బోనసుకూడా యివ్వాలి అన్నారు. నాలుగైదు సంవత్సరాలనుండి వారు కోర్టులచుట్టూ తిరుగుతున్నారు. ఇంక యీ ప్రభుత్వంపై, యీ ప్రభుత్వ చట్టాలపై వారికేమి విశ్వాసం వుంటుంది? విశ్వాసం కమ్యూనిస్టులు పోగొట్టారు అనడంవల్ల లాభం ఏమిటి? ఏలూరు జూట్ మిల్లు విషయమూ అంతే. మాచెర్ల రామకృష్ణా సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ వుంది. ఈరోజుకూ ఆ కార్మికుల పరిస్థితి యిట్లాగే వున్నది. అక్కడకూడా యిది అమలుజరిగే పరిస్థితి లేదు.

అడ్జుడికేషనుకు రిఫర్ చేయడం, స్ట్రయిక్ ఇల్లీగల్ అనడం, లా అండ్ ఆర్డర్ అనడం—ఇది వారు చేసేవని. జయరాందాస్ అండ్ సన్స్ ఐరన్ అండ్ స్టీల్ వర్క్సు అనేదివుంది. అ పరిశ్రమ నోటీసు చేయకుండానే 5 మాసాలనుంచి లాకవుట్‌లో వుంది. మొట్టమొదట కార్మికులు సమ్మె చేసిన మాట వాస్తవమే. అప్పుడు లేబర్ ఆఫీసరు మీరు డ్యూటీ రెజ్యూమ్‌చేయండి. నేను దీనిని పరిష్కారం చేస్తాను అన్నారు. వీరు రెజ్యూమ్ చేయడానికి పోతే వారు అటకాయించారు. మిల్లులోకి రానివ్వలేదు. లాకవుట్. 5 మాసాల తరువాత చేసినపని యేమంటే—అడ్జుడికేషన్‌కు రిఫరెన్సు స్ట్రయిక్ ఇల్లీగల్ చేయడం. ఇది యీవేళ చాల అత్యవసరమైన పరిశ్రమ, డిఫెన్సు రిక్వయిర్‌మెంట్స్ క్రింద డిక్లేర్‌చేయడం కూడ జరిగింది. ప్రభుత్వం ఏమి పట్టించుకోకుండా, పరిష్కారం చేయకుండా నిద్రపోతున్నది అంటె విచారంగా వుంది. గుంతకల్ కో ఆపరేటివ్ స్పిన్నింగ్ మిల్లు వుంది. అక్కడ సంఘాలు నడుపుతున్నది ఐ. ఎన్. టి. యు. సి. వారే. పాలకవర్గం తరపున యూనియనులు పెట్టి వారి పాలసీలు బోధింపడానికి ఏర్పాటుచేసిన సంఘం అన్నమాట. అయితే, ఆ సంఘానికి కూడ విసుగుపుట్టి సమ్మె చేయడం జరిగింది. ఆ సమ్మెను అక్కడవున్న ఎ. పి. టి. యు. సి. సంపూర్ణంగా బలపరుస్తోంది. లేబరు కమీషనరు వెళ్ళి కన్సిలియేషను చేశారు. రిజిష్ట్రారుకు కో ఆపరేటివ్ మానేజిమెంటుకు చెప్పారు. వారు నిరాకరించారు. ప్రభుత్వంలో ఒక డిపార్టుమెంటు సలహాచెప్పడం, ఇంకొక డిపార్టుమెంటు తిరస్కరించడం ప్రభుత్వం ఏమీ చేయలేని పరిస్థితి. వారు అసలు ఎంతో న్యాయంగా వుంది అంటేనే చెబుతారు. దానిని వారు తిరస్కరించినప్పుడు

ప్రభుత్వం ఏమి చేయాలి. అడ్జుడికేషనుకు రిఫర్ చేయడం, ప్రొహిబిట్ చేయడం. అట్లా అయితే, డిపార్టుమెంటుకు, ప్రభుత్వానికి ఏమీ పని అక్కర లేదు, సులభం. గూడూరు మైకా మైన్సులో షా మైన్స్ చాలా ప్రాముఖ్యమైనవి. కృష్ణా మైకా ఫ్యాక్టరిలో 500 మంది గ్రేడర్సును రిట్రెంచ్‌చేశారు. ప్రొడక్షను తగ్గలేదు. మాకు మార్కెటులో అమ్ముడుపోవడం లేదు అంటున్నారు వారు. మైన్స్‌లో పనిచేసేవారికి అనుగుణంగా ఒక ప్రపోర్షనులో గ్రేడింగ్ చేసేవారుంటారు. మైన్‌లో పనిచేసేవారున్నారు. గ్రేడర్సును మాత్రం తగ్గించారు. అంటే, ఆ తరువాత ఎప్పుడైనా గ్రేడ్ చేయించుకోవచ్చు. తక్కువ కూలి యిచ్చి వారిచేత పని చేయించుకోవాలని చూస్తూంటే లేబర్ డిపార్టుమెంటు ఏమి చేస్తున్నదో భగవంతుడికే తెలియాలి అన్నమో రామచంద్రా అంటుంటే—నాగార్జున నాగర్ నీరు జూన్ లోపలవస్తే దేశాన్ని ఉద్ధరిస్తారని భారతదేశమంతా ఎదురు చూస్తోంది. అటువంటప్పుడు ఆ ప్రాజెక్టు గురించి జాగ్రత్తగా చూడాలి. అక్కడ వర్కర్సు 30-40 వేలమంది సమ్మెచేశారు, వారం రోజులు. అక్కడ చీఫ్ ఇంజనీరు ఇంటర్‌వీన్ అయి కొద్దిరోజులలో మేము యూనిట్‌కు 5 రూపాయల పెంచబోతున్నాము. ఆ పెంచినది మొత్తంగా మీకు యిస్తాము అన్నారు. కాని ఇప్పుడు ఆ కంట్రాక్టర్సు పెద్ద లాభాలు తీసుకొంటున్నారు. పనివారు పనిలోకి వెళ్ళి 15 రోజులు అయినతరువాత ప్రభుత్వం 5 రు.లు పెంచింది. అది మాత్రం కంట్రాక్టరులకే పోయింది. కార్మికులు agitate చేయడం వచ్చే లాభం కంట్రాక్టరుల జేబులలోకి పోవడం, చీఫ్ ఇంజనీర్ బెల్లం కొట్టిన రాయిలా చూస్తూ వూరుకోవడం. కొంతమందికి 50 పైసలు, కొంతమందికి 25 పైసలు పెంచారు, తక్కినది వారి జేబులో వేసుకున్నారు. మళ్ళా ఎప్పుడు సమ్మె జరుగుతుందోనని భయంకర పరిస్థితి వుంది. అటువంటి ప్రమాదం లేకుండా ప్రభుత్వం చేయాలికదా? లేకపోతే ప్రభుత్వం ఎందుకు? ప్రభుత్వం లేకపోతే యివన్నీ జరగవా? ప్రభుత్వం సక్రమంగా జరిపించడానికే కదా, కాని అట్లా చేసే పరిస్థితి లేదు. హైకోర్టులో కార్మికులకు త్వరగా న్యాయం దొరకక చాల బాధలకు గురైనారు. హైకోర్టులో ప్రత్యేకంగా ఒక లేబర్ బెంచ్ వేస్తే వీరికి సంబంధించిన రిట్స్ వ్యవహారం వెంటనే డిస్పోజ్ చేయడానికి బాగుంటుంది. కార్మికులకు గుడ్డిలో మెల్లనైనా చెప్పుకోడానికి వీలుంటుంది. ఆంధ్రదేశంలో 20 జిల్లాలున్నాయి. ఇప్పుడు రెండు లేబర్ కోర్టులు వున్నాయి. ఒక్కరే జడ్జి. ఒక ట్రిబ్యూనల్ వుంది. విశాఖపట్టణం నుంచి ఆ ట్రిబ్యూనల్‌కు రావాలంటే ఎంత కష్టమో చూడండి. రెండు ట్రిబ్యూనల్స్—ఒకటి గుంటూరులోను, రెండవది హైదరాబాదులోను పెట్టించండి. వారు త్వరగా డిస్పోజ్ చేయగలుగుతారు, కార్మికులకు మేలు చేసినవారమవుతాము. కన్సిలియేషన్ జరుగుతోంది. ఆ కన్సిలియేషను రిపోర్టు ప్రభుత్వానికి ఎప్పుడు అందుతుందో తెలియదు. 7 రోజులలోపల సమ్మె చేస్తే నేరం అవుతుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వంలో పాలసీ యేమంటే—ప్రభుత్వానికి అందినప్పుడు ఫలాన డేటున అందింది

అని రెండు పార్టీలకు తెలియజేస్తారు. ఈ పద్ధతి ఇక్కడికూడ వర్తింపజేసినట్లయితే ఒక్కొక్కసారి మేము పొరపాటు పడడానికి వీలులేకుండా వుంటుంది. ఆ పాలసీని అవలంబిస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. మంత్రిగారు బోనస్ యాక్టు గురించి చెబుతూ మొన్న Shops and Establishments Act పాసైన సందర్భములో చెప్పాను అన్నారు.

I have stated that even if the Act is not applicable to some of the establishments the provisions of Industrial Disputes Act, 1947 are applicable. The Payment of Bonus Act is in addition and not in derogation to any of the laws which are in vogue in the settlement of industrial disputes.

అంతవరకు బాగానేవుంది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోని కార్మికులందరికి బోనసు వస్తుందని మంత్రిగారిమీద విశ్వాసం కలిగింది. రెండవ sentence లోనే మరల "It is an endeavour to see that the bonus is paid by all employees to whom the Act is applicable" అని చెప్పారు. దానితో అంతా పోయింది. ఈ వాక్యం చెప్పేటవుడు పైన అట్లా చెప్పడం ఎందుకు? డిపార్టుమెంటువారు తమ చాకచక్యం ఉపయోగించి వ్రాశారేమో తెలియదు. బోనసు విషయంలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఎక్కడ అమలుచేసారు? భారతదేశం మొత్తంమీద పెద్ద ఆందోళన జరిగిన తరువాతనే బోనసు యాక్టును తీసుకువచ్చారు. మినిమమ్ బోనస్ యాక్టు సెక్షన్ 10 లో వుంది. ఆంధ్రప్రదేశలో ఎక్కడైనా డిపార్టుమెంటువారు కలుగజేసుకుని ఫలానావారికి ఇప్పించాము అని చెప్పగలరా? బోనసు విషయమై సమ్మెలు జరుగుతున్నాయి. కో ఆపరేటివు స్పిన్నింగ్ మిల్సులో యాక్టు ప్రకారం రావలసిన బోనసు ఇవ్వకపోతే, లేబరు కమిషనరు సలహా యిచ్చినా నిరాకరిస్తే–డిపార్టుమెంటు చెప్పినది నిరాకరించినా ప్రభుత్వం చూస్తూ ఊరుకోడం ఎందుకు? అటువంటపుడు చట్టం చేయడం ఎందుకు? చట్టం ఉందికాబట్టి బోనసు యివ్వకపోతె గవర్నమెంటు backing వుంటుంది అని కార్మికులు అనుకుంటారు. 28 వ తారీకున తాలు వూడేస్తామని యిచ్చారుకదా! wage board decision పై కాని minimum wages committee నిర్ణయంపైకాని బోనస్ యాక్టు గురించి కాని అమలు చేయాలని agitation చేసేవారిపై లాఠీచార్జిలు చేయడం యెందుకు? ఇండియా కాన్‌స్టిట్యూషన్‌లో ఉన్నదంటారుకదా – కాన్‌స్టిట్యూషన్ ఉందని ఆయాక్టు పాస్ చేసేటపుడు తెలియదా? తెలిసినదేకదా! ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఈమధ్య Index enquiry committee వేసినది. ఆ రిపోర్టు యెట్లావున్నదో తెలియదు. అంతకుపూర్వం వున్న index లో, రిపోర్టుల గమనంలోనికి తీసుకోనందువల్ల యజమానులకు కొన్ని లక్షలు లాభంవచ్చే పరిస్థితి వుంది. ఆ రిపోర్టును బైటపెట్టిన దానిని గురించి ఎక్కువగా చెప్పవలసిన పనిలేదు. ఈరోజున ప్రభుత్వం పరోక్షంగా కార్మిక

సంఘాలను చీల్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తోంది. నిన్నరాత్రి A·I·T·U·C· జనరల్ సెక్రెటరీ ఎన్. సత్యనారాయణరెడ్డిగారి యింటిపై దాడిజరిగింది. యిది యెట్లా ప్రారంభమైనది? క్రొత్తగూడెం బొగ్గుగనులలో పనిపోయిన కార్మికులను రామకృష్ణాపురం transfer చేశారు. అక్కడవుండే సంఘాలు దానిని ఆమోదించకపోవడం, అక్కడ పనిచేయకుండా I·N·T·U·C· రౌడీలను ఉపయోగించి వారిని కొట్టడం. వారు యేజెంటు యింట్లో తలదాచుకోడం, వారికి ప్రొటక్షన్ యివ్వడం జరిగింది. ఈవిధంగా దాడులను చేసే వారినుండి ప్రొటక్షన్ కలిగించడం లేకుండావుంది. అట్లా దాడులు చేసే వారిని అరికట్టడానికి law and order Labour Department యేమి చేస్తోంది? మంత్రిగారు యేమిచేస్తున్నారు? యేమిచేయలేకుండా వున్నారు. ప్రాగాటూల్సులో పరిస్థితి యేమిటి? గతమాసములో ఫిబ్రవరి 13 న డిఫెన్సు ప్రొడక్షన్ శెక్రటరి వచ్చాడు. అక్కడ ఒక సమస్య వచ్చింది. అక్కడ hunger strike చేస్తున్నారు. అక్కడ కొంతమంది దాడిచేస్తే మూడు vans నిండా పోలీసులు ఉండికూడా యేమి కలుగజేసుకోలేదు. సికిందరాబాదులో ఆర్యసమాజ్ మందిరంలో వారి కార్యకర్తలను కొట్టడం జరిగింది. పోలీసు డిపార్టుమెంటు యేమిచేస్తోంది? మొత్తం 1500 మంది strike చేస్తూ మన శాసన సభకువచ్చి ముఖ్యమంత్రిగారికి మెమోరాండం submit చేశారు. హైదరాబాదు పట్నంలోనే యింత విచ్చలవిడిగా దౌర్జన్యం జరుగుతూంటే మేముకూడా యిటువంటిదానికే పూనుకుంటే యేమి జరుగుతుందని అడుగుతున్నాను. ప్రభుత్వం మొత్తం యెట్లా నడుస్తుందని అడుగుతున్నాను. గౌరవనీయులైన సభ్యులు సంజీవరెడ్డిగారు, ఆయనకు సంబంధించిన మనుష్యులు ఈపని చేస్తున్నారు అనడానికి నాకు చాలా విచారంగా ఉంది. మేమూ ట్రేడు యూనియన్సులో పనిచేస్తున్నాము. దానికికూడా ఒక పద్ధతి ఉన్నది. ఈరకమైన రౌడిజం జరుగుతూంటే మంత్రిగారు law and order ఏమి అవుతుందో చెప్పాలి. ఈవేళ ఎన్. జి. ఓ లకు నోటీసు యిచ్చారు. రౌడిజం ప్రోత్సహిస్తున్నారు. యెల్లకాలం మీరే అధికారంలో ఉంటామని అనుకోకండి. ఈవేళ అపోజిషన్ చీలివుండవచ్చును. కార్మికులు విపరీతమైన బాధలకు గురిఅవుతున్నారని చెప్పడానికి చాలా విచారంగావుంది.

(*Sri P. Narayana Reddy in the Chair*)

శ్రీ జి. సంజీవరెడ్డి (సిర్‌పూర్):- అధ్యక్షా, కార్మికశాఖ మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును నేను బలపరుస్తున్నాను. transport taxes గురించి మంత్రిగారు చెప్పారు. కనీసం 8 కోట్లు అయినా ఆదాయం వుంటుందని అన్నారు. నాకు ఒక చిన్న సందేహం వున్నది. మన రాష్ట్రంతో పోల్చి చూస్తే మద్రాసు చిన్న రాష్ట్రం. చిన్న రాష్ట్రం అయినప్పటికి కూడా 12కోట్లు నుంచి 13 కోట్లవరకు వారికి ఆదాయం వస్తోంది. అంతకంటె

పెద్దదైన మన రాష్ట్రంలో 8 కోట్లు మాత్రమే ఈ taxes మీద ఆదాయం రావడం విచారించవలసిన విషయం. దానిని మంత్రి గారు ఆలోచించాలి కొంతమంది ఉద్యోగులను పెంచుకుంటే ఈ ఆదాయం రావడానికి అవకాశం ఉంటుందని అభిప్రాయపడుతున్నాను. దానిని ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. ఆర్. టి. సి. పై మనం యెన్నికోట్ల రూపాయలో పెట్టాము. ప్రజలకు తృప్తిలేదు. ప్రభుత్వానికి యెప్పుడూ బద్నమీ రావడం జరుగుతోంది. అక్కడ పనిచేసే ఉద్యోగులకు తృప్తికరంగా లేదు. కార్మికులు తృప్తికరంగా లేరు యెక్కే ప్యాసింజర్లు తృప్తికరంగా లేరు. యెందుకు యిట్లా జరుగుతున్నదో విచారించవలసి వుంటుంది. ఆర్. టి. సి. లో పని చేసేవారికి సర్వీసు గ్యారంటి లేదు. కండక్టరుకు యెప్పుడు ఉద్యోగం పోతుందో యెప్పుడు termination notice వస్తుందో చెప్పలేము. ఏదో ఒక నెపంమీద రిట్రెంచిమెంటు వస్తూనే ఉంటుంది. రూల్సు ప్రకారం ఎక్కవలసిన పాసింజెర్లు కంటే ఎక్కువ పాసింజెర్లు పోలీసులు చెప్పిన మీదట ఎక్కించినా డ్రైవర్లను terminate చేయడం జరుగుతోంది. ఆర్. టి. సి వ్యవహారాలు ఎవరికి తృప్తికరంగా లేవు. ఈ విషయంలో open enqniry వేసి ఎందుకు సరిగా నడవడం లేదో, ఎందుకు తృప్తికరంగా లేదో, ఎందుకు ప్రయాణీకులు తృప్తికరంగా లేరో, ఎందుకు రావలసిన రివెన్యూ రావడంలేదో open గా enquire చేస్తే బాగుంటుంది. ఇక లేబరుకు సంబంధించి చాలా విషయాలున్నాయి. Shops and establishments Act తీసుకువచ్చినందుకు మంత్రిగారిని అభినందించవలసి ఉంది. ఇది అయిదు సంవత్సరాలుగా పెండింగ్‌గా ఉంచి, ఈ శాసన సభలో రావడం, పాస్ కావడం, ప్రెశిడెంటు assent కు పోవడం జరిగింది. ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. కార్మికులకు యజమానులకు వచ్చే తగాదాలలో మంత్రిగారు, డిపార్టుమెంటు పనిచేసినా చేయకపోయినా, స్వయంగా శ్రద్ధ తీసుకుని వ్యవహారాలు చక్కబెట్టడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ శాంతిని కాపాడారు. దానిగురించి మంత్రిగారికి ప్రత్యేకంగా అభినందనలు తెలియ పరుస్తున్నాను. మూడవది అధ్యక్షా పాకిస్థాన్ మనమీద దండయాత్ర చేసినప్పుడు కార్మికులు ఏవిధముగా సహకరించారో వేరే చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. కార్మికులు ప్రొడక్షనులో గాని. డిసిప్లినులో గాని శాంతిని కాపాడడంలో గాని వాడికి ఉండే డిమాండ్సు హక్కులను వెనక్కువేసి రాత్రింబవళ్ళు దేశంకోసం ఎంతో కష్టపడి పనిచేశారు. దాని ఫలితం ఈ రోజు కార్మికులకు వచ్చిన ఫలితం ఏమిలేదు. వారికి ఎంత గట్టిగా పనిచేసినారో యుద్ధమప్పుడు శ్రద్ధతో హక్కులను వెనక్కువేసి దేశాన్ని కాపాడడానికి ఫ్రంటులో జవాన్లను గురించి ఎంత సహకరించి పనిచేశారో దాని ప్రతిఫలం ఏమి దొరుకుతుందంటే ఈనాడు నిరుద్యోగం lay off, రిట్రెంచిమెంటు నీకు ఉద్యోగం లేదుపో యజమానికి సరుకు లభించడం లేదుకాబట్టి lay off చేస్తామనో, నువ్వు సగం జీతం తీసుకుని యింటో కూర్చొమని చెప్పడమో లేకుంటే నువ్వు తప్పు చేశావుకాబట్టి యింటో కూర్చొమని చెప్పడమో

జరుగుతున్నది. ఇదేనా ప్రతిఫలమని మనవి చేస్తున్నాను. అధ్యక్షా ఎందుకంటే ఇవ్వాళ ఏరోజునైతే దేశంపైన దండయాత్ర జరిగిందో కార్మికులు నడుముకట్టి ఉపవాసాలున్నా ఉండిలేకున్నా కష్టాలున్నా ఓర్చుకుని పనిచేస్తే వచ్చిన ప్రతిఫలం యిదే అయితే రేపు ప్రొద్దున్న మళ్ళా దండయాత్ర దేశం మీద వస్తే రెండోసారి ఆలోచించవలసి వస్తుంది. మనఃపూర్వకంగా సహకరించాలా లేదా అనే సమస్యమీద మాట్లాడవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. దేశం అంటె అందరికీ ప్రేమ ఉంది. అయితే దేశం గెలిచిన తరువాత విజయం వచ్చిన తరువాత దేశం గురించి పాటుపడిన వారికి ఉద్యోగాలు తీసివేసి వారి భార్య పిల్లలు ఉపవాసాలతో చంపడం జరుగుతూ ఉంటే కండ్లు మూసుకుని అని చెప్పడానికి వీలులేదు కాని ఏమీ చేయలేని పరిస్థితిలో ఉంది ప్రభుత్వమని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ మధ్య మన భారతదేశం పైన ఆలిండియా లెవెలులో ఇండియను లేబరు కాంగ్రెసులో ఒక రిజల్యూషను పాసు చేశారు. Lay off రిట్రెంచిమెంటు ఎలక్ట్రిసిటీ లోపంవల్లగాని రామెటీరియల్ లోపంవల్లగాని ఫ్యాక్టరీ మూసివేసినట్లయితే నిరుద్యోగం అయితే అక్కడ అటువంటిది కాకుండా హైపవరు ట్రైపార్టైటు కమిటీవేసి Inter-ministers కమిటీ వేసి యజమానులకున్న కష్టాలను దూరం చేయాలి, కార్మికులు నిరుద్యోగులు కాకుండా చూడాలి, వారి వేతనాలను పెంచకున్నా కనీసం ఉన్న వేతనాలను తక్కువ కాకుండా చూడాలి అని principal decision తీసుకున్నారు. దానిపైన మనం ట్రైపార్టైటు కాన్ఫరెన్సు వేశాము. హైదరాబాదులో మంత్రిగారిని ఛైర్మను షిప్పులో వేశాము. అక్కడ కూడా దానిని reiterate చేశాము. కాని ఫలితం ఏమిటంటే అన్ని ఫ్యాక్టరీలు ఆంధ్ర దేశంలో షుగర్ ఫ్యాక్టరీలు కాకుండా ఇంజనీరింగు ఫ్యాక్టరీస్ యితర ఫ్యాక్టరీలు కాటను మిల్సు అన్నికూడా ఈ రోజు మూత పడుతున్నాయి. గుంతకల్లు టెక్స్టైల్సు మూశారు రెండు మాసాలైనది. అడిగే దిక్కులేరు. ఇతర ఫ్యాక్టరీసు షుగర్ ఫ్యాక్టరీస్ కరెంటులేదని రిట్రెంచిమెంటు lay off చేస్తున్నారు. D. B. R. లో రెండు వేలమంది కార్మికులను ఎలక్ట్రిసిటీ లేదని lay off చెస్తే అడిగే దిక్కులేదు. వేలమంది కార్మికులు ఈ రోజు మంత్రిగారు యిచ్చిన లిస్టులో కొన్ని ఫ్యాక్టరీల పేర్లున్నాయి. నేను చెబుతున్నాను. అనకాపల్లి షుగర్ ఫ్యాక్టరీ మిల్లుపేరు యిందులోలేదు. అటువంటివి ఎన్నో ప్రభుత్వానికికూడ తెలియకుండా ఉన్న ఫ్యాక్టరీలున్నాయి. అందులో కార్మికులందరినీ నిరుద్యోగులను చేశారని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక మన డిపార్టుమెంటు ఏమిచెయ్యాలో చెప్పాను. నేను స్పెసిఫిక్కుగా హైపవరు కమిటీలో చెప్పాను. ఈ రోజు చెబుతున్నాను. కార్మికులను ఏలక్ట్రిసిటీ వల్లగాని రా మెటీరియల్ లభించనందువల్లగాని రిట్రెంచిమెంటుగాని lay off గాని వస్తే నా specific proposal ఏమిటంటే ఏ యిండ్రస్ట్రీలో బాగా లాభాలు వస్తున్నాయో ఆ యిండ్రస్ట్రీలో fair wage ఉండదో ఆ యజమానిని పిలిపించి ప్రభుత్వం persuasion చేసి చెప్పి పూర్తి జీతం లభించే ప్రయత్నం

చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఇవినా specific proposal కానట్లయితే యిండస్ట్రి మోయలేని స్థితిలో ఉండంటే గవర్నమెంటు ముందుకువచ్చి యుద్ధములో honest గా sincere గా పనిచేశారు. కాబట్టి గవర్నమెంటు కాంపెన్సేషన్ యిచ్చినట్లు relief యివ్వడం జరగాలి. Famine వచ్చినచోట ఏ విధముగా యిచ్చారు అదేవిధముగా యిండస్ట్రీలో యివ్వాలని మనవి చేస్తున్నాను. అదేవిధముగా గవర్నమెంటు యజమానులను పిలిపించి ఎందుకు మూసివేస్తున్నారు అంటే నాకు పవరులేదని అంటె కార్మికులను యింటికిపొండి ఉపవాసాలు ఉండండని చెబితే సరియైన సమాధానంకాదు. నిజమైన త్రోవకాదు. దానికి ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధతీసుకోవడం అవసరం. పరిస్థితులు మితిమీరి పోతుంటే యిండస్ట్రీయల్ ప్రొడక్షన్ దెబ్బ తినడమే కాకుండా రాష్ట్రంపేరు బదనాము అవుతుంది. కర్మాగారాలు రాష్ట్రానికి రాకుండాపోయే ప్రమాదం ఏర్పడుతుంది. అది నాకు యిష్టంలేదని ప్రభుత్వానికి మనవి చేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం ఈ పరిస్థితిని అదుపులో పెట్టాలని ప్రత్యేకంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఈ రోజు N G. Os. విషయంలో ఒక విషయంచెప్పినా యితర సమస్యలను మనవి చేయదలచుకున్నాను N. G. Os. విషయంలో I. N. T. U. C. గట్టిగా చెప్పింది. దానివెనుక ఒక లక్ష మెంబరుషిప్పు ప్రభుత్వోద్యోగులు కార్పరేషనులో పనిచేసే వారంతాకూడా N. G. Os. demands తప్పని సరిగా పరిష్కారం చేయనట్లయితే I. N. T. U. C. కూడా ఆ రోజు 28 నాడు strike చేస్తుంది. దానిగురించి ప్రభుత్వానికి వేరే అభిప్రాయం వుండవలసిన అవసరంలేదని మనవి చేస్తున్నాను. కార్మికుల న్యాయమైన హక్కులను యింత తీవ్రంగా ధరలు పెరుగుతున్నప్పుడు కార్మికులు ఆదే జీతంలో బ్రతకమని చెప్పడం న్యాయమైన విషయంకాదు. దాని గురించి ప్రభుత్వం పరిష్కారం చేయాలి. సెంట్రల్ గవర్నమెంటు యిస్తున్నదా లేదా. ఇవ్వకపోయినంత మాత్రాన కార్మికులను ఉపవాసం ఉండి చావమని చెప్పడం ధర్మంకాదని దీనిగురించి ప్రభుత్వం తప్పకుండా ఆలోచించి వారికివుండే వేరే రివిన్యూనుంచి తీసియివ్వాలి. కొన్ని రోజులు మనం మనుష్యులను బ్రతికించిన తరువాత ప్లాన్సు implementation చేయవచ్చు. ప్లాన్సు వెనుకంజ వేయించుకొండి. మనం అక్కడనుంచి డబ్బు తీసుకొనివచ్చి కార్మికులను ప్రజలను ఉద్యోగస్థులను బ్రతకనీయ్యండి. బ్రతకనిస్తే ఏమైనా సరిగా పనిచేయడానికి వీలవుతుంది. వారిని ఉపవాసాలుండమనిచెప్పి ప్లాను successful కావాలి హైప్రొడక్షన్ కావాలి ఇండస్ట్రియల్ రివల్యూషను కావాలి ఎఫిషియన్సీ ఆఫ్ వర్కు పెరగాలంటే అవన్నీ theories ప్రకారం ఉండిపోతాయిగాని ప్రాక్టికలుగా అమలులో జరగవు. ఎంతవరకు కూటికి గుడ్డకు యివ్వరో అంతవరకు సరియైన పద్ధతులుజరగవు. దీని ననుసరించే ఆల్‌యిండియా I.N.T.U.C. వారు అంతకు పూర్వమే సెంట్రల్ లెవెలులో N. G.Os. కు జీతం యివ్వాలని తీర్మానంచేశారు. దానిని బలపరుస్తూ రాష్ట్ర I. N. T. U. C.

తన ఒక లక్ష మెంబర్షిప్‌తో తాను ఆ రోజు 28 తేదీ సమ్మెలో పాల్గొని విజయవంతంగా చేయడానికి పూనుకొనడానికి సిద్ధముగావుంది. ప్రభుత్వం కూడా యిటువంటి ఉద్రేక పరిస్థితి ఏర్పరచకుండా చూడాలి ఇవ్వాళ పేపర్లో చూసాను " మిమ్మలను డిస్మిసు చేస్తాము N. G. Os, strike వస్తే " అని అటువంటి threats వల్ల వచ్చేది ఏముంది ? ఈ రోజు ప్రజాస్వామ్యంలో ఉన్నాము. ప్రజలందరు ఏకాభిప్రాయంతో కావాలని కోరితే threats తో భయపడతారా ? మనం realities లో వుండాలి నిజాయితిని గుర్తించాలి గుర్తించకుండా ఏదో threat యిచ్చినంతమాత్రాన పరిస్థితి మారిపోతుందంటె తప్పడు అభిప్రాయం అన్నమాట. Threat యిచ్చేదానికంటె పరిస్థితులను చక్కపరచి N. G. Os. కమక తప్పు త్రోవలో వుంటె కూర్చోబెట్టండి సిద్ధముగా వున్నాను కూర్చొనడానికి పరిస్థితి తెలుసుకొనడానికి సిద్ధముగావున్నాము దాని తరువాత పరిష్కారానికి రావడానికి సిద్ధంగావున్నాము అని మనవిచేస్తున్నాను. మేము అడిగినదే కావాలనికాదు. క్రిందికి ఒక చిన్న అంచుకూడా రావడానికి సిద్ధంగా వున్నాము కానీ ప్రభుత్వం యిచ్చేదానికంటె ఎక్కువ లేదంటే పరిష్కారం కుదరడానికి వీలులేదని మనవిచేస్తున్నాను. మంత్రిగారు ఈ విషయంలో చూసుకోవాలి. మంత్రిగారు నాసమస్యకాదు N.G.O సమస్య అంటె గవర్నమెంటు సమస్య అని కూర్చుంటే లేబరు మినిస్టరు గారికి ఎక్కడైనాసరే N. G. O కానీయండి కార్పోరేషను కానీయండి R. T. C కానియండి పబ్లికు సెక్టరులో కానీయండి ప్రయివేటు సెక్టరులో కానీయండి ఏకార్మికుడైన కష్టాలలో ఉంటె ప్రభుత్వానికి కార్మికమంత్రిగారికి సంబంధం ఉంది. సంబంధం కలుగజేసుకునేపరిస్థితి ఉందని గుర్తించాలి. నాకు సంబంధం లేదంటె మంచిగా అనిపించదు. అధ్యక్షా, వారిని ఈ విషయంలో ఆలోచించాలని మరొకసారి మీద్వారా కోరుతున్నాను. ఈ మధ్య 1954 లో Government of India Standing Labour Committee యజమానులు కార్మికులు ప్రభుత్వంకూర్చుని తీర్మానం చేశారు. Standing Labour Committee 1954 లో ఏమి చెప్పారంటె Dearness Allowance ను మహంగామా బత్తాని cost of living index తో link చేయాలని చెప్పారు. అది 1954 లో జరిగిన unanimous resolution, యజమానులు ఒప్పుకున్నారు. కార్మికులు ఒప్పుకున్నారు అన్ని సంస్థలు ఒప్పుకున్నవి ప్రభుత్వం ఒప్పుకుంది. ఈ రోజు వరకు మన రాష్ట్రంలో అమలు పెట్టలేదు అంటె ఎందుకు పెట్టలేదంటే ఛాతీపైన చేయివేసుకుని చెప్పినట్లయితే నేను చెప్పగలను. రోజూ ప్రొద్దున్న లేచి సంబంధం ఉంది. లేబరు కమీషను డిపార్టుమెంటు దీనిపైన తడిగుడ్డ వేసుకొని పడుకుందిగని అంతకంటె ఎక్కువ ఏమీ చేయలేదు. మొత్తుకున్నా అయ్యా చస్తున్నాం ఈ రిజల్యూషను అమలులో పెట్టండి Government of India అందరూ ఒప్పుకున్న రిజల్యూషను కాన్ఫరెన్సు

పిలవండి ఎంప్లాయర్స్ వర్కర్స్ కాన్ఫరెన్స్ పిలవండి అంటే జవాబు ఏమి చెబుతారు. మేము లెటర్స్ వ్రాసినాము views రాలేదు 54 నుంచి 64 వరకు లెటర్స్ వ్రాస్తున్నారు. అధ్యక్షా, ఇంతవరకు చేసినది ఏమిటి? practical approach లేబరు డిపార్టుమెంటు తీసుకోలేదని మనవిచేస్తున్నాను. బోనసు ఆక్టు వచ్చింది. Law వచ్చింది. అమలులో పెట్టాలని చెప్పాము. చాలమంది యిష్టపడ్డారు. అన్ని trade unions బాగాలేవని చెప్పాము. బాగాఉన్నా లేకపోయినా అధ్యక్షా, వివాహం అయిన తరువాత సంసారం చేయువలసినదే. అదే ప్రకారం ఆక్టు వచ్చింది అమలులో పెట్టండని చెప్పాము. మన ప్రభుత్వము రోజూ ఫ్యాక్టరీలకు డబ్బు లేదని యిబ్బందులున్నాయని కష్టాలున్నాయని వారికి టైము extention యిస్తున్నారు I. L. T. D కి టైము extention నేషనలు టుబాకో కంపెనీకి టైము extention కోటాను కోటీశ్వరులకు బోనసు యిచ్చేపరిస్థితి లేదంటె మంచిదిలెండి accouting year క్లోజయి ఎనిమిది సంవత్సరాలైన తరువాత చట్టప్రకారంగా యివ్వాలి. బోనసు ఆక్టు ప్రకారంగా యివ్వండి అంటె నాలుగు మాసాలు పెంచండి ఆరు మాసాలు పెంచండి అని యివ్వడం ప్రభుత్వానికి సరియైనది కాదని కార్మికులు బ్రతకడానికి తిండి పెట్టి మంటే కోటీశ్వరులకు టైముయిచ్చి డబ్బు మిత్తిలకిచ్చి బేంకులలో పెట్టి యింటరెస్టు సంపాదించుకోండి మీకు మాత్రం టైము యిస్తామని కార్మికులు చావమని చెప్పడం న్యాయంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. దానిగురించి వారు ఆలోచించాలి. బోనసు ఆక్టు వచ్చినతరువాత గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియా వారు ప్రతి ప్రభుత్వ పరిశ్రమలోను బోనసు ఆక్టు అమలుకాకపోయినా బోనసు ఆక్టు ప్రకారము బోనసు ఇస్తామని వారు declare చేశారు. కాని రాష్ట్ర ప్రభుత్వము Central Government decision ప్రకారముగా బోనసు ఆక్టుక్రింద వచ్చినా రాకపోయినా బోనసు ఇస్తామని ఇంతవరకు declare చేయలేదు. గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియావారు ఒక policy decision తీసుకొన్నప్పుడు ఆ decision ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వము అమలు పెట్టకపోవడము, ఆ మాదిరి declare చేయకపోవడము శోచనీయముగా వుంది. ఈ విషయము మంత్రిగారు ఆలోచిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. Government owned industry co-operative spinning Mills గుంతకల్లు, సింగరేణి కాలరీస్‌లో సెంట్రల్ గవర్నమెంటు షేర్సు వున్నవి. Electricity Department 128 వేల కార్మికులు పనిచేసేది. R. T. C. Workers కొన్ని వేలమంది వున్నారు. కనీసము 50 వేలు కార్మికులు పని చేసేది. బోనసు ఆక్టు ప్రకారము వారందరికి బోనసు ఇవ్వవలసివుంది. చట్టము ప్రకారము అమలు చేయడము డిపార్టుమెంటు obligatory. అయినా decision తీసుకోకుండా వున్నారు. సింగరేణి కాలరీసులో A. P. T. U. C., I. N. T. U. C. ఇద్దరూ strike notice ఇస్తే రాష్ట్ర ప్రభుత్వము కేంద్రానికి, I. T. కి refer చేస్తారు. ఈ బోనసు డిమాండు

ఎంతవరకు న్యాయము అని కాదు నేను మనవి చేసేది. బోనసు అక్టు ప్రకారము వస్తుందో లేదో; డిపార్టుమెంటువారు ఏమి ఆలోచిస్తున్నారు. ఇవ్వని వారిని prosecute చేయండి. వీరు ఇవ్వనంత మాత్రాన కోర్టుకు పంపించి litigation లో పెడితే బాగుండదు. దాన్ని గురించి ప్రభుత్వము ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ ప్రభుత్వము వచ్చి 5 సంవత్సరాలలో 4 సంవత్సరాలు పూర్తి అయినది. ఈ 4 సంవత్సరాల లో కార్మికులకు, యజమానులకు మధ్య వున్న తగాదాలు పరిష్కారము చేసినది తప్ప మరేమీ లేదు. Efficiency లో పెరిగాము కమిషనరు చేయక పోయినా లేబరుఆఫీసరు చేయకపోయినా, Conciliation Officer చేయక పోయినా మంత్రిగారు శ్రమపడి వారిని పిలిపించి సమాధానము పెట్టి పరిష్కారము చేశారు. పునాదిగా కార్మికులను చక్కబెట్టడానికి ఈ రోజు వరకు Shops and Establishments Act తప్ప రెండవది ఏమీ చేయ లేదు. దానికి మంత్రిగారు కోపపడవద్దు. కొద్దిగా శ్రద్ధతో ఆలోచిస్తే బాగుంటుంది, ఈ 4 సంవత్సరాలలో చేసినవి ఏమిటంటే Shops and Establishments Act ను pass చేశాము. Motor Workers' Committee ని appoint చేశాము. Contract labour ని abolish చేయాలని ఒక కమిటీ వేశాము. Cost of living Index లో defect వుంది దానినిసరిచేయడానికి మహదేవసింగ్ కమిటీని వేశాము. ఈ మూడు కమిటీలు వేశాము. Shops and Establishments Act అయినది. Motor Workers Committee Contract Labour Abolition Committee, Cost of Living Index Committee రిపోర్టులు ఇచ్చి సంవత్సరము 2 సంవత్సరాలు అయినది. ఇంతవరకు ఆ రిపోర్టులు బయటకు రాలేదు. ఆ files అన్నీ సెక్రటేరియట్‌లోనే మురిగి పోయి వున్నవి. గవర్నమెంటు లేబరుకు ఏమీ లాభమును అందజేయడము లేదు. ఈ కమిటీ రిపోర్టులు ఎలక్షన్సు అయ్యే లోపల publish అవు తుందో లేదో అనుమానముగా వుంది ఈ బడ్జెటు సెషన్ అయిన తరువాత అయినా చేస్తుందో లేదో ఆలోచించాలి. కాని పునాదిగా కార్మికులను చక్క పెట్టడానికి ఏమీ constructive గా చేయలేదు. తగాదాలు పరిష్కారము చేయడములో efficiency చూపించినదని ఒప్పుకొన్నాను. దానికి అభినంద నలు తెలియపర్చాను. Minimum Wages Committee వుంది. అది ఎప్పుడు వేశాము. ఆయిల్ ఇండస్ట్రీ గాని' rice industry గాని అగ్రికల్చర్ లో గాని ఎక్కడైతే unorganised labour వుందో వారికి minimum wages కొరకు కమిటీ వేయాలని చెప్పారు. 5 సంవత్సరాల క్రిందట మినిమమ్ వేజెస్ కమిటీ వేశారు.

బీడీ వర్కర్సుకు సంబంధించి Minimum Wages Committee ని వేశారు. ఎంప్లాయర్సు అంతా హైకోర్టుకు పోయారు. High Court వారు ఏమి అన్నారు అంటే ఆఫీసరు చైర్మన్‌గా వున్నారు independent person

కాదు. వీరు వేసిన కమిటీ wrong అని చెప్పారు. దానితో మన ప్రభుత్వము మూతపడిపోయినది. Minimum Wages Committees ఈ మధ్య కొన్ని వేశారు. 3 సంవత్సరాల లోపల minimum wages ని ఎప్పుడైన revise చేయడానికి వీలు వుంది అని చెప్పినప్పుడు అది చేయకుండా డిపార్టుమెంటును create చేసి డిపార్టుమెంటు ఆఫీసరును వేసి అందరు ఆఫిసర్సు organised అయిపోయి వారు satisfy అయిన తరువాత అప్పుడు కమిటీ వచ్చినది. ఈ 5 సంవత్సరాలలో 2 పరిశ్రమలకు minimum wages committees వేస్తే ఎంతవరకు implement అయినదో ఈ మధ్య staff ని వేశారు. ఎంతవరకు practical గా అమలులోకి వచ్చినది మంత్రిగారికి తెలుసు. వేరె చెప్పనక్కరలేదు. బీడీ వర్కర్సుకు యింత వరకు ఏమీ అమలు జరగలేదు. Strike జరుగుతున్నది. 5 సంవత్సరాల నుంచి ప్రభుత్వము మినిమమ్ వేజెస్‌ని revise చేయలేకపోయినదని మనవి చేస్తున్నాను.

లేబరు డిపార్టుమెంటు దీనిని abolish చేయాలని కోరుతున్నాను. ఆ డబ్బు మిగులుతుంది అది N. G. Os. కి ఇవ్వమనండి. ఈ డిపార్టుమెంటు వుండి లాభము లేదు. కమిషనరును ఎన్ని లేబరు చట్టాలున్నవో అడిగితే చెప్పగలరా అని అడుగుతున్నాను. 3 సంవత్సరాలనుంచి లేబరు కమీషనరుగా పని చేస్తున్నారు Acts పేర్లు చెప్పమనండి. నా తలకాయ వంచుకొంటాను వారిముందు.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి:- Personal insinuations ఆఫీసరు గురించి వారు ఇక్కడకు వచ్చి చెప్పలేదు. కాబట్టి అది avoid చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. అది ప్రస్తావించకుండా వుంటే మంచిది.

మిస్టర్ చైర్‌మన్:— పేరు పెట్టి చెప్పలేదు కదా. కమీషనరు అఫ్ లేబరు అని చెప్పారు.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి:— కమీషనరు అఫ్ లేబరు అని ప్రత్యేకముగా చెప్పి లేబరు అక్టులు ఎన్ని వున్నవో చెప్పమంటే వారు సమాధానము ఇక్కడకు వచ్చి చెప్పలేరు.

శ్రీ జి. సంజీవరెడ్డి:—నా అనుభవాన్నిబట్టి చెబుతున్నాను మంత్రిగారికి కోపమువస్తే ఏమిచేయాలి ?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి:—వారు ఇక్కడకువచ్చి defend చేసుకోలేని పరిస్థితులలోవున్నవుడు Particular గా ఒకరిని పేరుపెట్టి అనడము సమంజసముకాదు.

మిసర్ చైర్మన్:—Entire Department కు వర్తిస్తుంది.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి.—డిపార్టుమెంటు అనలేదు అధ్యక్షా, కమీనరు అఫ్ లేబరుకు ఎన్ని Acts వున్నవి. తెలియదు అంటే అది డిపార్టుమెంటుకు అనికాదు.

శ్రీ జి. సంజీవరెడ్డి.—నేను అడగను. మంత్రిగారు వారిని పిలిచి అడగవచ్చు Accusation చేయాలనికాదు వారిని అడిగి తెలుసుకోమనండి. Efficicncy of the departmant చెబుతున్నాను. ఇందులో ఒక case చెప్పాలనికాదు. ఈ డిపార్టుమెంటులో అంతా group politicss. ఒక ఆఫీసరుకు ఇంకొక ఆఫీసరుకుపడదు.

D. B. R. లో verification చేయాలని చెప్పారు చేశారు. మేము protest చేశాము అది correct లేదని ఒక ఆపీసరు examine చేశారు. గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియా మీటింగుకు పోయివచ్చారు. కమీషనరకు వ్రాశాడు. ఇది న్యాయము కాదని వ్రాశారు వ్రాస్తే, కమీషనరు వ్రాసినది న్యాయము కాదన్నంత మాత్రాన వాని Personal record చెడిపేసి, వారిమీద remarks pass చేసి, ఆ డిపార్టుమెంటు నుంచి తీసివేసి ఇంకొక అఫీసరును తీసుకొనివచ్చారు. ఎందుకు అంటే "నువ్వు నాకు ఇష్టమువచ్చినట్లు act చేయలేదు" అని చెప్పారు. నేను specific గా చెబుతున్నాను మంత్రిగారికి స్పష్టముగా చెప్పాను విధిలేక అసెంబ్లీలో చెబుతున్నాను. కమీషనరుకు ఎంతచెప్పండి. ఏమీలేదు. లేబరు డిపార్టుమెంటులో మంచివారు. పనిచేసేవారు లేరు అనికాదు చాలమంది మంచివారున్నారు. చెడుపుచేసేవారితో అది పోతుంది.

ఇక Registration Act ను తీసుకోండి సాలార్‌జరిగ్ మ్యూజియం వుంది register చేశారు. Act ప్రకారము తప్పుడు సమాచారము ఇస్తే కమీషనరుకు అధికారం వుంది. చీఫ్ సెక్రటరీ దానికి సెక్రటరీగా వున్నారు: అక్కడ union వుండడము ఇష్టంలేదు. కమీషనరు చెబితే ఆయన నోటీసు ఇచ్చారు. "నువ్వురా, registration cancel చేస్తాను" అని అన్నారు. నేను అడిగాను ఏ act ప్రకారము cancel చేస్తావు అంటే లేదండి చేయవలసివస్తుంది మాకు పెద్దలు చెబుతున్నారు అని అన్నారు. ఇది Registration department.

Shipyard లో dispute వచ్చినది. గవర్నమెంటు డిస్టలరీస్ లో dispute వచ్చినది. ఈ రెండు disputes ఒకటే. అక్కడ divisions వేరు ఆయన గ్రూపుకు interest వుంది కనుక అక్కడ ఒక decision-ఇక్కడ decision వేరు. అందువల్ల ఈ డిపార్టుమెంటు working examine చేయండి. డాక్యుమెంట్సు కావాలంటే యిస్తాను. Examine చేయండి తప్పువుంటే దిద్దుకోడానికి సిద్ధముగా వున్నాను.

H. M. T. Union వుంది. లేబరు అఫీసరు verification కి పోకుండా అక్కడున్న లీడరును పిలిపించి verification చేసి registration చేయవలసివచ్చింది. రిజిష్ట్రారును రిజిష్ట్రేషను చేయడానికి రమ్మంటే register చేయము పొమ్మంటారు.

గవర్నమెంటుకు డిస్టిలరీస్ strike జరుగుతోంది అసిస్టెంటు లేబరు కమీషనరు రీజనల్ లేబరు కమీషనరు సెక్షన్ 22 క్రింద ఆటోమాటిక్‌గా conciliation యిస్తారు. ఎక్కడైనా గాని public utility లో strike అవుతుంటే conciliation start అయిపోతుంది యింతవరకు నోటీసు యివ్వలేదు. strike ఎందుకు చేస్తున్నారో అడిగే దిక్కులేదు. మాట్లాడించే దిక్కులేదు. మంత్రిగారిని రోజూ మేము కలుస్తాము. యిక్కడ అసెంబ్లీలో చెబుతాము. గాని డిపార్టుమెంటు విషయము చెబుతున్నాను. లేబరు డిపార్టుమెంటు లో నోటీసు పంపేది లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ జి. సి. కొండయ్య (నెల్లూరు).—అధ్యక్షా, లేబర్ మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును హృదయపూర్వకంగా బలపరుస్తున్నాను. ఇవేళ కార్మిక రంగంలో కన్పిస్తున్న పరిస్థితిని వారు తీవ్రంగా ఆలోచించి పరిష్కార మార్గాలు కనుక్కొంటే తప్ప బడ్జెటు డిమాండు మాత్రం పరిష్కారం చేయదని అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఒక్క పరిశ్రమల్లోనే కాదు. గవర్నమెంటు డిపార్టుమెంట్స్ మొదలుకొని దాదాపు పరిశ్రమల వరకు స్ట్రయిక్ ఫివర్ కన్పిస్తున్నది. ఎలక్షన్ ఇయర్ కాబట్టి కొన్ని రాజకీయపార్టీలు ఈవిధంగా చేస్తున్నాయని మనం అభిప్రాయపడినా బేసిక్‌గా కారణాలు లేకుండా ఇటువంటి పరిస్థితి రాదని మనం అర్థం చేసుకోవలసివుంటుంది. ఎందువల్ల ఈ పరిస్థితి వస్తున్నది? ప్రభుత్వ విధానంలో లోపం వల్లనా, లేక ఆచరణలో లోపం వల్లనా ఏ కారణాలవల్ల ఈ పరిస్థితి వస్తున్నదని కొస్త లోతుగావెళ్ళి ఆలోచిస్తే నాకు తెలిసినంతవరకు చాలా మేజర్ ఇండస్ట్రీస్‌కి మినిమమ్ వేజెస్‌ను, బోనస్‌ను, కరువుబత్యాన్ని, సెలవు దినాలను గవర్నమెంటు చట్ట సమ్మతంగా నిర్ణయించారు. కాని ఆచరణలోకి వచ్చేటప్పటికి అమలు జరగటంలేదనే విషయంలోనే ఎక్కువ సమ్మెలు చేస్తున్నట్టు కనిపిస్తున్నది. ఈ లోపం ఎక్కడ వుందని మనం పరీక్షించేటప్పుడు ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం చేస్తూ ఒకే చట్టం చేసేటప్పుడు దానిని అమలు చేయుటకు తగు మిషనరి ప్రభుత్వమునకు వున్నదా లేదా, దానిని అమలు చేయటానికి ప్రభుత్వానికి తగిన పాలసి, ధైర్యం వున్నదా లేదా అని ఆలోచించినప్పుడు చట్టాలను ఆచరణలో పెట్టనప్పుడే ఇటువంటి దుస్థితి వస్తుందేమోనని అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఉదాహరణకు బోనస్ యాక్టు వుంది. ఇది తప్పకుండా కొన్ని మేజర్ ఇండస్ట్రీస్ ఇంత పెట్టుబడి, ఇంత లాభం వుండేవాటికి వర్తిస్తుంది అని యాక్టులో నిర్వచించబడింది. సంజీవరెడ్డిగారు ఇప్పుడే

ఐ. ఎల్. టి. డి. కొన్ని ప్రధానమైన పరిశ్రమలు బోనస్ యాక్టును అమలు జరపకుండా వుండటానికి ప్రయత్నం చేశాయని చెప్పారు. ఏవో కొన్ని కారణాలవల్ల మేము పే చేయలేమని వారు చెప్పినప్పటికీ వారికి టైమ్ ఇవ్వవలసిన అవసరం ప్రభుత్వానికి ఎందుకు వచ్చిందో తెలియలేదు. ఒక చట్టం చేసి దానిని అమలు పరచే శక్తి, సామర్థ్యం లేనప్పుడే స్ట్రయిక్ కానీ, డిస్టర్బ్‌డ్ కండిషన్స్ కాని, ఈ అవకతవకలు కాని సంభవిస్తాయని నేను అభిప్రాయ పడుతున్నాను. ఆదేవిధంగా కార్మికులు కూడ వారిని దబాయించగల్గితే చట్ట వ్యతిరేకంగా వెళ్లికూడా కొన్ని సాధించుకోగల్గుతారని నా అభిప్రాయం. ఎప్పుడైతే ప్రభుత్వం తాను చేసిన చట్టాన్ని కట్టుగిట్టంగా అమలు చేయడానికి సాహసించలేదో అప్పుడే రెండొవైపు నుండి వత్తిడి వస్తుంది. లా అండ్ ఆర్డర్ లేకుండా పోతుంది. ఈ పరిస్థితి ఇవాళ బహుశాః కార్మిక రంగంలో ప్రధానంగా కన్పిస్తున్నదని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. నేను మనవి చేసేది ఏమిటంటే ప్రభుత్వం ఏ చట్టం చేసిందో దానిని తూచా తప్పకుండా దానివల్ల ఎంత నష్టం వచ్చినా సరే, ఏ పరిస్థితి వచ్చినాసరే ఎదుర్కొటానికి ధైర్యంగా ప్రభుత్వం నిలబట్టప్పుడే ప్రభుత్వం అనుకొన్న ఆశయాలు సాధించటానికి వీలుంటుంది. కార్మిక వర్గాలకు అనేక రకాల లాభాలు కలుగటానికి ప్రభుత్వం అనేక చట్టాలు చేసినా ఆచరణలోనికి తీసుకురావడానికి ఎందుకు ఆలోచించరు? ఆచరణలో పెట్టలేని చట్టాలను ఎందుకు చేస్తారు? వాటిని అమలు చేయగల్గితే 80 పర్సెంటు వరకు డిస్టర్బ్‌డ్ కండిషన్స్‌ను అరికట్ట టానికి వీలుందని అభిప్రాయ పడుతున్నాను. బేసిక్‌గా ఈ దృష్టితో ఆలో చించాలని కోరుతున్నాను. వత్తిడికి తట్టుకోలేని నిర్ణయాలు ఎలా చేస్తున్నారో తెలియదు. ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన పద్ధతులను 3, 4 సంవత్సరములు అయినా ఈనాటికి పరిష్కారం చేయలేకుండా వుంది. అని సంజీవరెడ్డిగారు వివరంగా చెప్పారు. నా అనుభవంలో ఒక విషయం వుంది. 1963 వ సంవత్సరంలో సమ్మె వ్యవహారంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయ ప్రకారం ప్రభుత్వం ఎడ్జుడికేషన్‌కు వేస్తుందని చెప్పారు. ఇది నాలుగో సంవత్సరం. నాలుగు సంవత్సరాలు అయినా సరే ప్రభుత్వం అంగీకరించిన నిర్ణయాన్ని కార్మికు లకు ఎందుకు అమలు జరుపలేకుండా వున్నారు ? ఎవరిలో ఈ లోపం వుంది ? డిపార్టుమెంటులలో ఉన్నదా ? డిపార్టుమెంటు తప్పు చేసినా ప్రభుత్వం మీదకు వస్తుంది. చట్టాలలో లోపం వున్నా ప్రభుత్వంమీదకు వస్తుంది. ఫలితాలను మనం సరిగా సాధించలేక పోయినా ప్రభుత్వం మీదకు వస్తుంది. అది అల్టిమేట్‌గా కాంగ్రెసు పార్టీ మీదకు వస్తుంది. అది తప్పించుకోటానికి వీలులేదు. ఎవరో రాజకీయంగా చేస్తున్నారని అనుకొనేముందు మనం కూడా ఒక రాజకీయపార్టీ, రాజకీయంగా మనమీదకు వస్తుందా రాదా అని మనం ఆలోచించుకోవాలి. ఇంత ఆలస్యం ఎందుకు జరుగుతున్నది. ఈ రకంగా జరగబట్టి ఇవాళ వస్తున్న ఫలితాలు ఏమిటి అని ఆలోచిస్తే బేసిక్‌గా మిస్టేక్ వుందని నేను అభిప్రాయ పడుతున్నాను. ఆచరణలో లోపాలు సవరించుకొంటే తప్ప ఇది పరి

ష్కారం కాదని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఈ సమయంలో ఎన్. జి. వో. ల విషయం ప్రస్తావించకుండా వుండలేను. ఎన్. జి. వో. ల విషయంలో ప్రభుత్వ విధానం ఏమిటి? మనం సోషలిస్టిక్ పాట్రన్ ఆఫ్ సొసైటీ అని, సోషలిజం అని చెబుతున్నాము. నాలాంటివారం ఈ సోషలిజంను అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాము బేసిక్‌గా తీసుకొంటే సోషలిజం అంటే ఎకనమిక్ డిస్పారిటీస్ తగ్గించడానికి, అల్టిమేట్‌గా అది లేకుండా వుండటం అంటే నేను అంగీకరిస్తున్నాను. కాని మనం చేస్తున్న విధానంలో బేసిక్‌గా మనం ఎందుకు అనుసరించలేకపోతున్నామో అర్థం కావటంలేదు. ఇది కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి అన్ని గవర్నమెంట్స్ వరకు కనిపిస్తున్నది. 1000 రూపాయలు తెచ్చుకొనేవారికి 100 రూపాయలు పెంచుతున్నారు. వేయి రూపాయలు తెచ్చుకొనేవారికి 200 రూపాయలు అలవెన్సుగా ఇస్తున్నారు. వేయి రూపాయలు సంపాదించుకొనేవారు ఇంకో వంద రూపాయలు పెంచినా బ్రతకలేకపోతే 50, 100 రూపాయలు సంపాదించుకొనే ప్యూన్‌గాని, క్లర్కులుగాని ఎట్లా బ్రతుకుతారని ఊహిస్తున్నారు? ఇవాళ ఆంధ్ర దేశంలో 4 లక్షల మంది ఉద్యోగస్తులలో 3 లక్షల మంది 300 రూపాయలలోపు జీతం తెచ్చుకొనేవారున్నారు. మనం ఏది పెంచినా వీరిని దృష్టిలో పెట్టుకొని చేయాలి. తుదకు ఈ ఉద్యమాలన్నీ ఏరకంగా తయారవుతున్నాయంటే రాజకీయ నాయకులు వీటిలో ప్రవేశిస్తున్నారు. ఏ నినాదం పనికి వస్తుందో దానిని ఉపయోగించుకొని రాజకీయ ప్రయోజనాలకు ఉపయోగించుకొంటున్నారు. దీనివల్ల బాధపడి లాభం లేదు. వారు ఉపయోగిస్తారు. ఎవరు ఈ ఉద్యమాలకు నాయకత్వం వహిస్తున్నారంటే దురదృష్టవశాత్తూ ఈ దేశంలో కార్మిక ఉద్యమానికి కార్మికులు నాయకులు కారు. ఎన్. జి. వో. ల ఉద్యమానికి నిజంగా బాధపడే ప్యూన్‌కాని, గుమాస్తాకాని, ఎంటెడర్ గాని నాయకులుకారు. వీరు జండాలు పట్టుకొని తిరుగుతూవుంటారు. వీరే అట్టలు పట్టుకొని తిరుగుతూవుంటారు. కాని వచ్చే లాభం పైతరగతివారికి వస్తుంది. అల్లరి వారిచేత చేయిస్తారు. ఫలితం మాత్రం పైవారు పొందుతారు ఈడిస్‌కంటెంట్ మాత్రం కంటిన్యూయస్‌గా వుంటుంది. లాభపడేవాడే నాయకత్వం వహించి పొలిటికల్ ప్రయోజనాన్ని ఉపయోగించుకొంటారు. ఈ దేశంలో 3, 4, 5 వేలు సంపాదించుకొనేవారు బ్రతకలేకుండా వున్నారంటే 50, 100 రూపాయలు తెచ్చుకొనేవారు ఎలా బ్రతుకగలరో అర్థం కావటం లేదు. అందుకని ఈ దేశంలో డిస్‌కంటెడు రాకుండా చేయాలనుకొంటే కొన్నిటిని ఫిక్స్ చేసుకోండి వేయి రూపాయలకు పైగా తెచ్చుకొనేవారి జీతాలు అంత వుండకూడదని కట్ చేయండి. ఒకవేళ వారు ఆందోళన చేస్తే సొసైటీలో వారు ఎంతమంది వున్నారు. వారికి తగ్గించిన మేరకు క్రిందివారి నుండి పెంచండి. ఈ పద్ధతిని మేము చేయగలుగుతాము, బియాండు దట్ మేము పోలేము అన్ని పరిస్థితులు వారికి ఎక్స్‌ప్లెయిన్ చేయండి. అంతేకాని అల్లరి చేసినప్పుడల్లా నాలుగు రూపాయలు పారేయటం, మరల నాలుగు నెలలకు వారు అల్లరి చేయటం ఇలా ఇండోనేషియాలో జరుగుతున్న అల్లరి

మాదిరి అయితే ఇలా ఎంతకాలం పెంచుకుంటూ పోతామో లెక్క లేకుండా వుంటుంది. వారు అడుగుతున్నది న్యాయం అని మనకు తెలిసినప్పుడు వాటిని మీట్ కావాలి కాని డబ్బును దృష్టిలో పెట్టుకొన్నప్పుడు పరిష్కారం చేయలేము. తప్పకుండా న్యాయమైన కోర్కెలని గుర్తించినప్పుడు పే చేయవలసివుంది. దానితో లోటు వస్తే పైవారి జీతాలు కోసి, పైవారి ఆదాయాలు కోసి క్రిందివారికి బేసిక్‌గా పెంచవలసివుంది. ఆవిధంగా ప్రభుత్వం చేయటం ద్వారా న్యాయపద్ధతిని అనుసరించినవారు అవుతారని, అనవసర పోరాటాలకు దిగకుండా క్రింది వర్గాలలో అధికసంఖ్యాకులలో చైతన్యం తీసుకు రాగల్గితేనే పరిస్థితులు బాగుపడతాయని నేను అభిప్రాయ పడుతున్నాను.

ఇక food issue ఒకటి వుంది. ఆ issue అన్ని రంగాలలో perfect కాకుండాపోదు. హైదరాబాదులో కార్మికులకు కార్మికులుగాని వారికికూడా భోజనం పెట్టే జవాబుదారి మనము తీసుకున్నాము. గవర్నమెంటు నిశ్చయించిన Rate కు అందించే జవాబుదారి తీసుకున్నాము. సంఘములో తక్కువ జీతాలతో ఎక్కువ కాలము పనిచేస్తూ బాధపడుతున్నవారు కార్మికులేగదా! వారికి food అందించే బాధ్యత ప్రభుత్వము ఎందుకు తీసుకోదు. ప్రభుత్వము తీసుకోవడం అంటే కార్మికులందరికి Ration shops పెట్టించి యజమానులద్వారా వారికి ration అందేటట్లు చేయాలి. అనేక రంగాలలో ప్రభుత్వ వ్యవస్థక్రింద పరిశ్రమలు నడుస్తున్నాయి. జీతాల విషయములో గాని, food వ్యవహారం పరిష్కరించడము విషయములోగాని, బోనసు విషయములోగాని ప్రభుత్వము నిర్వహిస్తున్నవాటిలో మనము ఆదర్శముగా వుండగలిగితే యీ ఆదర్శాన్ని యితర పరిశ్రమలు అవలంభించేట్లు చేయగలుగుతాము. అటువంటి Constructive out-look తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. మంత్రిగారు యీవిధానాలలోవున్న లోపాలను గురించి ఆలోచించాలని చెబుతూ సెలవు తీసుకొంటాను.

Sri C. D. Naidu (Chittoor):—Sir, This is the eighteenth year of the Congress Rule, and I believe it is obviously the last year of the Congress Rule also. I also hope this will be the last budget of the Congress Government.

Sri B. V. Gurumurthy:—What a pious wish?

Sri C. D. Naidu:—It is not my pious wish, nor my desire. I consider it is the desire, it is the will of the people. Having tolerated this Government for the past 18 years, they have come to a firm conclusion which is conveyed to us through so many ways that they mean a change. Especially in a democracy which is a new thing for our country, I consider that the people are right in trying to have a change of Government, which is not only in their interest but in the interest of the country and in the interests of democracy itself.

We find in support of the will of the people. There is dissatisfaction in every section of the society. Though there may be some satisfaction amongst some the influential congress M.L.As. and Ministers and their associates, apart from that section of society, in every other section of our society, if we analyse, there is dissatisfaction and discontent, and they all want a change—the peasant, the agricultural class, the labour class, the industrialist, the private industrialist, the industrial labour, the labour in the field and the labour in the factory—every one of them wants a change.

As we all know, the labour class is the major section of the society and since 1957 what the Congress Government has been saying to this particular downtrodden class, they have completely forgotten. The result is what this labour class was before 1957, still they are in the same pitiable condition today,—small huts in rotten places, without housing, without health, without food, without clothing and without any other amenities, so very essential for the common man. The common problems of the common man are not solved by the Government: they are not even tackled. When such is the case, I am perfectly right in representing the will of the people and the desire of the people that in 1967 there would be a definite change for the betterment of the labour class, for the betterment of the common man.

'Labour'—it is a very favourite subject, both for the Congress and the Opposition. There is Labour Department; there is a separate Minister for Labour, who is called the Hon'ble Minister for Labour; he is there to work for the benefit of the labour, for the good of the labour and for the amelioration of the labour. At every stage, mention is made of the labour class, of the good of the labour and of the amelioration of the labour. But when we analyse the conditions of this labour class, the downtrodden labour, the real life of the labour class is so low that they are not economically developed; they are socially undeveloped; from the point of view of health also, their families are downtrodden. All this is due to lapses on the part of the Congress Government. Is it not? These 18 years, they have been planning; they have finished almost three Five-Year Plans; they have planned much; but even in that planning, priority is not given to the amelioration of the poor and toiling labour class. There is a mistake in planning; even according to the Swatantra party, there is mistake in planning; there is too much wastage; absolutely no productive schemes are there envisaged in the plans. And even in these Plans, what is the priority given to the labour and for the common man,—I ask. Even today, we find that a few crores are set apart for the Labour Department. When the Government is able to borrow from

other countries thousands of crores of rupees and remain indebted to them, paying them hundreds of crores of rupees by way of interest, what is the contribution that the Government is making for the benefit of the common man. If priority should be given for anything, it is for the labour class, the downtrodden class—their housing problem, their wage problem, the problem of the future of their children—all these have to be solved by a responsible and dutiful Government. Therefore, I submit that this Government, the Congress Government, not only during the last 18 years, but even at this last stage of its Government, during the last year of its Government, they have altogether forgotten and in an irresponsible way they are not dutiful to the poor man, to the common man in this State.

If we take the wage structure into consideration which is an important factor, Government has paid a deaf ear to the betterment of the economic condition of the labour. This Government has failed on the food front. The problem of food has got relation to the labour. This Government has failed on the economic front; the economic problem has got relation to the labour. This Government has also failed on the labour front because it has not ameliorated the conditions of the labour class in any way and it has not solved properly the disputes arising through labour. Every section of the society including the M.L.As. have enhanced the salaries because prices have gone up. But what about the wages of these employees—either of those who are employed in private enterprises or of those in the public sector. Their D.A. is not merged. From 1954 to 1964, even according to the Congress Members, it is not solved; it is not effectively implemented. Is it not the responsibility, the primary responsibility or the duty of any Government to enforce the implementation of the Act, which, with reference to the common man, this Government has introduced? Therefore, I submit that this Government has failed utterly with reference to the Labour Department; and we find that there is no security for the employees in the Labour Department—I mean, establishments. An employee is removed; he goes to court; it takes about 3 or 4 years. Is that the way of dealing with labour problems? There must be an end to litigation. The Industrial Disputes Act has to be amended to the benefit of the labour. First, when he is removed illegally and without any justification, an employee goes to court. The first court is the Labour Officer who gives a conciliation report in favour of the employee or against him; either the one or the other goes to the next tribunal or court; and then to the High Court and even to the Supreme Court, before the matter is finally adjudicated upon. I ask, can a poor employee wait so long? Is it not a wise saying that 'Justice delayed is justice denied'?

Therefore there is need to amend the Industrial Disputes Act. Why not this Government, with all its experience, and in the face of all disadvantages like these, if they are really interested in the labour class, try to persuade the Central Government to amend that Act. There is the Minimum Wages Act and other legislations relating to labour. Are they being implemented? There are the bus workers. In 1961, the Act was challenged in the Chittoor district. No bus owner is implementing the provisions of that Act, the letter of the law. Why? Is the Government so incompetent as not to take any action against the bus owners? If there is pity on a poor man, that does not matter. But what about the owner? He is minting money. With regard to bus permits, I am constrained to remark—I am very sorry to remark—that these permits are given only to bus owners who are having a fleet of them—I mean, they are given to fleet owners and one would be surprised to know that every bus owner who is having 20 to 30 buses sells away the routes at the rate of Re. 1 lakh per route, and again applies and, if he becomes an important Congress man, he gets another route; again he sells that route; and that way he is minting money. It is therefore up to the Government to auction the routes so that it can be converted into financial resources of the Government. Thank you, Sir.

شری ٹی۔ انجیا (مشیر آباد):۔ جناب صدر صاحب ۔ جو ڈیما نڈس ھمارے لیبر منسٹر صاحب نے پیش کئے ھیں میں اونکی پوری تائید کرتے ھوئے یہ عرض کرونگا کہ مجھے اس بات پر فخر ھے کہ لیبر ڈپارٹمنٹ اور لیبر منسٹر صاحب کی کوششوں کی وجہ سے آج ھمارے آندھرا پردیش میں انڈسٹریل پیس قائم ھے۔ میں یہ چیز اس لئے کہنا چاھتا ھوں کہ لیبر ڈپارٹمنٹ کی وجہ سے بہت اسٹرائک رك گئے اور مینیجمنٹ کی ظلم و زیادتیاں کم ھو گئیں۔ لیکن ساتھ ھی ساتھ ھم لوگ بعض چیزوں کے تعلق سے گورنمنٹ اور لیبر ڈپارٹمنٹ سے ناراض ھیں۔ کیونکہ بعض مرتبہ لیبر ڈپارٹمنٹ مجبور اور ھلپ لس ھوجاتا ھے۔ میں مثال کے طور پر بتاؤنگا کہ جو آفیسرس پبلك سکٹرس میں ھیں اون کو جب لیبر ڈپارٹمنٹ کے آفیسرس کنسیلیشن کے لئے بلاتے ھیں تو وہ آفیسرس نہیں آتے۔ اسمیں لیبر ڈپارٹمنٹ یا لیبر کمشنر کا کوئی قصور نہیں بلکہ ھمارے سسٹم کا قصور ھے کیونکہ ان انڈسٹریز کے جو ڈائرکٹر ھوتے ھیں وہ چونکہ

آئی۔ اے۔ ایس۔ وغیرہ ہوتے ہیں اس لئے لیبر ڈپارٹمنٹ کی میٹنگس میں آنا اپنی شان کے خلاف سمجھتے ہیں وہ سمجھتے ہیں میں ایک بڑا ڈائرکٹر ہوں اور بلانے والا صرف ایک گزیٹیڈ آفیسر یا ین۔ جی۔ او۔ ہے اس لئے وہاں جانا میری شان کے خلاف ہے۔ اس لئے وہ ایسی میٹنگس کو اٹنڈ نہیں کرتے۔ میں لیبر منسٹر صاحب سے خواہش کرونگا کہ وہ ایسے آفیسرس کو پراسیکیوٹ کریں۔ جو مینیجمنٹ مزدوروں کے مسائل حل نہیں کرتا یا جو آفیسرس ایسے میٹنگس اٹنڈ نہیں کرتے اونکو برابر پراسیکیوٹ کرنا چاہئے۔ وہ چونکہ آفیسرس ہوتے ہیں اس لئے گورنمنٹ اون کے خلاف کوئی آیکشن نہیں لیتی میں سمجھتا ہوں کہ یہ ہماری کمزوری ہے۔ اس لئے میں چاہتا ہوں کہ لیبر منسٹر صاحب اس معاملہ میں دلچسپی لیں۔

کلوزر۔ رٹرنچمنٹ اور لے آف کے تعلق سے میں یہ کہونگا کہ جو مینیجمنٹ کلوزر۔ لے آف یا رٹرچمنٹ کرتا ہے ویسے مینیجمنٹ کی پوری جائداد کو ضبط کرلینا چاہئے تاکہ مینیجمنٹ کو سبق حاصل ہو اور اوسکو یہ معلوم ہو کہ یہ انڈسٹری کسی مینیجمنٹ کی نہیں ہے بلکہ سارے ملک کی ہے۔ کیونکہ کلوزر یا لے آف ہونے سے ملک کے پراڈکشن کو نقصان پہنچتا ہے۔ لیکن مجھے افسوس ہے کہ اس معاملہ میں مینیجمنٹ اڈامنٹ (adamant) ہے۔ گورنمنٹ کے بعض ڈپارٹمنٹس اڈامنٹ ہیں۔ اس وقت جو انڈسٹریل ان رسٹ (industrial unrest) نظر آتا ہے اوسکی وجہ یہ ہے کہ ہمارے لیبر لاز میں کچھہ نقص ہے۔ جسکی وجہ سے پرائیویٹ مینیجمنٹ فائدہ اٹھا رہا ہے۔ میں چاہتا ہوں کہ ایک ٹرائی پارٹائیٹ میٹنگ (Tripartite meeting) بلائی جائے اور اسمیں مینیجمنٹ کو مجبور کیا جائے کہ وہ رٹرنچمنٹ یا کلوزر وغیرہ نہ کریں۔ اگر کوئی مینیجمنٹ کلوزر۔ لے آف یا رٹرچمنٹ کرتا ہے تو اوسکے خلاف ڈیفنس آف انڈیا رولس استعمال کرنا چاہئے۔ آج تک اسکا استعمال نہیں کیا گیا لیکن میں سمجھتا ہوں کہ لیبر منسٹر صاحب کو

ایسا کرنا چاہئے۔ کیونکہ آج ورکرس مجبور ہوگئے ہیں۔ ایک اور چیز یہ ہے کہ جب صنعتی عدالت سے مزدوروں کے متعلق فیصلہ نہیں ہوتا ہے تو مزدور ہائی کورٹ۔ سپریم کورٹ تک کیس لیکر جاتے ہیں لیکن اس کے لئے ۵ - ۱۰ سال لگ جاتے ہیں اور اس درمیان میں مزدوروں کو بھوکا رہنا پڑتا ہے۔ اس لئے مینیجمنٹ کو مجبور کیا جائے کہ وہ مزدوروں کے ساتھہ اچھا برتاؤ کریں۔ اگر وہ ایسا نہ کرے تو اونہیں ففتھہ کالمسٹ کہنا چاہئے۔ جو لوگ فیکٹریر بند کرتے ہیں وہ ففتھہ کالمسٹ ہیں۔ گورنمنٹ کو چاہئے کہ ان کے خلاف اوارڈ دیں۔ جو مینیجمنٹ مزدور دشمن پالسی اختیار کرتا ہے اوسکو سزا دینا چاہئے۔ اس میں شک نہیں کہ لیبر منسٹر صاحب اور لیبر کمشنر صاحب یہ کوشش کرتے ہیں کہ سٹلمنٹ ہو جائے لیکن مینیجمنٹ قانون کا فائدہ اٹھاکر کسی چیز کو ماننے کی کوشش نہیں کرتا اسکے علاوہ میں یہ بھی کہونگا کہ جو بھی فیصلہ ہو اوسکا فوراً نفاذ ہونا چاہئے۔ میں چاہتا ہوں کہ آندھرا پردیش اس معاملہ میں لیڈ لے کہ مینیجمنٹ کمپلسری طور پر آربٹریشن کو مان لے۔ آج ین۔ جی۔ اوز کی تنخواہیں بڑھ رہی ہیں مگر انڈسٹریل ورکرس کو ایک پیسہ بھی اضافہ نہیں مل رہا ہے۔ میں سمجھتا ہوں ین۔ جی۔ اوز کی تنخواہوں میں جو اضافہ ہوگا اوسکا فائدہ برابر انڈسٹریل ورکرس کو بھی ملنا چاہئے۔ ین۔ جی۔ اوز کے بارے میں میں اتنا کہنا چاہتا ہوں کہ انکو بھی سنٹرل گورنمنٹ کی تنخواہوں کے برابر تنخواہیں ملنا چاہئے۔ لیکن مجھے ین۔ جی۔ اوز سے زیادہ اگریکلچر لیبر سے زیادہ سمپھتی (sympathy) ہے۔ یہ لوگ بچھڑے ہوئے ہیں انہیں بچھڑاکر رکھا گیا ہے۔ ہم دیکھہ رہے ہیں کہ آج اگریکلچر لیبر چھہ آنے یا آٹھہ آنے میں کام کر رہا ہے۔ اسکو کسی قسم کا پروٹیکشن نہیں ہے۔ اس لئے میں چاہتا ہوں کہ اگریکلچر لیبر جو ۵۰ - ۶۰ لاکھہ کی تعداد میں ہے اوسکی بھلائی کے لئے فوراً ایک مشنری قائم کی جائے۔ اونکے لئے ویجس کا امپلیمنٹیشن ہونا چاہئے اور ہمارے لیبر منسٹر صاحب کو چاہئے کہ وہ اگریکلچر لیبر کی مدد کریں۔ ایک

اور چیز میں یہ عرض کرونگا کہ سات آدمی ملکر کسی انڈسٹری میں ایک یونین بنا سکتے ہیں۔ میں کہونگا کہ یہ بات ٹھیک نہیں ہے کیونکہ اس سے مزدوروں میں بھوٹ بڑ رھی ہے اور مینیجمنٹ اکسپلائٹ کر رہا ہے۔ یہ کونسا قانون ہے میری سمجھہ میں نہیں آتا۔ سنٹرل لیبر اڈوائزری کمیٹی کو یہ فیصلہ کرنا چاہئے کہ ایک انڈسٹری میں ایک ہی یونین ہو۔ اور اسکے الکشن سکرٹ بیلٹ کے ذریعہ ہوں۔ لیکن افسوس ہے کہ ایسا نہیں کیا گیا۔ سات آدمیوں کی یونین بنانے سے مزدوروں میں بھوٹ بڑ رہی ہے اور مینیجمنٹ فائدہ اٹھا رہا ہے اسمیں مینیجمنٹ کا قصور نہیں ہے بلکہ لیبر لاز کا قصور ہے۔ اس لئے اسٹیٹ گورنمنٹ سنٹرل گورنمنٹ کو توجہ دلائے کہ ایک انڈسٹری میں ایک یونین ہونا چاہئے۔ ایک انڈسٹری میں کئی یونین ہونے کی وجہ مزدوروں میں بھوٹ بڑ رہی ہے اور مینیجمنٹ اسکا فائدہ اٹھا رہا ہے۔ اسکی وجہ سے لاک آوٹ اور اسٹرائکس وغیرہ ہو رہے ہیں۔ اسکو روکنا چاہئے۔ مینیمم ویجس ایکٹ کے بارے میں لیبر منسٹر صاحب کافی دلچسپی لئے ہیں مگر میں چاہتا ہوں کہ ہمارے لیبر منسٹر صاحب ٹاڈی ٹیاپرس (toddy tappers) وغیرہ کے بارے میں بھی غور کریں۔ اون پر یہ ایکٹ لاگو کرنا چاہئے۔ اسی طرح گولڈ اسمتھہ وغیرہ کی بھی لیبر منسٹر صاحب کو مدد کرنا چاہئے افسوس تو یہ ہے کہ مینیمم ویجس کے متعلق کمیٹی بننے کے بعد اوسکے ریکمینڈیشنس آنے کے بعد بھی اوسکا امپلیمنٹیشن نہیں ہو رہا ہے۔ جرنلسٹ مینیمم ویجس آکٹ کا بھی امپلیمنٹیشن نہیں ہو رہا ہے۔

(The Quorum bell was rung)

جہاں جہاں انڈسٹریز ہیں وہاں ہم دیکھہ رہے ہیں اب جو لیبر مزدور لیڈر ہیں انکو چھہ روپیہ کا انکریز ہوا ہے جس سے مزدوروں میں کافی بے چینی پھیلی ہوئی ہے۔ چھہ روپیہ کا اضافہ

کرنا ناانصافی کی بات ھے۔ مجھے امید ھے کہ اس طرف لیبر منسٹر صاحب توجہہ کرینگے۔ چھہ روپیہ کے اکریز (increase) کا جو اعلان ھوا ھے اس سے مزدوروں میں بے چینی پھیلی ھوئی ھے۔ مزدوروں کے سنٹر جہاں ھیں وھاں کالج اور اسکول نہیں ھیں۔ لیبر فنڈس سے منسٹر صاحب کافی دلچسپی لیکر اسکول اور کالج بنانے کی کوشش کریں۔ لیبر آفیسرس جو کمپنیوں میں ھیں وہ مینیجمنٹ کے ایجنٹ ھیں انکو گورنمنٹ کی طرف سے مقرر کیا جانا چاھئے تاکہ مینیجمنٹ ڈرکر وہ مسائل کو جو حل نہیں کرتے ھیں اسکا انسداد ھو سکے۔ لیبر آفیسر مینیجمنٹ کے ایجنٹ ھوتے ھیں اسلئے ڈپارٹمنٹ کی طرف سے لیبر آفیسر مقرر کرنا چاھئے۔ انڈسٹریز میں جہاں پروڈکشن بڑھ رھا ھے ویجس اتنے نہیں بڑھ رھے ھیں لاکھوں کڑوڑوں روپئے مینیجمنٹ کو اضافہ مل رھے ھیں اسکے باوجود بہت سے مینیجمنٹ بونس نہیں دے رھے ھیں ایکٹ آنے کے باوجود بہت سے مینیجمنٹ اسکی خلاف ورزی کر رھے ھیں۔ انکے خلاف سختی سے کڑا ایکشن لینا چاھئے۔

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు :—కార్మిక మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ వారిని అభినందిస్తున్నాను. ఎందు కంటే యింతవరకు మాటాడిన స్వపక్ష సభ్యులేకాకుండా ప్రతిపక్ష సభ్యులుకూడా కొంత విమర్శ చేసినప్పటికి వారు ఒక అభిప్రాయాన్ని నిరాటంకంగా నిస్సందేహంగా వెలిబుచ్చారు. అది ఏమిటి అంటే— That the Labour Minister is labouring very hard and that his labour is also not ending in miscarriage; it is all ending in happiness. అందువల్ల వారిని ప్రత్యేకంగా అభినందించవలసిన అవసరం వుందని అభి ప్రాయపడుతున్నాను. తరువాత నా అనుభవందృష్ట్యా కార్మిక మంత్రిగారి వద్దకు రాయభారం వెళ్ళినప్పుడు వారు అందరూ చెప్పిన విషయాలను సవినయంగావిని ప్రజాస్వామ్యసిద్ధాంతాల ప్రకారం చట్టరీత్యా పరిష్కారంచేయడం అనేది నా అనుభవంలోవుంది. సంజీవరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు మంత్రిగారు చాలా కష్టించి పనిచేస్తున్నారు చాలా సంతోషమే. తరువాతట్రాన్సుపోర్టు విషయంలో, ట్రాన్సుపోర్టుమీద మంత్రిగారు యిచ్చిన నివేదికనుబట్టి చూసినట్లయితే 8 కోట్ల 3 లక్షలు రెవిన్యూక్రింద వస్తుంది. ఖర్చు 15

లక్షలు మాత్రమే అవుతున్నది. అంటే percentage 2.1 కాని యితర దేశాలలో చూచినట్లయితే ఈ establishment ఖర్చు 15, 16 శాతం వరకూ వెళ్ళవచ్చునని చెపుతారు. యిక్కడ 2.1 percentage వున్నది గనుక ఈశాఖలో పనిచేసేటటువంటి ఉద్యోగస్తులందరికి జీతాలు పెంచడమో లేక బోనసు ప్రత్యేకంగా 1, 2, 3 నెలలకు యివ్వడమో జరిగినట్లయితే ఆ శాఖలో efficiency పెరగడానికి అవకాశం వుంటుంది. ఉదాహరణకు ఆ శాఖలో పనిచేసేటటువంటి Break Inspectors కు జీతాలు చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి. తక్కువగా వున్నందువల్ల road ప్రమాదాలు ఎక్కువగా జరుగుతున్నాయి. Break Inspectors బ్రేకులు Check చేస్తున్నారనే అందరూ అభిప్రాయపడాలి. డాక్టర్లకు ఫీజు యిచ్చిపంపిస్తే బాగా పరీక్షచేసి మంచి సలహాయిచ్చినట్లుగా అభిప్రాయపడాలి. కాని రోగి చచ్చాడా బ్రతికాడా అన్నదాన్నిబట్టి డాక్టరు సలహా వుంటుంది. అలాగే Break Inspectors అందరూకూడా తక్కువ జీతాలతో ఎక్కువ పని చేయడానికీ అవకాశం వున్నదా లేదా వేరుగా మనవిచేయవలసిన అవసరం లేదు. యిప్పుడు కలరా మొదలైన రోగాలవల్ల చచ్చిపోవడం తగ్గిపోయింది. ఈ రోజున రోడ్డు ప్రమాదాలవల్ల చచ్చినవాళ్ళ సంఖ్య ఎక్కువయిందంటే యేమాత్రం అతిశయోక్తి కాదు. ఉదహరణకు విజయవాడలో ఒక వారంలో 3 చచ్చిపోయారు. ఒక్కరోజున యిద్దరు చచ్చిపోయారు. వీరు లారీ డ్రైవర్ల over-sped వల్ల చచ్చిపోయారు. కారణం పరిశీలిస్తే లారీలకు బ్రేకులు conditions లో లేవని తలింది. ఆ లారీ డ్రైవరు ఏమిచేస్తున్నాడు ఆ లారీని అక్కడ వదలివేసి పారిపోతున్నాడు. చివరకు అతన్ని పట్టుకొని కేసులు పెట్టినట్లయితే సాక్ష్యంలేక కోర్టుల్లో కేసులు కొట్టివేస్తున్నారు. స్కూలుకువెళ్ళిన పిల్లవాడు యింటికి తిరిగివస్తాడనే ఆశలేదు. మొన్న యుద్ధాన్నుంచి ఒకాయన యింటికివచ్చి భార్యతో సినిమాకు వెడదామనే రిక్షాలో సినిమాకు వెళ్ళాడు. కాని వెనకాలే ఒక లారీవచ్చి ఆ రిక్షాను గుద్దేసింది. ఆ దంపతులు సినిమాకు బదులు యమలోకానికి వెళ్ళిపోయారు. వెనుక రోజుల్లో క్రొత్తగా పట్టాలుతీసుకున్న వైద్యులకు కాలకింకరులని, యమకింకరుల తరపున పట్టా తీసుకున్నారని అనేవారు. కాని యిప్పుడు లారీ డ్రైవర్లు, బస్సు డ్రైవర్లు కలియుగ యములు అయిపోయారు. గనుక ఆదర్శంగా సమర్థంగా పనిచేస్తున్న మంత్రిగారు దీన్నిగురించి చర్యలు తీసుకోవాలి. ఎలా తీసుకోవాలో చెపుతున్నాను. లారీలకు వెనకాల Stop and proceed అని బోర్డులు కడుతున్నారు. దాన్ని ఎవరైనా పాటిస్తున్నారా అని? Owner డ్రైవరు పాటిస్తున్నాడో లేదో నాకు తెలియదు. తరువాత యిక్కడ మనకు opposite directions వస్తే green అని yellow అని పెట్టారా, కాని Mysore State లో చాలా strict rules పెట్టారట. అక్కడ జంక్షను వచ్చేటప్పటికి ఏ డ్రైవరు అయినాసరే మంత్రిగారు కారు అయినాసరే ఆగిపోయి opposite direction లో ఏదైనా వస్తున్నదా లేదా అని చూసినతరువాతగాని proceed అవడానికి అవకాశం వుండదు. అందు

వల్ల మంత్రిగారికి తమద్వారా మనవిచేసేది ఏమిటిఅంటే మన senior officer ను ఎవరినిఅయినా, లేక transport commissioner ను అయినా Mysore State కు పంపించి అక్కడ ఈ system వున్నదా? వున్నట్లయితే దానివల్ల ప్రమాదాలు తగ్గుతున్నట్లయితే దాన్ని మన State లో introduce చేయాలని కోరుతున్నాను. యింతమంది మన్ననలుపొందిన మంత్రిగారు ఈ కోరికను పరిశీలించి ఈ 10 మాసాల్లో ప్రమాదాలు తగ్గాయనే సత్కీర్తిని పొందాలని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత Bus routes nationalise అయినచోట తిరుపతి దేవస్థానంవారికి permission యిచ్చారు. ఉదాహరణకు తిరుపతినుంచి విజయవాడకు దేవస్థానం బస్సులు వస్తున్నాయి. అక్కడ R.T.C Busses వస్తున్నాయి. వాళ్ళకు exemption యిచ్చారు. అల్లాగే శ్రీశైలం దేవస్థానంబస్సులు వున్నాయి. శ్రీశైలం దేవస్థానం బస్సు గుంటూరువరకువచ్చి ఆగిపోతుంది. గుంటూరు విజయవాడ route nationalised route కాబట్టి అందులోకి రాకూడదని గుంటూరుదగ్గిర ఆపివేస్తారు. శ్రీ శైలంనుండి గుంటూరువరకు permission యిచ్చారు. కాని గుంటూరు నుండి విజయవాడకు యెందుకుగాను Permission యివ్వకూడదు. ఈ విషయం R. T. C. authorities, మంత్రిగారికి విన్నవించు కొన్నారు. Autonomous Bodies లో R.T.C. చాలాపెద్దది, జాగీర్దార్లను తొలగించి వారిస్తారు యీ అటానమస్ బాడీస్‌కు యిచ్చామేమో అనే అభిప్రాయం కలిగింది. దాని వల్ల కష్టాలుకూడా వస్తున్నాయి. R. T. C. 8 లక్షల రూపాయలు లాభం సంపాదించిందని చెన్నారెడ్డిగారు చెప్పారు. అందుకు అందరినీ అభినందించవలసినదే. మంత్రిగారిచ్చిన note ను చూస్తే R. T. C. లో లాభాలు సంపాదించే సంస్థగా కనపడడం లేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలక్రిష్ణయ్య:—లాభం లెక్కలలో వుంది మొత్తం చూస్తే తేడా కనపడుతుంది.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి:—లెక్కలో deficit కనపడడం లేదండి.

డాక్టర్ టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు:—వావిలాలగారు expert. అందువల్ల వారు Paper పై లాభం అంటున్నారు. అలాచెప్పే సాహసం వారికి వుందిగాని అంగీకరించె సాహసం నాకులేదు. అన్ని ఖర్చులుపోను, 8 లక్షలు సంపాదించినదంటే అది వాస్తవ విషయం కాదేమొ అని అభిప్రాయంపడుతున్నాను. R. T. C. విషయంలో అనేక విమర్శలు వున్నాయి. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రభుత్వం ఆలోచించి సమర్థుడైన వారిని చైర్‌మన్‌గా నియమించడం జరిగింది. కార్మికులకు న్యాయం జరుగలేదని నాగయ్యగారు చెప్పారు. R. T. C. కార్మికుల పరిస్థితి చూడదలచుకొన్నవారు విజయవాడ వచ్చి చూడమని చెబుతున్నాను. వారికి విజయవాడలో పెద్ద canteen యేర్పాటు చేయడం జరిగింది. కోట్ల రూపాయలు లాభం సంపాదించే

రైల్వే శాఖకూడా వారి కార్మికులకు అలాంటి దానిని యేర్పాటు చేయలేదు. దానికి కావలసిన equipment సప్లయి చేశారు. కార్మికులకు Balanced food యిచ్చే canteen అక్కడ యేర్పాటు చేశారు.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు:—బ్రహ్మాండమైన భవనం కట్టించారని చెప్పారు. బాగానేవుంది. కాని తినడానికి వారిదగ్గర డబ్బులేదు. కనుక అది యివ్వమంటున్నారు.

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు:—తినడానికి డబ్బు యిచ్చిన తరువాతనే భవనం కట్టించారనుకొంటాను. అక్కడ Co-operative Society పెట్టారు. దాని ప్రారంభోత్సవం చేస్తు చేర్‌మన్‌గారు మంచి Speech యిచ్చారు. దాని mangement స్త్రీలకు వొప్పచెప్పి ఆదర్శంగా వుండేట్లుగా చేయలన్నారు. అస్పత్రికూడా యేర్పాటు చేశారు. కంటిని పరీక్ష పరీకించే loak room Provide చేసి. Beds కూడా పెడాతామని వారు చెబుతున్నారు. లాభం సంపాదిస్తున్నదో, లేదో అనేది చూడకూడదు. ఆదర్శవంతమైన సంస్థగా రూంపొందుతున్నదో లేదో చూడలి. సోషలిజాన్ని జీర్ణం చేసుకొని ఉపన్యాసం వింటె, సోషలిస్టులో నమ్మకంలేని ఉద్యోగస్తులంతాకూడా సోషలిజం గురించి గంటల తరబడిగా చెప్పేట్లుగా friend, Philosopher, guide అనే సిద్ధాంతం ప్రకారం ఆయన ప్రభోద చేయడం నేను చూశాను. లోపాలున్నాయి. 100 కి 100 వంతులు ఆదర్శవంతమైనదని చెప్పడానికి అవకాశంలేదు. బస్సులు గమ్యస్థానానికి పోయే రోడ్డుపైవున్నవో లేక యమలోకమునకు పోయే రోడ్డుపై వున్నవో పరిశీలించాలి. నేషనల్ హైవేస్ రోడ్డుపై వెళ్లే load 9 tons అని చెప్పారు. అదే State Higways రోడ్డుపైకి వచ్చేవ్వటికి 6 టన్నులకు తగ్గించాలని చెబుతున్నారు. దానిని డ్రైవరు ఎలా తగ్గించగలడు, ఎంత impractical order అయినదో మీదృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. State Higways లో వున్నటువంటి Culverts 9 టన్నులు భరించే స్థితిలో లేవని చెప్పారు కనుక తగ్గించాలని చెబుతున్నట్లుగా చెప్పారు. 8 కోట్లు సంపాదిస్తున్నామని మంత్రిగారు చెప్పారు. అవుసరమైతే ఈ డబ్బుతో ఆ రోడ్డును strengthen చేసి యీ impractical order ను తొలగించాలని మనవి చేస్తున్నాను. పారిశ్రామిక కార్మికులను గురించి అందరూ చెప్పారు. వ్యవసాయ కార్మికుల స్థితిచూడాలి. వీరికి 12 మాసాలలో 4, 5 మాసాలు మాత్రమే వృత్తికలదు. వారికి compensation లేదు. Minimum wages యివ్వాలని సంజీవరెడ్డి గారు చెప్పారు. ఇతర కార్మికులకు కలుగజేసిన సౌకర్యాలు వారికి కలిగించకపోతే యెంతో అన్యాయం చేసినవారమవుతాము. Motor Vehicle Taxation వల్ల మనకు చాలా ఆదాయం వస్తున్నది. ఈ

డబ్బు అంతా Roads development కు ఉపయోగించాలి. విజయవాడ-హైదరాబాదు రోడ్డు యెంత busy traffic అయినదో అందరకూ తెలుసు. లారీలకు, పాసింజర్ బస్సులకు వేర్వేరు రోడ్లువుండాలి. అది impractical suggestion కాదు. 8 కోట్ల రూ. ల ఆదాయం వస్తున్నది ఒక కోటి రూపాయలతో దానిని develop చేయడానికి అవకాశం వుంది. మిత్రులు నాయుడుగారు advocate అని అనుకొంటున్నాను. చక్కని legislator అని కూడా తెలుసు. కాని political జ్యోతిష్యం చెప్పారు. ఎప్పటినుండి practice చేస్తున్నారో నాకు తెలియదు. ఈ సంవత్సరంతో యీ ప్రభుత్వంతో అయిపోయింది. 1967 లో కొత్త ప్రభుత్వం వస్తుందని చెప్పారు. ఇలాంటివారు చాలామంది విఫలులైనారు. వారు కొత్త రంగంలో పడ్డారు కనుక యెంతవరకు నెగ్గుతారో చూడాలి. వారి జ్యోతిష్యం correct గా లేదని మనవి చేయవలసిన అవసరం లేదు. కార్మికులకు అదర్మవంతమైన machinery ని కార్మిక నాయకులు శ్రీ వి. వి. గిరిగారు ప్రకాశం మంత్రి వర్గంలో వున్నప్పుడు సృష్టించారు. అవి arbitration, adjudication మొదలయినవి. యజమానులందరూ ప్రభుత్వాన్ని విమర్శిస్తున్నారు. కార్మికులందరూ న్యాయం జరగడం లేదని విమర్శిస్తున్నారు. ప్రభుత్వాన్ని మెచ్చుకుంటున్న వారెవరూ లేరు.

శ్రీ పి. ఎస్. లోకనాథన్‌గారు ధరలు పెరుగుటకు కారణం యేమి diognosis చేశారంటే—production cost యెక్కువ అవుతున్నదని చెప్పారు. ఒకరోజులో చేయవలసిన పని 3 రోజులలో చేసినందువల్ల ధరలు పెరుగుతున్నాయని చెప్పారు. అనేకమంది అనేక కారణాలు చెప్పవచ్చు. అది All India సమస్య అనిచెబుతున్నాను. దానిని బలపరుస్తున్నానని అభిప్రాయపడవద్దు. నాన్ గెజిటెడ్ ఉద్యోగులంటే సానుభూతి లేనివారు యెవరూ లేరు. 1-4-1957 నుండి వారికి 25 కోట్ల 60 లక్షల రూపాయలు యీ ప్రభుత్వం యిచ్చింది. ఇప్పుడు కూడా 4 కోట్ల 30 లక్షల వరకు యివ్వడానికి అర్థికమంత్రిగారు ఆమోదించారు. ఇక తేడా 1 కోటి రూపాయలు. ఈ 5 కోట్ల 80 లక్షలు యిస్తే వారు పంచుకొంటారని కాదుగాని అంతకుమించి ఉంటేవారు సరెండర్ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారని కూడ వింటున్నాను. అయితే ఇది solution కాదని N.G.Os. వప్పుకుంటున్నారు. ఆ అసోయేషన్ ప్రెసిడెంటు ఆదర్శమైన ప్రెసిడెంటని చెప్పనక్కరలేదు. ధరలు పెరిగినప్పుడు wages పెంచడమనేది సొల్యూషన్ కాదని ఆయన కూడ వప్పుకుంటున్నాడు. అందువల్ల ఆ ప్రతినిధులు, ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు కూర్చొని పర్మనెంట్ సొల్యూషన్ in the supply of kind-ఏదైనా work out చేస్తే ఈ 5 కోట్ల 80 లక్షలకు మించి ఖర్చుచేయవలసి వస్తే వారు సరెండరు చేస్తామని చెబుతున్నారు.

అది యదార్థమయితే ఈ 5 కోట్ల 80 లక్షలు యిచ్చి యీ రాష్ట్రంలో ప్రశాంత వాతావరణం maintain చేయడానికి కృషిచేస్తారని విజ్ఞప్తి చేస్తూ అధ్యక్షులకు ధన్యవాదాలు చెబుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ డి. సీతారామయ్య:—అధ్యక్షా, ఈమూడు డిమాండ్సులో మొదట R. T. C. గురించి తెలియజేస్తాను. R. T. C., public sector లో ఉంది. కనుక private sector కు ఆదర్శప్రాయంగా ఉండి ఒక మార్గం చూపించేట్లు ఉండాల్సిన అవసరం ఉన్నది. కాని R.T.C. ఆ విధంగా లేదు. R.T.C. లో పనిచేసే కార్మికులు సంతృప్తిపడు తున్నారో వారికి మేనేజిమెంట్‌లో అధికారం ఉన్నను, ఆ కమిటిలో స్థానం ఉన్నదా అంటేలేదు. ఈ విధంగా జీతాల విషయంలోగాని, అధికారం విషయంలోగాని ఏలాంటి ఉత్సాహకరమైన పరిస్థితులు లేనందువల్ల కార్మికులు ఎక్కడనుంచి ఉత్సాహం, ప్రోత్సాహం వచ్చి నడిపించగలరా? మీరిచ్చే జీతాలు, సౌకర్యాలు—ప్రైవేటు ఆపరేటర్సుకు మార్గదర్శనంగా ఉన్నవా అంటే లేవు. R. T. C. లో 1965-66 లో 2071 బసెస్ ఉన్నవి; 4 లక్షల 17 వేలు లాభం వచ్చింది. అంటే ఒక్కొక్క బస్సుకు సంవత్సరానికి రు 208 లు వస్తుంది లెక్కవేస్తే! ఇది బ్రహ్మాండమైనటు వంటి లాభము అనేది ఒకతూరి యోచన చేయమని వారి దృష్టికి తెస్తున్నాను-ఇందులో పెట్టుబడి సెంటరు, స్టేటు గవర్నమెంటు దాదాపు 8 కోట్ల 91 లక్షల పెట్టుబడపెట్టితే ఒక్కొక్క బస్‌కు రు. 208 లాభం అంటే ఎంత ఘోరమో చూడండి. అయితే మంత్రిగారు ఒక consolation యిచ్చారు—1964-65 సం॥లో 20 లక్షల 17 వేలు నష్టంవస్తే ఇప్పుడు నష్టంతగ్గిండి, 4 లకల 17 వేలు లాభం చూపిస్తున్నామని ఒక consolation విసిరి పారేశారు. గత సంవత్సరం 20 లకల 17 వేలు నష్టం వచ్చింది అంటే ఇదిలోప భూయిష్టముగా ఉన్నది. ఇందులో పరిస్థితులు ఘోరముగా ఉన్నవని మనకు అర్థం అవుతుంది. ఆ పరిస్థితుల నుండి నాలుగు లకలకు వచ్చామని చెప్పడం సబబుకాదు. దీనిబట్టి R. T. C. పరిస్థితులు ఎంతో అధ్వాన్నముగా ఉన్నవని తెలుస్తుంది. This figure is a strong criticism about the working of the R. T. C. అట్లా యీ figure ను తీసుకోవాలి. అందువల్ల యీ R.T.C. పరిస్థితులనుగురించి విచారణ చేయడానికి—R.T.C. తరఫున ఒక కమిటీని వేయడంకాదు. అది ప్రయోజనం ఉండదు; R. T. C. యిదివరకు చేస్తున్న పనులే అదీచెస్తుంది—అట్లా కాకుండా Experts Committee critics తో కూడినది ఉండాలి. R.T.C. గురించి ఘాటుగా విమర్శించే వారితోకూడిన కమిటీవేసి చేస్తేనే R.T.C. లోపాలుతెలుసుకొని సవరించ డానికి వీలుంటుంది.

లేబర్‌కు చాల చట్టాలు చేశామని-మినిమమ్ వేజెస్, బోనస్ ఆక్టు, Materity Benefits Act, Motor Transport Workers Act చేసి ఎన్నో లాభాలు చేకూర్చామని కార్మికులకు గొప్ప సేవ చేస్తున్నామన్నారు. కాని ఈ చట్టాలు ఎంతవరకు అమలుజరుపుతున్నారనేది మనముందున్న సమస్య.

[Quorum Bell was rung.]

Government is quite reluctant to implement all these Acts-అనేది నా అభిప్రాయం. Motor Transport Workers Act ను అమలు పరచడానికి ఒక బస్ ఓనర్ క్రింద 5 మందికంటె తక్కువ ఉన్నప్పటికీ ఉన్నటువంటి డ్రైవర్సు, కండక్టర్సు, క్లీనర్సుకు సదుపాయాలు కలుగజేయడానికి యోచన చేస్తామని తెలియజేశారు. ఇది నాలుగయిదేళ్లు పట్టుతుంది. కాని ఒక బస్ ఆపరేటర్ క్రింద 5 మంది కంటె ఎక్కువ ఉన్న సందర్భంలోనే ఏమి సౌకర్యాలు కలుగ జేశారు? ఈ Motor Transport Workers Act అమలు చేస్తున్నారా? వారికి డ్రెస్ విషయంలో, లీవ్, జీతాలు విషయంలో ఏమిశ్రద్ధ తీసుకొంటున్నారు? పైగా బస్ యజమానులు డ్రైవర్సు, కండక్టర్సు, క్లీనర్సు, మెకానిక్సును దబాయించి ఎక్కువగా జీతాలు తీస్తున్నట్లు పుస్తకాలలో వ్రాయించుకొంటున్నారు. వారికి డబ్బు యిచ్చేది తక్కువగా ఉంటుంది. ఇది Factory Inspectors, Transport Officers యొక్క దృష్టికి తెచ్చినప్పటికీ ఏమాత్రం శ్రద్ధ తీసుకొనకుండ ఉంటున్నారు. ఇటువంటి అన్యాయాలు జరుగుతున్నాయి. ఈ దినం ధరలు విపరీతంగా పెరుగుతున్నప్పటికీ కూలీ రేటు పెరుగుతుందా అంటే లేదు. కొన్ని కంపెనీస్, కన్‌సరన్స్‌లో ఉన్న జీతాలే తగ్గించి పారేస్తున్నారు. ఉదాహరణకు తిరుపతి ఘాట్ రోడ్డులో పని చేస్తున్న వర్కర్సుకు యిప్పుడు ఇస్తున్నదానికంటె తక్కువ జీతం కూలి యివ్వాలని Executive Officer ఉత్తర్వు జారీచేశారు. ఇది N.M.R. రేట్సుకంటే తక్కువ కనీసం వారికి N·M·R. rates యివ్వాలని అడిగితే తృణీకరించారు. అక్కడ Workers Union, మంత్రిగారికి లేబర్ ఆఫీసరుకు తెలియజేసి పరిష్కారం చేయమని కోరినప్పటికీ ఇంతవరకూ ఎవరూ జోక్యం కల్పించుకొనలేదు. అందుకు విచారం తెలియజేస్తున్నాను. వెంటనే కల్పించుకుని పరిష్కారం చెయవలెనని కోరుతున్నాను. దీనిపైన కనీసం వెంటనే జోక్యం కలిగించుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఎన్. జి. ఓ, లు 4 వ క్లాస్ యెంప్లాయీస్, టీచర్సు, గవర్నమెంటు సంస్థలలో పనిచేస్తున్న వర్కర్సుకు యీ దినం జీతాలు చాలా తక్కువగా ఉన్న కారణంచేత, పెరుగుతున్న ధరలవల్ల వారు జీవించటం చాలా కష్టంగా ఉంది. వారి కోర్కెలు ప్రభుత్వం అంగీకరించాలి. అందుకు ఒక కోటి రు. కాకపోతే, రెండు కోట్ల రు. లు అయినా అదనంగా యిచ్చి, అడబ్బు

కేంద్ర ప్రభుత్వంనుండి రాబట్టటానికి ప్రయత్నంచేసి, వీరిని సంతృప్తి పర్చాలి. అట్లా చేయకపోతే వారంతా మార్చి 28 వ తేదిన సమ్మెచేసి మొత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌ను హడలకొడతారు. దానికి బాధ్యత యీ ప్రభుత్వముపై ఉంటుందిగాని, యీ ఎన్. జి. ఓస్. ఉపాధ్యాయులు, కార్మికులు, క్లాస్ ఫోర్ యెంప్లాయీస్‌పై ఉండదని యీ ప్రభుత్వాన్ని హెచ్చరిస్తూ, వారి కోర్కెలు అంగీకరించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. రామమూర్తి (కనితి):-అధ్యక్షా, గౌ. మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్స్ బలపరస్తూ కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకొన్నాను. ట్రాన్స్ పోర్టుకు సంబంధించి ముఖ్యమైనది రోడ్ ట్రాన్స్‌పోర్టు కార్పొరేషన్. ఈ ఆర్. టి. సి. శ్రీ వి. బి. రాజుగారి అధ్వర్యంక్రింవకు వచ్చినతర్వాత చాలా అభివృద్ధి పొందింది అని చెప్పటానికి నాకు సందేహంలేదు. ఇంకా అభివృద్ధి చెందవలసిన అవసరం ఉంది. యెప్పుడు అభివృద్ధికి దారి అవకాశం ఉంటూనే ఉంటుంది. ట్రాన్స్‌పోర్టు నేషనలైజు చేసిన జిల్లాలలో కొత్తగా డిలక్సు బస్సులు వేయటం, అన్ని జిల్లా కేంద్రాలను కలుపుతూ ఫాస్ట్ యెక్సుప్రెస్ బస్సులు వేయటం, చాలా రకాల వెహికిల్స్ వారు తీసుకు రావటం జరిగింది. వారు ఈవిధంగా చాలా సదుపాయాలు కలుగజేశారన్న విషయంలో యెలాంటి అనుమానంలేదు. అయితే ఆర్. టి. సి. కి యింతకు ముందు కొన్ని సంవత్సరాలుగా నష్టం వస్తున్న విషయం మనం గుర్తించు కోవాలి. ఆర్. టి. సి. అటానమస్ బాడి అయినప్పటికి, మన అసెంబ్లి పబ్లిక్ యుటిలిటికొరకు క్రియేట్‌చేసిన అటానమస్ బాడీ‌ఐనుక, అది పబ్లికు యుటిలిటికొరకు పనిచేస్తునప్పుడు, పబ్లిక్ యుటిలిటికోసం కొన్ని నాన్ రెమ్యూవరేటివ్ రూట్స్ అది మెయిన్‌టెయిన్ ఛేయవలసి వుంటుంది. ఇంకా అనేకమైన యితర విషయాలు దృష్టిలో పెట్టుకొని పనిచేయవలసివుంటుంది. ఒక ప్రయివేట్ ఆపరేటర్ దృష్టిలో మనం ఆర్. టి. సి. ని చూచినట్లయితే యెత్తైనా లాభం రావటానికి అవకాశం లేకపోలేదు. ప్రజల యుటిలిటిని దృష్టిలో పెట్టుకొన్నప్పుడు లాభాలు చాలావరకు డ్విండిల్ అవుతాయి అన్న విషయం మనకు తెలియనిది కాదు. యింకా ఎన్నో యిబ్బందులు వున్నప్పుడు, మెటిరియల్ కాస్ట్ పెరుగుతున్నప్పుడు – 64–65 సంవత్సరం ఏప్రియల్ నవంబరు—యీ యెనిమిది నెలల 20 లక్షల రు. నష్టంవచ్చిన కార్పొరేషన్‌కు 65–66 సంవత్సరం అదే పిరియుడ్–ఏప్రియల్ నవంబరు పీరియడ్‌లో 4 లక్షల రు. లాభం వచ్చినట్లుగా మన డిమాండులో కనిపిస్తు న్నది. చెన్నారెడ్డిగారు చెప్పినట్లుగా 8 లక్షల రు. యీ సంవత్సరం ఆఖరుకు లాభం రావటానికి అవకాశం ఉన్నట్లు మనకు తెలుస్తున్నది. అది చాలావరకు అభివద్ధి చెందుతున్నదనే విషయం యీ ఫిగర్స్ తెలియజేస్తు న్నవి. కొత్తగా ఇంటర్ స్యూస్ చేయబడిన సర్వీసులుకూడ యీ విషయాన్ని తెలియజేస్తున్నవి. అయితే రోడ్సు కండిషన్‌వల్ల కూడ యీ బస్సు సర్వీసు

లలో ఇంటరప్షన్ రావటం జరుగుతున్నది. ఆ రోడ్ను కండిషన్ ఇంప్రూవ్ చేయటానికి గౌ. మంత్రిగారు శ్రద్ధ తీసుకొంటే, యింకా యెక్కువ లాభాలు రావటానికి, యింకా యెక్కువ సర్వీసెస్ నడపటానికి అవకాశం వుంటుంది.

లేబర్ మెషినరీగురించి ఒక విషయం మనవిచేయదలచుకొన్నాను. గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా యీ లేబర్ మెషినరీలో కన్సీలియేషన్ మెషినరీ అనండి, ఆర్బిట్రేషన్ మెషినరీ అనండి, అనేక రకాలైన మెషినరీని అనేక స్థాయిలలో ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. వీటిద్వారా లేబర్‌లోని అనరెస్ట్ డిస్ప్యూట్ చాలావరకు తగ్గించటానికి అవకాశాలు కల్పించబడ్డాయి. యిప్పుడిప్పుడే అమలులోకి వచ్చిన యీ మెషినరీయొక్క వర్కింగ్ యింకా కొన్నాళ్ళుపాటు మనం చూస్తేగాని, యింకా యేమైనా మార్పులు తీసుకు రావాలా, యింకా యేవిధంగా యెఫెక్ట్సు తీసుకరావాలి అనే విషయం మనకు పూర్తిగా తెలియటం కష్టము. సి. సి. నాయుడుగారు సెంట్రల్ యాక్ట్సు విషయంలోకూడా సుప్రీం కోర్టుకు పెడితేగాని న్యాయం జరగటం లేదని, అంతవరకు సామాన్య కార్మికుడు వెళ్ళగలడా అని ప్రశ్నించారు. కాబట్టి యీ మెషినరీయొక్క వర్కింగ్ కొంతకాలం చూస్తేగాని, యింకా యేమి మార్పులు చేసుకోవాలో మనకు తెలియదు.

(The quorum bell was rung)

అందుచేత యీ మెషినరీయొక్క వర్కింగ్‌ను కొన్నాళ్ళపాటు చూసిన తర్వాత, అందులో కావలసినటువంటి మార్పులు అవసరంవస్తే తీసుకు రావటానికి యీ ప్రభుత్వం యేరకంగానూ వెనుదీయదని నేను మనవి చేస్తున్నాను.

లేబర్ అండ్ యెంప్లాయిమెంటుకు సంబంధించి రెండు విషయాలు చెప్పదలచుకొనాను. మనకు అన్‌యెంప్లాయిమెంటు పొటెన్షియల్‌కు యీ ఫామిలీప్లానింగు సక్సెస్ అయ్యేవరకు లోటువుండదు. కాని యెంప్లాయిమెంటు ప్రొటెన్షియల్ మాత్రం మనకు కావలసినంత లోటువున్నది. కాబట్టి యీ యెంప్లాయిమెంటు విషయంలో ప్రభుత్వం యెంత కృషి చేసినప్పటికి చాలదు. కనుక ప్రభుత్వం ఒక బృహత్తర ప్రణాళిక–ఒక మాస్టరు ప్లాను తయారుచేసి యేరకంగా యీ అన్‌యెంప్లాయిమెంటు ప్రాబ్లమ్ పరిష్కారం చేయగలమన్నదీ ప్రత్యేకంగా ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉన్నది. హేండికేప్డ్ పీపుల్‌కు, అనేక రకాల తరగతుల వర్కర్సుకు కొత్తగా పెట్టిన యెక్చేంజెస్ ద్వారా అనేక సదుపాయాలు జరుగుతున్న విషయం మనకు తెలియందికాదు. ఆ మాస్టర్ ప్లాన్‌యొక్క విషయాన్ని ప్రత్యేకంగా యీ డిపార్టుమెంటు కన్సిడరు చేయవలసిన అవసరం వుంటుంది.

ఇటీవల మన అసెంబ్లి ఒకమేజర్ లెజిస్లేషన్–షాప్స్ అండ్ యెస్టాబ్లిష్‌మెంట్స్ యాక్టు చేయడం జరిగింది. దానిని అమలు జరుపటంలో వచ్చే యిబ్బందులను ప్రభుత్వం జాగ్రత్తగా తట్టుకోవలసిన అవసరంవుంది.

యిటువంటి చక్కని లెజిస్లేషన్‌ను చక్కగా అమలు జరిపితే, మంచి వాతావరణం రావటానికి అవకాశం వుంటుంది. ఆ విషయం ప్రభుత్వం ప్రత్యేక శ్రద్ధతో చూడవలసి వున్నది. మన రాష్ట్రంలో పెద్ద పెద్ద పట్టణాలలో అనేకమైన ఇండస్ట్రీస్, ఇండస్ట్రియల్ కన్‌స్ట్రక్షన్ జరుగుతున్నది. వాటికోసం కన్‌స్ట్రక్షన్ పీరియడ్‌లో కొన్ని వేలమందిని యీ కన్‌స్ట్రక్షనల్ వర్కర్సును యింప్లాయిమెంటు చేయటం, కన్‌స్ట్రక్షన్ అయిపోయిన తర్వాత వారిని రిట్రెంచ్ చేయటం జరుగుతున్నది. కన్‌స్ట్రక్షన్ పీరియడ్‌లో 10 వేల మందిని తీసుకొంటే, కన్‌స్ట్రక్షన్‌కాగానే, రిట్రెంచ్ చేసేటప్పుడు యే ఐదు పర్సెంటునో తప్పిస్తే, మిగిలినవారందరిని రిట్రెంచ్ చేయటం జరుగుతున్నది. అట్లా రిట్రెంచ్ చేసేముందు, రీట్రెంచ్‌మెంటు యెనౌన్సుమెంటు చేయకపోతే వారు చాలా యిబ్బందులకు గురౌతున్నారు. అది ప్రభుత్వం కన్‌సిడర్ చేయాలి. అంతేకాకుండా, ఒక డేమాజు అండ్ రిమార్కు కూడా ప్రభుత్వంమీద ఉంది. విశాఖపట్నంలో జరుగుతున్న కన్‌స్ట్రక్షన్‌ను సంబంధించి-అక్కడ కొన్ని కంపెనీలు అవి కన్‌స్ట్రక్షన్ టైములో యిస్తున్న రేట్సు కంటె యిపుడు తక్కువ రేట్సు యివ్వటానికి కారణం యేమిటిఅని ప్రశ్నించినపుడు "అసలే చాలా హెచ్చు కాస్ట్‌ఆఫ్ లివింగ్ వున్న విశాఖపట్నంలో యింకా హెచ్చు రేట్సు యిస్తే యింకా అప్‌సెట్ అవుతుందన్న కారణంచేత ప్రభుత్వము మమ్మల్ని యెంకరేజ్ చేస్తున్నది" అని వారు బాధ్యతారహితమైన స్టేటుమెంటు యివ్వటం జరిగింది. దానిమీద కొంత ఆందోళన ఉన్నది కాబట్టి మంత్రిగారు జవాబు చెప్పేటప్పుడు యీ విషయంలో ఏరకమైన అనుమానాలకు తావులేకుండా నిర్దుష్టమైన ప్రకటన చేయవలసినదిగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఒక విషయం నేను గత రెండు సంవత్సరాలుగా మంత్రిగారికి మనవి చేశాను. కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయముతో మన రాష్ట్రంలో యిండస్ట్రియల్ వర్కర్సుకొరకు రెండు మూడు కాలనీస్ కట్టారు. వాటిలో కనీస వసతులుకూడా లేని విషయం మంత్రిగారి దృష్టికి తేవటం జరిగింది. వారి దృషికి తీసుకువచ్చినపుడు—వారు తీసుకొన్న చర్యలవల్ల కొన్ని ఏర్పాట్లు జరిగాయి. కాని సంపూర్ణంగా కావలసిన కనీస యేర్పాట్లు యింకా పూర్తిగా కాలేదనే విషయం వారిదృష్టికి తెస్తున్నాను. అది పి. డబ్ల్యు. డి. చేయలా? లేబర్ డిపార్టుమెంటు చేయాలా? ఎలక్ట్రిసిటీ డిపార్టుమెంటు చేయాలా?- అనే సమస్యతో, యే డిపార్టుమెంటుకూడా కో-ఆపరేట్ చేయకుండా పోవటం వల్ల ఆ యిండస్ట్రియల్ వర్కర్సు కాలనీలలో వర్కు సరిగా పూర్తికాలేదనే విషయాన్ని మరొకసారి నేను చెబుతున్నాను. అవి యే డిపార్టుమెంటుకు చెందనటువంటి ఒక అన్‌క్లయిముడు బేబీగా తయారయినది. అందువల్ల ప్రభుత్వం ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకొని ఆ కాలనీలలో కావలసిన కనీస వసతులు యేర్పాటు చేయవలసిన అవసరం యెంతయినా ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. గత రెండున్నర సంవత్సరాలుగా అక్కడ ఆ వర్కర్సు

ఉన్నప్పటికి, అక్కడ కనీస వసతులు యేమీ జరుగలేదు. అందుకు వెంటనే చర్యలు తీసుకోవలసినదిగా కోరుతూ, యీ అవకాశం కలుగజేసి నందుకు తమకు నా ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ:— అధ్యక్షా, Labour Department గురించి చెప్పేటప్పుడు extra departmental post office అని దీనికి నిర్వచనం చేయవలసి ఉంటుంది. అందువల్ల department గాని మంత్రి వర్గం గాని ఏమి బాధ పడనక్కరలేదు. మన చట్టాలు గాని, యింతవరకు మనం చేసినటువంటి నివేదికలు గాని ఇవన్నీ దాదాపు ఈ department ను ఆ స్థితికే దిగజారకొడుతున్నాయి. మామూలుగా departmental post offices కు వాళ్ళ officer ను వేయడానికి అవసరం లేనటువంటి చోట బడిపంతులను పోస్టు ఆఫీస్ పని కూడ చూస్తూ ఉండమంటారు. అలాంటి పని చేయమంటే ఆ ఆఫీసర్స్ యొక్క సమర్థత అసమర్థత ఎట్లా తెలుస్తుంది? కురూపిని ప్రతివ్రత అవునా కాదా అని అడిగితే ఎట్లా చెబుతాము? ఎందుకు చెబుతున్నాను అంటే- దేశంలో production పెరిగింది productivity పెరిగింది. profits పెరిగినాయి. Working class, employees యొక్క living standards పెరగడంలేదు. Real wages పెరగడంలేదు. కొన్ని కోట్లు ఖర్చులు budget లో పెట్టేటటువంటి ప్రభుత్వం ఈ వాస్తవాన్ని గుర్తించకుండా ప్రతి budget ఉపన్యాసం లో చివర మాత్రం గంభీరమైన వాక్యాలు సోషలిస్టు లక్ష్యం కోసం, పురోగమిస్తున్నాము గంతులు వేస్తున్నాము, ఉరకలు వేస్తున్నాము. అని కవిత్వం వ్రాస్తారు. production పెరిగి, productivity పెరిగి, profits పెరిగితే - ఈ productivity పెరగడానికి కారణం అయినటువంటి ఆ worker, కార్మికుని శ్రమశక్తి, ఆ గుమాస్తా యొక్క మంచి చెడ్డలు పరిశీలించి ఆలోచించనటువంటి ఈ ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నదని మేము చెప్పుకోవాలి? Election లో మేము ఓడిపోతామా? ఉన్న గవర్నమెంటు ఉండకుండా కొత్త గవర్నమెంటు వస్తుందా అని చలపతిరావు గారు అనవచ్చు గాని election అంటే ఆ రోజు ఎన్ని ప్రభావాలు పని చేస్తాయో మనం ఆలోచిస్తున్నాము. ఈ రోజున దేశంలో Bengal లో ఘటనలు ఏమిటో, నిన్నగాక మొన్న కేరళలో ఘటనలు, క్రిందటి వారంలో బొంబాయి ఘటనలు, ఏమిటి రేపు 28 వ తేదీన ఆంధ్రలో జరగబోయే ఘటన ఏమిటి? 4 లక్షలమంది ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్థులు అంతా పని మానేసి ప్రభుత్వాన్ని ఎక్కడి కక్కడ స్థంభింప చేసే చర్యకు సిద్ధం అవుతున్నారు. రాధాకృష్ణ గారు చెప్పినట్లు Anger and hunger are twin brothers. ఎక్కడ ఆకలి ఉంటే అక్కడ కోపం పెరుగుతుంది ఉద్రేకం పెరుగుతుంది దాని వల్ల వచ్చేటువంటి చర్యలు తప్ప మరొకటి కాదు అని గమనిస్తే ప్రభుత్వం తగినటువంటి చర్యలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. చాల serious గా ఈ విషయాల మీద ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

చౌక డిపోలు పెడతాము, చౌక ధాన్యాలు యిసాము, ధరలు అదుపులో పెడతాము అని ముఖ్యమంత్రి బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు క్రిందటి సంవత్సరం చెప్పారు. D. A. ఎందుకు పెంచమంటారు, పెరిగిన కొద్దీ ధరలు పెరిగి inflation వస్తుంది. నేను ధరలను అదుపులో పెడతాను మీరు అడగబోకండి అంటే- సంవత్సరం చూశాము. ధరలు అదుపులో పెడితే అవి తగ్గితే కించిత్తు అర్థిక శాస్త్రం తెలిసిన ఏ వ్యక్తికి అయినా cost of living index తగ్గుతుంది, D. A. యొక్క quantum తగ్గుతుందని తెలుస్తుంది. అసలు ప్రభుత్వాన్ని దేనికి అడుగుతున్నారు? పెరుగుతున్నటువంటి ధరలకు అనుగుణ్యంగా cost of living index కు అనుగుణంగా D. A. పెంచాలి. Nutraliezation జరగాలి. 1957 లో Tripartite conference జరిగినప్పుడు cost of living index తో పాటు D. A. పెరగాలని, need based wage minimum wage గా ఉండాలని ఆనాడు కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఆరోజు ఉన్నటువంటి యజమాని ప్రతినిధులు, కార్మిక ప్రతినిధులు అంగీకరించినటువంటిది 57 నుంచి యిప్పటికీ commit అయినటువంటి విషయాన్ని అమలుపరచడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోలేదు. దాస్ కమిషన్ చెప్పినది. it is no charity, D A. యివ్వడానికి ఆలోచించాల్సిన పని లేదు. కనీసం 90% neutralize చేయాలని దాస్ కమిషన్ చెప్పింది. దానికి ప్రయత్నం చేశారా? ఎక్కువ details లోకి పోను గాని ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ప్రతిసారి కూడ cycle of agitations వస్తూ ఉంటాయి; petty quantum of adhoc payments ఎప్పుడూ జరుగుతూనే ఉంటాయి. 2, 3 ఏండ్లకు ఒక agitation, ఒక సమ్మె ఏదో జరుగుతూ ఉండడం, 10 రూపాయలు అన్నప్పుడు 5 రూపాయలు, 20 రూపాయలు అన్నప్పుడు 10 రూపాయలు యిస్తాము అనడమే గాని ఎప్పుడూ కూడ scientific గా rising cost of living index కు relate అయ్యేటట్లుగా మానవత్వంతో కూడిన సూత్రంతో- స్వాతంత్రం వచ్చిననాటికి కాంగ్రెసు గద్దె ఎక్కేనాటికి కాంగ్రెసు అధికారం పుచ్చుకొన్ననాటికి మనిషి యొక్క జీవితం ఏస్థాయిలో ఉన్నదో కనీసం ఈ రోజున ఆ స్థాయిలో ఉంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారా అంటే అదీ చేయడం లేదు. Profits తగ్గినాయి అని చెప్పమనండి. productivity తగ్గింది అని చెప్పమనండి. Productivity పెరిగి profits పెరిగి, ఇంత జరుగుతూ ఉన్నప్పుడు ఆ compensation దానికి కృషి చేసినటువంటి కార్మికులకు యివ్వడానికి తగిన సమర్థత ప్రభుత్వంలో లేనప్పుడు ఆ లోటు ప్రభుత్వం పూడ్చుకోక పోయినట్లయితే, దేశంలో ఏదైనా అలజడి, అందోళన వస్తే దానికి బాధ్యులుపాలకవర్గం, దేశాన్ని పాలిస్తున్నటువంటి treasury benches తప్పితే బైట మరెవ్వరు కాదు అనేది దృష్టిలో పెట్టుకొని యిప్పటికైన దా గమనించి సరి చేసుకోవడం అవసరం అని మనవి

చేస్తున్నాను. Labour bureau చెప్పింది. Index number of real earnings 1951–100, 1955–123·7, 1958–110·7, 1962–116.3, 1963–108.9. అయితే యిప్పటికి 100 కు వచ్చింది. ఇంకా తగ్గి కూడ ఉంటుంది అనుకుంటాను. మళ్ళీ 1951 కి పోయాము, world is round. మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళిక ప్రారంభంలో ఎక్కడ ఉన్నామో, మళ్ళీ మనిషిని తీసుకువెళ్ళి అక్కడ పెట్టాము. ఆ స్థితిలోనికి తీసుకువచ్చినటువంటిది. Falling real income జరుగుతూ ఉన్నప్పుడు, మేము ఏదో అవి చేశాము, యివి చేశాము, రు. 4 కోట్లు 5 కోట్లు యిచ్చాము. 50 లక్షలేగాదా! అంటే 50 లక్షలు కాదు 5 కోట్లు యిచ్చినా, 6 కోట్లు యిచ్చినా అక్కడికి కూడ కొంత sacrifice చేసి మీ యిబ్బంది గమనించి చెబుతున్నటువంటి మాటలు కూడ పరిగణించకుండా ఈ బేరసారాలు, ముఖ్యంగా ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల విషయంలో చేయకుండా బైట మీరు యజమానుల దగ్గరకు పోయి చెప్పగలిగే ధైర్యంగాని, తాహతుగాని ఉండదు. ముందు మీ establishments లో, మీ employment లో ఉన్న అందరికి దానిని అమలుపరచిన తరువాత బైట వాళ్లకు సలహా యివ్వడానికి ధైర్యం ఉంటుంది. ప్రభుత్వం ఆ బాధ్యత వహించగలుగుతుందా? ఆ పని మొట్టమొదట చేయాలి. చేయకపోతే చాల serious repurcussions రాబోతాయని ముఖ్యంగా మనవి చేయాల్సి ఉన్నది. R. T. C. employees ఉన్నారు. ఏదో canteen కట్టారట 1,000 మంది కూర్చునేటట్లుగా పైన పంకాలు కూడ ఉంటాయి. కడుపులోకి తిండిలేక పోయినా గాలిమేయమని. R. T. C. empoyees అడుగుతున్నది ఏమిటి? Bonus Act అమలు జరపమని, Bonus Act ఎవరికోసం ఉద్దేశించినది? అది R. T. C. employees కు వర్తింప చేయకుండా బైట వాళ్ళను ఎట్లా అడుగుతారు? Minimum bonus యివ్వడానికి ఎందుకు సిద్ధంకారు? కేంద్రమంత్రి సంజీవయ్యగారు workers ను address చేస్తూ R. T. C. employees కు కూడ వర్తిస్తుందని చెప్పారు Government of India circular issue చేసినట్లు కూడ తెలుస్తున్నది R. T. C. లో దానిని అమలు పరచమని, దానిని నిరాకరించి, వాళ్ళ న్యాయమైన కోరికను అంగీకరించకపోతే వాళ్ళు నిరాహార దీక్ష చేసినా, రేపు 28 వ తేదీన సమ్మె చేయబోయినా దానికి కారణం ఎవరు అంటే ప్రభుత్వం అనే చెప్పాలి. ఎవరి మీద నింద వేయడానికి వీలులేదు, తన బాధ్యత నిర్వహించకుండా తన వాగ్దానాలు నిర్వహించకుండా చేయదగిన పని చేయకుండా వాళ్లను ఆ రకమైన యిబ్బంది పెడుతున్నందుకు ప్రతిగా చేస్తున్నటువంటి న్యాయమైన పోరాటానికి బాధ్యత ఎవరి మీద నెట్టవద్దు. దీనికి కారణం ప్రభుత్వం అని గుర్తించి ఆ ప్రభుత్వమే బాధ్యత వహించాలని నేను వారికి చెప్పదలచుకొన్నాను. ఇందాక నేను ఒక ప్రశ్న వేశాను, న్యాయమైన కోరిక యజమానులు అంగీకరించలేదు. రెండుసార్లు యజమానుల ప్రతినిధులు అంగీక

రించి తరువాత నేను అంగీకరించలేదని వెనక్కు తిరిగిపోయారు. Beedi workers విషయంలో మధ్యవర్తి చెప్పినా ప్రభుత్వం చెప్పినా వాళ్ళ representative అంగీకరించిన తరువాత వెనక్కు పోయి మా సంస్థను మా ప్రతినిధులను తనుక్కుని వస్తానని అంగీకరించనటువంటి యజమాని ఉన్నాడు. మధ్యవర్తి చెప్పిన దానికి అంగీకరిస్తూ న్యాయమైన కోరిక మీద నిలబడి కార్మికులు ఉన్నారు. దానిని పరిష్కారం చేయాలంటే ప్రభుత్వం యొక్క మొగ్గు ఈ యిద్దరిలో ఎటు ఉండాలి, ఎవరి పక్షాన ఉండాలి, police సిబ్బంది ఎటు ఉండాలి? కార్మిక మంత్రిగారియొక్క సానుభూతి వాక్యాలు మాత్రం కార్మికులకు, పోలీసు లాఠీలు మాత్రం యజమానులకు అండగా పోయేటటువంటి ఈ ప్రభుత్వం ఎవరి ప్రభుత్వం అనడానికి ఒకటే ఉదహరణ—Working Committee of the capitalist class. పెట్టుబడి దారీ వర్గానికి పల్లకీలు మోసే బోయీలు లాగా పోలీసు డిపార్టుమెంటును పని చేయిస్తూ labour శాఖ అంతా కార్మికుల కోసం ఉన్నాము, వారి సంక్షేమం కోసం ఉన్నాము అని చెబితే అది చాల పొరపాటు. ఎక్కడ యజమాని నిరాకరిస్తే అక్కడ యాజమానిని లొంగకొట్టాడానికి, యాజమానిని అంగీకరింప చేయడానికి పోలీసు డిపార్టుమెంటు ఎక్కడైనా ప్రయత్నం చేసినటువంటి ఘటన చెప్పమనండి. Wage Board recommendations implement చేయమని 123 రోజులు సమ్మె చేస్తే సమ్మెచట్ట విరుద్ధం అని ప్రకటిస్తుంది ప్రభుత్వం. మరునాడు ప్రొద్దునే వెళ్ళి పోలీసులు జబర్దస్తీతో arrest చేస్తారు. కేసులు బనాయించి కార్మిక నాయకులు అందరినీ జైళ్ళలో పెట్టే కార్యక్రమాన్ని పుచ్చుకుంటారు. Supreme Court Judge ఆధ్వర్యంలో Wage Board recommend చేసి, అందరు అంగీకరించి ఆమోదించినటువంటి Wage Board recommendations ను ఒక యజమాని అమలు పరచడానికి నిరాకరించినటువంటి చోట కూడ అట్లాంటివి జరుగుతున్నాయి. నేను ఒక ఉదహరణ చెబుతాను. ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నదో చెప్పమనండి. Hemalatha Textiles mills ఉన్నది. మేము ఒక బాధ్యత తీసుకోబోతున్నాము. 200 spindles చూసేవాడు, single side చూసే వాడు double side చూస్తాము అని చెప్పబోతున్నాము. ఒక్కొక్క worker 400 కదుళ్ళు చూస్తున్నాడు. Work load ఎక్కువ తీసుకుంటాము. production పెంచుతాము. దానివల్ల యజమానికి లాభం ఏమిటంటే- 36 రూపాయలు basic wage యిచ్చి 85-90 రూపాయిలు D. A. యిస్తే ఒక worker కు 130 రూపాయలు అవుతూ ఉంది. ఇద్దరు workers ను పెట్టుకోవలసి వస్తుంది. 400 కదుళ్ళు చూస్తుంటే 260 రూపాయలుకట్టాలి. ఇవాళ ఈ worker కు basic wage 36 నుంచి 80-85 చేయమనండి. కొంత యజమానిని తినమనండి, కొంత వాటా గవర్నమెంటును పుచ్చుకోమనండి పన్ను రూపంలో. production

పెంచుతున్నాము, లాభం సమకూర్చుతున్నాము, వచ్చే లాభంలో నుంచి 80-85 రూపాయలు యివ్వండి మేము double the production చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము work load తీసుకుంటాము అంటే యజమాని అంగీకరించకపోతే ప్రభుత్వం చేయాల్సిన పని ఏమిటి? మీ department ఏమి చేస్తున్నదని నేను అడుగుతున్నాను. మంత్రిగారిని సూటిగా సమాధానం చెప్పమనండి.

డిపార్టుమెంటు దీనిని ఇంప్లిమెంట్ చేయించగలుగుతున్నదా ? యజమానులను అంగీకరించేట్లు చెయగలుగుతున్నదా ? దానిని ఏమిచేస్తున్నదని అడుగుతున్నాను. కన్సిలియేషన్ అవడం, ఆ రిపోర్టు వచ్చిన తరువాత దానిని పరిశీలించి లోపాయికారిగా అభిప్రాయాలు తెలుసుకొని, ఒక వత్తిడి తీసుకవచ్చి, కార్మికుల అవసరాలను గుర్తించి మీరు చేస్తున్నదేమిటి ? ఎడ్జ్యూడికేషన్‌కు రిఫర్ చేస్తారు, నాకు తెలుసు, మంత్రిగారికి తెలియకుండా డిపార్టుమెంటు రెఫర్ చేసినది ఒకటివుంది. లేబరు కమిషనరుకు తెలియకుండా, సెక్రేటరియేట్ నుండి రిఫర్‌చేశారు ఒక యిస్యూ, ఇట్లా ఎందుకు చేస్తున్నారు ? ఎడ్జ్యూడికేషనులోవున్న జడ్జెస్‌కు లేబరు ఆక్టు తెలియవు. చదువుకోవాలి అప్పుడు. కాన్‌స్టిట్యూషన్‌లోవున్న మన ఏయిమ్స్, దేశ పరిస్థితులు వారికి తెలియవు. స్టాండర్డ్ ఆఫ్ లివింగ్ పెదకాలి సమానత్వం రావాలి; కష్టపడినందుకు, చాకిరీ చెసినందుకు ఫలితం రావాలి యిటువంటి రాజ్యాంగములోనున్న విషయాలతో ఆ జడ్జెస్‌కు నిమిత్తంలేదు. వారికి కనీస మానవత్వంకూడా వుండదు. సుప్రీం కోర్టులో యీ మధ్య ఒక జడ్జిమెంటు యిచ్చారు. లాభాలులేక పోతే యజమానులు డి. ఎ. ఎందుకు యివ్వాలి; యివ్వనక్కరలేదు. ఇవాళ లాభాలు లేకపోవచ్చు ; గత పదేళ్లుగా దిగమింగిన లాభాలమాట ఏమిటి ? అందులోనుండి యివ్వవచ్చుగదా, కమీషనర్ లెక్కప్రకారం తాతా గారు మొనాప లిస్టు, 29, 30 కోట్లనుండి 414 కోట్లకు పెరిగాడు; చుట్టుకొలత పెరిగాడు ; చిలగడ దుంపలాగ ఊరాడు, ఆ లాభాలన్నీ ఎక్కడకెళ్లాయి? లాభాలు లేకపోతే ఎల్లా డి. ఏ. యివ్వటమట ? అదంతా దొంగనాటకం, ఆ లెక్కలన్ని ఫ్రాడ్. ప్రభుత్వం వెసిన, ఆ ఇంక్వైరీ ఫ్రాడ్. బొంబాయి గవర్నమెంటువేస్తే, ఒక ఎక్స్‌పర్ట్ కమిటీ, 7 పర్సెంట్ ఫ్రాడ్ వుందని చెప్పింది. మన ఎక్స్‌పర్టు కమిటీ రిపోర్టు యింతవరకు ప్రకటించలేదుగానీ, యిదికూడా ఫ్రాడ్‌అనే చెబుతున్నది; కనీసం 22 పాయింట్స్ అయినా ఫ్రాడ్ వుంటుందని, 22 పాయింట్స్ ఫ్రాడ్ ఆంధ్ర స్టేటులో అని ఋజువు అయితే, ప్రతి రెండు పాయింట్స్‌కు రు 1 50 చొప్పున ఇవాళ సిమెంటు ఇండస్ట్రీలో ఒక్కొక్క కార్మికుడికి నెలకు 14, 15 రూపాయలు నష్టం వస్తున్నది. దీనిపై ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోకుండా, యజమానులు ఇచ్చే దొంగ బాలెన్స్‌షీట్స్ చూసి వారికి లాభాలులేవు అని అంటే హైదరాబాదు చుట్టూ యీ ద్రాక్ష తోటలు ఎక్కడనుండి వచ్చాయి; ఎక్క

వచ్చాయి చెప్పండి. ఏడువేల నాలుగు వందల కోట్లకుపైగా బ్లాకు మనీ తిరుగుతూవుంటె, ఎదుట కనబడుతూవుంటే అదంతా కనబడనట్లు నటించే యీ ప్రభుత్వాన్ని ఏమనాలి ? కష్టపడి, చాకిరీచేసి, ప్రొడక్షన్‌పెంచి, దేశానికింత తిండిపెట్టె కార్మికుడి మంచి చెడ్డలను ఆలోచింపకుండా యీ రకంగా చేసినంతకాలం దేశములో అసంతృప్తి అపలేరు; అది ఆగదు, ఎలక్షన్‌లో మేము గెలుస్తాం; మాకు ఓట్లు వస్తాయని ఏ చలపతి రావు వంటి వారు ధైర్యంగా వున్నప్పటికి, సి. డి. నాయుడుగారు అన్నట్లుగా ప్రజలు మాత్రం యీ రకంగా బ్రతకలేరు. చివరకు ప్రాణాలయినా యిస్తారు గాని యీ దరిద్రంతో బ్రతకలేరు. ఇవ్వాళవున్న ధరలలో అసలు బ్రతకలేరని నేను చెబుతున్నాను.

ఇంక మినిమమ్ వేజెస్. 17 పరిశ్రమలున్నాయి; అయిదింటిలో అమలుపరుస్తారు, తక్కిన వాటిలో అమలు పరుస్తున్నరు. కమిటీ వేసేప్పటికి ఏడాది ; దాని రిపోర్టు వచ్చేప్పటికి రెండేళ్లు, గవర్నమెంటు నోటిఫికేషన్ యిచ్చేప్పటికి మరొక సంవత్సరం, అబ్జెక్షన్‌వస్తే ఫైనల్ చేయడానికి యింకొక ఏడాది; ఫైనల్ నోటిఫికేషన్ వచ్చేటప్పటికి ఎక్కడో ఒకచోట లీగల్ డిపార్టుమెంటు తెలివి తక్కువవల్లనో, లేక చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతోనో అది కోర్టుకు వెళ్ళడం; బీడీ ఇండస్ట్రీలో యిప్పటికి మూడు సార్లు హైకోర్టుకు పోవడం జరిగింది. ఇవన్ని అయ్యేటప్పటికి అయిదేండ్లు గడిచిపోతుంది. ఆయిదేళ్ల నాడెప్పుడో నిర్ణయించిన మినిమమ్ వేజస్ యింకొక అయిదేండ్లు అయిన తరువాత, అమల్లోకి వస్తుందన్నమాట. ఈ అయిదేళ్ళలో ఎంత పెరిగిందండి ? అది ఎప్పటినుంచి యిస్తారంటె అయిదేండ్ల క్రిందట అప్పటి పరిస్థితుల ప్రకారం నిర్ణయించిన మినిమమ్ వేజస్ అయిదేండ్లు గడచిపోయిన తరువాత అమలు జరుపుతామంటే వారికి దానివలన ఏమి ప్రయోజనం వుంటుందండి ? దానికి ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నదంటే ఇదంతా నేను ఎందుకు చెబుతున్నానంటే-యీ డిపార్టుమెంటు extra departmental post office గా తప్ప యింకొక విధంగా పనికిరావడంలేదు. అంతేకాదు, డెలివరీ లేటు ఇవన్ని సరిచేయాలి. ముందు కనీసం 25 % of the basic pay పెంచాలి; తరువాత మినిమమ్ వేజస్ విషయం ఆలోచించాలి. లేకపోతే, యిప్పటి ఫలితాలుబట్టి రాగల పరిణామాలను ఎవరు ఆపలేరు అనిచెబుతునాన్ను. యీ అసంతృప్తి అంతా మూర్తీభవించి రేపు 28 వ తేదీన కనబడబోతున్నది. D. A.ను cost of living తో సమన్వయ పరచాలని కోరుతున్నారు. దాని వెనుక కార్మికలోకం అంతా నిలబడుతున్నది. ప్రభుత్వం యొక్క శక్తి సామర్థ్యాలు పరీక్షించబోతున్నారు. కనుక వెంటనే మంత్రివర్గం ప్రత్యేక సమావేశాన్ని ఏర్పాటుచేసుకొని దీనిని పరిష్కరించడానికి ప్రయత్నం చాలని చెబుతున్నాను. చురుకుగా వ్యవహరించాలి. అవసరమైతే చట్టాలను సవరించి అయినాసరే ప్రభుత్వం యీ పని చేయాలి. ఇక పేద

లేకపోతే కేంద్ర చట్టం అడ్డంవుంది అంటారు. వాటిని రాష్ట్రాలు అమలు పరచాలని కేంద్రం అంటుంది. అటువంటిదే బోనసు ఆక్టు. అమలుపరచ మంటే కేంద్ర చట్టం అడ్డంవచ్చింది అంటారు. హై కోర్టుకు ఎందుకు వెళ్ళరండి ? మినిమమ్ వేజెస్ ఆక్టు ఎందుకు అమలు జరపలేదండి ? అని అడిగితే కేంద్ర చట్టం అడ్డంవచ్చింది రాజ్యాంగం అడ్డం వచ్చింది అని అప్పుడు చెబుతారు. బస్సెస్ నేషనలైజ్ చేయాలంటే అందుకు సెంటర్ వేసిన ఇన్‌కంటాక్సు అడ్డంవచ్చిందంట. వారు ఇన్‌కంటాక్సు వేస్తె మాకు లాభం తగ్గుతుంది అంటున్నారు. 1962—63 లో 64 లక్షల రూపాయలు నష్టం వచ్చిందని R. T. C. వారు చెబితే 12 పైసలు మైలేజి చార్జీలో 12 పైసలు సెంట్రల్ టాక్సు కావడంవల్ల, వీటివల్ల, వాటి వల్ల అని చెప్పారు. చివరకు ఏమన్నారంటే టాక్సు పెరిగింది కాబట్టి పాసింజరుపై చార్జస్ పెంచండి అని గవర్నమెంటుకు రెకమెండేషన్ 20 నుండి 30 పైసలకు పెంచమని అంటే ప్రతి రోజూ పిక్ పాకెటింగ్ అన్న మాట 10 పైసలు. ఇదంతా ఏమిటి ? అభివద్ధా ? కేంద్రంలో వున్నదీ, రాష్ట్రంలోవున్నదీ రూలింగ్‌పార్టీ ఒకటేగదా బయట పార్టీలో చర్చించండి, కావాలంటే, అందుకు నిలబడి, కష్టపడి, చాకిరీచేసి దేశం ముందుకు వెళ్ళడానికి పునాదిఅయిన కార్మికుని తృప్తిపరచడానికి ప్రయత్నించండి సరియైన పద్ధతిలో వ్యవహరించండి లేకపోతే రేపు ఏదైనా ఆటంకంవస్తె అందుకు యీ ప్రభుత్వమే బాధ్యత వహించవలసి వుంటుందనీ చెబుతున్నాను. ఇంక అగ్రికల్చరల్ లేబర్ మినిమమ్ వేజెస్ ఆక్టు విషయం వుంది. ఇప్పుడు జిల్లా కొక ఆఫీసర్‌ను, కొంతమంది సిబ్బందిని వేశారు. అసలు ఆ ఆఫీసు ఎక్కడ వుందో తెలుసుకోడానికి నాకు పదిహేను రోజులుపట్టింది. వారేమి చేస్తున్నారక్కడ; ఒకసారి మర్యాదగా మీరేపిలిచి అడగండి వారు అక్కడ ఏమి చేస్తున్నారో ఊళ్ళకుపోయి మేమువచ్చాము, ఆఫీసర్సుకు, వ్యవసాయ కార్మికులకు మినిమమ్ వేజెస్ ఆక్టు' అంటే వారు 'ఏమియిప్పిస్తారంటే' అని అడిగితే 'ముప్పావలా అంతే' అంటారు, అక్కడ యిచ్చేదెంత అంటే; రెండు రూపాయిలండి. వీళ్ళంతా దండగ రాముళ్ళండి. డబ్బు ఎక్కువై జీతాలు యిచ్చివారినక్కడికి పంపిస్తున్నారు. ఒక fan ఒక table అన్ని వేసుకుని ఆఫీసు అని కూర్చోడం తప్ప వారక్కడ చేసేదేమిటండి; దీనివలన దండగమారి ఖర్చు తప్ప మరేమీ లేదు. అంతా నవ్వుతున్నారు వీళ్ళని, వీళ్ళ ఆలోచన్నిచూసి.

Small scale Industries అన్నారు. ఏంజరుగుతున్నదండి ? చల్లపల్లి రాజాగారి సంస్థానంలో, కళ్ళేపల్లి కమతంలో పాలేర్లు వున్నట్లుగా వున్నారు—జాయింట్ సెక్రటరీలు, అడిషనల్ సెక్రెటరీలు, యింకో సెక్రెటరీ యింకో సెక్రటరీ అని. దిగమింగేపని తప్ప యిక్కడ యింకొక పనిలేదు.

యింక దేశం ఏవిధంగా అభివృద్ధి అవుతుంది ? ఇటువంటి దండగమారి పనులన్నీ మానివేసి, పద్ధతులను సరిజేసుకొని ప్రజలనుండి గోళ్ళూడకొట్టి వసూలు చేస్తున్న యీ డబ్బు సక్రమంగా వినియోగించే సేటట్టు చూడండి.

మంత్రులు వస్తారు; సానుభూతిగా మాట్లాడతారు. యజమానులను అదిలిస్తారు. 'What is the use of barking, it must bite' మంత్రులు నా ఎదుట దబాయించిన సంఘటనలున్నాయి. కాని ఫలిత మేమిటి ? బోనసు అక్టు గాని. యితర అక్టులుగాని వారు అమలుజరపక పోతే దానిపై ప్రభుత్వ వైఖరి ఏమిటి ? గంభీరోపన్యాసాలు మాత్రం యిస్తారు. వాటి ప్రయోజన మేమిటి. You cant bite వాళ్ళు యివ్వరు. ఇవ్వకపోతే ప్రభుత్వం ఏమిచేయగలదు ? కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ డబ్బు యిచ్చి, నామినేట్‌చేసి, డైరెక్టర్స్‌నుపెట్టి, ఆఫీసర్సునుపెట్టి manage చేయమన్న గుంతకల్లు మిల్లులో బోనసు ఆక్టును అమలు జరపకుండా reject చేస్తుంటే, చట్ట ప్రకారం యివ్వమని లేబర్ కమిషనర్ సలహా చెబితే, ఆ సలహావారు పాటించకపోతే తిరస్కరిస్తే, దానిపై వారు సమ్మెచేస్తే, ఏమి చేశారు ? ఆ సమ్మె చట్ట విరుద్ధమవి ప్రకటించారు. ప్రగడ కోటయ్యగారిని మాట్లాడదాము రమ్మంటే ఆయనకు లెక్కలేదు, మాట్లాడను పొమ్మన్నారు. చివరకు డైరెక్టరుల మీటింగు తిరుపతిలో పెట్టుకున్నారు. ఇక్కడనుంచి ఆఫీసరును పంపించారు, తిరుపతిదేవునికంటే ప్రగడ కోటయ్యగారి దర్శనం అవసరమయింది యీ ప్రభుత్వానికి. ఆయన కో-ఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటు డబ్బుయిస్తే వుంటాడు లేకపోతె లేడు. చీరాలలో యివ్వడు. నష్టం, దండగమారి, పాతసామాను తెస్తాడు' యిరికిస్తాడు, డబ్బు దిగమింగుతాడు. కార్మికులకు ఎగగొట్టుతాడు. ఇతర టెక్స్‌టయిల్స్ మిల్సులో లాభాలు వస్తుంటే నష్టం చూపించే పద్ధతులలో యీయన వున్నాడు. కార్మికులు గొంతుక కోస్తుంటే ప్రభుత్వంవారు ఏమి చేస్తున్నారు? సర్వారాయ టెక్స్‌టయిల్స్ మాజీమంత్రిగా ఇప్పుడు ఎం. ఎల్. ఎ గా వున్నవారిది. అక్కమాంబ టెక్సుటయిల్స్ వుంది. ఆంధ్రదేశంలో వెలగపూడి రామకృష్ణయ్యగారితో సరితూగుతూవున్న బడ్డింగ్ ఇండస్ట్రియలిస్టు హరిశ్చంద్రప్రసాద్‌గారు. వారి యాజమాన్యంలోవున్న టెక్స్‌టయిల్ మిల్లులో వారికున్న స్పిండిలేజి ఎంత? వారు యిస్తున్న టోటల్ వేజ్‌బిల్ ఎంత? అన్నిమిల్సుకంటే ఎక్కువ స్పిండెలేజి, తక్కువ వేజి బిల్లులువున్న యీ రెండు మిల్లులలో నష్టం అని యీవేళ రెట్రెంచ్‌చేస్తుంటే వారిని ఆపలేని పరిస్థితులలో ప్రభుత్వంవుంటే ఏమనాలి? నేను ప్రెశిడెంటుగావున్న హేమలత టెక్స్‌టయిల్స్ మిల్లుతో కంపేర్ చేయమనండి. డబుల్ స్పిండిలేజ్ 60 పర్సెంట్ ఆఫ్ ది వేజ్? అటువంటివి జరుగుతుంటే ప్రభుత్వం వారు ఏమి చేయగలుగుతున్నారు? మంత్రిగారు విజ్ఞప్తిచేశారు ఆయనకు. ఆయనకు సమాధానం చెబుతూ ఒక మీటింగులో దబాయించి చెప్పారు. హరిశ్చంద్రప్రసాదుగారికి ఏమిచెప్పినా పాటించకుండా నిరంకుశంగా చేశాడు.

అని ఆమాటకూడ అన్నారు. అంటే ఆయనకులెక్కా? ఆయనకు డబ్బు వుంది, హృదయం ఎక్కడవుంది? Relation between man and man is determined by the gains and praises. మానవత్వంలేకుండా కరగి పోసిన సీసములా వున్నవారిని మాటలతో గెలుస్తామంటే పొరపాటు, చట్ట రీత్యా అధికారంవుంటే చేయగలిగితే చేయాలి తప్ప మరొకటికాదు. డిపార్టు మెంటులో ఒకరినో, ఇంకొకరినో, మంత్రీగారినో అంటేకాదు. మంత్రిగారు ఎంత మాట్లాడినా బైట్‌చేయడానికి కెపాసిటీ లేనంతకాలం ఇది తప్పదు. It is only barking but no capacity to bite.

శ్రీ ఎం. ఆర్. అప్పారావు:—మంత్రిగారిని dog మాదిరిగా barking అనడం బాగుంటుందా?

మిస్టర్‌చైర్మన్:—ఇది పార్లమెంటరీయే. Barkiug అనవచ్చు. "empty drum makes much noise" అన్నట్లుగా చెప్పారు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ:—వారిని నేను పర్సనల్‌గా అనలేదు. దీనిని లిటరల్‌గా తీసుకోకూడదు. కేకలువేయడం తప్ప అరిచేకుక్క కరవదు అన్నట్లుగా వారు లెక్కపెట్టరని తప్ప మరొకటికాదు. కాంట్రాక్టు లేబరు విషయం వుంది. బహుశః శ్రీ గురుమూర్తిగారో అనుకుంటాను కాంట్రాక్టు లేబరు అసలు వుండకూడదు. చాల చెడ్డది. నేను భవిష్యత్తులో కాంట్రాక్టు లేబరుఅనేదిలేకుండా చేస్తాను, తక్షణచర్య తీసుకుంటాను. నా లక్ష్యం ఇదిఅని మంత్రి అనగానే ప్రకటచేశారు. ఆ ప్రకటన మేమువిని మూడు, నాలుగు సంవత్సరాలయింది ఇప్పటికి అడ్వయిజరీ బోర్డు వేశారు. ఎంక్వయిరీ కమిటి రిపోర్టు వచ్చింది. 1965 సెప్టెంబరులో లేబరు అడ్వయిజరీ బోర్డులో మంత్రిగారు 15 రోజుల లోపల ప్రకటిస్తాను అన్నారు. జరగలేదు. అయితే, దానికి అటంకాలు వచ్చాయా? అసలు కాంట్రాక్టు లేబరు లేకుండా చేయాలి, ఈ లోపల రేగ్యులరైజ్‌చేసి వారికి వసతులు కలిగించే విధంగా శాసనాలుచేసి, అమలుచేయాలి లార్జస్ట్ పర్సంటెజ్ అఫ్ కాంట్రాక్టు లేబరు యీనాడు ఎక్కడ వుందంటే బిర్లాల ఫ్యాక్టరీలలో, సర్‌సిల్క్‌లో వుంది; కాగస్‌నగర్ పేపరు మిల్లులోవుంది తుంగభద్ర ఇండస్ట్రీస్‌లో అల్విన్ మెటల్ వర్క్స్‌లో వుంది. బిర్లా వున్న చోటల్లా కాంట్రాక్టు లేబరును ఎక్కువ పెట్టుతున్నారు. అయనకు యిక్కడ ఏమైనా పుల్ వుందేమో నాకు తెలియదు వీరిఘనత చెప్పాలంటె ఒక విషయంవుంట. ఆంధ్ర పేపరు మిల్స్ అమ్మేశాము ఆయన చేస్తున్నపనిఏమిటి? కాస్త ఆంధ్రత్వంతో అలోచించాలని చెబుతున్నాను. జనరల్ ఫిట్టర్‌కు ఆంధ్రుడు అయితే 90 రూ. ల జీతం ఇతర రాష్ట్రాలనుంచి వస్తే 325 రూ. లు గాంగ్ మేస్త్రీ ఆంధ్రుడు అయితే 90 రూ. లు. ఇతర రాష్ట్రాలనుంచి వస్తే 325 రూ. లు. వెల్డర్ ఆంధ్రుడుకి 100 రూ. లు, ఇతరరాష్ట్రాల నుంచివస్తే 210 రూ. లు. టర్నరుకు ఆంధ్రుడుకి 80 రూ లు. ఇతరులకు 130 రూ.లు.

కళాసీక ఆంధ్రుడికి 60 రూ. లు. ఇతరులకు 95 రూ. లు. వాచ్‌మాన్‌కు ఆంధ్రుడికి 60 రూ. లు. ఇతరులకు 93 రూ. లు. కొంచెం అటూయిటూ వారి డిజగ్నేషన్సు మాత్రం మారుస్తారు పట్టుబడకుండా. కాని వారుచేసేపని మాత్రం అదే. తుంగభద్ర ఇండస్ట్రీస్‌లోకూడ చప్రాసీ దగ్గరనుంచి పైవరకు కూడా ఆంధ్రులు కాకుండా, వారి సొంతరాష్ట్రాలనుంచి కొంతమందిని తెచ్చి పెట్టి, పెద్దజీతాలిచ్చి యూనియను యాక్టివిటీస్ దెబ్బగొట్టడానికి చేస్తుంటే వారిని యీ దేశంలో నెత్తిన ఎక్కించుకొని సరైన చట్టాలు చేయడానికి వెనుకాడితే ఆంధ్రులకు చాల అపకారం చేసినవారం అవుతాము. ఈవేళ యిక్కడ హెవీ ఎలక్ట్రికల్సులో, సింథటిక్ డ్రగ్స్‌లో అప్పాయింట్‌మెంట్సు గురించి ఒక కమిటీవేసి మొత్తం పరిశీలించమనండి. ఇతర రాష్ట్రాలలో వున్న కేంద్ర ప్రాజెక్ట్సులలో ఆయారాష్ట్రాలవారు ఎంతమంది వుంటున్నారో అప్రపోర్షనులో ఇక్కడ మనవారు వున్నారా అనేది లెక్కవేస్తే తెలుస్తుంది. లేబరు డిపార్టుమెంటుగాని, ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంటుగాని జోక్యంపెట్టుకొని సరి చేయకపోతే నష్టం మనకు పెద్దెత్తునవుంటుంది. దానిని సరిచేయాలని మనవి చేస్తున్నాను; క్లోజరు జరుగుతున్నాయి. యింటులో ఒక లిస్టు యిచ్చారు. ఇంటర్ మినిస్టీరియల్ కమిటీలు వేశారు. మేముకూడ రిప్రజెంటుచేశాము. అడ్వయిజరీ బోర్డులో ముందుచర్చించి తరువాత ఇంటర్ మినిస్టిరియల్ కమిటీకి రిఫరుచేయాలి. ఇవన్నీ నామకేవాస్తే. పారీ కంపెనీ మూసేశారు. కారణం నాకువచ్చే రామెటీరియల్ తక్కువ అంటారు. రామెటీరియల్ డిస్ట్రిబ్యూషను సౌత్‌లో 2 యూనిట్లు, ఆంధ్రలో ఒక యూనిట్ వుంది. సౌత్‌లోవున్న రెండు యునిట్లు మాత్రం నడుస్తున్నాయి ఇక్కడది నడవటంలేదు. మాకు కొన్ని అనుమానాలు వున్నాయి, ఇన్ఫరమేషను కావాలంటే చెప్పను అన్నాడు. రహస్యంగా కమిషనరుగారికో, మంత్రిగారికో చెబుతాను అంటాడు. అందరికీ డైవల్జ్ చేయకూడదంటారు. మరి వారికి ఏమిచెప్పారో నాకుతెలియదు, వారు ఏమైనా సంతృప్తి పడ్డారేమోగాని నా ఇన్ఫరమేషను ప్రకారం 64 వరకు వారు మొత్తం యూనిట్‌వైజ్‌గా అలాట్‌మెంటు తీసుకొని 65 లో బల్కు అలాట్‌మెంటు మొత్తం పారీకంపెనీ తీసుకొని అక్కడకు డైవర్ట్‌చేసియిక్కడ ఆంధ్రలో పారీ కంపెని ఎరువుల ఫ్యాక్టరీ మూసేసి లే ఆఫ్ చేస్తుంటే, నాలుగున్నర మాసాల జీతాలు ఎగగొట్టుతుంటే ప్రభుత్వానికి తెలియదు. సెంట్రల్ గవర్నమెంటులోవున్న రా మెటీరియల్ ఇంపోర్టు అయినా రాక్‌ఫాస్ఫేటు, సల్ఫరు డిస్ట్రిబ్యూషనులో ఎవరికి ఎంత డిస్ట్రిబ్యూట్ చేస్తున్నారనేది స్టేటు గవర్నమెంటుకు రహస్యం కాని పారీ కంపెనికి మాత్రం రహస్యంకాదు. అయితే పరిపాలనచేసేది రాష్ట్రగవర్నమెంటా లేక పారీకంపెనీయా? ఆంధ్రదేశంలో పరిశ్రమలను నడిపేది ఎవరు? ఎరువుల ఉత్పత్తి; డిస్ట్రిబ్యూషను చేసేది ఎవరు? పవర్‌ఫుల్ మాగ్నేట్స్ ఇక్కడ కూర్చున్నారు. ఎంత రా మెటీరియల్ వస్తుందో తెలియని పరిస్థితులలో స్టేటు గవర్నమెంటు వుంటే క్విక్‌గా సెంటరునుంచి సమాచారం తెప్పించుకొని, ఇంటర్ మినిస్టీరియల్ కమిటీ యాక్ట్‌చేసి పరిశ్రమ మూతపడినప్పుడు కంప్లయింట్ రావాలి. రిపోర్టు

రావాలి, కన్సిలియేషను జరగాలి. లేబరు డిపార్టుమెంటుకు రావాలి. అడ్వయిజరీ బోర్డుకు రావాలి. అక్కడనుంచి ఇంటర్ మినిష్టీరియల్ కమిటీకి వెళ్ళాలి. అక్కడనుంచి సెంట్రలు గవర్నమెంటుకు వెళ్ళాలి. అక్కడనుంచి ఇన్ఫర్మేషను తెప్పించుకొని చర్చించాలి. పోస్టాఫీసు బిజినెస్ మానేసి ఎఫెక్టివ్ ఇంటర్వెన్షనుతో పనిచేయిస్తే బాగుంటుంది. సెంటరుతోకూడ టెలిగ్రాములు, టెలిఫోనులద్వారానైనా సమాచారం తెప్పించి అవసరమైతే ప్లేనులలోనైనా వెళ్ళి ఇన్ఫర్మేషను తెప్పించి ఆంధ్రలోవున్న ఇండస్ట్రీస్ సేవ్ చేయకపోతే దేశంలో ఒక ఇండస్ట్రీ తరువాత ఒక ఇండస్ట్రీపోయే ప్రమాదాలున్నాయి. టెక్స్టయిల్స్‌లో, ఇతర పరిశ్రమలలో అట్లా జరుగుతున్నాయి. సిమెంటు ప్రభుత్వం తీసుకుంటే పది రూపాయలు టన్నుకు పెంచారు ప్రయివేటువారికైతే 16 రూ. లు పెంచారు. సిమెంటు ఇండస్ట్రీస్‌కి లాభం చేకూర్చాలని పెంచారు కాని కె సి సి. సిమెంటు ఫ్యాక్టరీవారు బోనస్ యివ్వకపోతే వెజ్‌బోర్డు రికమెండేషన్స్ అమలుచేయకపోతే అమలుచేయమని చెప్పడానికి ప్రభుత్వానికి చట్టంలేదుకాని పది, పదహారు రూపాయలు వెలగపూడి రామకృష్ణయ్యగారికి పెంచడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వంనుంచి యంత్రాంగం అంతా కదలింది డబ్బంతా ఆయనకు కట్టబెట్టడానికి. verification కు వెళ్ళారు. నేను ఒకటే చెబుతున్నాను. I.N.T.U.C. కి చెందిన సంజీవరెడ్డిగారు, మంత్రిగారుకూడా ఉన్నారు. verification లో secret ballot ను అంగీకరించి అమలు చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరండి. కె. సి. పి. లో recognition ఎట్లా వచ్చింది ? ఆఫీసరు లోపలికి పిలిస్తే ఏమి చేస్తారు తెలియకుండా.

శ్రీ జి. సంజీవరెడ్డి:—Secret ballot కావాలంటే నాకు అభ్యంతరం లేదు. Indian Labour Confererence లో I. N. T. U. C. వారు A. I. T. U. C. వారు ఇంకా మిగిలినవారు అందరము ఈ Code of discipline ను ఒప్పుకున్నాము. ఇది indvidual గా మనం మార్చుకునే విషయమా అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీ కృష్ణ:—నేను ఎందుకు చెబుతున్నానంటే యిటువంటిది అనేక చోట్ల ఉంది. D. B. R. మిల్సులో ఉంది. ఒకరు hunger strike; మంత్రిగారు వచ్చి లేవదీయడం verification అందుకే సమస్య అవుతుంది. గవర్నమెంటును secret ballot పెట్టమనండి. secret ballot ప్రకారం workers కు ఏ union నచ్చితే దానికి వేస్తారు. That is the most democratic method. ఈ పద్ధతి అనుసరిస్తే చాలావరకు కార్మికులలో తగాదాలు పరిష్కార మవుతాయి. దానికిబదులు ఆఫీసరు వద్దకు పోయి లోపాయికారిగా మాట్లాడితే యజమాని ఆఫీసరును పట్టుకుంటే వారు sponsor చేసే యూనియన్‌నే గుర్తించే అవకాశంఉంటే ప్రమాదం ఉంది. ఇటువంటి వాటిని సరిచేయడానికి గట్టి ప్రయత్నం చేయాలి. చట్టాలు చేసినంత మాత్రం చేత ఉద్యోగులు ఉన్నంత మాత్రంచేత ప్రయోజనం లేదు. ఆ

ఉద్యోగులుకూడా చేయగలిగింది ఏమి ఉండదు. ఆ చట్టం సవరించి effective గా intervene కావడానికి అవకాశాలు కల్పించుకోవాలి. లేక పోతే అన్నిటికంటె impotent department యిది అవుతుంది పోలీసువారి లారీలు, వారి రిపోర్టులు తప్ప మరొకటి ఉండదు. వీటిని పరిష్కరించాలని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ.—అధ్యక్షా, ఈ డిమాండులో ఆర్. టి. సి. గురించి రవాణా శాఖ పద్దుల గురించి వివరాలు చెప్పారు. ఈ కార్పొరేషన్‌కు మాజీ మంత్రి అయిన, కాంగ్రెసు ఉపాధ్యక్షులు అయిన వి. బి. రాజుగారిని ఎన్నికల ట్రిబ్యునల్ ఎన్నికలలో అవినీతి చేసినవారని disqualify చేసిన వారిని అధ్యక్షులుగా ఎందుకు వేశారని పోయినసారి నేను ప్రశ్నిస్తే మంత్రి గారు చాలా తీవ్రంగా defend చేసారు. చాలా dynamic personality; కార్పొరేషన్‌ను effective గా నడిపించేందుకు వీలుగా అటువంటి వారు చేర్మెన్‌గా ఉండడం అవసరమని చెప్పారు. అదీ ఆలోచించవలసిందే; అనుభవం ఎట్లా ఉంటుందో అని చూచాము. Dynamisdm మాత్రం ఎట్లా ఉన్నా ఆయన యూరపియన్ రాజ్యాలన్నీపోయి తిరిగి వచ్చారు. ఇక్కడకు వచ్చిన తరువాత కార్పొరేషన్‌లో జరిగిన improvements కనపడకపోగా మొన్నమొన్ననే ఒకచోట బహిరంగ సభలో ఒక బ్రహ్మాండమైన సూచన ప్రభుత్వానికి యిచ్చారు. కార్పొరేషన్‌గా కంటే డిపార్టుమెంటుకే యిస్తె బాగుంటుందని అన్నారు. వచ్చేసారి మంత్రి అయి transport చేపడతా రేమో తెలియదు. కార్పరేషన్‌ద్వారా transport లో జరిగిన అభివృద్ధి చూస్తే—యిక్కడవుండే figures గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పారు ప్రతి సంవత్సరం నష్టం వస్తోంది అని చెప్పే బదులు ఈ సంవత్సరం అంతో యింతో లాభం వచ్చే విధంగా లెక్కలు చూపారని చెప్పారు. ఇది ఎట్లా ఏర్పాటు చేసారంటె depreciation percentage కొంచెం తగ్గించారు. దీనివల్ల లాభం వచ్చింది అని చూపడానికి figures తయారు చేసారు. ఈ విధంగా చేయడంద్వారా ఆర్. టి. సి. వల్ల లాభం వస్తోందని మేము అందరము అనుకోవాలనా ? ఎవరిని మోసగించాలని ప్రభుత్వం ఈ పని చేస్తోందని అడుగుతున్నాను. కర్నూలు జిల్లాలో bus transport nationalization అనేది ఒక చరిత్రాత్మకమైన ఘట్టం ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు సంబంధించినంత వరకు. ఒక ముఖ్య మంత్రిగారు resign చేయడం, ఆయన కేంద్ర మంత్రి కావడం జరిగింది. నేషనలైజేషన్ తప్పులేదని చెప్పి ఒకటిన్నర సంవత్సరాలు వరకు ఉండిపోయారు. అంతేకాక తరువాత నెషనలైజు చేస్తామని చెబుతూ మరల హైకోర్టుకుపోతే మరల నిలిచిపోయింది. హైకోర్టులో తో- వేసిన తరువాత ప్రయివేటు ఆపరేటర్ల writ petition త్రోసివేసిన తరువాత మరల తీసుకోడానికి ప్రయత్నాలు ఏమైనా జరుగుతున్నాయా అంటే యిప్పటికి ఆరు నెలలైనది. మంత్రిగారి విచారణ అయిపోయింది. ఏ విధంగా రూపొందుతుందో బోధపడడం లేదు. ఒక వైపు నేషనలైజు

చేస్తాం అంటున్నాము. జిల్లాలలో ఉండే స్కీములు notify చేస్తాము గెజెటులో ప్రచురించాము. విచారణలో ఉన్నాయి. objections ఉంటే మంత్రిగారు విచారిస్తున్నారు. ఈ సంవత్సరంలో ఆ జిల్లాలో notify చేసిన రూట్స్ ప్రయివేటు పార్టీలకు S. T. A. యివ్వడం ప్రారంభించారు. S. T. A. అనేదే ఒక విపరీతం అక్కడ ఒక non-official వుండేవారు. ఆయన మరొక ఉద్యోగానికి పోయిన ఒకటిన్నర సంవత్సరముల తరువాత మరొకరిని వేసారు. Non-official member లేకపోతే S. T. A. యిచ్చే రూట్లు నిర్ణయాలు సరియైనవి కావని హైకోర్టు తీర్పు యిచ్చింది. దానివల్ల ఒక దుస్థితి ఏర్పడింది. ఎందువల్ల సంవత్సరం దాటిపోయేవరకు S.T.A. లో మరొక మెంబరును వేయడానికి వీలుకాలేదో ప్రభుత్వ పక్ష సభ్యులే అర్థం చేసుకోవాలి. S. T. A. యిపుడు చేసిన పని మనవి చేసుకోవాలి. స్కీములోవున్న రూట్లను మొన్ననే విచారణ జరిపివుండి మంత్రిగారు కర్నూలు జిల్లా నేషనలైజేషన్ స్కీము ఉత్తరువులు యిస్తారు అనుకుంటూంటే వేరేవారికి ఆ రూట్లు యిచ్చారు. మరల వారికి compensation యిచ్చుకోవాలి. కర్నూలులోని నేషనలైజేషన్ పర్యవసానంగా లక్షల రూపాయలు నష్టపోవడమే కాకుండా, అక్కడ జరిగిన యిబ్బందులను దృష్టిలో పెట్టుకుంటె ఈనాడు మరల వారికి నష్టపరిహారం యిచ్చుకోవలసి రావడం చూస్తే S. T. A. కి మంత్రిగారికి Transport Department కు మధ్య ఏవిధమైన సంయోగం ఉందో అనిపిస్తున్నది. ఒకదానికి ఒకదానికి సంబంధం లేని పరిస్థితి ఏర్పడిందని మనకు బాధకరంగా వుంది Transport Department వ్యవహారాలలో యిట్లా వుంది. Contract carriage permits తెలంగాణా ఏరియాలో యిస్తున్నారు. ఆంధ్రలో ఆ విధంగా యిస్తున్నారా అంటే ఎక్కడైనా టెంపరరీగా ఒక స్థానానికి తీసుకుపోవడానికి టెంపరరీ పర్మిట్లు యిస్తున్నారు. తెలంగాణాలో రెగ్యులర్‌గా యిచ్చే పద్ధతి ఉంది. Transport Corporation వున్నపుడు బస్సులకు యిబ్బంది వున్నపుడు ఈ విధమైన అవకాశాలు ఆంధ్ర ఏరియాలో లేకపోవడం గమనించవలసిన విషయం. ఇటువంటి పర్మిట్లు certain bodies కు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మొత్తంమీద తీసివేస్తే అది వేరు. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఉండి తెలంగాణా ప్రాంతంలో లేక, తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఉండి ఆంధ్ర ప్రాంతంలో లేక—ఈ విధంగా ఉంటే ప్రజలు పడే బాధలను ప్రభుత్వం తెలుసుకోవలసి వుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక లేబరు విషయం యిక్కడ నైజాం ఉన్నారు. ఆయనవద్ద పనిచేసే మనుష్యులు 10 వేల నుంచి 12 వేల వరకు ఉన్నారు.

The House then adjourned till Half-Past Eight of the Clock on Friday, the 18th March 1966.

APPENDIX.

BUDGET ESTIMATES, 1966-67.

TAXES ON VEHICLES—DEMAND NO. III—RS. 17,00,000.

DEMAND NO. XLVI—R.T.C.—RS 60,00,000.

LABOUR AND EMPLOYMENT—DEMAND NO. XXVI—RS. 1,31,71,000.

Statement of Sri B. V. Gurumurthy, Minister for Labour and Transport on the Demands for Grants under III "Taxes on Vehicles" and XXVI "Labour and Employment".

Mr. Speaker Sir, I rise to move the Demand No. III concerning the Taxes on Vehicles.

The budget estimates for 1966-67 under this demand are as follows:

			Rs.
Demand for grant (voted)	..	..	16,95,000
Total of sums (charged)	..	..	5,000
Gross Total under Demand III..		..	17,00,000

The expenditure under the above grant is intended to meet the cost of the machinery for running motor vehicles administration in the State and to enforce the following Acts and the rules framed thereunder:

(1) Motor Vehicles Act, 1939.

(2) Andhra Pradesh Motor Vehicles Rules, 1964.

(3) Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, 1963 and the rules framed thereunder.

(4) Motor Cars, Scooter (Distribution and Sale) Control Order.

The various items of expenditure under the above demand are as follows:

		Rs.
II (*b*) Inspection of Motor Vehicles	..	3,81,100
II (*c*) Other charges—A.C.R.T.B.	..	3,50,200
II (*c*) Other charges—B.R.T.As...	..	9,68,700
		17,00,000

The important features underlying the demand are as follows:

The Transport Department is responsible for the administration of the provisions of the Motor Vehicles Act, the Andhra Pradesh

Motor Vehicles Taxation Act, 1963 and the rules framed thereunder For this purpose, adequate staff is necessary. Some staff is also employed for the purpose of special checking

The Transport Commissioner is the Head of the Department and he is assisted by the Secretary, three Assistant Secretaries and one Special Officer for Planning and Development. There are four Deputy Transport Commissioners two at Hyderabad and the other two with Headquarters at Kakinada and Kurnool. There are 15 Regional Transport Officers, one for each district in the Andhra area of this State and four in the Telangana districts with headquarters Warangal, Nizamabad, Karimnagar and Nalgonda. In addition to these Officers, there is one Gazetted Assistant attached to the Office of the Secretary, Regional Transport Authority, Hyderabad. The work relating to issue of licences and registration in the Hyderabad district and twin cities of Hyderabad and Secunderabad was taken over from the Police Department during 1962 and the Secretary, Regional Transport Authority, Hyderabad who is of the grade of Deputy Transport Commissioner, is in-charge of this work. The supervision of the work of the Regional Transport Officers is done by the Deputy Transport Commissioner. There are also three Regional Motor Vehicles Inspectors and 39 Motor Vehicles Inspectors and 26 Assistant Motor Vehicles Inspectors in addition to the Ministerial Staff employed in various offices. Besides the above, 9 posts of Assistant Motor Vehicles Inspectors and 3 posts of last grade servants in Andhra area and 7 posts of Motor Vehicles Inspectors and 7 posts of last grade servants in Telangana area have been created to work at check posts for the collection of surcharge content of the Motor Vehicles Tax from 1st April 1963 from Madras, Maharashtra, and Madhya Pradesh based vehicles. One post of Prosecuting Motor Vehicles Inspector has been created on an experimental measure with his headquarters at Vijayawada to attend to the work relating to prosecutions detected by the Transport Department personnel at Vijayawada, Guntur, and Eluru towns.

The estimated annual revenue of the Department by way of taxes is Rs. 7,39,00,000 and Rs. 64,00,000 by way of fees collectable from the operators towards issue and renewal of permits certificates and licences, etc. As against the total revenue of Rs. 8,03,00,000.00 the annual estimated expenditure is Rs. 17,00,000 00 which comes to only 2.1% of the total revenue which is the lowest expenditure incurred by any department in the State.

In accordance with the decision of the Government to equalise the rates of tax in in respect of Transport Vehicles in the

Telangana area with those of Andhra in 5 years, the first and the second phase of increase in the rates of tax in respect of the transport vehicles plying in the Telangana have been effected. The third phase of the increase will be given effect to during this year 1966-67.

The principle of single point taxation has been adopted with all the neighbouring States, so far as vehicles running on pucca permits are concerned. But the Government of Maharashtra and Madhya Pradesh are not agreeable to extending this principle to the tax on passengers and goods and they are collecting separate surcharge in respect of the vehicles of this State playing on the inter-State routes. Hence, this State is obliged to collect the surcharge content of the Motor Vehicles Tax in respect of the vehicles of those two States Each State is collecting separate taxes on vehicles running on temporary permits.

The Regional Transport Authorities are now granting State wide permits in respect of 1960 and later model public carriers vehicles The public carriers vehicles of earlier models are being granted zonal permits as before.

There are two flying Squads one at Hyderabad and the other at Vijayawada with one Regional Transport Officer, one Motor Vehicles Inspector and four constables each These squads are mainly intended for vigorous checks over all Motor Vehicles to effectively enforce the provisions of the Motor Vehicle Act Andhra Pradesh Motor Vehicles Taxation Act, etc., and particularly to curb illicit plying of vehicles on various routes.

ANDHRA PRADESH STATE ROAD TRANSPORT CORPORATION.

I rise to move the Demand "XLVI Capital Outlay on Industrial and Economic Development (a) Investment in Government Commercial Undertakings, Andhra Pradesh State Road Transport Corporation". Under this demand a sum of Rs. 60,00,000 (Rupees sixty lakhs) has been provided towards the share of the State Government's contribution to the capital of the Andhra Pradesh State Road Transport Corporation for the year 1966-67 the first year of the Fourth Five-Year Plan. The following note explains the policy underlying the demand:

With a view to fall in line with the declared policy of the Government of India and the Planning Commission, viz., administration of the Nationalised Road Transport Services through Corporation established under the Road Transport Corporatins Act, 1950 (Central Act 64 of 1950) wherein the Railways and others could participate, instead of departmentally the Government of Andhra Pradesh established the Andhra Pradesh State

Road Transport Corporation with effect from 11th January 1958 for the State of Andhra Pradesh, under section 3 of the Road Transport Corporations Act, 1950 and made over the management of the State Road Transport Department functioning in the Telangana Region of the State to the Corporation on and from that date. The Corporation is constituted with ten members, including the Chairman and the Vice-Chairman eight nominated by the State Government as their representatives and two nominated by the Government of India in the Ministry of Railways as their representatives.

The capital required by the Corporation is provided by the State and Central Governments under the Road Transport Corporation Act in the agreed proportion of 3 : 1 respectively. The Corporation pays interest to the State and Central Government on the capital so provided at the rates fixed by the State Government in consultation with the Central Government from time to time The amount so far provided by the State and Central Government to the Corporation to its capital is Rs. 891.44 lakhs, out of which Rs. 199.40 lakhs represent the provisional value of the assets of the Road Transport Department taken over by the Corporation. The Corporation ploughed back Rs. 466.01 lakhs from its internal resources.

Under the Road Transport Corporations Act, it shall be the general duty of a Corporation so to exercise its powers as progressively to provide or secure or promote the provisions of an efficient, adequate, economical and properly co-ordinated system of road transport services and the State Government are, by and large, responsible for the efficient carrying on of its undertaking by the Corporation. There has been lot of criticism voiced forth in many forums against the Road Transport Corporation for efficiency. While such criticism is apt to be too sweeping and too general, the Government are conscious that there is scope for improving efficiency. In fact, Government have been doing all that would be possible, including effective budgetary control, to improve the efficiency of the Corporation's services. I have been exhorting the officers of the Corporation and Government at frequent informal meetings, that constant vigilance was necessary to maximise efficiency in the Road Transport Corporation and to set at rest the considerable criticism against it.

Among the most important development of 1965-66 are the commissioning of Regional Work Shops and Tyre Retreading Plant at Vijayawada. A body building unit is also likely to come into existence before the end of March 1966. A number of old buses have been replaced and nearly 317 new buses have

been brought into the fleet. During 1966-67 the Corporation proposed to undertake construction of some more bus stations and some maintenance depots. The Corporation proposes to take long distance routes with a view to provide direct transport facilities to every district headquarters with the State capitals.

To replace the buses on night services, the Corporation introduced new Deluxe buses. All these buses have improvements over the existing ones having reclining seats, fans and reading lamps a standard equipment. The Corporation proposed to the following pattern of priorities for utilisation of new vehicles:

(1) Essential replacements.

(2) Long distance services.

(3) Augmentation of services on already nationalised routes.

(4) Other routes.

The capital resources required to the Plan of the Corporation for the year 1966-67 will be to the tune of Rs. 2 crores taking into consideration the availability of funds under Fourth Plan, the State Government could only contribute Rs. 60.00 lakhs during 1966-67 and the Central Government is expected to make a contribution of Rs. 20.00 lakhs. The Tirumalai Tirupathi Devasthanam Authorities have agreed to provide Rs. 60.00 lakhs to the Road Transport Corporation on interest basis. Additional capital resources are required by the Corporation and it proposes to have open market borrowings in future. It also proposes to provide more amenities to the travelling public and more tourist services. A salient feature regarding staff welfare is that two Consumers Co-operative Societies are functioning in the City and one more is proposed to be started at Vijayawada to sell food-grains and other needs to labour at economic rates. A dispensary has also been proposed to be opened at Vijayawada. It has also been proposed to convert the existing dispensary at Hyderabad into a small hospital with additional facilities. The Corporation proposes to introduce taxi service to provide quick and convenient transport facilities to the tourists.

The following analysis of working results of the Corporation for the period of eight months, *i.e.*, from April to November 1965 compared to that of 1964-65 shows the steady progress made by the Corporation:—

	Fleet Position	1965-66	1964-65
1.	Number of buses owned ..	2071	2021
2.	Total kilometres operated in lakhs	738.58	682.46

Fleet position		1965-66	1964-65
3. Gross earnings (in lakhs)	..	794.50	666.08
4. Total working expenses (in lakhs) ..	..	790.33	686.25
5. Total profit (in lakhs)	..	4.17	20.17
6. Profit per kilometre	..	0.57	2.96

To tone up the administration of the Road Transport Corporation, the Corporation has also taken up the re-organisation of all of its branches of administration to achieve quick and better results. The Corporation constituted a Special Committee to enquire into the working of the City services and to suggest ways and means for effective services to avoid leakage of earnings, and how the Corporation can run its City Services on profit or to what extent the losses can be minimised. The report of the Committee is expected in one or two months.

A quickest pace in the process of nationalisation cannot be secured for want of capital. Since the capital provided by the State and Central Government was not adequate, the Corporation had been utilising its internal Funds to finance its expansion programme. Yet another hurdle in the way of rapid nationalisation is the levy of Income Tax on the earning of the Corporation. The Corporation has however, been endeavouring to do its utmost to secure the provision of efficient road transport services to the public, notwithstanding the shortcomings it has to face as a public undertaking. Government too have been taking all the steps necessary in this direction.

The amount of Rs. 60,00,000 provided for the Road Transport Corporation under the grant is absolutely necessary to enable the Corporation to finance its capital expenditure during 1966-67 though this amount may not be very near to its requirements.

Labour and Employment.

I now move the Demand No. XXVI, concerning the Department of Labour and Employment.

The Budget Estimates for 1966-67 provides for a gross demand of Rs 1,31,71,000 as against revised estimates of Rs. 1,17,79,600 for the year 1965-66. This demand includes a provision of Rs. 38,00,000 on Plan schemes to be implemented during 1066-67.

The increasing cost of living and after effect on the economy of the State as a result of Indo-Pakistan war has led to an

attitude of uncertainly among the working class and in such gloomy atmosphere the role assigned to the Labour Department of maintaining Industrial peace and keeping up the production level to match with the planned and speedy industrial development of the State is onerous and needs no emphasis. Various measures aimed at securing social security and safety, fair deal in the working conditions, better wages and greater opportunities for employment are being sponsored by this Department. A scheme of safety awards and rewards as an incentive is under active consideration of Government. Another scheme of supply of limbs to the disabled is also taking its final shape. Employment Department is rendering possible help to pool the working class against demands and also imparting useful information relating to employment situation particularly technical and special category.

The staff assigned with the work of implementing minimum wages fixed for the agricultural labour is executing their work satisfactorily.

During 1965-66 there has been no major deviation in the Labour Policy of the Government.

The Shops and Establishment Bill, 1966 recently passed by both the Houses, as the Members may be well aware, gives greater security of service to employees in Shops and Establishments. Not only its coverage has been extended to other classes of employees such as those in co-operative societies and industrial undertakings not covered by the Factories Act, 1948, but also to part time employees as well. Payment of gratuity has not only been extended to the Andhra area but also its socpe has been enlarged to cover employees who are physically and mentally unfit having been so declared by a medical authority or who wants to relieve himself on medical grounds or who resigns from service and dependents of employee, who die while in service. A second appeal to the Labour Court regarding termination of service of employee and the appointment of a judicial authority to hear and decide claims relating to wages, etc., gives a judicial dispensation.

For the first time, Maternity and Workmen's Compensation benefits have been given to employees in Shops and Establishments. Privilege leave to employees has been increased from 12 to 15 days in a year, as well as its accumulation from 24 to 45 days. Provision has been made for effective enforcement of weekly holidays, lesser spread-over of hours of work and proper intervals for rest, etc. It is hoped that the legislation will go a long way to secure health and ensure contentment in the ranks of employees,

I shall now deal with some of the important activities of the Labour and Employment Department:—

At its 23rd Session held in New Delhi during October 1965, the Indian Labour Conference recommended *inter alia* to constitute a Standing Tripartite Committee at the Centre and State levels with the concerned Labour Minister as Chairman to review and resolve labour management problems and when considered necessary to forward them to the Central Inter Ministerial Committee for necessary action. I also convened the meeting of the representatives of the Government, employers and workmen to ascertain the problems confronting the industry and workmen. During the year under review, there have been adverse trade conditions, non-availability of credit facilities, cut in power and absence of imported essential raw material from foreign countries. All these have resulted in Lay-Off and retrenchments. Thus these problems will be discussed by the Standing Tripartite Committee which has now being constituted consisting of representatives from employers, employees and the Government.

The Government have also constituted the Inter-Ministerial Committee with the Minister for Finance and Industry as Chairman, the Minister for Irrigation and Agriculture and myself as members. The Second Secretary to Government will be the Secretary of this Committee and this Committee shall examine the cases that are referred to it by the Standing Tripartite Committee referred to by me.

In 1965 the Government of India have passed an important legislation for the Payment of Bonus by all factories and other establishments employing 20 or more persons. By this legislation the payment of Bonus has been regulated and recently in the Assembly in connection with the Andhra Pradesh Shops and Establishments Bill. I have stated that even if the Act is not applicable to some of the establishments the provisions of Industrial Disputes Act, 1947 are applicable. The Payment of Bonus Act is in addition and not in derogation to any of the laws which are in vogue in the settlement of industrial disputes. It is an endeavour to see that the bonus is paid by all employees to whom the Act is applicable.

EMERGENCY PRODUCTION COMMITTEES.

So far 35 establishments have been included in the Master list from this State and Emergency Production Committees have been formed in all these establishments. Apart from these, Emergency Production Committees have also been formed in 92

other establishments. One Emergency Production Committee at State level gives help in stepping up production and achieving targets fixed in the field of production and productivity. It has so far convened 12 meetings. There has been noteworthy increase in production and considerable decrease in absenteeism in the establishments, where Emergency Production Committees have been formed and functioning. Further steps are being taken for formation of such Emergency Production Committees in all industrial establishments employing 100 or more except the seasonal factories like tobacco, rice and oil mills, etc.

Consumers' Co-operative Socities.

The main purpose of the scheme has been to make the essentials of life available to the working class at reasonable price and to arrest the price line besides discouraging the demand for wage increase.

Out of 199 Industrial establishments employing 300 and more workers, Consumers' Co-operative Stores/Fair Price Shops could be formed in 83 establishments. Out of the remaining 116 establishments, 75 industrial establishments are seasonable and the remaining 41 are perennial.

State Implementation Machinery.

During the year 1965, 47 cases were received for recognition under the Code of Discipline. In 21 of these cases, action was completed and 26 are pending at the end of the year. Four managements introduced Grievances Machinery. 18 complaints of breach of the Code were received. 6 of these were decided and enquiries are going on in the remaining cases.

101 complaints of non-implementation of awards, agreements and settlements, etc., were received. Out of these 62 were disposed of.

Recommendations of the Wage Boards for working journalists for payment of interim relief were implemented satisfactorily.

Workmen's Compensation

During the year 1965, 581 claims were filed with the Commissioner for Workmen's Compensation excluding 191 cases which were pending on 1st January 1965. Out of the total 566 cases have been finally disposed of.

During the year 1965 the employers of public and private sectors deposited a sum of Rs. 13,64,407.90 paise. Of these deposits an amount of Rs. 9,52,789.07 paise has already been disbursed to the dependants.

Legal assistance was given in 8 cases at State cost by appointing counsels to the workers.

IMPLEMENTATION OF ANDHRA PRADESH (TELANGANA AREA) SHOPS AND ESTABLISHMENTS ACT.

During the year 1965 as many as 141 cases were filed under section 37-A of Andhra Pradesh (Telangana Area) Shops and Establishments Act claiming arrears of wages, gratuity, etc., from the employers. 51 cases were pending disposal on 1st January 1965. Out of the total 192 cases, 106 cases have been finally disposed of

TRADE UNIONS.

645 Unions were operating at the beginning of the Financial year 1965-66. 103 trade unions have been registered from 1st April 1965 to 21st January 1966.

PLAN SCHEMES.

Provision for 1966-67 is Rs. 1.50 lakhs for Labour and Factories Unit, the details of which are as follows:—

(1) Construction of a building for Labour Welfare Centre at a cost of Rs. 1.15 lakhs.

(2) Purchase of essential equipment required for the Institute of Industrial Safety and Productivity for Rs. 20,000;

(3) Training of officers of the Labour Department at Calcutta and other places at a cost of Rs. 15,000.

Provision of Rs. 36,50,000 has been made for expansion of Industrial Schemes, craftsman's training scheme and implementation of Apprentices Act.

LABOUR BULLETIN.

Andhra Pradesh Labour Bulletin continued to be published every month. New features like glimpses of Industrial awards, agreements and current Labour literature have also been introduced in the bulletin. There are about 300 subscribers to the bulletin.

ESTABLISHMENT UNIT.

During the year under report, one officer with staff for each district for enforcement of the provisions of the Minimum Wages Act in the employment of agriculture and one officer with staff at the head office, to co-ordinate the work has been sanctioned.

MINIMUM WAGES ACT.

Minimum Wages are fixed/revised with respect to employment in the Schedule to the Act. Minimum Wages have been fixed or revised for 14 employments so far including agriculture. Wages in respect of employment of Tobacco (excluding Beedi making) Manufactory have also been revised taking into consideration the increase in the cost of living.

For the following employments, committees have been constituted under section 5 (1) (a) of the Act to enquire into the conditions of the work prevailing:—

(1) Automobile Engineering Workshops;

(2) Employments in wollen carpets making and shawl weaving Establishments;

(3) Oil Mills;

(4) Oil Mills;

(5) Mica Works.

During the year under reference, Employment in Toddy selling including Tapping and conveyance has been added to the Schedule. Orders will be issued soon constituting the Committees to enquire into the conditions prevailing, for fixation of Minimum Wages for the said employment as well as other two employments, *viz*., rice, flour and Dall Mills and Metal Foundries and General Engineering.

The following employments are under consideration of the Government for inclusion in the Schedule:—

(1) Handloom;

(2) Cotton Carpet Weaving;

(3) Marketing Societies, Consumer Co-operatives and Co-operative Banks;

(4) Wood Working Establishments;

Motor Transport Workers' Act.

Under the Motor Transport Workers' Act, nearly 700 Motor Transport undertakings employing about 25,000 workers have been registered so far and to extend the benefits to the smaller undertaking employing less than 5 workers is under consideration.

Closures and Retrenchments for want of power, Raw Material or Accumulation of Stocks in Industrial Undertakings.

The following Industrial Undertakings have either carried out partial retrenchment or issued notices of reduction of employees:—

The Nizam Sugar Factory Ltd., Confectionary Department
E.I.D. Parry, Ltd., Tadepalli,

Hindustan General Produce Company Ltd., Vijayanagaram,
The East Coast Flour Mills (Private) Ltd.,
Sri Akkamamba Textile Mills, West Godavari district,
A K. Corporation Private Ltd., Malkapuram,
Sri Dhana Lakshmi Silk Factory, Peddapuram,
Vijaya Traders, Hyderabad,
The Hyderabad Roller Flour Mills Co., Hyderabad.
The Hyderabad Usha Works,
The D.B.R. Mills Ltd., Secunderabad,
Sri Sarvarya Textiles Ltd., Kakinada,
Sri Rayalaseema Mills Ltd., Adoni,
The Kowtha Steel Products, Ramavarappadu, Vijayawada.

The Factors that have affected various Industries on account of the Conflict with Pakistan.

Due to above the following industries were badly affected:—

Akkamamba Textiles Ltd., Tanuku.
Adoni Cotton Mills Ltd.,
Sir Silk Ltd., Sirpur,
E.I D. Parry Co. Ltd., Tadepalli,
Jairam Das and Sons, Azamabad.
Vijaya Traders, Saroonagar.

Factories Unit.

The following Acts are being implemented by this Unit:—

(1) Factories Act;

(2) Payment of Wages Act;

(3) Maternity Benefit Act;

(4) Employment of Children Act;

(5) Cotton Ginning and Pressing Factories Act;

Factories Act:

The total number of factories as on 31st December 1965 is 6,073. This figure takes into account the addition of 491 factories and removal of 191 factories during the year.

The standards of health, welfare and safety in factories have been maintained at a satisfactory level. The post of Medical Inspector of Factories which was under Director of Medical Services so far, has been transferred during the year to the administrative control of Chief Inspector of Factories. There is a scheme under consideration to start an Industrial Hygiene Laboratory. The aim of this scheme is to carry out expert health and environmental surveys of all factories where dangerous materials like pesticides, radio-active materials, petroleum compounds, etc., are handled. A special investigation in Sir Silk Factory with the help of the Central Public Health Engineering Institute Nagpur was also carried out by this Department.

The Institute of Safety and Productivity was taken over by the Department and it is playing an important part in reducing accidents in industry. A sum of Rs. 60,000 has been donated by industries for the purpose of developing the Institute. The aim of the Institute is to provide training on the best possible designs of safety and devices and guards of a large variety of machinery, industrial ventilation, lighting, and special hazards in dangerous operations. It has been accepted in principle that the revenue derived by the department by way of licence fees under the Factories Act would be generally utilised to man and develop the factory inspection service.

The number of accidents during the year was 3,587 compared to the previous year's figure of 4,338. The revenue realised by way of licence fees, and fees for drawing plans was Rs. 6,21,133 during the year. 9,273 inspections were made by the Inspectorate as against 6,824 in the previous year. As usual persistent and wilful violations of the Acts were taken before courts and

prosecutions were launched against 370 factories and the fines realised against convictions amounted to Rs. 26,546.

Maternity Benefit Act, 1962.

The rules under the Maternity Benefit Act are being finalised and will be confirmed very shortly.

In view of the application of the Factories Act to non-power factories, as well as to small power factories, by notification, the employment of children was effectively discouraged.

Boilers Unit:

The Indian Boilers Act, 1923 is administered by the Boilers Department. The chief object of the department is to safeguard the interest of lives and properties of Boiler houses against Boiler explosions.

With the rapid pace of industrialisation in the State which in turn also requires the installation for Thermal Power production, the necessity to improve the standards of service to the industry is engaging the attention of the Government.

DEPARTMENT OF EMPLOYMENT AND TRAINING.

Organisational Development.

4 Employment Information and Assistance Bureau were opened in the Block Developments at Mulug (Warangal), Kalur (Khammam), Sidhout (Cuddapah) and Penukonda (Anantapur) to facilitate the rural population in the matter of registration and employment assistance.

The Regional Employment Exchange, Visakhapatnam was decentralised on a functional basis and a separate Exchange for technical personnel was opened in the premises of the Industrial Training Institute, Visakhapatnam.

General Employment Situation.

The over-all employment situation showed considerable improvement as compared with the position obtaining during the previous year. The upward trend in employment recorded by the Exchange in the number of vacancies notified and placements may be attributed to the increased economic tempo generated by the Development Schemes notably in the Public Sector.

The Employment Exchanges in the State registered as many as 2,51,191 persons as against 2,27,068 persons registered during 1964. The number of vacancies notified to the Exchanges rose from 48,445 in 1964 to 52,200 in 1965 and the number of persons placed in employment increased from 37,527 in 1964 to 40,996 in 1965 The number of persons remaining on the Live Register as on 31st December 1965 was 1,43,690.

EMPLOYMENT MARKET INFORMATION SCHEME.

Under this Scheme, employment data from various establishments both in the Public and Private Sectors throughout the State continued to be collected on a quarterly basis and reports were published.

Two special surveys have been undertaken by the State Employment Market Information Unit for the:—

(1) Study of Employment and Unemployment status of Ex-Industrial Training Institute Trainees; and the

(2) Study of Hyderabad Labour Market.

VOCATIONAL GUIDANCE SCHEME.

The State Vocational Guidance Unit continued to publish a monthly magazine entitled "The World of Work" for the benefit of students and unemployed persons.

Special Activities.—(1) A zonal seminar on vocational Guidance participated by the Vocational Guidance Officers from Kerala, Mysore and Madras was conducted at Hyderabad from 22nd to 26th May 1965.

(2) The State Vocational Guidance Unit administered the Aptitude Testing Programmes during November 1965 to several hundreds of candidates seeking admission to the Industrial Training Institute at Hyderabad, Nizamabad, Kakinada, Warangal, Visakhapatnam, Eluru, Anantapur, Nellore, Vijayawada and Tenali.

UNIVERSITY EMPLOYMENT INFORMATION AND GUIDANCE BUREAUX.

The three Universities Employment Information and Guidance Bureauxs at Osmania, Waltair and Tirupati continued to function smoothly in collaboration with the University authorities. Part-time employment schemes to help the students and inculcate in them true spirit of dignity of Labour were sponsored.

Special Employment Exchange for Physically Handicapped, Hyderabad.

The Special Employment Exchange for Physically Handicapped persons, Hyderabad made streneous efforts to identify suitable occupations for its registrants and canvas for their employment.

Craftsmen Training Scheme.

At present 20 Industrial Training Institutes and 2 Industrial Training Centres are functioning with a total seating capacity of 7,420 in both Engineering and Non-Engineering trades. During the year under review, three new Industrial Training Institutes were started and two new trades, *i.e.*, stenography and building construction were introduced in view of the employment potentiality. During 1966-67, it is proposed to expand the existing seven Industrial Training Institutes at Visakhapatnam, Kakinada, Vijayawada, Nellore, Anantapur, Warangal and Kothagudem with a total in-take capacity of 1,800 seats in addition to introduction of second shifts in the Industrial Training Institutes at Secunderabad, Mancherial and Srisailam with 480 seats, for which a provision of Rs. 10.57 lakhs (40% State's share) has been proposed in the plan Budget for the year 1966-67.

Apprentices Act.

The Apprentices Act, 1961 has been implemented in the State with a view to provide apprenticeship training facilities to the I.T.I. passed out candidates and others working in public and private undertakings. So far 1,114 apprentices have been shown placement under the Apprentices Act in the various Industrial undertakings in the State both in public and private sectors.

Annual Plan for 1966-67.

The Annual Plan programme of Craftsmen Training Schemes for 1966-67 envisages an outlay of Rs. 20.71 lakhs (representing 40% of the State Government share) which comprises of Rs. 5.18 lakhs on recurring expenditure, Rs. 9.13 lakhs towards purchase of equipment and furniture and Rs. 6.40 lakhs on lands and buildings.

అనుబంధము.

మోటారు బండ్ల పన్ను, కార్మిక ఉద్యోగ వసతులకు సంబంధించిన డిమాండ్లు.

1966-67

డిమాండు నెం. III ...రూ. 17,00,000

డిమాండు నెం. XLVI R. T. C. రూ. 60,00,000

డిమాండు నెం. XXVI రూ. 1,31,71,000

సభాపతి మహాశయా !

1. మోటారు బండ్ల పన్నులకు సంబంధించిన 3 వ నెంబరు డిమాండును ప్రతిపాదిస్తున్నాను.

2. ఈ డిమాండు క్రింద 1966-67 సంవత్సరానికి బడ్జెటు అంచనాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:—

		రూ.
గ్రాంటు కోసం డిమాండు (ఓటుచేసినది)	...	16,95,000
మొత్తాల వెరశి (చార్జి చేసినది)	...	5 000
3 వ నెంబరు డిమాండు క్రింద వెరశి మొత్తం	...	17,00 000

3. రాష్ట్రంలో మోటారుబండ్ల పరిపాలనా యంత్రాంగానికి. ఈ దిగువ చట్టాలను వాటిక్రింద చేసిన నియమాలను అమలు జరపటానికి అయ్యే వ్యయం కోసం పై గ్రాంటు క్రింది ఖర్చు ఉద్దేశించబడింది.

(1) 1939 మోటారు బండ్ల చట్టం.

(2) 1964 ఆంధ్రప్రదేశ మోటారుబండ్ల నియమావళి,

(3) 1963 ఆంధ్రప్రదేశ మోటారు బండ్ల పన్ను చట్టం, దాని క్రింద చేయబడిన నియమావళి.

(4) మోటారు కార్లు, స్కూటర్సు (పంపిణీ, విక్రయం) కంట్రోలు ఉత్తరువు.

4. పై డిమాండు క్రింద ఈ దిగువ తెలిపిన ఖర్చులుంటాయి:—

	రూ.
II (బి) మోటారుబండ్ల తనిఖీ	3,81,100
II (సి) ఇతర ఖర్చులు—ఎ. సి. ఆర్. టి. బి.	3,50,200
II (సి) ఇతర ఖర్చులు—బి. ఆర్. టి. ఎస్.	9,68,700
	17,00,000

5. ఈ డిమాండుకు సంబంధించిన ముఖ్యాంశాలు ఈ దిగువ తెలియ జేయబడ్డాయి:—

మోటారు బండ్ల చట్టం, 1963 ఆంధ్రప్రదేశ మోటారుబండ్ల పన్ను చట్టం, దానిక్రింద చేయబడిన నియమావళిలోని నిబంధనల పరిపాలనకు రవాణాశాఖ బాధ్యత వహిస్తుంది. ఇందుకు చాలినంత సిబ్బంది అవసరం అవుతుంది. ప్రత్యేక తనిఖీ కొసం మరికొంత సిబ్బంది కూడా నియమింప బడింది.

6. ట్రాన్సుపోర్టు కమీషనరు ఈ శాఖ అధిపతి. ఆయనకు ఒక కార్యదర్శి, ముగ్గురు సహాయ కార్యదర్శులు, ఒక ప్రణాళిక అభివృద్ధి విషయాల ప్రత్యేకాధికారి సహాయకులుగా ఉన్నారు. హైదరాబాదులో ఇద్దరు, కాకినాడ, కర్నూలు హెడ్క్వార్టర్సులో ఇంకొక ఇద్దరు మొత్తం నలుగురు డెప్యూటీ ట్రాన్సుపోర్టు కమీషనర్లున్నారు. ఈ రాష్ట్రంలోని ఆంధ్ర ప్రాంతంలో జిల్లా కొక్కరు చొప్పునను, తెలంగాణా జిల్లాలలో వరంగల్లు, నిజామాబాద్, కరీంనగర్, నల్గొండ హెడ్ క్వార్టర్సులో నలుగురు, మొత్తం, 15 మంది ప్రాంతీయ రవాణా అధికార్లు ఉన్నారు, ఈ అధికారులకు తోడు, హైదరాబాదులోని రీజినల్ ట్రాన్సుపోర్టు అథారిటీ కార్యదర్శి కార్యాలయంలో ఒక గెజిటెడ్ అసిస్టెంటు ఉన్నారు. హైదరాబాద్ జిల్లాలోనూ, హైదరాబాద్, సికింద్రాబాద్ జంటనగరాల్లోను లైసెన్సులు ఇవ్వడానికి, రెజిస్ట్రేషనుకు సంబంధించిన పని 1962 లో పోలీసు శాఖనుంచి తీసుకోవడం జరిగింది. ఈ పనిని హైదరాబాదులో వున్న రీజినల్ ట్రాన్సుపోర్టు అథారిటీ కార్యదర్శి చూస్తున్నారు, ఈయన డిప్యూటీ ట్రాన్స్పోర్టు కమీషనరు గ్రేడులో వుంటారు, ప్రాంతీయ రవాణాధికారుల పనిని డిప్యూటీ ట్రాన్స్పోర్టు కమీషనరు పర్యవేక్షిస్తుంటారు. వివిధ కార్యాలయాల్లో నియుక్తులైన మినిస్టీరియల్ సిబ్బందే కాకుండా ముగ్గురు ప్రాంతీయ మోటారుబండ్ల ఇన్స్పెక్టర్లు, 39 మంది మోటారుబండ్ల ఇన్స్పెక్టర్లు, 26 మంది అసిస్టెంటు మోటారుబండ్ల ఇన్స్పెక్టర్లు కూడా వున్నారు. వీరుకాక మద్రాసు. మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ రాష్ట్రాలకు చెందిన మోటారు బండ్లపై 1-4-1963 లగాయితు మోటారుబండ్ల పన్నులో సర్ చార్జిని వసూలు చేయడానికి చెక్పోస్టుల్లో పనిచేసేటందుకు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 9 అసిస్టెంటు మోటారుబండ్ల ఇన్స్పెక్టర్ల ఉద్యోగాలు 3 చివరి తరగతి ఉద్యోగుల ఉద్యోగాలు, తెలంగాణా ప్రాంతంలో 7 మోటారు బండ్ల ఇన్స్పెక్టర్ల ఉద్యోగాలు, 7 చివరి తరగతి ఉద్యోగుల ఉద్యోగాలు సృష్టించబడినాయి. విజయవాడ, గుంటూరు, ఏలూరు, పట్టణాలలో రవాణా శాఖ సిబ్బంది కనుగొన్న ప్రాసిక్యూషన్లకు సంబంధించినపనిని చూడడానికి ప్రయోగాత్మకచర్యగా ప్రాసిక్యూటింగ్ మోటారుబండ్ల ఇన్స్పెక్టరు పదవిని ఏర్పాటుచేశారు. ఆయన కార్యస్థానం విజయవాడలో వుంటుంది.

7. ఈ శాఖకు సాలీనా పన్నులరూపంలో రూ. 7,39,00,000. పర్మిట్లు, సర్టిఫికేట్లు, లైసెన్సులు మొదలైనవాటిని జారీచేయడానికి, పునరుద్ధరించడానికి యజమానులనుంచి, రుసుముల రూపంలో రూ. 64,00,000 రాబడి వుంటుందని అంచనా వేయబడింది. మొత్తం ఆదాయం రూ. 8,03,00,000.00 కాగా సాలీనా అంచనా వ్యయం రూ. 17,00,00,000.00. అంటే యిది మొత్తం ఆదాయములో 2.1 శాతం మాత్రమే. రాష్ట్రంలోని శాఖలు పెట్టే ఖర్చులో ఇది అతి తక్కువది.

8. తెలంగాణా ప్రాంతంలో నడిచే రవాణాబండ్ల పన్నురేట్లను 5 ఏళ్ల లోపల ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని రేట్లతో సమానం చేయాలన్న ప్రభుత్వ నిర్ణయానుసారం తెలంగాణాలో నడుస్తున్న రవాణాబండ్ల విషయంలో పన్ను రేట్లలో పెరుగుదలకు సంబంధించిన మొదటిదశ రెండవదశ అమలులోకి వచ్చాయి, పెరుగుదల 3వ దశ 1966-67లో అమలులోకి వస్తుంది.

9. పక్కా పర్మిట్లపై నడపబడుతున్న వాహనాలకు సంబంధించి నంత వరకు పొరుగు రాష్ట్రాలు అన్నిట్లోనూ ఒక దశలో పన్ను విధించే విధానం అనుసరించబడింది. ప్రయాణికుల సరుకులపై పన్ను విధించే యీ విధానాన్ని విస్తరింపచేయడానికి మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ ప్రభుత్వాలు సమ్మతించడం లేదు. అంతర్‌రాష్ట్ర రూట్లపై నడిచే ఈ రాష్ట్రానికి సంబంధించిన మోటారుబండ్ల విషయంలో, ఈ రెండు రాష్ట్రాలు ప్రత్యేకసర్‌చార్జిని వసూలు చేస్తున్నాయి. అందుచేత ఆ రెండు రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన మోటారు బండ్ల విషయంలో మోటారుబండ్ల పన్నులోని సర్‌చార్జిని ఈ రాష్ట్రం వసూలు చేయడం తప్పనిసరయింది. తాత్కాలిక పర్మిట్లపై నడచేబండ్లమీద ప్రతి రాష్ట్రం, ప్రత్యేకపన్నును వసూలు చేస్తుంది.

10. 1960 ఆటుతర్వాత మోడలుకు చెందిన పబ్లికు క్యారియరు మోటారుబండ్ల విషయంలో, రీజనలు ట్రాన్సుపోర్టు అథారిటీలు రాష్ట్రవ్యాప్తమైన పర్మిట్లు మంజూరుచేస్తున్నాయి. అంతకుముందు మోడళ్ళకు సంబంధించిన పబ్లికు క్యారియర్ మోటారుబండ్లకు ఇంతకుముందు మాదిరే జోనలు పర్మిట్లు మంజూరు చేయబడుతున్నాయి. హైదరాబాదు విజయవాడలలో రెండు ఫ్లయింగ్ స్క్వాడులు వున్నాయి. అందులో ఒక్కొక్కదానిలో ఒక ప్రాంతీయ రవాణాధికారి, ఒక మోటారుబండ్ల ఇన్‌స్పెక్టరు, నలుగురు కానిస్టేబుళ్ళు వున్నారు. మోటారుబండ్ల చట్టం ఆంధ్రప్రదేశ్ మోటారుబండ్ల పన్ను చట్టం మొదలయిన వాటి నిబంధనలను కట్టుదిట్టంగా అమలు పరచడానికి, ప్రత్యేకించి వివిధ రూట్లపై మోటారు బండ్లను దొంగతనంగా నడపడాన్ని ఆపివేయడానికి మోటారుబండ్లన్నిటిపైనా గట్టి తనిఖీకోసం, ఈస్క్వాడ్లు ప్రధానంగా ఉద్దేశింపబడ్డాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ.

పరిశ్రమాభివృద్ధిపై పెట్టుబడి—ఎ. ప్రభుత్వ వాణిజ్య సంస్థలలో పెట్టుబడులు—రోడ్డు రవాణా సంస్థలకు సంబంధించిన డిమాండు XLVI ప్రతిపాదిస్తున్నాను.

నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరమైన 1966–67 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణాసంస్థ మూలధనానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ విరాళం క్రింద రూ. 60,00,000 (అరవై లక్షల మొత్తం) కేటాయించబడింది. ఈ క్రింది వివరణ డిమాండుకు సంబంధించిన విధానాన్ని గురించి తెలియజేస్తుంది.

జాతీయం చేసిన రోడ్డు రవాణా సర్వీసులను శాఖాపరంగా కాకుండా రైల్వేలు తదితర సంస్థలు పాల్గొనడానికి వీలుండే విధంగా 1950, రోడ్డు రవాణా సంస్థల చట్టం (1950 లో 64వ కేంద్ర చట్టం) క్రింద యేర్పాటు చేసిన సంస్థద్వారా నిర్వహించాలన్నది కేంద్ర ప్రభుత్వం, ప్రణాళికా సంఘం వారి ప్రకటిత విధానమైవున్నది. ఈ విధానానికనుగుణంగా ఆంధ్రప్రదేశ ప్రభుత్వం 1950, రోడ్డు రవాణా సంస్థల చట్టం 3 వ విభాగం క్రింద 11–1–1958 వ తేదినుంచి ఆంధ్రప్రదేశ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థను ఏర్పాటుచేసింది. రాష్ట్రమందలి తెలంగాణా ప్రాంతంలో పనిచేస్తున్న రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా శాఖ యాజమాన్యాన్నిపై తేదీనుంచి సంస్థకు స్వాధీన పరచింది. అధ్యక్ష, ఉపాధ్యక్షులతో సహా 10 మంది సభ్యులతో ఏర్పాటైన ఈ సంస్థకు 8 మంది సభ్యులను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన ప్రతినిధులుగా నామినేటు చేస్తుంది. మిగతా ఇద్దరిని కేంద్రప్రభుత్వ రైల్వే మంత్రిత్వశాఖ తన ప్రతినిధులుగా నామినేటు చేస్తుంది.

సంస్థకు కావలసిన మూలధనాన్ని రోడ్డు రవాణా సంస్థల చట్టం క్రింద రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలు ఆమోదిత నిష్పత్తిలో అంటే 3:1 నిష్పత్తిలో సమకూర్చుతాయి. అలా సమకూర్చిన మూలధనంపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అప్పుడప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో సంప్రదించి నిర్ణయించే రేట్లప్రకారం సంస్థ రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలకువడ్డీ చెల్లిస్తుంది. ఇప్పటికి రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలు సంస్థకు మూలధనంక్రింద ఇచ్చిన మొత్తం రూపాయలు 891.44 లక్షలు. అందులో రూ. 199.40 లక్షలు సంస్థ స్వాధీనంచేసుకున్న రోడ్డు రవాణాశాఖ ఆస్తుల తాత్కాలిక విలువగా వున్నది. సంస్థ తన అంతర వనర్లనుండి రూ. 46[illegible].01 లక్షలు సమకూర్చింది.

రోడ్డు రవాణా సంస్థల చట్టంక్రింద రోడ్డు రవాణా సర్వీసుల విషయంలో సమర్థవంతము. సమృద్ధము, లాభదాయకము, సక్రమ సమన్వయీ కృతము అయిన వ్యవస్థను ఏర్పాటుచేసేందుకు వీలుగా తన అధికారాలను వినియోగించడమనేది సంస్థయొక్క సాధారణ కర్తవ్యమై వున్నది.

సంస్థ తన కార్యకలాపాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడానికి మొత్తం మీద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బాధ్యత వహించవలసివుంటుంది. రోడ్డు రవాణా సంస్థ సామర్థ్యాన్ని గురించి వివిధ రంగాలనుండి విమర్శలనేకం వచ్చాయి. అలాంటి విమర్శలు అత్యంత తీవ్రంగాను అతి సాధారణంగాను ఉండడం సహజమే అయినప్పటికీ సమర్థతను పెంపొందించడానికి అవకాశమున్నదని ప్రభుత్వం గుర్తించకపోలేదు. నిజానికి ప్రభుత్వం సంస్థ సర్వీసులను మెరుగుపర్చడం కోసం కట్టుదిట్టమైన బడ్జెటు కంట్రోలుతో సహా చేయగలిగినదంతా చేస్తున్నది. కార్మిక రవాణా శాఖల మంత్రి తరచు సంస్థ అధికారులను, ప్రభుత్వాధికారులను సమావేశపరచి, రోడ్డు రవాణా సంస్థ సామర్థ్యాన్ని గరిష్టతమంచేసి విమర్శకు తావులేకుండా చేయాలంటే నిరంతర అప్రమత్తత అవసరమని ఉద్బోధిస్తున్నారు.

1965–66 లో సాధించిన అతిముఖ్యమైన విశేషాలలో విజయవాడలో ప్రాంతీయ వర్క్‌షాపులను, టైర్ రిట్రెడింగు ప్లాంటును ప్రారంభించడం ఒకటి. 1966 మార్చి ఆఖరులోగా ఒక బాడీ బిల్డింగు యూనిటు కూడా ఏర్పడనున్నది. పాత బస్సులనేకం తొలగించి క్రొత్తవాటిని ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. కొత్తగా సుమారు 317 బస్సులు చేర్చబడ్డాయి 1966–67 లో సమస్థ మరికొన్ని బస్సుస్టేషన్లను, నిర్వహణ డిపోలను నిర్మించదలచింది. రాష్ట్ర రాజధాని నుండి ప్రతి జిల్లా కేంద్రానికి నేరుగా రవాణా సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేసే ఉద్దేశంతో సంస్థ ఎక్కువ దూరంగల మార్గాలను చేపట్టదలచింది.

నైట్ సర్వీసు బస్సులస్థానే సంస్థ కొత్త డీలక్సు బస్సులను ప్రవేశపెట్టింది. అవన్నీ పాత వాటికంటే ఎంతో మెరుగైనవి. వాటిలో ప్రామాణిక సౌకర్యాలక్రింద వాలుడు సీట్లు, పంఖాలు, చదువుకొనేందుకు దీపాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. కొత్తవాహనాల విషయంలో సంస్థ యీ క్రింది ప్రాధాన్యతాక్రమాన్ని అనుసరించదలచింది:—

(1) అత్యవసరమైన మార్పిడులు.

(2) ఎక్కువదూరముగల సర్వీసులు.

(3) ఇప్పటికే జాతీయంచేసిన మార్గాలలో సర్వీసులు అభివృద్ధి.

(4) ఇతర మార్గాలు.

1966–67 లో సంస్థ ప్రణాళికకు మూలధనం క్రింద రెండు కోట్ల రూపాయలు అవసరమవుతాయి. నాలుగవ ప్రణాళికలో లభించే నిధులను దృష్టిలోకి తీసుకొన్నమీదట రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1966–67 కు రూ. 60 లక్షలు మాత్రమే సమకూర్చగలిగింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ. 20 లక్షలు ఇవ్వగలదని ఆశించబడుతున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు వడ్డీపై సంస్థకు రూ. 60 లక్షలు ఇవ్వడానికి అంగీకరించారు. సంస్థకు మూలధనం

క్రింద ఇంకా కొంతమొత్తం కావలసివుంటుంది. ముున్ముందు బహిరంగ మార్కెటులో ఋణాలు సేకరించాలని సంస్థ అనుకొంటున్నది ప్రయాణికులకు అదనపు వసతులు ఏర్పాటుచేయాలని, టూరిస్టు సర్వీసులు ప్రారంభించాలనికూడా సంకల్పిస్తున్నది. సిబ్బంది సంక్షేమాల విషయంలో సరసధరలపై కార్మికులకు ఆహారధాన్యాలు, ఇతర అవసర వస్తువులు విక్రయించడంకోసం నగరంలో రెండు వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు పనిచేస్తుండడం గమనార్హం. విజయువాడలోకూడా ఒక సంఘాన్ని ఏర్పాటుచేసే ప్రతిపాదన వున్నది. విజయవాడలో ఒక డిస్పెన్సరీనికూడా ఏర్పాటుచేయాలని, హైదరాబాదులో ఇప్పుడున్న డిస్పెన్సరీని అదనపు సౌకర్యాలతో ఒక చిన్న ఆసుపత్రిగా మార్చాలని సంస్థ సంకల్పించింది. టూరిస్టులకు అనువుగా సత్వర రవాణా సదుపాయాలు కల్పించడంకోసం టాక్సీ సర్వీసును ప్రవేశపెట్టదలచింది.

1964-65 లోను, 1965 ఏప్రిలునుంచి నవంబరు వరకు గల ఎనిమిది మాసాల కాలంలోను సంస్థ నిర్వహణకు సంబంధించిన క్రింది వివరాలు సంస్థ సాధించిన క్రమాధిక ప్రగతిని విదితం చేస్తాయి.—

బస్సుల వివరాలు	1965-66	1964-65
1. ఉన్న బస్సుల సంఖ్య,	2071	2021
2. నడిచిన దూరం (లక్షల కిలోమీటర్లలో)	738·58	682·46
3. వెరశి రాబడులు (లక్షల రూపాయలలో)	794.50	666·08
4. మొత్తం నిర్వాహణవ్యయం (లక్షల రూపాయలలో)	790·33	686·25
5. మొత్తం లాభం (లక్షల రూపాయలలో)	4.17	—20.17
6. కిలోమీటరు ఒక్కంటికి లాభం.	0.57	—2·96

రోడ్డు రవాణా సంస్థ పరిపాలనను మెరుగు పరిచే నిమిత్తం సత్వర సత్ఫలితం సాధించడం కోసం సంస్థకు చెందిన సమస్త శాఖలను పునర్వ్యవస్థీకరించే పనిని చేపట్టింది. నగర సర్వీసుల నిర్వహణను పరిశీలించి, సర్వీసులను పటిష్టచేసేందుకు, రాబడి నష్టాన్ని నివారించేందుకు, సంస్థ తన నగర సర్వీసులను లాభం వచ్చేవిధంగా నడవ గలిగేందుకు లేక నష్టాలను కనీస పరిమితి మేరకు తగ్గించేందుకు మార్గాలను సూచించడం కోసం సంస్థ ఒక ప్రత్యేక సంఘాన్ని నియమించింది. ఆ సంఘ నివేదిక ఒకటి రెండు నెలలలో పూర్తి కాగలదు.

మూల ధనం కొరత వల్ల జాతీయ కరణ కార్యక్రమాన్ని మరింత శీఘ్ర గతిని కొనసాగించడం సాధ్యం కావడం లేదు. రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలు సమకూర్చిన మూలధనం సరిపోనందున సంస్థ తన విస్తరణ కార్యక్రమ నిర్వహణకు తన అంతర్నిధులను వినియోగిస్తున్నది. సంస్థ ఆర్జనలపై ఆదాయపు పన్ను విధింపు సత్వర జాతీయకరణకు మరొక ఆటంకంగా వున్నది అయినప్పటికి పబ్లికు సంస్థగా తనకున్న యిబ్బందులను ఎదుర్కొంటూనే ప్రజలకు ఉత్తమమైన రోడ్డు రవాణా సౌకర్యాలు ఏర్పాటు చేయడానికి శక్తివంచన లేకుండా కృషి చేస్తున్నది. ప్రభుత్వంకూడా యిందుకు అవసర మైన సమస్త చర్యలను తీసుకొంటున్నది.

రోడ్డు రవాణా సంస్థ 1966-67 లో తన మూల ధన వ్యయ కార్య క్రమాన్ని కొనసాగించ గలిగేందుకు ఈగ్రాంటు క్రింద కేటాయించిన రూ 60 లక్షల మొత్తం ఎంతైనా అవసరం. నిజానికి వాస్తవ అవసరాలతో పోల్చి చూచినప్పుడు ఇది చాలా తక్కువ మొత్తమనే చెప్పాలి.

కార్మిక. ఉద్యోగ వసతి శాఖలు

కార్మిక. ఉద్యోగ వసతి శాఖలకు సంబంధించిన డిమాండు నెం: XXVI ను ప్రతిపాదిస్తున్నాను.

1. 1965-66 సంవత్సరానికి సవరించిన అంచనాలు రూ. 1,17,79.600 లు కాగా 1966-67 లో బడ్జెటు అంచనాలలో రూ. 1,31,71.000 లు మొత్తం కేటాయించబడింది. 1966-67 లో అమలు పరచవలసివున్న ప్రణాళికా పథకాలకోసం ప్రత్యేకంచిన రూ. 38,00.000 ల కేటాయింపుకూడా ఈ డిమాండులో చేరిఉన్నది.

2. జీవనవ్యయం పెరుగుతున్న కారణంగాను భారత పాకిస్థాన్ యుద్ధం ఫలితంగా రాష్ట్ర ఆర్థికసరిస్థితిక్లిష్టమైన కారణంగాను కార్మిక వర్గంలో అస్థిరతాభావం ఏర్పడింది. ఇటువంటి విస్ఫోటవాతావరణంలో, రాష్ట్రంలో సత్వర ప్రణాళీకాబద్ధ పారిశ్రామికాభివృద్ధికి అనుగుణంగా పారిశ్రామిక శాంతిని కాపాడటంలోను. ఉత్పత్తిస్థాయిని పరిరక్షించడంలోను కార్మిక శాఖకు అప్పగించబడిన బాధ్యత గురుతరమైనదని ప్రత్యేకంగా చెప్పనవ సరంలేదు, సాంఘికభద్రత, సంరక్షణ, సమంజసమైనపని స్థితిగతులు. మంచివేతనాలు. ఉత్తమ ఉద్యోగావకాశాలు కల్పించడంకోసం ఈ శాఖ వివిధచర్యలను తీసుకొంటున్నది. భద్రత ఏర్పాట్లలో శ్రద్ధచూపినందుకు ప్రోత్సాహకచర్యగా బహుమతుల పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టే విషయాన్ని ప్రభుత్వం తీవ్రంగా పరిశీలిస్తున్నది. అంగ వైకల్యం కలిగినవారికి కృత్రిమ అంగాలను సమకూర్చే మరొక పథకానికి కూడా తుదిరూపం ఇవ్వబడు తున్నది. ఉద్యోగవసతి శాఖ ఏ ఏ పనులు ఉన్నాయో కార్మికవర్గానికి

తెలిసేటట్టు వారిని సమీకరించడంద్వారా వారికెంతో సహాయపడుతున్నది. అంతేకాకుండా ఉద్యోగపరిస్థితికి సంబంధించి ముఖ్యంగా సాంకేతికతరహా ప్రత్యేక తరహా పనులకు సంబంధించి ప్రయోజనకరమైన సమాచారాన్ని అందజేస్తున్నది.

3. వ్యవసాయకార్మికులకు నిర్ణయించిన కనీసవేతనాలను అమలు పరచే పని అప్పగించబడిన సిబ్బంది తమ పనిని తృప్తికరంగా అమలు పరుస్తున్నారు.

4. 1965–66 లో ప్రభుత్వ కార్మిక విధానంలో చెప్పుకోదగిన పెద్ద మార్పేమిలేదు.

5. ఇటీవల ఉభయశాసనసభలు అమోదించిన 1966 దుకాణాల. వ్యాపారసంస్థల బిల్లు దుకాణాలలోను. వ్యాపారసంస్థలలోను పనిచేస్తున్న వారికి అధికకమమైన భద్రతను చేకూర్పగలదని గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. 1948 లో ఫ్యాక్టరీ చట్టం వర్తించని సహకార సంఘాలు. పారిశ్రామిక సంస్థలలో పనివారివంటి ఇతర ఉద్యోగుల తరగతులకు ఈ చట్టాన్ని వర్తింపచేయడం జరిగింది. అంతేకాకుండా పార్టుటైం ఉద్యోగులకు కూడా ఈ చట్టాన్ని వర్తింపచేయడం జరిగింది గ్రాడ్యుయిటీ చెల్లింపుమ ఆంధ్ర ప్రాంతానికి విస్తరింప చేయడమే కాకుండా. శారీరకంగాను. మానసికంగాను అయోగ్యుడని వైద్యాధికార వర్గంచే ప్రకటించబడిన ఉద్యోగులకు లేక ఆరోగ్యరీత్యా ఉద్యోగంనుంచి విరమించుకోదలచిన ఉద్యోగులకు లేక ఉద్యోగంనుంచి రాజీనామా చేసినవారికి. ఉద్యోగంలో ఉండగా చనిపోయినవారి ఆశ్రీతులకు కూడా అది వర్తింపజేయబడింది. ఉద్యోగుల తొలగింపు విషయంలో రెండవసారి లేబరుకోర్టుకు అప్పీలుచేసుకొనే అవకాశం ఇవ్వడం ద్వారాను. వేతనాలు వగైరావాటికి సంబంధించిన ఫిర్యాదులను విని. తీర్పు ఇవ్వగలందులకై న్యాయ అధికార వర్గాన్ని నియమించడం ద్వారాను ఉద్యోగులకు న్యాయంచేకూర్చడం జరుగుతుంది.

6. దుకాణాలు. సంస్థలలో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులకు మొదటిసారిగా ప్రసూతి. కార్మికుల నష్టపరిహారపు సదుపాయాలు సమకూర్చబడ్డాయి. ఉద్యోగులకు సంవత్సరానికి యిచ్చే ప్రివిలేజి సెలవులను 12 నుండి 15 రోజులకు హెచ్చించడం జరిగింది అదేవిధంగా సెలవుల నిల్వ పరిమితి 24 నుంచి 45 రోజులకు పెంచబడింది. వారపు సెలవులు. తక్కువ వ్యవధిలో పని గంటలు. విశ్రాంతికి తగు విరామ కాలాలు మొదలైన వాటిని కట్టుదిట్టంగా అమలుపరచే ఏర్పాటు చేయబడింది. ఉద్యోగుల వర్గాలలో ఆరోగ్యాన్ని పరిరక్షించడానికి, సంతృప్తిని కలిగించడానికి ఈ శాసనం తోడ్పడగలదని ఆశించబడుచున్నది.

7. కార్మిక, ఉద్యోగ వసతి శాఖ నిర్వహిస్తున్న కొన్ని ముఖ్య కార్య కలాపాల గురించి ఇప్పుడు ప్రస్తావిస్తాను.

1965 అక్టోబరులో న్యూఢిల్లీలో జరిగిన భారతీయ కార్మిక మహాసభ ఇరవైమూడవ సమావేశంలో ఇతర విషయాలతో పాటు కేంద్ర స్థాయిలోను, రాష్ట్ర స్థాయిలోను సంబంధించిన కార్మిక మంత్రి అధ్యక్షతన త్రైపాక్షిక స్థాయీ సంఘాలను ఏర్పాటు చేయాలని సిఫారసు చేయడం జరిగింది. కార్మిక యాజమాన్య సమస్యలను పరిశీలించి పరిష్కరించడం అవసరమైనట్లయితే తగు చర్యకోసం వాటిని కేంద్ర అంతరశాఖా మంత్రుల సంఘానికి నివేదించ డం పై సంఘాల కర్తవ్యంగా ఉంటుంది. పరిశ్రమను, కార్మికులను ఎదుర్కొంటున్న సమస్య లేమిటో తెలుసుకోవడం కొనం ప్రభుత్వ యజమా నుల, కార్మికుల ప్రతినిధుల సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేశాను. ఈయేడు వ్యాపారంలో ప్రతికూల పరిస్థితులు ఏర్పడడం, ముడి సౌకర్యాలు లభ్యం కాకపోవడం, విద్యుచ్ఛక్తిలో కోత విధించడం, అవసరమైన యంత్ర సామగ్రులు విదేశాలనుంచి దిగుమతి కాకపోవడం జరిగింది. తత్ఫలితంగా ఉద్యోగుల తొలగింపులు, తగ్గింపులు సంభవించాయి. యజమానులకు, ఉద్యోగులకు, ప్రభుత్వానికి చెందిన ప్రతినిధులతో ఇప్పుడు ఏర్పాటు చేయబడుతున్న త్రైపాక్షిక స్థాయీ సంఘాలు ఈ సమస్యలను గురించి చర్చించగలవు.

8. ఆర్థిక, పరిశ్రమలశాఖ మంత్రి అధ్యక్షులుగాను; నీటి పారుదల వ్యవసాయశాఖ మంత్రి; కార్మిక, రవాణాశాఖ మంత్రి, సభ్యులుగాను వుండే అంతరశాఖా మంత్రుల సంఘాన్ని కూడా ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది. ప్రభుత్వ రెండవ కార్యదర్శి ఈ సంఘ కార్యదర్శిగా వుంటారు. పైన తెలిపిన విధంగా త్రైపాక్షిక స్థాయీ సంఘం పంపిన కేసులను ఈ సంఘం పరిశీలిస్తుంది.

9. 20 మంది, అంతకు మించిన ఉద్యోగులతో పనిచేస్తున్న ఫ్యాక్ట రీలు, ఇతర వ్యాపార సంస్థలు అన్నీ బోనసు చెల్లించడం కోసం 1965 లో భారత ప్రభుత్వం ఒక ముఖ్య శాసనాన్ని చేసింది. ఈ శాసనం ద్వారా బోనసు చెల్లింపు క్రమబద్ధం చేయబడింది. కొన్ని వ్యాపార సంస్థలకు ఈ చట్టం వర్తించక పోయినప్పటికీ 1947 పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టం నిబంధ నలు వర్తించగలవని ఇటీవల ఆంధ్ర ప్రదేశ్ దుకాణాలు, వ్యాపార సంస్థల బిల్లు సందర్భంగా శాసన సభలో తెలిపి వున్నాను. పారిశ్రామిక వివాదాల పరిష్కారార్థం ప్రస్తుతం అమలులో వున్న వివిధ శాసనాలకు ఈ బోనసు చెల్లింపు చట్టం అదనంగా ఉంటుందే గాని భంగకరంగా ఉండబోదు. ఈ చట్టం వర్తించగల ఉద్యోగులందరికి బోనసు చెల్లింపు జరిగేట్టు చూడడానికి చేసిన కృషే యిది.

10· అత్యవసర ఉత్పత్తి సంఘాలు:

ఇంత వరకు ఈ రాష్ట్రంలోని బృహత్ జాబితాలో 35 వ్యాపార సంస్థలను చేర్చడం జరిగింది. ఈ సంస్థలన్నిటిలోను అత్యవసర ఉత్పత్తి సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. అవికాక వేరేగా 92 సంస్థల్లో కూడా ఈ సంఘాలను నెలకొల్పడం జరిగింది. రాష్ట్ర స్థాయిలో ఏర్పడిన అత్యవసర ఉత్పత్తి సంఘం ఉత్పత్తిని అధికం చేయడంలోను ఉత్పాదక శక్తి రంగాలలో నిర్ణయించిన లక్ష్యాలను సాధించడంలోను తోడ్పడుతుంది· ఈ సంఘం యింతవరకు 12 సార్లు సమావేశమైంది· అత్యవసర ఉత్పత్తి సంఘాలు ఏర్పడి పని చేస్తున్న సంస్థల్లో గమనార్హంగా ఉత్పత్తి అధికం కావడం, గైరు హాజరీ చెప్పుకోతగినంతగా తగ్గిపోవడం జరిగింది: కొన్ని ఋతువులలో మాత్రమే పనిచేసే పొగాకు, బియ్యం, నూనె మిల్లులు మొదలైన వాటిలో తప్ప 100 అంతకు మించి కార్మికులు పనిచేసే పారిశ్రామిక సంస్థలన్నిటిలోను అత్యవసర ఉత్పత్తి సంఘాలను ఏర్పాటు చేయటానికి తగు చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి.

11· వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు:

కార్మిక వర్గానికి సబబైన ధరల్లో జీవితావసర వస్తువులు లభ్యమయ్యేట్లు చేయడం, ధరలను అదుపులో పెట్టడం· వేతనాలను హెచ్చించాలనే కోరికలను నిరుత్సాహ పరచడం ఈ పథకం యొక్క ప్రధానోద్దేశమై వుంది.

300 అంతకు మించి కార్మికులు పనిచేస్తున్న 199 పారిశ్రామిక సంస్థలను గాను 83 సంస్థలలో వాడకందార్ల సహకార స్టోర్లు / చౌక ధరల దుకాణాలు ఏర్పాటు చేయడం సాధ్యమైంది· మిగతా 116 పారిశ్రామిక సంస్థలలోను 75 సంస్థలు కొన్ని ఋతువులలో మాత్రమే పని చేసేవి. మిగతా 41 సంస్థలు అన్ని ఋతువులలోను పని చేసేవి.

12. రాష్ట్ర అమలు యంత్రాంగం:

1965 లో క్రమశిక్షణ స్మృతి క్రింద గుర్తింపుకోసం 47 కేసులు అందాయి. ఇందులో 21 కేసుల విషయంలో తగుచర్య తీసుకోవడం జరిగింది. ఈ ఏడాది చివరికి మిగతా 26 కేసులు పెండింగులో వున్నాయి. నాలుగు యాజమాన్యవర్గాలు బాధానివారణ యంత్రాంగాన్ని ప్రవేశపెట్టాయి· స్మృతి ఉల్లంఘన విషయంలో 18 ఫిర్యాదులు అందాయి· అందులో 6 ఫిర్యాదులు పరిష్కరించబడ్డాయి. మిగతా వాటివిషయంలో విచారణ జరుగుతూవుంది,

అమలుజరపని తీర్పులు, ఒప్పందాలు, పరిష్కారాలు మొదలైన వాటి విషయంలో 101 ఫిర్యాదులు అందాయి· ఇందులో 62 కేసులు పరిష్కరించబడ్డాయి·

పాత్రికేయులకు తాత్కాలిక సహాయం చెల్లింపుకు వేతనమండలి చేసిన సిఫారసులు సంతృప్తికరంగా అమలుపరచబడ్డాయి.

13. కార్మికుల నష్టపరిహారం.

1965 లో నష్టపరిహారాన్ని కోరుతూ కమిషనరుకు 581 దరఖాస్తులు వచ్చాయి. ఇవికాక 1–1–65 నాటికి 191 కేసులు పెండింగులో వున్నాయి. ఈ మొత్తంలో 566 కేసులను తుదిగా పరిష్కరించడం జరిగింది.

1965 లో పబ్లికు, ప్రయివేటు రంగాలకు చెందిన యజమానులు రూ. 13,64,407.90 ల మొత్తాన్ని డిపాజిట్టు చేశారు. ఈ డిపాజిట్లనుంచి రూ. 9,52,789.07 మొత్తాన్ని ఇప్పటికి సంబంధించిన ఆశ్రితులకు పంపకం చెయడం జరిగింది.

కార్మికులకు సంబంధించిన ఎనిమిది కేసుల సందర్భంలో ప్రభుత్వ ఖర్చుతో వకీళ్ళను నియమించి న్యాయవాద సహాయం అందజేయబడింది.

14. ఆంధ్రప్రదేశ (తెలంగాణా ప్రాంతపు) దుకాణాల, వ్యాపారసంస్థల చట్టం అమలు:

1965 లో ఆంధ్రప్రదేశ (తెలంగాణా ప్రాంతపు) దుకాణాల, వ్యాపార సంస్థల చట్టం 37–ఎ విభాగం క్రింద, యజమానులనుండి వేతనాలు, గ్రాట్యుయిటీ మొదలైన బకాయిల చెల్లింపు కోరుతూ 141 కేసులు దాఖలు చేయబడ్డాయి. 1–1–65 నాటికి 51 కేసులు పెండింగులో వున్నాయి. మొత్తం 192 కేసులలోను 106 కేసుల విషయంలో తుది పరిష్కారం చేయబడింది.

15. కార్మిక సంఘాలు;

1965–66 ఆర్థిక సంవత్సరారంభంలో 645 సంఘాలు పనిచేస్తున్నాయి. 1965 ఏప్రెలు 1వ తేదీనుండి 1966 జనవరి 21వ తేదీవరకు 103 కార్మిక సంఘాలు రిజిష్టరయ్యాయి.

16. ప్రణాళికా పథకాలు:

కార్మిక ఫ్యాక్టరీ యూనిటులన్ను 1966–67 లో రూ. 1.50 లక్షలు కేటాయింపు జరిగింది. వివరాలు క్రింద తెలియజేయబడ్డాయి;—

(1) రూ. 1.15 లక్షల వ్యయంతో కార్మిక సంక్షేమ కేంద్రానికి భవన నిర్మాణం,

(2) పారిశ్రామిక భద్రత, ఉత్పాదక సంస్థ కొరకు అవసరమైన ఉపకరణాలను రూ. 20,000 లతో కొనుగోలు చేయడం.

(3) రూ. 15,000 ల వ్యయంతో కలకత్తాలోను ఇతరచోట్ల కార్మిక శాఖ అధికారులకు శిక్షణ ఇప్పించడం.

పారిశ్రామిక పథకాల విస్తరణకు, వృత్తి పనివారి శిక్షణ పథకానికి అప్రెంటిసు చట్టం అమలుకు రూ. 36,50,000 ల కేటాయింపు జరిగింది.

17. లేబరు బులిటెను:

ఆంధ్రప్రదేశ లేబరు బులిటెను ప్రతినెలా ప్రచురించ బడుతూనేవుంది. పారిశ్రామిక తీర్పులు, ఒప్పందాలు, ప్రస్తుత కార్మిక సాహిత్యంవంటి నూతన అంశాలను బులిటెనులో ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. బులిటెను చందాదారులుగా సుమారు 300 మంది వున్నారు.

18. నిర్వహణ యంత్రాంగం:

వ్యవసాయ పనివారలకు కనీస వేతనాల చట్టం నిబంధనలను అమలు జరపడంకోసం ప్రతి జిల్లాకు సిబ్బందితోసహా ఒక అధికారిని, పనిని సమన్వయ పరచడానికి ప్రధాన కార్యస్థానంలో సిబ్బందితో సహా ఒక అధికారిని నియమించడానికి ఈ సంవత్సరం మంజూరివ్వబడింది.

19. కనీస వేతనాల చట్టం:

చట్టానికిగల షెడ్యూలులోని ఉద్యోగాలకు సంబంధించి కనీస వేతనాలు నిర్ణయించడం, సవరించడం జరిగింది. వ్యవసాయంతో కలుపుకొని ఇంతవరకు 14 రకాల ఉద్యోగాలకు కనీస వేతనాలను నిర్ణయించడం లేక సవరించడం జరిగింది. జీవనవ్యయం పెరుగుదలదృష్ట్యా పొగాకు పరిశ్రమ (బీడీ తయారీతప్ప) ఉద్యోగాలకు సంబంధించికూడా వేతనాలు సవరించబడ్డాయి.

ఈ క్రింది ఉద్యోగాల విషయంలో ప్రస్తుతం ఉన్నపని పరిస్థితులను విచారించడానికి చట్టంలోని 5 (1) (ఎ) విభాగంక్రింద కమిటీలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

(1) ఆటోమొబైల్ ఇంజనీరింగు వర్కుషాపులు;
(2) ఉన్ని తివాసీల తయారీ, శాలువల నేత సంస్థలలో ఉద్యోగాలు;
(3) నూనె మిల్లులు;
(4) ఉప్పు తయారీ కేంద్రాలు;
(5) మైకా పనులు.

ప్రస్తావనలోఉన్న సంవత్సరంలో, కల్లు అమ్మకం, చెట్లు గీయడం, కల్లును రవాణాచేయడానికి సంబంధించిన ఉద్యోగాలు షెడ్యూలులో చేర్చబడ్డాయి. సదరు ఉద్యోగాలకుతోడు బియ్యం, పిండి, పప్పుమిల్లులు,

మెటల్ ఫౌండరీలు, సాధారణ ఇంజనీరింగువంటి ఇతర రెండు ఉద్యోగాలకు సంబంధించి ప్రస్తుతమున్న పరిస్థితులను విచారించేందుకు, కనీస వేతనాలను నిర్ణయించేందుకు కమిటీలను ఏర్పాటుచేస్తూ త్వరలో ఉత్తర్వులు జారీచేయబడతాయి.

ఈ క్రింది ఉద్యోగాలను షెడ్యూలులో చేర్చడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది.—

(1) చేనేత.

(2) నూలు తివాసీల నేత.

(3) మార్కెటింగు సంఘాలు, వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు, సహకార బ్యాంకులు.

(4) కలప తయారీ సంస్థలు.

20. మోటారు రవాణా కార్మికుల చట్టం :

మోటారు రవాణా కార్మికుల చట్టం క్రింద సుమారు 25,000 మంది కార్మికులుగల దాదాపు 700 మోటారు రవాణా సంస్థలు ఇప్పటికి రిజిష్టరు అయ్యాయి. 5 గురుకంటె తక్కువ కార్మికులు పనిచేస్తున్న చిన్నచిన్న సంస్థలకు ఈ సౌకర్యాలను విస్తరింపజేసే విషయం ఆలోచనలో ఉంది.

21. పారిశ్రామిక సంస్థలలో విద్యుచ్ఛక్తి ముడి పదార్థాల కొరత లేక, నిల్వల పెరుగుదలవల్ల మూసివేతలు, తొలగింపులు :

ఈ క్రింది పారిశ్రామిక సంస్థలలో ఉద్యోగులను కొంతవరకు తొలగించడమో, తగ్గింపుకు నోటీసులు జారీచేయడమో జరిగింది :—

నిజాం షుగర్ ఫ్యాక్టరి లిమిటెడ్ కన్‌ఫెక్షనరీశాఖ ;

ఇ. ఐ. డి. ప్యారీ, లిమిటెడ్, తాడేపల్లి ;

హిందూస్థాన్ జనరల్ ప్రొడ్యూసు కంపెనీ లిమిటెడ్, విజయనగరం ;

ఈస్టు కోస్టు ఫ్లోర్‌మిల్సు (ప్రయివేటు మిల్సు) లిమిటెడ్ ;

శ్రీ అక్కమాంబ టెక్స్‌టైల్సు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ;

ఏ. కె. కార్పొరేషను ప్రయివేటు లిమిటెడ్, మల్కాపురం ;

శ్రీ ధనలక్ష్మి సిల్కు ఫ్యాక్టరీ, పెద్దాపురం ;

విజయా ట్రేడర్సు, హైదరాబాదు ;

హైదరాబాదు రోలర్ ఫ్లోర్‌మిల్సు, కంపెనీ, హైదరాబాదు ;

హైదరాబాదు ఉషా వర్క్సు ;

డి. బి. ఆర్. మిల్సు లిమిటెడ్, సికింద్రాబాదు ;

శ్రీ సర్వారాయ టెక్స్‌టైల్సు లిమిటెడ్, కాకినాడ;

శ్రీ రాయలసీమ మిల్సు లిమిటెడ్, ఆదోని;

కౌతా స్టీలు ప్రొడక్ట్సు, రామవరప్పాడు, విజయవాడ.

22. పాకిస్తానుతో సంఘర్షణ మూలంగా దెబ్బతిన్న పరిశ్రమలు :

పాకిస్తానుతో సంఘర్షణమూలంగా ఈ క్రింది పరిశ్రమలు బాగా దెబ్బతిన్నాయి—

అక్కమాంబా టెక్స్‌టైల్సు లిమిటెడ్, తణుకు;

ఆదోని కాటన్ మిల్సు లిమిటెడ్;

సర్‌సిల్కు లిమిటెడ్, సిరిపూర్;

ఇ. ఐ. డి. ప్యారీ కంపెనీ లిమిటెడ్, తాడేపల్లి;

జైరామ్‌దాస్ అండ్‌సన్స్, అజామాబాదు;

విజయ ట్రేడర్సు, సరూర్‌నగర్.

ఫ్యాక్టరీల యూనిట్టు.

23. ఈ యూనిట్టుచే క్రింది చట్టాలు అమలుపరచబడుతున్నాయి:

(1) ఫ్యాక్టరీల చట్టం;

(2) వేతనాల చెల్లింపు చట్టం;

(3) ప్రసూతి సౌకర్యాల చట్టం;

(4) పిల్లల ఉద్యోగ చట్టం;

(5) ప్రత్తి జిన్నింగు, ప్రెస్సింగు ఫ్యాక్టరీల చట్టం.

24. ఫ్యాక్టరీల చట్టం:

31-12-1965 నాటికి వున్న ఫ్యాక్టరీల మొత్తం సంఖ్య 6,073. ఈ సంవత్సరంలో అదనంగా స్థాపించిన 491 ఫ్యాక్టరీలను, తీసివేసి 191 ఫ్యాక్టరీలను లెక్కలోకి తీసికొన్నమీదట వచ్చిన సంఖ్య ఇది.

ఫ్యాక్టరీలలో ఆరోగ్యం, సంక్షేమం, భద్రతకు సంబంధించిన ప్రమాణాలు సంతృప్తికరమైన స్థాయిలోనే నిర్వహింప బడుతున్నాయి. ఇంతవరకు మెడికలు సర్వీసుల డైరెక్టరు అజమాయిషీ క్రిందవున్న ఫ్యాక్టరీల మెడికలు ఇనస్పెక్టరు పదవిని ఈ సంవత్సరం ఫ్యాక్టరీల ఛీఫ్ ఇనస్పెక్టరు పరిపాలక నియంత్రణక్రిందకు బదిలీచేయడమైంది. పారిశ్రామిక ఆరోగ్య ప్రయోగశాలను ప్రారంభించడానికి సంబంధించిన పథకం పరిశీలనలో ఉన్నది. క్రిమిసంహారిణులు, రేడియో యాక్టివ్ పదార్థాలు, పెట్రోలియం మిశ్రమములు మొదలైనవాటి వంటి ప్రమాదకరమైన

పదార్థాలను ఉపయోగించే ఫ్యాక్టరీలన్నిటిలోనూ ఉన్నతస్థాయిలో ఆరోగ్య, వాతావరణ సంబంధమైన పరిశీలనలు జరపడమే ఈ పథకం ఉద్దేశం. నాగపూరులోని కేంద్రప్రజారోగ్య ఇంజనీరింగు సంస్థ సహాయంతో ఈ శాఖ వారు సర్‌సిల్కు ఫ్యాక్టరీలో ప్రత్యేక పరిశోధన జరిపారు.

భద్రత, ఉత్పాదక సంస్థను ఈ శాఖ స్వాధీనం చేసుకొన్నది. పరిశ్రమలలో ప్రమాదాలను తగ్గించడంలో ఇది ప్రముఖమైన పాత్రను నిర్వహిస్తున్నది. ఈ సంస్థను అభివృద్ధిపరచే నిమిత్తం రూ. 60,000 ల మొత్తాన్ని పరిశ్రమలు విరాళంగా ఇచ్చాయి. భద్రతాచర్యలు, యంత్ర రక్షణ, పరిశ్రమలలో గాలి, వెలుతురు ఏర్పాట్లు ప్రమాదకరమైన పనులకు సంబంధించి ఉత్తమ పద్ధతులలో శిక్షణ ఇవ్వడమే ఈ సంస్థ ఉద్దేశం. ఫ్యాక్టరీల చట్టంక్రింద లైసెన్సు రుసుం రూపంలో ఈ శాఖకు లభించిన ఆదాయాన్ని ఫ్యాక్టరీ తనిఖీ సర్వీసును అభివృద్ధిపరచే నిమిత్తం ఉపయోగించాలని సూత్రప్రాయంగా ఆమోదించబడింది.

క్రిందటి సంవత్సరం ప్రమాదాల సంఖ్య 4,338 కాగా ఈ సంవత్సరం జరిగిన ప్రమాదాలసంఖ్య 3.587. ఈ సంవత్సరంలో లైసెన్సు రుసుం రూపంగాను, ప్లానుల డ్రాయింగు రుసుం రూపంగాను వసూలైన ఆదాయం రూ. 6,21, 133 లు క్రిందటి సంవత్సరంలో ఇన్స్పెక్టరేటు జరిపిన తనిఖీల సంఖ్య 6,824 కాగా ఈ ఏడు అట్టి తనిఖీల సంఖ్య 9,273 చట్టాలను ఉద్దేశ పూర్వకంగా అతిక్రమించిన వారిని ఎప్పటి మాదిరిగానే కోర్టులో విచారించడం జరిగింది. 370 ఫ్యాక్టరీలపై ఇటువంటి అభియోగం తేబడింది. నేరాలు రుజువైన మీదట జరిమానాల రూపంలో రూ. 26,546 లు లభించింది.

25. 1962, ప్రసూతి సహాయచట్టం:

పై చట్టం క్రింద నియమావళి రూపొందించబడుతున్నది. అతిత్వరలోనే దానిని ఖాయంచేయడం జరుగుతుంది.

ఫ్యాక్టరీల చట్టం క్రింద విద్యుచ్ఛక్తి లేకుండా పనిచేసే ఫ్యాక్టరీలలోను, విద్యుచ్ఛక్తితో నడిచే చిన్న ఫ్యాక్టరీలలోను బాలురను పనిలో చేర్చుకోవడాన్ని నిరుత్సాహపరచే నిమిత్తం ప్రకటనద్వారా కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకోబడ్డాయి.

బాయిలర్ల యూనిటు

26, 1923, భారత బాయిలర్ల చట్టం బాయిలర్ల శాఖచే నిర్వహించబడుతున్నది. బాయిలర్ల హౌసులలో బాయిలర్ల ప్రేలుడు ప్రమాదంనుంచి ప్రాణాలను, ఆస్తిని కాపాడడమే ఈ శాఖ ముఖ్యోద్దేశం.

రాష్ట్రంలో శీఘ్రగతిని పారిశ్రామికీకరణ జరుగుతున్న కారణంగా థర్మల్ విద్యుదుత్పాదనకు ఏర్పాట్లు చేయడం అవసరమవుతున్నది. కనుక పరిశ్రమల సర్వీసు స్థాయిని మెరుగుపరచే విషయాన్ని ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తున్నది.

ఉద్యోగ, శిక్షణ శాఖ

27. వ్యవస్థాగత అభివృద్ధి:

గ్రామీణ ప్రజలకు నమోదు సౌకర్యం, ఉద్యోగ సహాయాలు కల్పించే నిమిత్తం ములుగు (వరంగల్), కల్లూర్ (ఖమ్మం), సిద్ధవటం (కడప), పెనుగొండ (అనంతపురం) బ్లాకులలో నాలుగు ఉద్యోగ సమాచార, సహాయ కేంద్రాలను ప్రారంభించడం జరిగింది.

కార్యకలాపాల ప్రాతిపదికపై విశాఖపట్నంలోని ప్రాంతీయ ఉద్యోగ వసతి కార్యాలయం వికేంద్రీకరించబడింది. విశాఖపట్నంలోని పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థ ఆవరణలోని సాంకేతిక ఉద్యోగులకు ప్రత్యేకంగా ఒక కార్యాలయాన్ని ప్రారంభించడం జరిగింది.

28. సాధారణ ఉద్యోగ పరిస్థితి:

క్రిందటేడు ఉన్న స్థితితో పోల్చి చూస్తే ఈ సంవత్సరం ఉద్యోగ పరిస్థితిలో చెప్పుకోదగ అభివృద్ధి కనిపిస్తున్నది. ఉద్యోగ వసతి కేంద్రాలలో ప్రకటించిన ఖాళీల సంఖ్యలోను, నియామకాల సంఖ్యలోను కనిపించే అభివృద్ధికి ముఖ్యంగా ప్రభుత్వరంగంలో మన అభివృద్ధి పథకాలు సాధించిన ఆర్థిక చైతన్యమే కారణమని చెప్పవచ్చు.

రాష్ట్రంలోని ఉద్యోగవసతి కార్యాలయాల్లో, 1964 లో 2,27,068 మంది నమోదుకాగా ఈ ఏడు 2,51,191 మంది నమోదయినారు. ఈ కార్యాలయాలకు ప్రకటితమైన ఖాళీలసంఖ్య 1964 లో 48,445. అవి 1965 లో 52,200 కు పెరిగాయి. ఉద్యోగాలు ఇవ్వబడ్డ వ్యక్తుల సంఖ్య 1964 లో 37,527 కాగా ఈ సంఖ్య 1965 లో 40,996 కు పెరిగింది. 31-12-1965 నాటికి లైవ్ రిజిష్టరులో మిగిలివున్న వ్యక్తుల సంఖ్య 1,43,690.

29. ఉద్యోగ స్థితి సమాచార పథకం:

ఈ పథకం క్రింద రాష్ట్రంలోని ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు రంగాల్లోని వివిధ సంస్థలనుండి ఉద్యోగ భోగట్టాను మూడు నెలల కొకసారి సేకరించి నివేదికలను ప్రచురించే కార్యక్రమం కొనసాగుతున్నది.

ఈ దిగువ తెలిపిన వాటికోసం రాష్ట్ర ఉద్యోగ స్థితి సమాచార యూనిటు రెండు ప్రత్యేక సర్వేలు జరిపింది;

(1) పారిశ్రామిక శిక్షణ కేంద్రంలో శిక్షణ పొందినవారి ఉద్యోగ, నిరుద్యోగ పరిస్థితి పరిశీలన:

(2) హైదరాబాదు కార్మికుల స్థితి పరిశీలన.

30. వృత్తి విషయక సలహా పథకం:

విద్యార్థులు, నిరుద్యోగుల కోసం రాష్ట్ర వృత్తి విషయక సలహా యూనిటు "ది వరల్డ్ ఆఫ్ వర్క్" అనే పేరుతో ఒక మాస పత్రికను ప్రచురిస్తూ ఉన్నది.

ప్రత్యేక కార్యకలాపాలు:

(1) 1965 మే 22 నుంచి 26 వ తేదీవరకు వృత్తి విషయక సలహాలపై హైదరాబాదులో ప్రాంతీయ గోష్ఠి ఒకటి నిర్వహించబడింది. ఇందులో కేరళ, మైసూరు, మదరాసులనుంచి వృత్తి విషయక సలహా అధికార్లు పాల్గొన్నారు.

(2) హైదరాబాదు, నిజామాబాదు, కాకినాడ, వరంగల్, విశాఖపట్నం ఏలూరు, అనంతపురం, నెల్లూరు విజయవాడ, తెనాలి పట్టణాల్లోని పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థల్లో చేరగోరే వందలాది అభ్యర్థులకు ఈ యూనిటు 1965 నవంబరులో యోగ్యత పరీక్షా కార్యక్రమాలను నిర్వహించింది.

31. విశ్వవిద్యాలయ ఉద్యోగ సమాచార, సలహా కేంద్రాలు:

హైదరాబాదు, వాల్తేరు, తిరుపతిలలో వున్న మూడు విశ్వ విద్యాలయాలలో ఉద్యోగ సమాచార. సలహా కేంద్రాలు విశ్వవిద్యాలయ అధికారుల సహకారంతో సాఫీగా పని చేస్తున్నాయి. విద్యార్థులకు సహాయం చేసేందుకు వారిలో శ్రమపట్ల గౌరవభావాన్ని కలిగించేందుకు పార్టు టైం ఉద్యోగ పథకాలను ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది.

32: శారీరకంగా అశక్తులైనవారికి హైదరాబాదులో ప్రత్యేక ఉద్యోగ సాధకశాఖ:

శారీరకంగా అశక్తులైన వ్యక్తులకోసం హైదరాబాదులో ఏర్పాటైనట్టి ఈ శాఖ అందులో నమోదయినవారికి తగిన వృత్తులను అన్వేషించడంలోను, వారి ఉద్యోగం కోసం ప్రచారం చేయడంలోను తీవ్ర కృషి జరిపింది.

33. వృత్తి పనివారి శిక్షణ పథకం:

ప్రస్తుతం 20 పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలు, 2 పారిశ్రామిక శిక్షణ కేంద్రాలు పనిచేస్తున్నాయి, వాటిలో ఇంజనీరింగు, ఇంజనీరింగు కాని వృత్తుల్లో మొత్తం 7,420 సీట్లు వున్నాయి. ఉద్యోగావకాశాల దృష్ట్యా ఈ

ఏడు క్రొత్తగా మూడు పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలు ప్రారంభించబడ్డాయి. స్టెనోగ్రాఫీ, భవన నిర్మాణం అనే రెండు క్రొత్త కోర్సులుకూడా ప్రవేశపెట్టబడినాయి, 1966–67 లో విశాఖపట్నం కాకినాడ, విజయవాడ, నెల్లూరు, అనంతపురం, వరంగల్. కొత్తగూడెంలలో ఇప్పుడున్న ఏడు పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలను విస్తృతం చేసి మొత్తం సీట్ల సంఖ్యను 1,800 చేయాలని ప్రతిపావన వున్నది. ఇంతేకాకుండా సికిందరాబాద్, మంచిర్యాల. శ్రీశైలంల లోని పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలలో 480 సీట్లతో, రెండవ షిప్టును ప్రవేశపెట్టాలనే ప్రతిపాదన కూడా ఉన్నది ఇందుకోసం 1966–67 ప్రణాళిక బడ్జెటులో రూ. 10·57 లక్షలు (40 శాతం రాష్ట్ర వాటా) కేటాయించబడింది.

34. అప్రెంటిసుల చట్టం:

పారిశ్రామిక శిక్షణ సంస్థలలో ఉత్తీర్ణులయిన అభ్యర్థులకు, ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు సంస్థల్లో పనిచేస్తున్న ఇతర అభ్యర్థులు పని నేర్చుకొనేందుకు శిక్షణ సదుపాయాలను కలిగించే నిమిత్తం 1961 అప్రెంటిసుల చట్టం రాష్ట్రంలో అమలు జరపబడింది. ఇంతవరకు అప్రెంటిసుల చట్టం క్రింద రాష్ట్రంలోని ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు రంగాల్లోని పారిశ్రామిక సంస్థల్లో 1,114 మంది అప్రెంటిసులకు ఉద్యోగాలు చూపించడం జరిగింది.

35. 1966–67 కు వార్షిక ప్రణాళిక.

వృత్తి పనివారి శిక్షణ పథకాల కోశం ఉద్దేశించిన 1966–67 వార్షిక ప్రణాళిక కార్యక్రమానికి రు. 20.71 లక్షలు కేటాయింపు వున్నది. ఇది రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వాటా అయిన 40 శాతం). ఇందులో రు. 5.18 లక్షలు ఆవృత వ్యయం కోసం, రు. 9.13 లక్షలు పరికరాలు, ఫర్నిచరు కొనుగోలు కోసం, మిగతా రు. 6·40 లక్షలు స్థలాలు, భవనాల కోసం ఉద్దేశించబడింది.